

Rodica Ojog Braşoveanu

Plan diabolic

Capitolul I. Cursă pentru infern

Avionul aluneca printre nori, în noaptea sumbră cu risipă de întuneric, hublourile luminate căscău ochi incandescenți. Pasagerii își scosese ră centurile de siguranță și, răsturnați în fotolii înșăilau conversații indifferente, răsfăiau absent reviste oprindu-se doar la fotografii și caricaturi sau urmăreau stewardesa înaltă cu gât de lebădă. Se mișca grațios și zâmbea amabil primind comanda: țigări, cafea, coniac.

Cineva se uită la ceas. Zburau de cincisprezece minute.

— Mai avem două ore.

Lumina se stinse brusc. Avionul se cambră și își continuă zborul sfredelind negura.

Apoi lumina se aprinse. Călătorii se priviră surprinși, fără glas. Stewardesa se repezi în cabina de comandă. Prin ușa deschisă se vedeau două trupuri înșăngerate, prăbușite peste aparatele de la bord.

Ambii piloți fuseseră înjunghiați.

Lividă, stewardesa confirmă dublul asasinat. Înainte de crimă, fusese pus în funcțiune pilotul automat. Vor continua să zboare deci atâta timp cât există carburant. Afară doar dacă vreunul din pasageri e în stare să readucă aparatul la sol.

Oamenii se priviră cu disperare mută. Fata măsură lung chipul fiecăruia apoi rosti împleticit:

— Peste patru ore ne prăbușim!

Incidentul a avut loc în noaptea de 13 iulie la puțin timp după decolarea cursei de Viena.

Un ceas și jumătate mai devreme pasagerii se îndreptau spre aeroport.

Elena Hagianu închise flaconul de colonie și privi în lungul odăii. Se opri în fața unei fotografii vechi făcute cu patruzeci de ani în urmă. Purta o rochie ușoară de muselină. Florentina uriașă, albă îi acoperea o parte din obraz. “Să nu te fotografiezi niciodată cu pălărie. Se demodează și după aceea pari teribil de caraghioasă”. Riri, drăcoaica aceea mică, avea dreptate.

— Ei, ești gata?

Dimitrie Hagianu își îmbracă trenciul din mers. Era un bătrân distins, cu nas mare, cărnos și o linie amară a gurii.

Femeia zâmbi tulburată.

— Știi, am emoții.

O bătu ușurel pe obraz:

— Copilării! Grăbește-te te rog. Trebuie să fim la aeroport cu cel puțin o oră înainte.

În urma lor, mult timp după aceea, stăruia un parfum vag de violete. Femeia cu florentină din ramă continua să surâdă trist, ca unei aduceri aminte.

*

Caricaturistul Val Iacobescu privi încă o dată spre fereastra luminată de la etajul doi. Nevastă-sa, în bluză roz, cu un șal subțire azvârlit pe umeri, își flutură degetele în dreptul buzelor.

— Nu uita ce mi-ai promis! Te rog!

Bărbatul zvelt, elegant, cu alură de sportsman, zâmbi făcându-i șmecherește cu ochiul.

— În regulă!

Femeia se simți înduioșată.

“Ștrengarul. La aproape 60 de ani. N-o să se schimbe niciodată”.

Iacobescu își mută valiza în mâna cealaltă. Opri un taxi:

— Aeroportul Otopeni!

*

Iustin Făgădău își încheie rasa până sus la ultimul nasture, își potrivește pe frunte pălăria popească, ia geamantanul și ieși. Încuie de două ori, lăsând pe ușă un bilet:

“Revin peste două săptămâni”.

*

Ovidiu Diamantopol abandonează cărjele pe canapeaua mașinii răsuflând ușurat.

Șoferul întreabă fără să se întoarcă, căutându-i ochii în oglinda retrovizoare:

— Unde mergem?

— Aeroportul Otopeni.

— Aha! înțelese celălalt. Cursa de Viena, 22 și 5. Diamantopol zâmbi distrat.

— Da, da. Cursa de Viena.

Abia își stăpânea tremurul mâinilor.

“În sfârșit! Dumnezeu! În sfârșit. Nu, n-a fost în zadar!”

Tot drumul nu văzu nimic. În fața ochilor avea o singură figură. O figură fără trăsături: Diavolul Alb.

*

Vasile Mareș își sprijinise tâmpla de fereastră. Înregistra prin sticla rece vibrațiile motorului iar la fiecare hurducătură capul îi tresărea. Ținea gura ușor întredeschisă ca oamenii care nu pot respira pe nas.

Economistul Anton Oprișan îl examinează cu coada ochiului:

“Mde... I-o fi plăcând să-și zgâlțâie creierii”.
Apoi îl uită. Departe, se vedeau luminile Otopenilor.

*

Laurențiu Pantelimon Ciolac anunță răspicat, fără să-l întrebe nimeni:

— Am bilet pentru cursa de Viena de la orele 22 și 5!

Funcționarul îi privi indiferent:

— Și?

Ciolac își ridică bărbia și traversă plin de importanță holul. În drum mai opri două tinere în uniformă. Știa foarte bine ce are de făcut dar nu se putea sătura de savoarea celor trei cuvinte emise de fiecare dată pe cel puțin două tonuri mai sus decât era necesar pentru a fi înregistrate: Cursa de Viena.

*

Miss Dorothy James-Porter se opri în mijlocul holului privind amuzată mulțimea: călători care soseau sau care plecau, hamali împingând cărucioare pline de valize, gură-cască, funcționari. Auzi vocea difuzorului:

— *Les passagers pour la course...*

Zâmbi. Îi plăcea agitația. Înșfăcă valiza, cutia de pălării, apoi o geantă de voiaj și se îndreptă cu pași țepeni spre biroul de informații.

În urma ei câțiva întoarseră capul. Era o apariție stranie. O femeie între două vârste cu un aer teribil de saxon. Deasupra bascului maro, pleoștit pe-o ureche, o pană extrem de fină desena zglobiu un semn de întrebare.

Bărbatul din spatele biroului își astâmpără zâmbetul:

— Nu, n-ați întârziat. Avionul decolează la 22 și 5.
Vama e la stânga.

O urmări lung cu privirea:

“Ce chestie! Numai babalâci pleacă astăzi la Viena”.
Ridică din umeri și își aprinse o țigară.

*

Bătrânelul părăsi oficiul vamal cu un steguleț galben în mână. Ținea brațul îndoit și pe față i se citea o încordare maximă. Expresia amintea pe aceea a unui copil căruia i s-a încredințat o sarcină ce depășește în mod cert posibilitățile sale și e conștient de asta.

Stewardesa Nina Aldea îl așeză în fotoliu mângâindu-l ușor pe umăr:

— Suntem cuminți, da?

Preotul Iustin Făgădău își ridică privirea. Avea o figură comună, cu un aer blajin. Nu-i puteai ghici vârsta. O față placidă, fără riduri.

“Cam 48-50, maximum”, aprecie stewardesa.

— E bolnav?

Fata păru să ezite. Oftă:

— Senil. Ni l-a încredințat familia. La Viena e așteptat. Se foi neliniștită: Am puțină treabă și mi-e frică să nu facă vreo prostie.

— Du-te, fiica mea, zâmbi preotul.

Bătrânelul nu le dădu nici o atenție. Flutura stegulețul de hârtie suspinând încetisor:

— Uu! Uu! Uu!

*

Prin peretele uriaș de cristal se vedea pista luminată iar în fund, la distanțe mari, trei avioane.

— Cel din mijloc e al nostru, preciză cu vădită intenție de conversație revizorul contabil Laurențiu Pantelimon-Ciolac: BAC-1-11 prototip 1965.

Era un bărbat în vârstă, uscat. Când vorbea își fixa bărbia în piept încrețind pielea maxilarelor în pliuri adânci. În general, emana un aer de suficiență accentuat de glasul autoritar care părea să decreteze chiar atunci când emitea simple banalități.

Elena Hagianu zâmbi în gol, ca miopii. Un zâmbet amabil și distant în același timp. Era limpede că nu avea de gând să se lase abordată. Amănuntul nu ținea de o uscăciune înnăscută, femeia părea blândă și delicată, ci de o mentalitate seniorială în privința cunoștințelor ocazionale. Se strânse lângă bărbatu-său suspinând ușor.

“Mă întreb dacă în viața ei a deschis singură o ușă, gândi Iustin Făgădău îndreptându-și anteriorul pe genunchi. Dar expresia e divină. Resemnata și fericită în același timp”.

— Excelent avion! conchise Pantelimon-Ciolac.

Economistul Anton Oprișan își strâmbă acru colțurile gurii:

— Vacs!

Nichita Dumitrescu abandonează brusc stegulețul galben și arătând cu degetul spre ceasornicul preotului, cu broderii emailate pe capac, scânci:

— Asta. Asta.

Iustin Făgădău îl examinează în liniște. Ochii bătrânelului, avizi, nu se puteau desprinde de jucăria strălucitoare. Aproape că-i vedeai lacrimile. Zâmbi și i-l întinse împreună cu lanțul. Celălalt îl apucă cu amândouă mâinile. Îl strânse la piept și începu să se legene. Din când în când, desfăcea pumnii și-l privea pe furiș, apoi îi strângea repede la loc.

— De ce întârzie ăștia? se interesă brusc iritat Anton Oprișan. Totdeauna întârzie! Parcă ar fi personalul de Buhuși! O porcărie!

Ochii mărunți, împlântați la rădăcina nasului, clipeau fără încetare fulgerând scurt figura ascuțită de șobolan. Purta un *trenchcoat* căptușit, croit larg. Fularul gros îi îmbrobodea gura până în dreptul nărilor. Părea obsedat de-o singură idee: curenți de aer vrăjmași, uși deschise, răceli fatale.

— Probabil, opină preotul, încă n-au terminat revizia.

Contabilul interveni prompt:

— Ba de loc, domnilor, de loc! Mai sunt, nu-i așa, 22 de minute până la decolare. Își privi încă o dată ceasornicul ridicând mult manșeta. Exact 22 de minute și 18 secunde. În maximum un sfert de oră ne invită la autobuz.

Celălalt clătină sceptic capul.

— Aiurea!

— Îmi permiteți? Laurențiu Pantelimon-Ciolac, revizor contabil. Se apropie scoțându-și pălăria cu un gest larg: Și dumneavoastră tot la Viena, desigur.

— Tot! mormăi în silă Oprișan înfundându-se în fotoliu și ridicând strategic gulerul hainei ca pe un paravan.

“Pentru omul ăsta, gândi Iustin Făgădău, nimic nu e în regulă. Îi miroase totul. Un tip obositor”.

Val Iacobescu zâmbi subțire. Răsfoia distrat, într-o atitudine plină de eleganță, revista ilustrată de pe genunchi. Arăta degajat și distins. Ochii negri foarte tineri sclipeau malițios: “Totul e să ne simțim bine”. Sub mustața căruntă, retezată scurt, gura cinică zâmbea mereu. La mână îi strălucea un lănțișor de aur. Podoaba nu deranja, în ciuda vârstei, pentru că

nimic nu putea efemina trupul viguros, ușor adus de spate, capul puternic, masculin, construit în unghiuri.

— Îmi dați voie? Laurențiu Pantelimon-Ciolac, revizor contabil. Nu sunteți cumva caricaturistul Val Iacobescu? Mi se pare că v-am văzut la televizor.

Celălalt zâmbi evaziv.

— Da, da, îmi amintesc precis, continuă Ciolac. Împărțeați niște premii. Am urmărit întâmplător emisiunea. În general, nu-i așa, programul e slab...

— Execrabil! preciză Oprișan înfășurându-și fularul.

Se adresa unei stewardese care tocmai intrase:

— Închide ușa, domnișoară! Dumneata nu simți că-i curent? Hm, ca pe Bărăgan!

— Tânăra generație! oftă Ciolac. Niște neisprăviți! Nici frică, nici respect. Ce spuneam? A da! Ca să fiu sincer am cumpărat televizorul dintr-un capriciu. Nu mai conta, nu-i așa.

Iacobescu îi examină pantofii ușor scâlțiați dar lustruiți cu grijă, hainele modeste, fără strălucire, pălăria uzată. Individul nu făcea parte dintre aceia pentru care 5000 de lei nu înseamnă nimic.

Dimitrie Hagianu își îngropă zâmbetul în colțurile gurii amare. Ținea tot timpul o sprânceană ridicată. Te așteptai ca în orbita căscată să strălucească un monoclu, dar ciobul de sticlă lipsea.

“Hm, își zise preotul. E incapabil să-și ascundă originea. Și în zdrențe, tot boier ar arăta.”

Elena Hagianu întoarse capul spre Miss Dorothy James-Porter. Pana sensibilă cocoțată deasupra bascului maron dansă câteva clipe pe motivul aceluiasi semn de întrebare. Stătea țeapănă, cu buzele strânse și mâinile încleștate pe rama poșetei enorme. În ureche avea un aparat acustic.

— Ce-ați spus? întrebă în engleză.

Bătrâna tresări. Se înclină politicos:

— Nimic, scuzați-mă.

Miss Dorothy James-Porter reveni la aceeași atitudine încremenită.

— Hi! Hi! chicoti brusc Nichita Dumitrescu mângâind ceasornicul ca pe un copil.

Diamantopol își trecu nervos degetele peste buze. Oamenii evitau să-l privească sau, delicați, simulau că nu-i observă infirmitatea. Nu te poți uita fix la o caricatură jalnică, o epavă umană. Trupul schilodit părea să n-aibă oase. O masă de țesuturi fără coloană vertebrală, prinsă într-un corset de piele cu articulații metalice. De la așa ceva, îți întorci penibil privirea indiferent, sau cu inima strânsă, dar păstrând aceeași impresie de penibil. Se întreba, undeva în subconștient, ce va deveni existența lui începând de mâine. Când timp de decenii ești victima aceleiași obsesii, aceluiasi vis, aceleiași idei fixe, împlinirea e însoțită de un sentiment de frustrare. Rămâi dintr-o dată buimac, îți lipsește ceva, intri într-o lungă vacanță de care nu știi cum să te bucuri. Își ridică privirea:

“Oare m-a recunoscut? Sunt totuși peste treizeci de ani. O viață!”.

Se simțea ușor toropit, ca după un anestezic.

— Puf! Puf! Puf! Puf! suflă încetișor Nichita Dumitrescu.

Dădea din coate așa cum fac copiii când își imaginează că sunt locomotivă. Neatent, îl atinse cu mâna pe Vasile Mareș.

Scriitorul tresări puternic, parcă electrocutat. Țigara i se frânse între degete. Preotul zâmbi jenat:

— Nu vă supărați.

Mareș îl privi cu aerul că nu înțelege. Pe figura întunecată ochii aprindeau vâlvătăi.

“Abia se stăpânește”. Iustin Făgădău îl examinează pe sub pleoapele coborâte. “Mâinile îi tremură, nu se poate concentra un singur minut asupra aceluiași lucru. Curios...”

Scriitorul își aprinse neîndemânatec altă țigară. Pantelimon Ciolac se așază lângă Oprișan dregându-și glasul.

— Cunoașteți vreo adresă la Viena? Am auzit că-s pungași mari, nu te poți apropia de nimic.

Economistul îi răspunse fără să scoată nasul din fular.

— Nu mă duc în aprovizionare.

— De fapt ce vă interesează? întrebă Val Iacobescu.

— O cameră.

— Există un hotel lângă Westbahnhof. *Fux* sau *Fox*. Curat și cu prețuri accesibile.

— Rahat! O porcărie! mormăi Oprișan. Două sute de șilingi pe noapte!

— Cât?! se sperie contabilul, 200 de șilingi?!

Caricaturistul își netezi mustața:

— Sunt și hoteluri mai rezonabile. Cu doi poli rezolvați problema.

— Unde? sări Ciolac scoțându-și carnetul și stiloul.

— La Caracal.

Diamantopol își mângâie cârjele. Spuse încet:

— Încercați pe *Mariahilfer Strasse*, la o pensiune.

Revizorul se îndreptă spre infirm cu mâna întinsă:

— Laurențiu Pantelimon-Ciolac. Îmi pare bine. Își deschise din nou carnetul: Unde ați spus?

Scriitorul Vasile Mareș îi aruncă o privire urâtă și desfăcu revista. Ochii alunecau distrați peste paginile ilustrate. Soții Hagianu urmăreau absenți forfota

mulțimii. Bătrânul se întoarse la stegulețul galben abandonând ceasul preotului. Iustin Făgădău îl băgă în buzunar.

Revizorul contabil își înșurubă cu grijă capacul stiloului:

— Va mulțumesc. Peste două ore și jumătate suntem la Viena. Așa că...

— La 13 februarie 1960 declară amuzat caricaturistul, cursa Londra-Roma s-a prăbușit deasupra Alpilor. La 13 aprilie același an, un avion de pasageri cade în Pacific. O lună mai târziu, dar în aceeași zi, 13 mai, un Boeing explodează în aer cu 140 de călători la bord. Se interesă amabil: Știți în câte suntem astăzi?

— 13 iulie, bâlbâi Laurențiu Pantelimon-Ciolac.

Toți se întoarseră surprinși. Economistul Opreșan decretă scurt:

— Vacs!

— Cine mai crede azi în superstiții? întări contabilul ciocănind în același timp cu degetul îndoit în banca de lemn.

Val Iacobescu îi privi surâzând pe fiecare apoi își reluă lectura.

— Oare cum o să ni se pară Viena după atâția ani, nici n-am curajul să spun câți? șopti Elena Hagianu.

Bărbatu-său își holbă ochiul fără monoclu.

— Neschimbată. Tot ce s-a construit nou e la margine. Au lăsat centrul intact.

— Catedrala Sf. Ștefan. Acolo am ascultat prima oară *Missa solemnis* a lui Beethoven. Ce splendoare! A doua oară.

— Știu. La Lise Marcian, în timpul războiului.

— Ții minte? Își întoarse fața veștejită: Era în aprilie. Ușa spre verandă rămăsese deschisă și toată camera de muzică mirosea a liliac. Parcă văd ciorchinii aceia grei. E curios ce rar ne gândim la lucrurile astea. Ce-o mai fi făcând Lise?

Făgădău prinsese crâmpeie din conversație:

“Lise. Camera de muzică. Hm. Vremuri apuse”.

Elena Hagianu scoase din sacul de voiaj o carte: *Saint Bernard*.

Miss Dorothy James-Porter văzu titlul și sări ca un cintezo.

— Oh! *Saint Bernard*.

Oamenii o măsurară surprinși. Femeia prinsese viață pe neașteptate, surâdea fermecător. Nu dădu atenție stupefacției generale și continuă netulburată:

— Totdeauna am susținut că *Saint Bernard* este o rasă superioară. Un câine amabil, plin de sensibilitate. Îl recomand călduros ori de câte ori am ocazia. Când îmi amintesc de *Parry*, îmi dau lacrimile.

— *Parry*? întrebă surprinsă Elena Hagianu.

— Yes, *Parry*. Închipuiți-vă, a salvat șaizeci de oameni prinși de o avalanșă și i-a cărat la mănăstire. Un *darling*.

Și sărută aerul. Vorbele i se buluceau la gură. Se temea să nu fie întreruptă.

— Desigur, e foarte inteligent și *Dingo*, dar lipsit de inimă. Urăște celelalte rase și mai ales pe europeni. Dacă vă amintiți, când a sosit la Paris a început să urle de îndată ce a făcut cunoștință cu câini civilizați. Firește! În 1699, abia a fost descoperit în Australia. N-a avut timp să se stileze.

— Ce vrea? se interesă în surdină Ciolac.

Iacobescu ciocăni discret cu degetul pe tâmplă.

— O chestie cu câini. Bate câmpii la modul cel mai voios.

Celălalt îl măsură buimac. Englezoaica se desfășura cu pânzele întinse:

— *Basetul* e un câine admirabil de interior. Capricios desigur, puțin ipocrit dar foarte puțin. Admirabil pentru oameni în vârstă, plin de atenții delicate. Ca să nu mai vorbesc de *caniche*.

Prin fața peretelui de sticlă trecu o pereche înlănțuită. Fata cu fusta foarte scurtă se rezemase de umărul tânărului care o săruta din mers.

Laurențiu Pantelimon-Ciolac își ridică arogant bărbia:

— Elementară lipsă de decență! Sau mai degrabă nesimțire! Da, ăsta e termenul: Nesimțire! Ați văzut ce fustă avea? Aproape că i se vedea instalația. Mă întreb, domnilor, nu-i așa, unde o să ajungem cu manierele astea deșănțate?! Păi pe vremea mea, când intra tata în odaie saream de pe scaun și-i pupam mâna.

— Impresionant. Și? A contribuit cu ceva chestia asta la reușita dumitale în viață? se interesă amuzat caricaturistul.

— Da! strigă Ciolac și Mareș scăpă revista. Mi-a trasat o linie de conduită în societate, m-a învățat ce înseamnă cinstea, bunul simț și respectul față de bătrâni. Dar iată că există din nefericire, nu-i așa, de-alde dumneata, degeaba de superi, care încurajează astfel de purtări.

— Nu mă supăr, domnule Ciolan.

— Pardon! Ciolac! rectifică înțepat contabilul. Laurențiu Pantelimon-Ciolac.

— Mă rog. Trebuie să recunoști însă că fata avea niște picioare trăsnet. De milioane! Păcat să nu le arate. Dacă ar fi după mine aș decreta prin lege, care-s

bine făcute, să umble goale. Ciolac îl privea sufocat. S-au schimbat vremurile! Acum, când prelații joacă fotbal la Vatican — și fie vorba între noi nu-i nimic rău în asta, de ce să se anchilozeze nefericiții, numai pentru că sunt funcționarii lui Dumnezeu? — te necăjește faptul că o fustă are patruzeci de centimetri mai puțin decât erai obișnuit să vezi la mama dumitale?!

Făgădău primi săgeata cu același zâmbet blând. Profitând de pauză, englezoaica se ridicase în picioare perorând înfierbântată. Făcea impresia că uitase unde se află.

— *Scottish-terrier-ul, fox-terrier-ul și loulou de Poméranie* sunt fără egal! Când lady Elisabeth Winston a cumpărat un *chow-chow*, eu i-am spus: Ei bine, lady Elisabeth, n-o să mă convingeți că afurisitul acela de negustor n-a încercat să vă influențeze. O englezoaică și o lady ar fi ales un *griffon* ori în cel mai rău caz un *fox-hound jurancon*, și atunci n-aș fi avut nici o pretenție. Da, așa i-am spus! Noi, în cadrul societății pentru protecția animalelor.

— E clar! înțelese în sfârșit Iacobescu.

Elena Hagianu se strânse lângă brațul bărbatului.

— Ții minte când am plecat la Madrid? Era o noapte asemănătoare. Ceață, rece. În vagon se făcuse frig și tu mi-ai pus pe umeri pardesiul tău. Ai desfăcut sticluta de *Cointreau*. Parcă simt aroma. În cușeta de alături se afla o pereche în voiaj de nuntă. Erau teribil de jenați.

— Sunt și ei bătrâni acum, mormăi Hagianu.

— Hi! Hi!

Bătrânul își ridicase picioarele în dreptul gurii pedalând în aer. Făgădău îi mângâie brațul.

Stewardesa Nina Aldea apăru cu o mapă sub braț:

— Poftiți la autobuz, vă rog.

Caricaturistul o măsură cu un zâmbet de golan bătrân. Șopti la urechea contabilului:

— Hm! Curățică! Oare cine o lucrează?

Fata luă în primire bătrânelul mulțumindu-i din ochi preotului. Ovidiu Diamantopol își potrivi cârjele și încercă anevoie să se ridice. Nina Aldea păru să ezite.

— Am să-l ajut eu pe dumnealui, șopti Făgădău, uitându-se la infirm.

Mareș și Oprișan ieșiră primii.

Sprijinit de brațul preotului, Diamantopol îmbrățișă pista luminată. Reflectoarele, terenul plat îi amintiră cu un șoc alt peisagiu. Și străveziu, în contururi neclare, o siluetă de coșmar: Diavolul Alb.

Revizorul contabil Laurențiu Pantelimon-Ciolac îl ajunse din urmă pe Iacobescu:

— Spune-mi te rog, chestia cu accidente în aer a fost nu-i așa, o glumă.

Caricaturistul surâse enigmatic:

— Desigur. Îl privi țintă: Mai ai timp totuși să te răzgândești.

Capitolul II. Ciudățenii la zece mii de metri

Trenul de aterizare părăsi pista și avionul începu să urce spintecând noaptea. Bucureștiul rămăsese jos, în prăpastie, ghem de lumini tivite cu negură.

Val Iacobescu încercă să-și imagineze Calea Victoriei. Calea Victoriei așa cum o știa el, la două sau trei dimineața, cu cheflii rătăciți căutând o bombă unde ar mai putea găsi ceva de băut, cu taxiuri goale încetinind brusc în preajma pietonilor solitari. Calea Victoriei, cu stopuri adormite și ferestre mute în spatele cărora oamenii visează la te miri ce, cu câte un câine vagabond adulmecându-ți poalele și cerșind adăpost. Se gândi apoi la nevastă-sa. Un zâmbet cald îi înflori pe buze.

Iustin Făgădău își făcu o cruce mare și îngână o rugăciune surdă cu ochii închiși.

Stewardesa înveli picioarele moșneagului cu o pătură cadrilată. Nichita Dumitrescu ținea în mână două creioane colorate și o bucată de hârtie.

— Hi! Fac o căsuță!

— *Bon voyage, chéri*, suflă Elena Hagianu.

În ochi avea lacrimi. Bărbatul îi strânse degetele.

Economistul Anton Oprișan smulse pardesiul din cârlig și se ridică ostentativ.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Nina Aldea.

— M-ați luat de tâmpit, așa-i?!

— Nu înțeleg.

— Dumneata nu vezi că stau pe aripă? N-am nici o perspectivă!

Caricaturistul râse:

— E noapte, dom'le! Ce perspectivă să ai?

Economistul păru deconcertat dar nu abandona.

— Treaba mea! E o chestiune de principiu în primul rând. Adică de ce să-și bată ăștia joc de mine!?

Studie poziția locurilor goale și alese, nu prea convins, un scaun alături de Pantelimon-Ciolac.

— Nu cred că ești prea inspirat, observă Iacobescu ascunzându-și zâmbetul. În caz de accident, Doamne ferește, cei mai expuși sunt călătorii din față. Vreau să spun, cei din imediata apropiere a cabinei de comandă.

Brusc, ca la un semnal, Ciolac și economistul se ridicară precipitându-se spre coada avionului.

Miss Dorothy James-Porter îi privi nedumerită fără să înțeleagă nimic.

Ovidiu Diamantopol își lăsă capul pe spate.

...A suta călătorie cu avionul. Lumea traversată în lung și-n lat. Bregenz-La Paz-Bombay-Fort de France-Viena, cu barca pe Amazoane sau în sanie, orbit de ghețurile Alaskăi. Voiajuri încăpățânate, dictate de o fantezie străină, de o himeră. Acum, cea mai scurtă și poate ultima călătorie.

Vasile Mareș își privi ceasul.

“Au trecut abia cinci minute”.

Simți o atingere pe umăr.

— Cu dumneata n-am făcut cunoștință. Revizorul contabil își trecu brațul pe sub nasul lui Oprișan pentru a putea da mâna. Îmi dai voie? Laurențiu Pantelimon-Ciolac.

— A, da. Mareș. Vasile Mareș, scriitor.

— Extraordinar! Știi că am auzit de dumneata! După ton, celălalt urma să-i fie recunoscător. Da, da, am citit ceva în *Revista literară*, dacă nu mă înșel...

— Vă înșelați, se strâmbă Mareș. Sublinie: în *România literară*, n-am publicat niciodată.

— Exclus! Probabil nu-ți mai amintești. Chiar m-a izbit numele. Am o mătușă din partea mamei, Marie-Jeanne Mareș, nevasta generalului. Râse din gât: Om fi rude, mai știi.

— Nu cred.

— Cunoști Viena?

— Puțin.

— Frumos oraș, se ambală Ciolac. Iar vienezii... amabilitatea personificată! Am făcut studiile acolo. Asta se întâmpla prin '31-'32. Mi-aduc aminte, aveam o gazdă pe lângă Prater. Fiică-sa...

Mareș se agăță de stewardesă ca de un colac de salvare.

— Domnișoară, dacă ești amabilă, o cafea și un coniac mare.

Ciolac își umezi buzele.

— Și mie o oranjadă.

Caricaturistul nu rezistă ispitei:

— Știi cât costă, domnule Ciolan?

— Pardon! Ciolac! Laurențiu Pantelimon-Ciolac. Ai să mai auzi de numele ăsta!

— Sunt convins.

Fata dădu să plece dar contabilul o opri:

— Cu titlu informativ, nu-i așa. Cât costă o oranjadă?

— Servim numai *jus*. Cincisprezece cincizeci.

Omul rămase cu gura căscată:

— Cât?! 15,50?! Dar unde vă treziți?

— La drumul mare! făcu Oprișan ridicându-se. Bandiți, domnule! Sunt în stare să te dezbrace!

— Bine c-am întrebat.

Stewardesa se interesă zâmbind subțire:

— Mențineți comanda?

— Ei bravo! Crezi că eu fur? Ce te tot foiești, domnule?

Oprișan aștepta în picioare cu pardesiul pe braț:

— Nu-mi place aici. E prea izolat. Merg mai în față. Ciolac se luă după el.

— Ai dreptate. Dumneata rămâi?

Scriitorul nu-i răspunse. Iacobescu se uită amuzat la economist.

— Tot nu ți-ai găsit locul? Dacă nutrești convingerea că te avantajează, sunt gata să ți-l cedez pe-al meu.

Oprișan cântări poziția apoi clătină din cap nemulțumit.

— Trage. Totdeauna trage lângă fereastră.

Pipăi îndelung stofa, încercă suspensia câtorva fotolii și în sfârșit se așeză lângă Ciolac.

Revizorul contabil își reluă amintirile:

— Și cum vă spuneam, domnilor, în 1932 studiam la Viena. Tinerel, de familie, bani, evident fata gazdei a pus ochii pe mine. Uite așa niște cozi avea! Își arată antebrațul: Blonde ca mătasea de porumb. Și un ten carminat. Petală de roză. Când roșea, ziceai că a dat cu chinoroz.

— Dar ea, sugeră caricaturistul, nimic! Naturală!

— Sută la sută, domnule!

— Gretchen! pufni disprețuitor economistul Oprișan.

Ciolac îi privi nasul ascuțit, ochii mici, gura cârtitoare și clătină capul:

— Un boboc de fată, ascultați-mă pe mine! Ce buzițe! Ce ochișori! Adoptă subit tonul de idilă: Sâmbătă seara mergeam la o berărie pe lângă Opernring. Eu luam doi țapi și ea ronțăia covrigi cu susan...

— Bănuiesc că-i dădeau lacrimile de recunoștință, observă caricaturistul.

— Dar ce, interesate ca deșănțatele astea de azi?! E posibil?! Vine fiu-meu la mine și zice: “Tată, atinge-mă cu un pol, să-mi scot gagică”.

— Și junele culant! Calcă bine.

— “Un pol!” Ca să nu mai vorbim de vocabular! “Un pol? zic. Ai înnebunit?! Un pol? Adică zece pâini?”

Val Iacobescu continua să se amuze.

— Clar! O să-l ruineze femeile.

— Ține minte de la mine! Pe maică-ta o duceam la un film și ăla colea, la Rahova, că era 2,50 lei biletul. Nu știe că ești student?

Caricaturistul izbucni în râs.

— Hai că ai haz, nene! Zi mai departe cum e cu buzițele nemțoaicei.

— Oribil! Miss James Porter își fixă mai bine aparatul în ureche. Singurul animal care nu mi-e prieten: șobolanul! Numai când mă gândesc.

Făgădău o asculta resemnat clătinând capul la intervale regulate.

— A venit în Europa în 1727 traversând Volga înot. Îmi amintesc că atunci când secretara asociației, Miss Susan Stevenson o fată adorabilă cu un păr minunat m-a anunțat că în cartierul de vest a început o campanie împotriva șobolanilor, nu m-am opus. Mi-am întărit inima și mi-am întors obrazul. Exact cum vă spun. Mi-am întors obrazul. Dorothy James Porter strânse pumnii. Înțelegeți?

Preotul îi dădu toate asigurările că înțelege foarte bine.

— Nu, nimeni nu va afirma despre mine că sunt o femeie fără suflet. Am înființat orfelinate, un spital,

chiar un cimitir pentru animale și nu mi-e rușine să recunosc că tot eu am inițiat rubrica “Adoptați-mă” din magazinele ilustrate.

— Adoptați-mă?

— Nostim, nu? Știți cum procedăm? Fotografiem câinii și pisicile găsite și le publicăm pozele în reviste. Nu vă puteți închipui câți bieți micuți am reușit să cazăm până acum.

Ciolac îl trase de mânecă pe caricaturist:

— Ce tot cârâie aia?

— Despre pisicile orfane.

— E limpede. Scleroza...

— Avem oameni devotați. Când vorbea, Miss James-Porter pulveriza stropi de salivă și Făgădău își ducea mereu mâna la nas, vânându-i ca pe țânțari. Chiar această domnișoară Stevenson, secretara. Ce fată admirabilă! Luna viitoare împlinește șaptezeci de ani. Ne-am gândit să-i comandăm o pendulă cu doi ogari din bronz. Nu credeți că e minunat?

Preotul se înecă.

— Desigur.

Elena Hagianu își netezi părul fără culoare:

— Sunt atât de fericită, *chéri*. Nu mâine, dar poimâine am s-o caut pe Anne-Marie Von Toghman. Avu un râs mic: Mi-am amintit ceva nostim. Știi, ea era externă. Se purtau ghete înalte cu șireturi. Perechea care-i plăcea avea trei numere mai mult. Le-a cumpărat așa. Tot pensionul a murit de râs, până și belgianca, domnișoara Lévrier, profesoara de pian.

— Uu, uu, uu, chiui prelung bătrânelul.

Își umfla și-și dezumfla obrazii pufăind ritmic.

— *Le malheureux*. Umerii doamnei Hagianu se înfiorară: Nu mi-ar place să ajung ca el. Prefer câțiva ani mai puțin. Și încă ceva: să mor pe neașteptate. Să

nu știu de dimineață că seara, ori peste câteva ore îmi voi da sufletul. Asta-i cel mai chinuitor: agonia. Agonia conștientă.

Stewardesa aduse cina. Tăvi apetisante cu pachetele aseptice: șuncă, ouă, pui rece, cașcaval, tartine cu ciuperci.

Anton Oprișan aruncă o privire circumspectă spre porțiile celorlalți, apoi strâmbă din nas. Chemă pițigăiat:

— Domnișoară!

Fata veni precipitat. Economistul nu era un pasager comod. Cunoștea genul.

— Aș putea afla de ce tocmai mie trebuie să-mi dați piciorul? Nu suport picior de zburătoare! Vreau piept!

— Imediat!

Oprișan reținu tava:

— Un moment! În al doilea rând, cașcavalul e numai coajă, ciupercile un pretext, chifla cea mai mică!

— Știți, ne vin gata ambalate.

— He, he! râse economistul ca unul pe care nu-l poți păcăli, arătând cu degetul gros spre ceilalți: Ale dumnealor nu tot ambalate vin? Se compară?! Începu să se monteze: Nu înțeleg ce aveți cu mine?! Vă sunt antipatic? Par mai tâmpit decât... Găsi: Amicul Laurențiu Pantelimon-Ciolac?

Contabilul țâșni în picioare:

— Domnule! Cere-ți scuze imediat!

— De ce? Eu te consider un om normal. Etalon de măsură.

Nina Aldea luă tava și dispăru în oficiu. Iacobescu râdea sincer amuzat:

— Ești teribil! Mă întreb din ce ți se trage.

Oprișan respinse provocarea. Colțul gurii îi zvâcnea. Studie îndelung a doua porție și începu să mănânce cu aer de martir.

Pantelimon Ciolac îl privea otrăvit. Când stewardesa îi întinse cina, refuză scuturându-și mâinile.

— Nu domnișoară, mulțumesc. Seara nu mănânc. E, nu-i așa, mai sănătos, și privi important peste capetele călătorilor.

— Individul nu știe că cina intră în prețul biletului, suflă caricaturistul la urechea lui Diamantopol. Îi e frică să nu plătească. Abia aștept să i-o spun. Evident, când ajungem la Viena.

Infirmul îl privi lung:

— Ai o inimă...

— Dă-l naibii! Mă enervează!

Ochii caricaturistului alunecară în lungul avionului. Scriitorul Vasile Mareș mânca absent, părea că înghite greu. Făgădău, delicat, cu gesturi mici de femeie. Hagianca, sub pretexte străvezii, ceda bucățile cele mai bune bărbatului care se opunea de circumstanță. Diamantopol aproape nu se atinsese, englezoaica mesteca saxon și conștiincios, iar Ciolac răbda stoic.

Val Iacobescu râse încetișor. O idee îi trecu prin minte:

— Știi ceva?

— Îm? făcu Oprișan puricând bucatele și izolând dezgustat ceea ce i se părea suspect.

Caricaturistul se aplecă mângâindu-și mustața scurtă.

— Am făcut un calcul! Suntem, va să zică, zece pasageri.

— Îl pui și pe ăsta cu stegulețul la socoteală? Mă rog, să zicem zece. Și ce-i cu asta?

— Ai răbdare! Cu stewardesa fac unsprezece. Plus doi piloți.

Oprîșan își holbă ochii mici.

— Știi că ai dreptate? *Suntem 13.*

— Exact! exclamă satisfăcut Iacobescu. Un număr al naibii de norocos!

Oamenii tăcură. Gândurile li se încrucișau:

“Diamantopol! Ce caută aici? Să fie o simplă întâmplare?”

“Încă zece minute. Ar fi trebuit să pun cuțitul în buzunarul hainei. Oare m-a recunoscut?”

“Nu bănuiește nimic. N-are cum să bănuiască. Până acum, totul a decurs perfect”.

“Doamne, Dumnezeuule, ajută-mă! Dacă și de data asta îl pierd.”

“Totul e să-mi păstrez calmul. Poate că nu e decât o coincidență, deși omul ăsta ar fi în stare să mă caute și pe lumea cealaltă. Hans! Imbecilul! L-a avut în mână.”

“Încă nouă minute”.

Capitolul III. Verdictul

Peste hublouri se așternuse o pojghiță ușoară, un abur compact ca o crustă. Și dintr-o dată, pasărea uriașă orbi. Lumina se stinse. Avionul ezită apoi își continuă zborul.

Vocile se învălmășiră în întuneric:

— Ce-i porcăria asta? Lumina!

— Hei! Domnișoară!

— Lumina!

— Ah, piciorul, Dumnezeu!

— Ce se întâmplă?

— Ajutor!

Lumina se aprinse. Nina Aldea apăsă pe rând butoanele roșii de la siguranțele tabloului electric.

— Un scurtcircuit provocat. Mă întreb.

Nu-și termină gândul. N-o asculta nimeni. Pasagerii priveau înspăimântați spre cabina de comandă.

Cu un strigăt de groază, fata se repezi spre unul din piloți. Îi luă capul în mâini, hohotind.

Reveni după câteva minute, închise ușa și se sprijini cu tot trupul de ea. Fața i se golise de sânge.

— Vă rog să vă păstrați calmul.

Încerca din răputeri să se stăpânească. Oamenii așteptau incremeniți cu gâturile întinse, cu mâinile încleștate pe fotoliu.

— Membrii echipajului au fost asasinați. Conduce pilotul automat. Lăsați-mă să vorbesc. Vom zbura în linie dreaptă până când, se va termina combustibilul. Afară doar... Îi privi cu o intensitate dureroasă: Doar dacă cineva dintre dumneavoastră poate să readucă aparatul la sol.

Nu se auzi nici un zgomot. Doar țiuitul prelung, obsedant al motoarelor. Se uitau mut unii la alții scormonindu-și fețele. Într-un târziu, ridicară din umeri.

Nina Aldea respiră adânc:

— N-am voie să vă ascund adevărul. Peste patru ore ne prăbușim!

Era ora 22 și 35 de minute.

Avionul continua să zboare în spațiul negru fără sfârșit. Întunericul îi da târcoale așteptând.

Compuneau un fragment din halucinantul tablou al lui Goya *Pelerinaj la San Isidro*. Figuri hâde, expresii demențiale, ochi ieșiți din orbite.

Revizorul contabil Pantelimon-Ciolac rămăsese cu gura căscată. Placa îi căzuse descoperind gingiile devitalizate. Buza superioară încrețită aduna sudoarea în picături mărunte. Din chipul lui Oprișan nu se zăreau decât ochii congestionați, de fiară înjunghiată. Scriitorul Vasile Mareș tresărea convulsiv. Dimitrie Hagianu, cu sprânceana ridicată, părea o caricatură. Nevastă-sa încremenise cu mâna pe gât. Prăbușită într-un fotoliu, Nina Aldea plângea în hohote. Iustin Făgădău privea în gol bolborosind.

— Doamne Dumnezeu.

Val Iacobescu încercă să zâmbească. Îi trecu în revistă pe fiecare apoi ochii i se pironiră asupra lui Pantelimon-Ciolac:

— Imbecilule! N-ai toaletă?

Apoi izbucniră dintr-o dată. Contabilul se agăță de hainele celor din jur, întrebând fără să aștepte răspunsul:

— Cum e posibil?! Cum e posibil?! Așa din senin? De ce?

— Cine-i nemernicul? țipă isteric Anton Oprișan.
Cu mâinile mele îlucid!

Elena Hagianu își frământă degetele spasmodic.

— Ce se întâmplă, Dim?

Bărbatul nu-i răspunse. Maxilarul lui Pantelimon Ciolac tremura.

— Cum e posibil?! Cum lași să urce un criminal în avion?

Caricaturistul continua să zâmbească. Se aplecă spre Diamantopol precizând cu tâlc:

— Treisprezece!

Pleoapele infirmului zvâcniră:

— Niciodată nu te înșeală intuiția?

În panica generală, Miss Dorothy James-Porter scăpase aparatul acustic. Ciolac îl călcăse fără să vrea, zdrobindu-l. Femeia examinează neputincioasă carcasa strivită, izolată dintr-o dată, scutită de groaza celorlalți. Sesiză totuși agitația din jur și atinse brațul infirmului:

— Ce se întâmplă?

Diamantopol ezită câteva clipe apoi îi comunică prin semne că totul e în regulă.

Anton Oprișan țipă pițigăiat:

— Cine-i nemernicul?

Ciolac o apucă pe stewardesă de umăr:

— Tovarășă! Dumneata n-auzi?!

Fata ridică încet capul. Lacrimile amestecate cu rimei desenaseră pe obraji două părții lungi, murdare. Se uită la el rătăcită. Contabilul perora agresiv:

— Răspunzi în fața legii de tot ce s-a întâmplat! Ce înseamnă *ne prăbușim*?! Nu mă interesează! Faci parte din echipaj. Obligația dumitale...

— Cretin! scrâșni scârbit caricaturistul.

Pantelimon-Ciolac realizează absurdul situației și se îndepărtă gesticulând dezordonat.

— Oricum. Ce vină am eu?

— Cuțitul! sugerează Opreșan. Trebuie să aibă cuțitul la el! Canalia!

Nina Aldea își apăsă palmele pe ochi.

— Calmați-vă! Pentru numele lui Dumnezeu calmați-vă! Se agăță de preot: Părinte, fă ceva! Ajută-mă!

Ciolac strigă împungându-l cu degetul pe economist:

— Tu i-ai ucis! Te-ai ridicat de cincisprezece ori. A fost un simplu pretext ca să provoci scurtcircuitul fără să atragi atenția.

Opreșan se contorsionează în fotoliu. Ochii îi alergau neliniștiți:

— Idiot bătrân! De fiecare dată când m-am mutat ai venit după mine. Iar ultima oară, ocupai fotoliul din margine. Căutați-l! Trebuie să aibă arma la el.

Întinse mâna spre buzunarul contabilului. Pantelimon-Ciolac se feri.

— Nu mă atinge!

Vasile Mareș își concentrează privirea asupra lui Hagianu.

— Înainte de a se stinge lumina stătea în fotoliu lângă soția dumitale.

— Exact.

— Când s-a aprins, te-am văzut în picioare. Preciză: Departamentul de ea.

Hagianu se ridică amenințător. Vorbi rar, răspicat, cu tonul specific al individului foarte stăpân pe sine:

— Dacă-ți pocnesc o palmă, ai să vezi mai bine!

— Dim, te rog, n-are rost... Dumnealui s-a înșelat, desigur.

— Nu, doamnă, nu m-am înșelat.

— Ce imbecil!

— Căutați-l! strigă Oprișan. Unul din ei trebuie să aibă cuțitul.

Nina Aldea își astupă urechile. Preotul continua să se roage cu voce scăzută. Fulgerat de un gând Pantelimon Ciolac se întoarse spre Iacobescu:

— Îmi aduc perfect aminte că pe aeroport, încercai să ne familiarizezi cu accidente aeriene.

— Iar ceva mai târziu se asocie scriitorul te obseda al naibii cifra 13. Poți să ne explici și nouă cum ai intuit catastrofa?

— Căutați-l! sugeră surescitat Oprișan.

Caricaturistul întoarse încet capul spre Diamantopol. Rosti calm:

— E pentru prima oară în viață când văd atâția cretini adunați la un loc!

— Ce s-a întâmplat? întrebă contrariată Miss Dorothy James-Porter.

Adâncit în rugăciune, preotul nu-i răspunse. Ciolac se apropie privind-o lung. Explodă:

— Englezoaica e! înainte de crimă s-a dus la toaletă. Am văzut-o cu ochii mei!

Femeia zâmbi nedumerită, neștiind ce să spună. Găsi ceva de circumstanță:

— Sper ca vă simțiți bine. O călătorie plăcută, nu-i așa?

— Face pe tâmpita! se îndoi revizorul contabil. Crede că ne aiurește.

— De ce? De ce? țipă răgușit Oprișan.

— Într-adevăr, mormăi pe gânduri Hagianu. De ce? Iacobescu se ridică:

— Ați înnebunit! E o idioțenie, nu vă dați seama? Avea o voce puternică care le acoperea pe toate

celelalte: Ce vă pasă *cine* și *de ce* a ucis? Evident, e unul dintre noi. Urmărește ceva. Nu asta-i important! Vreți să faceți justiție acum, cu patru ore înainte de a crăpa? Nu înțelegeți că o să crăpăm?!

Amuțiră.

“M-a recunoscut! Atunci?! De ce a trebuit să ucidă piloții?”

“Hm! E ceva în neregulă! Prea e liniștit”.

“Nu mă slăbește din ochi. Știe că eu. Precis știe!”

“Calm! Calm! În fond, mai sunt aproape patru ore”.

Elena Hagianu își șterse lacrimile. Încercă să zâmbească:

— Poate nu va fi atât de îngrozitor. Adăugă într-un târziu: Eram prea fericită.

— Hi! chicoti bătrânelul ridicând în sus o hârtiuță mângălită cu creioane colorate, apoi își reluă concentrat activitatea.

Contabilul omul ideilor bizare țâșni în picioare:

— Parașute nu aveți?

— Nu. Cine s-ar mai urca în avion văzându-le?

— Ucigașilor! izbucni Oprișan. Cea mai elementară măsură de precauție!

— Nu se poate! Trebuie să existe o soluție. Dacă ne-am lăsa pe-o aripă cumva, undeva pe o apă, sugeră aiurea Pantelimon-Ciolac.

Iacobescu îl repezi enervat:

— Bați câmpii rău, amice! Ce apă? Care apă? Ai măcar idee unde te afli? Sau îți închipui că porcăria asta e o rață sălbatecă?! Auzi! Pe o aripă!!!

Iustin Făgădău se desprinsese din rugăciune. Figura îi devenise cenușie dar nu-și pierduse calmul. Șopti, mai mult pentru el.

— Toate au fost demult hotărâte.

Ciolac se ridică din nou în picioare.

— Cred că ar mai fi o şansă. Pilotul automat dirijează aparatul deasupra aeroportului din Viena. Văzând că nu aterizăm, că nu răspundem la apelul lor, vor trimite un avion în recunoaștere. Un pilot încercat ar putea cu puțin noroc să sară pe aripa noastră.

Caricaturistul fluieră a pagubă.

— Țsta are un fix cu aripa! Pe-o aripă! Ha, ha! Ca la circ! De ce nu pe coadă?!

Dorothy James-Porter trase de mâneca lui Făgădău. Vorbi neașteptat de tare:

— Mi-am adus aminte, vroiam să vă spun că ogarii de bronz comandați pentru Miss Stevenson sunt rusești. Spre deosebire de cei englezești, au botul mai scurt și țin urechile spre spate. Am văzut schițele. Adorabili. Expresia e tot ce poate fi mai izbutit. Cred că o să fie foarte încântată.

— Deci practic, n-avem nici o şansă, conchise revizorul contabil.

Pe buzele lui Oprișan apăruse o spumă ușoară:

— Ucigașilor! Ucigașilor!

Iacobescu își mușcă degetele.

— Într-adevăr, nici una. Îl privi pe preot cu ironie lugubră: Doar dacă nu intervine cumva șeful dumnealui. Pune o pilă, părinte!

Ciolac privea în gol, cu gura căscată. Vasile Mareș începuse să scrie într-un caiet. Dorothy James-Porter își potrivea panglica înfoiată de la gât. Declară plină de importanță:

— La Viena sunt așteptată de Frau Dagmar Schultz, președinta de onoare a Asociației din Austria. Închipuiți-vă, corespondăm de doi ani fără să ne cunoaștem. O respect foarte mult. Ea a propus prima

oară la Congresul de la Vancouver renunțarea la zgardă sugerând lesa căptușită cu vatelină. Domnule pastor — femeia râse cochet — am fost pur și simplu invidioasă. Cum de nu mi-a trecut mie prin cap ideea asta pentru bieții micuți?!

— Ce zice? întrebă răgușit Ciolac.

Făgădău zâmbi trist.

— Că o așteaptă cineva la Viena.

— Poate pe lumea ailaltă! Contabilul se proțăpi în fața englezoaicei. Din ochi îi țâșnea otravă. Țipă: Murim cucoană! Ai să mori! Ne prăbușim!

Pe obrazul femeii alunecă un surâs tremurat. Îl privea speriată fără să înțeleagă.

— Lăsați-o în pace, interveni preotul.

— Să știe! răcni Ciolac. Să știe și ea! De ce să nu știe?

Arătă cu mâinile cum se vor prăbuși. Nu păru mulțumit și smulse hârtia bătrânelului ca să-i deseneze. Moșneagul clipi nedumerit și începu să plângă.

— Să știe! Să se chinuiască și ea! scui pă cuvintele Ciolac.

— De ce? întrebă Făgădău. Cu ce te liniștește asta pe dumneata? Cu ce te ajută?

Bătrânul continua să-și reclame scâncind bucata de hârtie. Iacobescu o luă din mâinile contabilului. Șopti printre dinți, cu ură:

— Canalie!

— Mai avem trei ore și patruzeci de minute.

Nichita Dumitrescu desena o casă cu acoperiș albastru.

Radionavigatorul Ștefan Sima se pregătea să-și încheie ziua de lucru. Deschise registrul și începu să noteze datele meteorologice.

13 iulie 197... Plafonul de nori ridicat. Peste 8 mii de metri. Viteza vântului, 15 km pe oră. Vizibilitatea, 4.000 de metri. Marja scade.

Pe ecranul radiolocatorului apăru un punct minuscule. Își privi ceasornicul:

“Cursa de Viena”. Oftă: “Și cu asta, basta!”

Puse în funcțiune aparatele de emisie:

— Sunt turnul de control Sibiu. Confirmați recepția!

În căști se auziră pocnete scurte. Repetă:

— Sunt turnul de control Sibiu. Vă rog să confirmați recepția!

Așteptă un timp apoi se întoarce spre comandant:

— Cursa de Viena nu răspunde.

— S-or fi supărat pe noi! Insistă!

Ștefan Sima își apăsă căștile pe urechi:

— Sunt turnul de control Sibiu. M-auzi? Răspunde!

Comandantul aeroportului se apropie de pupitru. Urmări punctul de pe ecran. Pierdea treptat din intensitate.

— Ne-au depășit. Privi pe gânduri cerul întunecat: Mda! Acolo sus s-a întâmplat ceva. Cheamă Bucureștiul!

Capitolul IV. Rendez-vous cu moartea

Minute lungi, nu vorbi nimeni. Pe fețele tuturor sentimentul de neputință și conștiința acută a inevitabilului zugrăviseră în tonuri livide aceeași expresie. Stăteau încremeniți în atitudini rigide, incomode, uitaseră să-și miște brațul sau umărul amorțit. Spectrul morții îi anesteziase.

Priviți din afară, ofereau un tablou deprimant. Un grup de oameni care-și așteaptă sfârșitul într-o ambianță de rafinat confort: fotoliile roșii, mocheta, perdelele moi, zecile de butoane răspunzând unor comodități imediate. Te pregăteau pentru vacanțe colorate și luminoase așa cum ți le sugerează prospectele acelea splendide unde avionul ajuns la destinație își revarsă pasagerii toți eleganți, tineri și frumoși în mijlocul unui peisaj de basm. Cerul e albastru acuarelă, marea ondulează valuri diamantine, băstinașe cu figuri exotice întind ghirlande de flori purpurii. Sunt extrem de fericite, sosirea avionului companiei Lufthansa ori Sabena pare să le fi îndeplinit cea mai arzătoare dorință. Discret, se profilează silueta de manechin a stewardesei.

Diamantopol închise ochii. Pentru el avionul însemnase toată viața altceva. Lupta cu timpul. Timpul ostil și implacabil.

“...A plecat acum zece minute. L-a văzut lift-boyul dispărând pe scara de serviciu... Dacă veneați cu o jumătate de oră mai devreme...”

Gemu și-și încleștă mâinile pe cârjă.

Elena Hagianu îi șopti ceva lui bărbatu-său. Omul o privi surprins, apoi se adresă stewardesei:

— Regret că trebuie să te deranjez, domnișoară. Un coniac pentru doamna, dacă se poate. Se gândi puțin: Și unul pentru mine.

Fata dădu din cap și dispăru în oficiu. Uitase mersul de cadână. Pășea acum greu, cu umerii prăbușiți.

“Ce repede a îmbătrânit” își zise Iustin Făgădău. Deschisese o carte de rugăciuni murmurând încetișor.

Pantelimon Ciolac îl privea fără expresie. Respira greu, pe gură, ai fi zis că în ce-l privește agonia începuse.

Bătrânelul adormise cu creionul în mână.

Miss Dorothy James-Porter zâmbi echivoc.

Economistul Oprișan icnea cu trupul scuturat de convulsii. Întrebă:

— Cât e ceasul?

— 190 de minute până la ora H, răspunse uscat caricaturistul. Dacă începi să le numeri, înnebunești. Îi îmbrățișă pe toți cu o privire ascuțită: Propun să ne îmbătăm. Cine izbutește e un norocos!

Caricaturistul se apropie cu paharul în mână.

— Nu bei ceva, părinte? Bănuiesc că empireul nu e prea dotat cu asemenea articole. Ar trebui să ne asigurăm.

Dădu paharul peste cap.

— Dacă la judecata de apoi s-o întâmpla să fiu prea beat, te rog să pledezi și pentru mine. Spune-i șerifului că principial m-am conformat dispozițiilor. N-am ucis, n-am furat. În chestia cu râvnitul la femeia altuia, am mai încurcat-o...

Făgădău spuse încet:

— Când cuvioasa Maria Egipteanca, după o viață risipită în desfrâu, a fugit în pustiul Iordanului...

— Lasă părinte, îl opri plictisit Iacobescu. Dacă simți o plăcere în trup, consideră-mă mântuit, dar scutește-mă de predici. Făcu o pauză apoi adăugă pe un ton răstit: Toată viața am crezut în două lucruri: în mine — vreau să spun în ce pot face eu — și în șansă! Nu există nimic altceva! Închipuiește-ți, mi-a mers grozav! Astăzi însă, eu nu pot face nimic, iar șansa mi-a întors popoul. În consecință, aștept calm deznodământul. Calmul marelui dezastru. Mi-ar fi plăcut ca ultimele două ore să fi fost mai agreabile. Dădu din mâini neputincios: Compania lasă de dorit.

Dim Hagianu încremenise într-o atitudine rigidă. Stewardesa privea în gol, legănându-și bustul. Ovidiu Diamantopol mângâia absent cârjele. Englezoaica răsfoia surâzând o revistă cu exponate canine.

Anton Oprișan întrebă aproape strigând:

— Cât e ceasul?

Nu-i răspunse nimeni.

Revizorul contabil Laurențiu Pantelimon Ciolac isprăvisese desenul. Un avion rudimentar care se prăbușea. Prin hublouri țâșneau S.O.S-uri. Schiță alături același avion în flăcări. Chibzui câteva clipe apoi scrise pe ambele aeronave: *BAC-1-11 București-Viena*. Împături hârtia strâns și încercă să o strecoare neobservat englezoaicei.

Caricaturistul îi prinse pumnul în aer. Privi desenul, alb la față, și pe neașteptate, ca un resort declanșat brusc, cârpi cu sete obrazul boțit al contabilului.

— Căzătură!

Vasile Mareș scria agitat, ferind paginile cu cotul. Mișcările dezordonate sugerau un scris grăbit și mare.

Din când în când se întrerupea. Privirea strălucitoare, aprinsă de febră, ațintea fețele celorlalți. Îl însuflețea o energie stranie.

Bătrânul se trezi așa cum adormise. Trecherile de la o stare la alta se consumau pe nesimțite. Rămase nemișcat un timp apoi scoțând o forfecuță începu să decupeze figuri ciudate de hârtie. Zâmbea fericit.

— Cât e ceasul?

Lui Hagianu îi sticli ochiul căscat. Oprișan tremura din toate încheieturile. Repetă:

— Cât e ceasul?

— Țsta-i sadism, remarcă Iacobescu. N-ai decât să te torturezi singur dacă-ți face plăcere, dar ce ai cu noi?

— Lasă-mă-n pace!

Hagianu scoase Longines-ul de aur cu patru capace.

— Unșpe și cinci. Oftă: Mai avem o sută optzeci de minute. Încă trei ore!

Economistul își duse mâna la gât:

— Trei ore! Nu se poate!

Preotul îi atinse umărul. Întrebă blând:

— Ți-e frică?

Oprișan tresări. Semăna cu un șoarece prins în cușcă.

— Ce vrei?

— Să te ajut. Dumnezeu a orânduit astfel lucrurile...

— Dumnezeu! Mie-mi vorbești de Dumnezeu?! urlă improșcând cu salivă. Cincizeci de ani l-am slujit pe Dumnezeul tău. I-am adus laude și ofrande! Am umplut bisericile cu candelabre! Și care-i mulțumirea? Acum își întoarce fața de la mine. E surd? E orb? Își rupse gulerul cămășii smulgând de la gât o cruce mică

de aur cu răstignirea lui Crist: Poftim! Scuipe pe Dumnezeuul tău!

Și o azvârli. Oamenii îl priveau încremeniți Elena Hagianu își duse îngrozită degetele la gură. În ochii preotului stăruia o tristețe nemărginită. Se întoarse.

Economistul îl apucă de poala anteriorului:

— Stai! Rămâi! Mi-e frică! Își luă capul în mâini și izbucni în plâns: Nu vreau să mor.

— Dim!

Hagianu nu-i răspunse. Privea în noapte. Bătrâna se aplecă. Șopti:

— De un singur lucru mi-e frică, *chéri*. Să nu supraviețuiesc. Schiloadă. Ar fi oribil! Oribil.

Laurențiu Pantelimon-Ciolac se apropie de infirm. Bolborosi precipitat:

— Te-ai întrebat de ce au fost uciși piloții?

— Crezi că are vreo importanță?

— Oricum, să crăpăm așa, e stupid! Îi încolțiră lacrimile: Știi, treizeci de ani am visat să revăd Viena. După război a urmat seceta, foametea, pe urmă copiii. Am strâns ban lângă ban. Nu mi-am permis un ștrand ca să pot pleca. Oftă: Teribil de caraghios, nu? Așa, din senin. Și nici nu știi pentru ce. Pentru ce, Dumnezeule? Pentru ce? Cine e ticălosul?

— Ticălos sau nebun. Numai un dement poate pune la cale așa ceva.

Pantelimon Ciolac nu-l ascultă. Repeta într-una frângându-și mâinile:

— Pentru ce? Pentru ce să mor? Pentru ce?!

Printr-o stranie coincidență, Miss Dorothy James-Porter se gândea tot la moarte:

— Cimitirul e instalat pe terenul din spatele sediului. L-am cumpărat de la foștii baroni M. Zâmbi modest: Din economiile mele. *Mister Wilkes* m-a felicitat călduros cu ocazia întrunirii anuale. La capul fiecărui biet micuț există o placă: numele, rasa, vârsta și câte un gând pios. Mândria noastră o reprezintă însă mormântul cățelușului Gipsy. A aparținut bunei doamne Lily Garth. Închipuiți-vă, o excelentă bucată de marmură roz! În medalion, cea mai reușită fotografie a lui Gipsy un pechinez delicios. A murit stupid, călcat de furgoneta lăptarului. Băiatul acela cu părul roșu e cel mai zăpăcit pe care l-am văzut vreodată. Cum vă spuneam... Pe plăcuță e gravată cu litere de aur o poezie duioasă: *Dear Gipsy, tu ai murit, din cauza unui lăptar afurisit/Nicicând amintirea-ți nu va păli, ți-o jură a ta prietenă Lily!* Vă rog să mă credeți, nu există un singur vizitator care să nu-i fotografieze mormântul.

— Nu vreau să mor! hohotea Oprișan bătând cu pumnii în fereastră.

Caricaturistul sorbi ultima picătură de coniac. Se uită la paharul gol și, pe neașteptate, îl azvârli furios în peretele cabinei de comandă.

Dorothy James-Porter privi absentă cioburile. În ochi îi strălucea o lumină ciudată.

— Cred că te înșeli.

Val Iacobescu strângea în palme bolul de coniac. Amprente înfloreau ca niște petale pe pereții de sticlă.

Ovidiu Diamantopol clătină trist capul.

— E deprimant!

— Bilanțurile sunt totdeauna deprimante. Fie chiar numai pentru ce lăsăm în urmă. La ce bun să mai înșirăm pe hârtie tot ce-a fost, ce ar fi putut să fie?

Infirmitul îl cercetă câteva clipe. Caricaturistul, distins, subțire, elegant, degaja o atmosferă tonică. Doar zâmbetul ceva mai nervos și mobilitatea nărilor trădau circumstanțele particulare.

— Adineauri, oftă Diamantopol, ai făcut o afirmație: “Mi-a mers bine.”

— Al dracului de bine! rânji Iacobescu.

— Mi se pare fantastic să poți spune asta la urmă. Dumneata ești ceea ce se numește un realizat.

— Din punctul meu de vedere, da.

— Singurul care contează. Nu te-ai auzit, dar era atâta satisfacție în vocea dumitale încât te-am invidiat. Eu în schimb... Oftă: Știi ce înseamnă să gonești toată viața după o fantomă?

— Îmi închipui. Destul de incomod. Goli paharul: Scuză-mă, dar cred că ai plecat de la o premisă falsă. Fatal.

— Greșești. Fantomă devine astăzi când, vorba dumitale, îmi fac socotelile. Câteva ore, un accident infernal, stupid, și iată-mă contemplând un fiasco total.

— Destin idiot. Hai să ne îmbătăm!

Diamantopol își țuguie buzele.

— Destin idiot! Nu mă satisface. Dacă aș fi crezut în el, n-aș mai fi luptat. Or, totdeauna, m-am pus de-a curmezișul.

— E un non sens, nu-ți dai seama? Nu poți lupta cu ceea ce nu există. Armele, inerent, le-ai îndreptat împotriva cuiva. Eu îi zic destin, dumneata Popescu. Îi privi inconștient silueta oloagă: A mai fost ceva. Pare superficial, dar să știi că reprezintă filozofia sănătoasă

a unui creier încă nesclerozat. Ai luat viața în serios și pe dumneata în primul rând.

— N-am arătat totdeauna așa, zâmbi trist Diamantopol. Nu m-am născut deci cu o mentalitate schiloadă, rodul unui trup schilod. Vezi, m-am întrebat mereu când voi muri, unde, cine va fi lângă mine...

— Ce ți-am spus eu? Obsesii morbide! Ce ai fi câștigat dacă ți-ar fi răspuns cineva? Ai fi făcut cunoștință cu idioții ăștia înainte de vreme. În liceu, profesorul de logică ne-a dat un exemplu de sofism. O pildă tâmpită însă, fără îndoială, plastică, dovadă că am reținut-o. Premisa: Luna e în tabachera mea. Raționamentul: Bag tabachera în buzunar, deci luna se află în buzunarul meu. Cam așa bănuiesc că s-au întâmplat lucrurile cu dumneata. Ai acceptat, nu știu în ce circumstanțe, o premisă falsă, ți-ai consumat existența dezvoltând-o mai departe pe coordonate verosimile, dacă vrei logice, însă nu și reale. Iar acum, în sfârșit ești grozav de supărat că scoți tabachera din haină și nu găsești luna înăuntru.

Infirmul zâmbi enigmatic:

— Și dacă aș fi găsit-o?

— Te-aș fi rugat frumos, râse caricaturistul, să mi-o arăți și mie și mi-aș fi scos pălăria!

Elena Hagianu își desprinsese perlele de la gât. Le ținea în poală, numărându-le una câte una, ca pe niște mătânii.

— *Chéri!*

Izbit de tonul exclamației, bărbatul ridică privirea.

— *Chéri*, continuă surescitată, am impresia că văd niște lumini. Uite-le!

Toți se buluciră la hublouri. Își turteau fețele împingându-le în sticla groasă ca și cum anulând câțiva milimetri, vedeau mai bine.

— Sunt avioane, observă Val Iacobescu. Probabil cei de jos alertați...

— Ce fel de avioane? îl întrerupse agitat economistul. Falca îi tremura. Se uită la stewardesă: Ce fel de avioane?

Nina Aldea nu răspunse. Privea în gol clătinându-se încet.

— Zburăm de o oră. Deci, românești, conchise Diamantopol. Ne aflăm încă pe teritoriul nostru.

— Ura! țipă Ciolac. Suntem salvați!

Începu să facă semne disperate la ferestre.

— De ce nu scoți un steag? întrebă glacial Iacobescu.

Celălalt îl privi buimac.

— Steag?! Ce fel de steag?

— Cam așa bănuiam că se manifestă bucuria. Scrâșni: Dobitoc! Iremediabil dobitoc!

Revizorul contabil nu-l luă în seamă:

— Au venit după noi! Ne salvează, o să vedeți!

Iacobescu rânji:

— Fii atent să nu scapi mișcarea, știi, când o să sară ăla pe aripă.

Miss Dorothy James-Porter se înveseli grozav!

— Ce obicei minunat! Ne escortează ca pe președinții de republică. Câtă amabilitate! Abia aștept să-i povestesc lui Miss Stevenson.

— Parcă fac niște semne, observă zgâindu-se Oprișan. Începu să țipe cu voce spartă: Aici! Aici! Salvați-ne!

— Da, le văd și eu, bâlbâi Ciolac. Ne fac semne. Ce-or fi vrând să spună?

Caricaturistul scoase o țigară. Gestul era dezinvolt dar mâinile îi tremurau.

— Se interesează dacă știm rugăciunea aia cu *și ne iartă greșelile noastre precum și noi iertăm greșiților noștri*. Habar n-au că avem printre noi o autoritate competentă. Râse: ăsta zic și eu noroc!

Pantelimon Ciolac se asocie economistului. Strigau din răsuputeri:

— Salvați-ne! Salvați-ne!

— Se îndepărtează, observă Dim Hagianu.

— Hei! Unde plecați? Unde plecați?!!

Luminile mai pâlpăiră un pic apoi se topiră în noapte. Oamenii rămaseră lângă hublouri scrutând întunericul. Se desprinseră într-un târziu, cu umeri doborâți și ochi umezi.

— S-au dus! murmură sleit revizorul contabil năruindu-se în fotoliu.

Sprânceana lui Hagianu zvâcnea. Șopti întunecat:

— Și cu asta basta!

— Nu se poate!

Oprișan găfâia. Își mută privirea de la unul la celălalt, cerșind o speranță. Sesiză resemnarea generală și vorbele i se opriră în gât.

— Da, s-a terminat! îngână scriitorul.

Iacobescu se răsuci spre Iustin Făgădău:

— De, părinte, ai ghinion! Ultima șansă de a asista la un miracol a fost ratată.

Vâlvătaia din privirea lui Ciolac se stinsese. Abia acum părea să fi pierdut cu adevărat orice nădejde.

“Ochi stinși, gândi Făgădău. E prima oară când îi văd cu adevărat”.

Miss Dorothy James-Porter surâdea fermecată.

În colțul lui, Vasile Mareș continuă să scrie.

Nichita Dumitrescu flutură degetele în fața
hubloului:

— Pa. Pa.

Capitolul V. Love Story

Preotul ridică privirea și se cutremură. Figuri cadaverice cu cearcâne negre, pomeți năruți, ochi tulburi, expresii pe care numai conștiința acută a sfârșitului le imprimă.

Val Iacobescu zâmbea șters. Scăpase țigara pe mochetă și o privea cum arde, incapabil să facă un gest.

“Un tip dur și ambițios, calculă Iustin Făgădău. Și-a consumat cea mai mare parte din viață încercând și izbutind să-și disimuleze gândurile”.

Soții Hagianu evitau să se privească. Bărbatul renunțase la aroganța aceea specifică a boierului obișnuit cândva să pălmuiască la Capșa ori în altă parte pe oricine ar fi îndrăznit să arunce ocheade femeii de lângă el. Sprâncenele inegal arcuite punctau expresiv concluzia implacabilă: Sfârșitul.

Elena Hagianu, mică, neînsemnată, suspina ușor. O boare îi umezea ochii blânzi.

Pantelimon Ciolac, omul cu principii, atotștiutor și cu tupeu, părea acum o cârpă murdară azvârlită pe fotoliu. Nu-și mai da osteneala să ascundă găurile din pingele și ciorapii cârpiți.

Scriitorul Vasile Mareș umplea grăbit pagină după pagină. În ochi îi strălucea o flacără insuportabilă. Sudoarea îi umezea pleoapele și o ștergea din când în când cu dosul palmei.

“Încă n-a început să moară, își zise preotul. Circul va începe pentru el după ultimul punct”.

Oprișan obosise. Zăcea sleit cu capul în mâini, gemând dureros.

Cel mai deprimant spectacol îl oferea Nina Aldea. Continua să privească în gol, balansându-și bustul.

Avea o expresie cutremurătoare de extaz și suferință. Lacrimile îi curgeau pe obraji și totuși fata zâmbea fericită.

— Pentru dumneata e cel mai greu, îmi dau seama, declară cu ochi umezi Elena Hagianu. Câți ani ai? Douăzeci și doi? Douăzeci și trei?

Nina Aldea își ridică părul de pe frunte. O privi mult și în sfârșit păru că o recunoaște.

— Pofțiți?

— Încercam să ghicesc câți ani ai.

— Câți ani?... Douăzeci și opt.

— Ce neșansă! Îi prinse mâna plină de compasiune: îmi pare sincer rău pentru dumneata.

Cuvinte searbăde, dar dincolo de convenționalismul lor, simțeau că Elena Hagianu e sinceră. Nu găsisese altceva de spus.

— Oricum, oftă, noi ne-am trăit viața. Cea mai mare parte din ea.

Stewardesa își ridică pleoapele vineții. Ochii poposiră pe trupul firav al doamnei Hagianu. Purta o rochie verde de *triple-voile* scoasă în mod evident din una mai pretențioasă. Cu toate eforturile depuse de croitoreasă, izul de vechi, de cârpă transformată, stăruia. Perlele false, scorjite, intrau în decolteul în formă de inimioară.

Dar fata nu văzu nimic. Spuse abia mișcându-și buzele:

— Sunt fericită, doamnă.

Elena Hagianu zâmbi nedumerită.

— Unul din piloți a fost omul care pentru mine a reprezentat totul. Lacrimile îi curgeau pe obraz și fata și le șterse cu pumnii așa cum fac copii: A fost. Nu-mi

pare rău că mor. Singură, n-aș fi avut niciodată curajul.

— Cât e ceasul, întrebă Oprișan.

— Aștepți pe cineva?

Iacobescu, cu mâinile în buzunare, îl privea sarcastic.

Economistul își fixă două ghemotoace moi de vată în urechi.

— Procedezi înțelept. Medicii costă o avere la Viena, ca să-l citez pe domnul revizor contabil Laurențiu Pantelimon Ciolac.

Celălalt dădu nervos din mână. Repetă crispat:

— Cât e ceasul?

— Ții minte ce zăpadă era? Niciodată n-am mai văzut așa o iarnă.

Elena Hagianu vorbea parcă din transă. Nu știa dacă bărbatu-său o ascultă. Simțea nevoia să-și amintească.

— Papa a ținut enorm ca nunta s-o facem la moșie. “Iarna e minunat la Crișani...” S-a încăpățânat teribil. Râse încetișor: Maman era dezolată, își frângea mâinile. Vroia să comande bufetul la Athénée Palace. A fost într-adevăr divin. Parcă văd rochia Valentinei, un furou de pan din catifea roșie. Cu spatele ei, îți închipui... În păr, o cunună din viță de vie. A avut un succes *boeuf*. Tante Nathalie se sufoca. Am surprins-o șoptindu-i mamei: “Valentina asta e incorigibilă! Dacă are chef să umble goală, s-o facă în dormitorul ei. Și pentru strugurii ăia putea să găsească o altă ocazie...” Înțelegi, îi părea rău că e mai frumoasă ca mine. “Mai bine decât mireasa. Lipsă de tact.” Mă ascuți?

Bărbatul tresări:

— Da... Desigur.

— Atunci s-a colat cu Calotescu. Și Mathilde, tot atunci l-a cunoscut pe Barbu. Bunică-sa o îmbrăcase în roz și era bosumflată: “Ca o fondantă.” Oftă: Dumnezeuule, drumul cu sania până la gară. Ninge cu fulgi imenși. De-a lungul aleii, oameni cu torțe luminau calea. Mi-am întors capul. Flăcările acelea în noapte, ca o pârtie de foc. N-am să le uit niciodată. Degetele mici, uscate, strânseseră mâna bărbatului: Știi. Fata asta mi-a deschis ochii. Suntem împreună, dragul meu. Este tot ce mi-aș fi putut imagina mai desăvârșit.

Murise și geana de lumină strecurată printr-o crăpătură de nori. Un întuneric compact înghițea cerul.

Tăcerea devenise apăsătoare. La răstimpuri regulate, Mareș întorcea paginile înnegrite, Iacobescu luase sticla la el turnându-și câte puțin. Ciolac îl urmărea cu o fixitate stranie. Caricaturistul îi surprinse privirea.

Poți să te servești fără grijă. Nu costă nimic.

— Cât e ceasul? întrebă Oprișan.

Iacobescu se răsuci pe călcâie. Îl repezi sec:

— Du-te dracului!

— Peste două ore și zece minute, spuse Diamantopol.

Nina Aldea simți sub talpă un obiect tare. Era cruciulița zvârlită de Oprișan. O învârti între degete contemplând Cristul în miniatură. Părea să încerce o revelație. Nu-și putea desprinde ochii de pe chipul cu cunună de spini pe frunte. Șopti fără să se întoarcă:

— Trebuie să-ți vorbesc, părinte.

I se adresase tare, făcând abstracție de ceilalți. Pentru ea nu existau. Nu exista nimeni și nimic.

Iustin Făgădău își ridică fața. Obrazul era palid dar senin. Zâmbi:

— Te ascult, fiica mea.

Îi făcu loc să se așeze.

— Nu știu cum să încep. E pentru prima oară...

— N-are importanță. Ușurează-ți inima.

Preotul ridică coatele pe speteaza fotoliului din față culcându-și fruntea în pumnii strânși.

— Părinte, izbucni fata patetic, am mințit! V-am mințit pe toți! El — arătă spre Nichita Dumitrescu, e tatăl meu! Și mi-a fost rușine s-o spun! Urma să-l internez într-un sanatoriu din Austria. M-am gândit să spun că mi l-a încredințat cineva. Nu suport glumele proaste. Mi-e milă de el, mi-aș da sufletul și totuși mi-e rușine.

Făgădău îi privi obrajii înflăcărați:

— Liniștește-te. Minciuna și trufia nu sunt cele mai grele păcate. Un licăr ciudat îi încolți în ochi. Adăugă încet: Doamne, cât ești de tânără!

— Știi cine a fost tata, părinte? Faimosul Ciubaba. Spaima mahalalelor! Mafoame, Lică Chioru, de la el au învățat meserie. Firește, pentru dumneata numele astea nu spun nimic. Vin dintr-o lume apusă. Lumea cuțitașilor, a barbugiilor și a hoților. M-am născut printre ei, în miros acru de murături deșertate primăvara pe maidan, de gunoi, și flori de ciulini răsărite la margine de drum. Tata tăia în Mandravela. Asta se întâmpla prin '30-'40.

Preotul își încruntă sprâncenele:

— Ciubaba, parcă am citit ceva pe vremuri.

— Urlau ziarele! Uscase samsarii și cherestegiii. Poliția înnebunise căutându-l. Abia în '42 l-au prins.

Numai că înainte de a-i pune cătușele, tata luase în cuțit trei comisari. Douăzeci de ani a tăiat sare.

— Îngrozitor...

— Când a ieșit, era o epavă. Treptat, a început să dea semne de senilitate.

Se uită la bătrân. Decupa hârtie șuierând încetișor.

— Iată ce a ajuns cel mai vestit caramangiu din Mandravela! Nu, nu-l condamn, părinte. Dacă ai cunoscut mahalaua așa cum arăta odată nu ai dreptul să condamni. De la mizerie la disperare, era un singur pas. Iar următorul, în afara legii. Mahalaua da procentul cel mai ridicat de prostituate, hoți și ucigași. Visul tuturor? Să evadeze cât nu e prea târziu. Respiră adânc: Mama a reușit. Ne-am mutat într-o magherniță de pe Lipsani. Din anii aceia tulburi n-a mai rămas decât amintirea. Credeam că am rupt definitiv cu trecutul. N-a fost așa. Canoanele mahalalei mă urmăreau ca un blestem. Bărbatul harnic e un noroc. Care nu bea și nu umblă după altele, o comoară, “Ia-l maică, așa cevașilea nu mai pupi!” La optsprezece ani am cunoscut un asemenea om. M-am grăbit să mă căsătoresc. Biata mama era în culmea fericirii. Soțul meu câștiga foarte bine, aducea toți banii acasă, nu-l interesa altă femeie și nu a ridicat o singură dată mâna asupra mea. Oare ce-și mai poate dori o nevastă tânără? Clătină din cap obosită: Cel mai infect individ din câți mi-a fost dat să cunosc. “Na! ți-am adus leafa! Repede-te acum și topește-o! Eu nu-mi permit nici o bere! Distrugăroaico!” În fiecare zi însemna cu creionul chimic nivelul undelemnului din sticlă. Mânca trei căpățâni de usturoi la o masă și după un râgâit de satisfacție începea să cerceteze dacă praful e șters deasupra dulapului sau în spatele caloriferului. De fiecare dată când intra în WC lăsa ușa deschisă. Iarna

turna gaz în lighean, își muia picioarele apoi și le înfășura cu ziare. Să-i țină de cald... Și icnea, icnea și gemea. Un coșmar! L-am lăsat dracului cu toată casa, mobila și economiile lui. Doi ani mai târziu luam examenul de stewardesă. Am cunoscut un bărbat. E acolo, mort.

Preotul își ridică sprâncenele.

— Unul din piloți?

— Da. Nu eu l-am ucis. Mi-aș fi smuls mai degrabă inima. L-am iubit din prima clipă. Astfel a început cel mai straniu episod din viața mea. Dacă ai ști, părinte! Dacă ai ști! Duc povara unor greșeli pe care nu le comiți în șapte existențe!

— Dumneata?

Fata nu răspunse. Lacrimile îi curgeau.

— A fost extrem de corect. Când a simțit că mă ambalez, m-a avertizat că așteaptă pe cineva. A încercat să mă evite. Inutil. Mă agățam de el cu disperare. Îi iubeam ochii, respirația, surâsul. O dragoste nebună, sfâșietoare. Mi-aș fi vândut și sufletul ca să fiu lângă el. Într-o seară l-am întrebat. Țin minte, stăteam lângă fereastră și priveam ploaia:

“De ce nu mă poți iubi? Ce-mi reproșezi? Ce trebuie să fac?”

S-a uitat la mine. Aveam impresia că sunt străvezie.

“Joacă cinstit Nina, nu ți-am promis nimic”.

“E mai frumoasă decât mine? E mai deșteaptă? Te iubește mai mult?”

Simțeam o nevoie perversă de a-l determina să-mi vorbească despre ea. Ca și cum discutând, obligându-l să-mi facă mărturisiri suportam orice, oricât de greu, ori de intim răpeam din farmecele rivalei, i le smulgeam, unul câte unul. În noaptea aceea ploioasă

am aflat adevărul. A sorbit din pahar, și-a aprins o țigară și a început să vorbească:

“Când am văzut-o prima oară am simțit un șoc inexplicabil. Așa a intrat în viața mea. Nu știu cum suporti, Nina, să auzi lucrurile astea.”

“Spune. Vreau să știu tot”.

S-a uitat la mine înduioșat.

“Ești splendidă, Nina. Îmi pare rău. Poate dacă ne întâlnim mai înainte... Ai avut ghinion.”

“Știu. Spune!”

“Mergeam spre casă... Mă simțeam obosit, plictisit, cum spui tu uneori, n-aveam chef de viață. În dreptul debitului, știi în colț la Cărpiniș, a oprit un Fiat. O femeie în pantaloni a țâșnit ca o săgeată și a intrat în tutungerie. Azi îți spun că nu văzusem mare lucru din ea și totuși mi-a luat piuitul. Era Fana. Am așteptat-o ca un năuc. Parcă nu mai văzusem femeie în viața mea”.

“Cum arăta?”

“Brună, foarte suplă. Ochi albaștri-verzi, nu prea mari, dar care știau să se uite. Pricepi? Femeile habar n-au să privească. Ea știa. O gură mică cu dinți de păpușă. Cam asta-i tot. Am acostat-o. Cred că aveam o față grozavă. A început să râdă și m-a invitat în mașină”.

“Nu s-a prea lăsat rugată.”

“N-am spus niciodată că am răpit-o dintr-o mănăstire. E inutil să discutăm în condițiile astea.”

Stewardesa își aprinse o țigară cu mâini nesigure. Iustin Făgădău ținea fruntea în pământ. Pe figura blajină nu se citea nimic.

— Au trăit împreună câteva luni. Când îmi vorbea despre zilele acelea ale Fanei, obișnuia să afirme că fuseseră singurele din viață care meritau într-adevăr

trăite. Se vedeau aproape zilnic, în apartamentul lui, niciodată la ea acasă. Refuza cu încăpățănare să-i dea cel mai mic amănunt despre preocupările ei. N-a știut cu ce se ocupă, cine e, unde stă, cum o cheamă. Fana și atât! Îți dai seama, lucrul ăsta l-a impresionat teribil. Rar femeile sunt discrete și de obicei în primele zece minute își debitează toată biografia. Iar misterul intrigă, captivează. Îmi pot imagina ce povești fantastice trebuie să fi brodat el atunci. Sunt și azi convinsă că dacă femeia aceasta s-ar fi comportat normal, fiind Fana funcționară sau ingineră cu o adresă și un număr în cartea de telefon, și nu necunoscuta care poate dispărea oricând, înghițită de neant, vraja s-ar fi destrămat de mult. Mi-a recunoscut-o și el, dealtfel.

“ Tremuram din cauza nesiguranței. Mi-era atât de frică să n-o pierd încât noaptea aveam coșmaruri. Visam că dansez cu ea, și dintr-o dată mă trezeam cu brațele goale. Știam că dacă într-o zi va dispărea, va fi pentru totdeauna “.

“ Ce explicație ți-a dat? Povestea mi se pare fantastică, nu văd cum ai înghițit-o “.

“Nici una. Pur și simplu tăcea și zâmbea. O singură dată, scoasă din pepeni, a țipat: dacă într-o bună zi n-am să mai vin, înseamnă că nu trebuie să vin! E inutil să mă cauți!”

“Și asta te-a mulțumit?”

— A început să râdă:

“N-aveam nici un motiv s-o gonesc mai devreme”.

“De ce nu v-ați căsătorit?”

“Hm, probabil pentru că ea n-a vrut”.

Stewardesa oftă:

— Și, evident, într-o zi a dispărut. A început s-o caute dement bătând străzile și bulevardele, intrând în

toate localurile, fără alegere, în nădejdea nebună că ar putea-o întâlni întâmplător.

“Le luam pe cartiere bufete, bodegi, café-baruri. Pe urmă mi-a venit ideea că aş putea-o găsi pe Litoral. Eram în iulie, plin sezon. Totul a fost zadarnic”.

— Îl ascultam cu inima strânsă, cu un nod în gât. Mă gândeam ce aş fi fost eu în stare, părinte, să fac pentru un asemenea bărbat, conştiinţă în acelaşi timp că dacă aş fi făcut, nu m-ar fi iubit aşa. N-aş mai fi fost interesantă. Îi iubim pe cei mai răi! Abia în toamnă i-a dat de urmă. Intrase la Adam să-şi cumpere o cravată. O femeie învârtea axul suportului fără să se hotărască. I-a aruncat o privire întâmplătoare apoi s-a uitat mai atent. I se părea că o cunoaşte de undeva.

“Mi-am amintit dintr-o dată. O văzusem într-o seară la Melody. Eram cu Fana la masă şi s-au salutat. Când am condus-o la toaletă, ne-am întâlnit în drum şi au schimbat câteva cuvinte. Avea o privire stranie care ţi se întipărea în minte. O gură imensă, şi ochi foarte lucioşi. Încercai în prezenţa ei, nu ştiu de ce, un soi de nelinişte. Am glumit: Nu mi-ar place să fiţi prietene. Fana a râs: Nici nu suntem”.

Stewardesa îşi îndreptă spatele. Spuse cu glas stins:

— Ea i-a povestit ce se întâmplase cu Fana.

Făgădău îşi ridică fruntea. Nina Aldea îl privi în ochi:

— Era închisă. O condamnare de cinci ani.

— Pentru ce? întrebă în şoaptă preotul.

— Pentru furt şi înşelăciune. Asta era Fana: o hoată. Înţelegi, părinte? O hoată! Când am auzit, m-a apucat un râs isteric. Nu mă mai puteam opri. L-am întrebat:

“Nu ţi-a venit să verşi când ai aflat?”

“Niciodată n-am crezut-o o madonă, mi-a răspuns sec: Am iubit-o poate și mai mult”.

“Asta o spui ca să mă jignești”.

“Nici gând, Nina! Tu n-ai nici o vină. De altfel, a zâmbit, ai afirmat de nu știu câte ori că pentru mine ai fi în stare să și ucizi. Ceea ce a făcut ea e mult mai puțin grav”.

„Aș fi făcut-o pentru tine!”

“Ei și? Poate că și ea a făcut-o pentru cineva”.

— Da, respiră adânc stewardesa. Când mi-a povestit lucrurile astea, Fana era închisă de doi ani. Știam că lucrează și că având o comportare bună, putea fi eliberată cam peste opt-nouă luni. Calendarul îmi ajunsese odios. Fiecare filă mă apropia de scadență. Era amabil cu mine, drăguț, prevenitor, dar sentimentele lui nu depășeau cadrul unei camaraderii indifferente. Dacă aș fi dispărut într-o zi, nu mi-ar fi dat nici măcar un telefon. Și asta mă înnebunea! În fiecare lună, împrumuta mașina unui amic și se deplasa la penitenciarul din M., încărcat cu pachete. Mă duceam și eu. Mi-era mai ușor decât să rămân singură acasă. Supliciul singurătății. Îl așteptam ceasuri întregi în curtea închisorii. Merita să-i vezi figura când ieșea de-acolo. Simțeam că ar fi dat totul ca să o poată strânge în brațe. O dată l-am întrebat:

“Știe că vin și eu?”

“Evident. Nu i-am ascuns niciodată nimic”.

“Și?”

“M-a rugat să nu fiu prea rău cu tine. E un om minunat”.

— Deci îi era milă de mine. Asta mi se părea culmea! Tot drumul abia mi-am stăpânit lacrimile. Când am ajuns acasă, m-am jurat să pun capăt poveștii. Am început să mă afixez cu un coleg de-al lui,

apoi am plecat în vacanță. Într-o zi, când îmi venea să mă sinucid, m-am întors. Era o prostie să nu profit de ultimele clipe. Oricum, după aceea m-ar fi izgonit el. Cu trei săptămâni înainte de a fi pusă în libertate, a început să se pregătească. Cred că s-a gândit luni de zile la toate amănuntele unei primiri triumfale. Și-a amintit că-i place culoarea verde, și a schimbat lustra și draperiile. Umbla bezmetic prin tot orașul după zeci de fleacuri: sfeșnice, lumânări, vase, o trusă de toaletă. Mă târam după el ca un animal bolnav. “Ai gust, Nina. Spune-mi ce se poartă. Biata fetiță vine fără o cârpă. Nu vreau să se simtă cenușăreasă...” Cumpăra tot ce era mai scump de la lenjerie până la cosmetice. Mi se învălmășesc și acum în cap toate pachetele acelea: tricouri, perie de dinți Palmolive, papuci de casă, sutiene, pantaloni. Dumnezeuule! Părea că nu se mai termină. Pe urmă masa șampanie, flori, toată casa îngropată în flori. Am aranjat totul cu mâna mea. Le-am făcut și patul. Seara ne-am despărțit. A doua zi dimineața pleca s-o ia de la M. M-a sărutat pe ochi. “Îți mulțumesc, Nina. M-ai ajutat enorm. Îmi închipui ce obosită ești”.

— Asta era tot ce găsisese să-mi spună. Am simțit că mi se face negru în fața ochilor. A doua zi, ascunsă după un chioșc, le-am pândit sosirea. El era în culmea fericirii. Fana zâmbea șters. Urmăream umbrele lor, siluetele care se contopeau într-una singură... Tremura carnea pe mine. Aveam frisoane, îmi clănțăneau dinții, dar nu m-am putut desprinde de ascunzătoare până spre dimineață. Seară de seară, timp de o săptămână am reiterat calvarul. Apoi, Fana a fost din nou arestată pentru trafic de valută. I s-a descoperit în poșetă o sută de dolari.

Nina Aldea se uită lung în ochii preotului:

— Eu i-am strecurat banii, părinte!

Iustin Făgădău își prinse tâmplele în palme. Întrebă fără să o privească:

— Cum a fost posibil? Concret, adică!

— Uitase să-mi ceară cheia. În dimineața următoare, când a plecat să o aducă, m-am furișat în apartament. Aveam la mine o sută de dolari economisiți din diurnă și nedeclarați. Premeditasem de mult.

Tăcu. Făgădău aștepta fără grai. Reluă cu glas spart:

— Îi cumpărase o poșetă sport aleasă de mine. I-am dezlipit căptușeala și am băgat înăuntru dolarii. Nu se observa nimic. Peste o săptămână, am scris o anonimă la miliție și am plecat din București.

— Ce fel de anonimă? întrebă răgușit Făgădău privind-o înspăimântat.

— Știi foarte bine, părinte. Trafic de valută. Indicam unde îi ține ascunși.

— Bănuielile puteau cădea în primul rând asupra lui.

— Fana se mai ocupase de asemenea afaceri. S-a făcut o descindere și au arestat-o.

— Ți-a povestit el?

Fana clătină din cap:

— Nu. Dar a fost de ajuns să-i văd fața astăzi, când ne-am imbarcat. Murise cu mult înainte de a fi înjunghiat.

Capitolul VI. Adevărata existență a domnului Pantelimon-Ciolac

— Cât e ceasul?

Figura lui Oprișan era hidoasă. Un cap de șobolan hăituit, ochii congestionați.

— Nu se împacă deloc cu ideea, observă Diamantopol.

Caricaturistul ridică scârbit din umeri:

— Dă-l dracului! Îi întinse sticla: Vrei?

— Puțin.

— Domnișoară, un pahar te rog.

Fata nu se clinti. Privea fix în noapte, cu ochi lacomi. Iacobescu se întoarse scârbit:

— Nenorocita! Hm, se spune că dragostea e sentimentul cel mai înălțător. Devii mai bun. Mi-e greață! Ia paharul meu, acum nu mai are importanță. Râse: Când ciocnesc, oamenii își urează sănătate. Ce caraghios!

Infirmul bău puțin, cu înghițituri mici. Alături, Miss Dorothy James-Porter simțind mirosul de alcool își înfundă înțepată nasul în revistă. Preotul se ruga în șoaptă. Nichita Dumitrescu abandonase creioanele colorate și începuse să meșterească un avion de hârtie.

— Moartea, începu Val Iacobescu, rămâne fără îndoială instituția cea mai democratică. Toți, absolut toți devenim în sfârșit egali. Și chestia asta mă enervează al naibii!

Diamantopol îl privi mirat:

— De ce?

— Bine, dar e simplu. Va trebui să plec în lungă călătorie însoțit de o faună dezgustătoare: Ciolac, Oprișan, Hagianu, târfa asta.

— Cât e ceasul?

Iustin Făgădău se simți privit și întoarse capul. Întâlni ochii contabilului, insistenți. Preotul se apropie:

— Vrei să-mi vorbești, fiule?

Ciolac deschise gura. I-o ghiceai uscată, cu limba de cârpă, incapabil să articuleze cuvintele. Dădu din cap afirmativ.

— Cât e ceasul? repetă plângăreț Oprișan.

Hagianu îi răspunse ridicându-și ostentativ manșeta.

— Încă o sută cincizeci și opt de minute.

— Vedeți cum vă planificați timpul, băieți, sugeră Val Iacobescu. Să ajungă pentru toată lumea. Nouă spovedanii, de fapt opt — personal nu consum asta — zic și eu normă, părinte!

Râse sinistru. Elena Hagianu reflectă cu voce scăzută:

— Pe omul ăsta nu-l înspăimântă nimic. Un diavol...

Bărbatul îl măsură scurt:

— Un aventurier. Probabil că nu o dată a privit moartea în față. Mi-l amintește pe Dragomirescu. Aceeași plămadă. Îl invidiez.

— Ți-e frică?

Deși preotul se așezase lângă el, Pantelimon Ciolac vorbea tare. Comentariile caricaturistului și ale celorlalți îi erau indiferente. Simțea nevoia să se descarce, să se audă vorbind.

— La zece ani m-au scos de la orfelinat. Petrecusem acolo opt ani. Nu știu cine-mi sunt părinții, adevărații părinți. Mi s-a spus că au murit de tifos în 1917, la Iași. Erau învățători, oameni modești. Nu rămăsese

nimic de pe urma lor și fatal am încăput pe mâna milei publice.

Ciolac își căuta cuvintele, fixând obrazul preotului. Dar ochii vedeau altceva.

...Poate diminețile sordide din dormitorul înghețat al orfelinatului când buimac, cu degete țepene, nu reușea să se îmbrace destul de repede. Umilințe și nedreptăți îngropate în perna tare, cu față cenușie, sau zile peste care strălucea un soare palid: Crăciunul cu felia lui de cozonac albicios și împărțirea boarfelor irecuperabile trimise de gospodine care-și deșertau cuferele prea pline.

— Nu știu cum sunt organizate azi aceste instituții, dar atunci erau o calamitate. Majoritatea dascălilor o forma o echipă de fete bătrâne, nemăritate. Se răzbunau pe noi pentru tot ce le refuzase viața. Pedepse perverse! Cea mai frecventă era tăiatul cinei de duminică. O aud și azi pe domnișoara Constantinescu, pedagoga celor mici:

“Nu vei primi cina!”

— O instituție admirabilă care recolta pentru societate oameni ipocriți, egoiști, vicleni, hoți și uneori criminali. La zece ani sufletul mi-era mutilat. Un ochi atent m-ar fi putut eticheta chiar de-atunci: Irecuperabil. Se întoarse spre caricaturist: Ai intuit bine! Sunt laș, fricos, mincinos și în permanență mă străduiesc să par altul. Dar de ce sunt așa cum sunt, te-ai întrebat? Dădu din mâini a lehamite: După ce s-au îndeplinit formele de adopțiune, am fost chemat în biroul directorului. Mi-a întins mâna emfatic: “Ei băiete, știu că ai avut noroc! De-acum încolo, trebuie să te străduiești ca să-l și meriți”. M-am uitat pieziș spre noii mei părinți. Îi mai văzusem o singură dată, atunci când copiii se perindau prin fața lor ca la un

târg de vite spre a fi aleși. N-am înțeles niciodată cum a căzut pleșca pe capul meu. “Tata”, un tip uscat, fără vlagă, a mormăit expert: “Privirea nu e sinceră”. Singura remarcă de bun simț din viața lui. Nevastă-sa primea, sufocată de propria caritate, mulțumirile directorului.

— Uuuu! şuieră pe neașteptate Nichita Dumitrescu și Opreșan sări speriat.

— Ptiu! Fir-ai al dracului de ramolit! Apoi către Iacobescu: Cât e ceasul?

Ciolac își prinse capul în mâini, încercând să-și adune gândurile. Făgădău îl asculta liniștit, mângâind crucea de la gât.

— N-au fost răi, părinte, mai mult obtuzi, incapabili să înțeleagă lucruri elementare. Ultimii oameni cărora trebuia să li se încredințeze un copil. Principiile tatei în materie de educație erau două: severitatea și reprimarea imediată a celei mai mici minciuni. Consecința? Râse amar: Am învățat să mint mai bine, mai inteligent. “Mama”, o nefericită obsedată de respectarea riguroasă a programului tatei, mulți ani după ce murise el mai tresărea când pendula bătea unu jumătate și opt, orele de masă, preocupată de ce spune lumea și de economii la bancă. Vreau să fiu sincer, le-o datorez! Au făcut ce au putut pentru mine dar n-au ghicit ce și cum s-o facă Și apoi acel leitmotiv: “Nu știi dacă mama și tatăl tău ți-ar fi dat mai mult”. Completă încet: Nu spun lucrurile astea ca să mă dezvinovățesc. După liceu, m-au trimis la Viena. Acolo am isprăvit Academia de comerț. Tata a murit în timpul războiului. În ‘48, le-au naționalizat două case. Din toată averea, mama rămăsese cu un apartament de trei camere pe Bateriilor. Locuiam, bineînțeles,

împreună. În 1949 m-am căsătorit. Un act nesăbuit. Mă ascuți, părinte?

Făgădău ținea ochii închiși. Șopti:

— Da, fiule.

— Într-adevăr, un act necugetat din partea unui om ca mine. Mi-am calculat totdeauna fiecare pas, n-am riscat niciodată nimic. Doi lei, să zicem, pentru un bilet la loterie. Ea avea optsprezece ani și eu treizeci și patru. Asta n-ar fi însemnat nimic, dar era săracă, fără relații, fără studii. O astfel de căsătorie nu-mi deschidea nici un fel de perspective, știam, însă mă îndrăgostisem până peste cap. Când am adus-o în casă, maică-mea a început să plângă: “Uite pentru ce mi-am sacrificat viața! Ca să mi-aduci o golancă! Și-o mai cheamă și Vasilica. Ține minte! Lumea noastră s-a prăbușit. Averi nu se mai fac astăzi. Nefericita asta n-are nici liceul. O să-ți atârne toată viața de gât ca o ghiulea!”

Ciolac își șterse colțurile gurii:

— Și a avut dreptate. Au venit ani grei. Țineam o nevastă, trei copii și pe maică-mea. Ce însemna pensia ei? Izbucneau discuții din te miri ce. Nevastă-mea avea impresia că bătrâna mănâncă de pomană, îmi reproșa că sacrific copiii de dragul ei. Cele trei camere nu ne mai ajungeau. Mama n-avea tact. Reclama unica odaie izolată, primeneli săptămânale, fructe, mâncare dietetică. O enervau copiii. Prea gălăgioși. Fusesse obișnuită cu mine, îmbătrânit la orfelinat înainte de a fi împlinit zece ani. Economii ajunseseră subiectul preferat. Ce putea să facă nevastă-mea dintr-un kil de carne e de neînchipuit. Vara rezolva eroic masa pentru șase persoane cu circa 30 de lei pe săptămână: roșii chiflicite, la 1,50 lei, o pâine neagră de 2 lei pe zi, o mâncărică de legume cu slănină, sau caltaboși de 8.

Când eram invitați undeva, îi speriam pe toți cu apetitul. În '57, pe mama a lovit-o damblaua. A rămas paralizată. Nu putea nici să vorbească. Am mutat-o împotriva voinței ei, în camera de trecere. Copiii simt imediat când cineva e indezirabil. O înțepau cu acul, o gâdilau cu pana, îi băgau degetele în ochi, fiind siguri că nu vor fi pedepsiți.

Făgădău ridică ochii și îi coborî imediat. Ciolac vorbea într-una:

— De, îmi ziceam ipocrit, se joacă și ei acolo. Și îi încurajam... Nevastă-mea își înfîgea exasperată mâinile în păr țipând la bătrână: “Când ai de gând să crăpi, hoășco? Dă-ți silința, fir-ai a dracului! Lasă-i și pe alții să trăiască!” Îți spun sincer, părinte, cred că mama fusese o femeie blestemată. Era pentru ea mai bine la azil. A avut o vitalitate fantastică. Împlinise nouăzeci și unu de ani și nu vroia să moară. Deși ținută la pat, torturată, batjocorită, nu vroia să moară. Era de ajuns să-i vezi doar ochii. Mă rugam în fiecare zi s-o strângă Dumnezeu. Dădeam acatiste echivoce la biserică: “Împlinește-mi, Doamne gândul”. Mă înăsprise copilăria săracă. Respectul și aviditatea pentru lucruri și boarfe îmi anula orice alt sentiment. Cu câtă voluptate mă gândeam că după moartea bătrânei toate vor fi ale noastre. Și pianul, și scrinul, și covoarele moi, argintăria! Un medic consultat întâmplător afirmase că maică-mea poate s-o mai ducă așa și zece ani: “Totul e cum o îngrijiți”.

Ajunsesem la capătul puterilor. Băiatul cel mare crescuse, îi trebuia odaia lui. Și, într-o noapte, mi-a venit ideea: s-o las să moară de foame!

Făgădău tresări puternic. Ciolac nu observă.

— Da, să moară de foame. Orice altă modalitate de crimă putea fi descoperită. Chiar dacă s-ar fi întâmplat să se constate subnutriția, explicația era simplă: “Refuzase cu încăpățănare hrana”. Își încleștă pumnii: Nevastă-mea și copiii erau la munte. A rezistat trei săptămâni nemâncată. Azi mă întreb ce-o fi fost în sufletul ei. Ce-o fi gândit.

— Fii fără grijă, interveni Iacobescu, o să ți-o spună ea singură în curând. Scuipă scârbit: Pentru o odaie și un blid de ciorbă! Ești cel mai respingător individ pe care l-am văzut în viața mea! Și te asigur că am întâlnit câțiva de soiul tău.

Ciolac se agăță de brațul preotului:

— Mă căiesc, părinte! Fă ceva pentru mine.

— E un păcat greu, îngână cutremurat preotul.

Începu să se roage.

Miss Dorothy James-Porter exclamă vioaie:

— Aș vrea să vă vorbesc despre *setter*. Acest câine extrem de fidel e dotat cu o inteligență ieșită din comun. Însuși regele George al V-lea...

Brusc, fără nici un motiv, Nichita Dumitrescu începu să plângă.

Capitolul VII. Ucigașul

— De ce plânge? se interesă Dimitrie Hagianu.

Nichita Dumitrescu scâncea. Expresia aceea de copil bătut pe chipul ostenit, bătrân, era sfâșietoare.

Nina Aldea se ridică greu.

— Nu știu. Poate că îi e foame. Mănâncă des.

Îi aduse din oficiu două tartine și un pahar cu lapte. Bătrânul întinse mâinile lacom.

— Însăimântător! suflă Elena Hagianu. Își prinse gâtul între palme: Însăimântător!

— Cum ai putut?! Cum e posibil? Mi-o închipui pe biata nenorocită. Se lipi de el: Mulțumesc lui Dumnezeu că nu ducem astfel de orori în mormânt!

Hagianu zâmbi. Linia amară a gurii îi alunecase. Dură, subțire ca o cicatrice.

Miss Dorothy James-Porter privi în jur. Soții Hagianu, inseparabili, discutau împreună, Făgădău se ruga, Mareș continua să acopere înfrigurat pagină după pagină cu un scris nervos și lătăreț. Oprișan ținea obrazul ascuns în perdeaua hubloului. Îi veni o idee. Puse mâna pe brațul stewardesei abordând un zâmbet fermecător:

— Mă gândeam la acest gentleman cu stegulețul. Îl indică discret pe Nichita Dumitrescu: Cel mai recomandabil ar fi să i se ofere un câine. Asta l-ar ușura extrem de mult. Trebuie discutat cu familia. Sunt sigură că-și va redobândi reflexele. Când *Mister Dodsworth* din Sussex, un bărbat plin de demnitate, a suferit un mic accident asemănător, i s-a cumpărat un *baset*. Închipuți-vă, îl îndrăgise atât de mult încât ulterior pretindea să stea împreună la masă. Lui Tim, vreau să spun câinelui, i se puneă tacâmul alături de al stăpânului său. Ce tablou adorabil! își recăpătase

interesul pentru viață. Fiul său a fost ales după aceea în parlament.

Se uită triumfătoare la stewardesă. Nina Aldea clătină ușor capul. Legătura dintre Tim și alegerea în parlament a fiului lui Mister Dodsworth avea să rămână pentru totdeauna un mister.

Pantelimon-Ciolac descoperise spectacolul infailibil al clipelor. Ținea în palmă ceasul vechi, demodat, un Anker din timpul războiului, privind fascinat goana acului care marca secunde. Limba subțire tăia timpul mărunț, egal, implacabil. Spuse fără să-și ridice ochii de pe cronometru:

— Am citit undeva niște versuri. Sau le-am auzit. “Arătătoarele îmi taie beregata!” Unde naiba le-am auzit?

Încerca un reviriment cumplit, dureros, înregistrând fiecare rotire completă a secundarului cu o înclinare scurtă a capului. Buzele uscate articulau în șoaptă:

— Minut, minut, minut.

Val Iacobescu pocni din degete:

— Ciudat!

— E ceva care nu merge? se interesă Diamantopol cu ironie amară.

Caricaturistul își întinse confortabil picioarele.

— Al dracului de ciudat! Am dus o viață nu tocmai onorabilă...

Tonul sugera o intenție de confesiune și Diamantopol zâmbi:

— Ești decis să nu uzezi de serviciile preotului?

Val Iacobescu îl privi contrariat:

— Te deranjez?

— Fii serios! Mă gândeam însă la mântuirea sufletului. Desfăcu brațele: Eu...

— Mântuire... Vacs! Sunt gata să trag toate ponoasele. Îmi vine să râd... Mă gândesc la ce-a fost viața mea și pur și simplu mă cutremur de râs. Evident, vizavi de ce se întâmplă astăzi, acum. La șaisprezece ani m-am cărat de-acasă. Cu ghiozdanul — plecasem de dimineață la liceu — și cu pușculița mamei, câteva mii de lei. În '23, ăștia erau bani. Am azvârlit cărțile în lacul Cișmigiu, cu excepția Geografiei lui Mehedinți, și am urcat în primul tren. Existase dintotdeauna ceva sălbatec, nedomolit în mine. Un nonconformism, un soi de răzvrătire împotriva canoanelor impuse de civilizație. Tata, președinte la înalta Curte de Casație — vezi genul, redingotă, tomurile lui Alexandresco, pincenez și onorabil până în vârful unghiilor — își zdrobea creierii căutându-mi strămoșul corespondent în arborele genealogic. Mama era născută Jianu, dar nu ramura oltenească. Tata persevera însă în ideea unei legături cu haiducul. Îmi proorocea în fiecare zi la prânz, având grijă să nu-l audă slugile: "Ai să ajungi la galere, băiete! Să-ți aduci aminte de vorbele mele!"

Începu să râdă încetișor. Diamantopol întrebă:

— S-a înșelat?

— În orice caz, n-a fost prea departe. Proiectasem fuga de luni de zile. Chestia era să mă hotărâsc. Se răsuci spre infirm: Aveam impresia că trăiesc într-un țărc, iar când îl auzeam pe tata făcând proiecte îmi venea amețală: "Termini liceul și mergi la Paris. Ai să urmezi Dreptul sau ceva cumsecade. N-ai decât să pictezi acasă cât îți place. Da Vinci nu ești și chiar dacă ai fi, trebuie să ai și norocul lui. Ftizia și foamea

în mansardele din Montmartre sunt nostime numai pentru turiști”.

Găseam că oamenii, în tâmpenia lor, mutilaseră viața, o croiseră anapoda. Cum, îmi spuneam, când ești tânăr și puternic în loc să zburzi, să fii liber, să vânezi urși polari sau antilope, să cutreieri lumea sau să te dai peste cap, în fine, sunt atâtea de făcut, în loc de asta să-ți rozi coatele într-o bibliotecă deasupra tratatului unui individ cu ochelari și barbișon care și-a consumat existența căutând chichițe la *Digestele* lui Justinian?! Idiot!

— E un punct de vedere, comentă neutru Diamantopol.

— Verificat. Din fragedă adolescență, am înțeles ce mare atu reprezintă tinerețea. În accepțiunea tatei, mi-am risipit-o. În a mea, chiar cea de acum, am câștigat-o. Sunt lucruri pe care le poți face doar atunci iar eu o intuiam, o simțeam prin toți porii. Îmi vine și azi să-l sărut pe puștiul ăla de șaisprezece ani care și-a azvârlit manualele în Cișmigiu și a cheltuit o treime din bani pentru achiziționarea unui costum de vânătoare lansat de Casa Worth din Londra. Trombon de-al lui Mitică Oprescu, croitorul de pe Calea Victoriei, evident. Asta era în capul meu! Să omor crocodili și rinoceri, să mă dau cu patinele prin Alaska și să caut perle în Marea Roșie.

Trase un gât de coniac. Avea în ochi luciri blânde, surâs luminos, adresat trecutului.

Oprișan tresări. Întrebă speriat:

— Cât mai avem?

— 127 de minute! anunță Pantelimon Ciolac incapabil să-și desprindă ochii de pe ceas.

— Cum trece timpul, Dumnezeuule!

Începu să se plimbe parcurgând precipitat culoarul de la un capăt la celălalt.

— 126 de minute!

Caricaturistul se întoarse:

— Ascultă... Ezita neștiind ce epitet să aleagă: Așa ai de gând să o ții?!

Pantelimon Ciolac nu-i dădu atenție. Așteptă rotirea completă a secundarului precizând:

— 125 de minute.

Caricaturistul sări în picioare:

— Dacă mai scoți o singură silabă îți bag ceasul pe gât!

— Lasă-l în plata Domnului, interveni Diamantopol. Spune mai departe.

— Ăsta-i de groaza lumii! Se așeză: Hm, în sfârșit, n-are rost să-ți povestesc prin câte am trecut. Păcat că n-am condei, mă rog, n-am avut, aș fi stârnit fără îndoială invidia lui Panait Istrati chiar și pe lumea cealaltă. Oricum, spre deosebire de cei mai mulți care abandonează proiectele adolescenței, mai grav le uită chiar își amintesc nostalgic la un pahar de pelin “vroiam să devin marinar” eu am făcut aproape tot ce proiectasem acasă, sub ochiul vigilent și îngrijorat a lui papa Iacobescu. Am măturat străzile din Zürich — o chestie rentabilă, ăia sunt obsedați de curățenie și snobi, treaba-i declasează — am făcut, pentru câțiva franci, caricaturi în Place du Tertre. Am lustruit pantofi în New York și Chicago, am dat mâna cu Al Capone. Eram în al șaptelea cer, poți să mă crezi! Am vânat de toate, în afară de bizoni, m-am jucat de-a scafandrul, am încălecat mustangi în rodeo-urile din California și Arkansas. Am avut un bar în Mexic și am dat faliment la Philadelphia. Din cauza unei încurcături, am naufragiat în Legiunea Străină:

Congo, Alger, Maroc... În fine, am făcut destule. N-am fost totdeauna bun, viața însăși te împiedică, dar am satisfacția că niciodată nu mi-am pierdut respectul față de mine însumi. Cele câteva principii din ghiozdanul puștiului de șaisprezece ani au rămas intacte.

Ovidiu Diamantopol îl privi gânditor:

— Chiar intacte, intacte?

— Nu-ți prea vine să crezi, așa-i? Nu se asortează cu cele ce ți-am povestit.

— Alcoolul te face susceptibil, surâse infirmul. Sunt curios. Ești un om interesant.

— Aventurier, zicea tata. Când a primit prima veste de la mine, îi scrisesem din Brazilia și-ți poți închipui că i-am trimis o fotografie trăsniță, tot ce putusem găsi mai exotic *sarong*, cizme, și un lassou petrecut pe după umeri, bătrânul mi-a povestit soru-mea ulterior a comentat îngrozit: “Nenorocitul! Face greșeli de ortografie!” Pe urmă a deschis Larousse-ul: “Hm, sper că a învățat să se păzească de crocodili!”

O spusese la modul cel mai serios. Mă întrebai de principii. N-au fost multe: să te descurci singur, să ai simțul proporțiilor, să nu pretinzi doi dolari doar pentru unul, prietenul, adevăratul prieten e un dar divin și râse — jurist prin filiație totuși —, să fiu totdeauna drept. De fapt vroiam să spun altceva. Am avut câteva momente dificile.

Tăcu o vreme, învăluit în fumul gros de țigară.

“Seamănă cu un vultur” gândi Diamantopol privindu-i profilul puternic. Ți-o sugerau nu trăsăturile, ci ținuta mândră a capului, îndrăzneala din priviri.

Caricaturistul apucă o sticlă neîncepută de gin. O decapită expert izbind-o de rama fotoliului și-și turnă în pahar. Îl bău dintr-o răsuflare.

— Te ajută? se interesă Diamantopol.

Celălalt ridică din umeri.

— Fleacuri! Ai auzit de *garoși*?

— Vag.

— Sunt niște oameni foarte nostimi. Ca să ajungi la ei, iei avionul din Calcutta până la Nowgong. De-acolo mergi pe jos. Eram cu un amic, un italian. Încercasem împreună o afacere cu spaghetti la Delhi dar nu ținuse. Rajahii și frumoasele lor cu benghi în frunte nu se lăsaseră ademeniți de deliciile macaroanelor. Ne-am gândit că o schimbare de aer ne-ar prii, mai ales că poliția ne luase în reflector, și ne-am decis pentru vânătoarea de elefanți.

— Ce-i drept, n-am fost decepționați. Erau destui. Ne instalaserăm cortul într-unul din sate. O mentalitate interesantă! Cel puțin eu n-am mai întâlnit-o pe nicăieri. La *garoși*, adevărații conducători sunt femeile. Ele stăpânesc casa și pământul, dau numele copiilor, sunt șefi de trib, își aleg soțul, uneori chiar împotriva voinței acestuia. În fine, tot ce ne-am obișnuit a considera atribuții prin excelență masculine, aparțin femeilor.

Am stat acolo până a început musonul. Între timp, mă încurcasem cu o “garoșoaică”, o femeie destul de amabilă care își imagina că oferindu-mi zilnic o combinație de orez, sânge de taur și ardei iute, nu mai am dreptul să pretind nimic de la zei. Într-o zi mi s-a făcut dor de Londra. Nu țin minte de ce tocmai de Londra, dar mă și vedeam luând ceaiul la Claridge — porția de snobism — și o cină zdravănă într-o cârciumă chinezească din Soho. Lucrurile n-au mers

chiar atât de simplu. Dezertarea soțului e considerată de *garoși* drept o crimă. După o evadare neizbutită, “nevastă-mea”, ultragiată a hotărât să mă omoare. Începu să râdă: N-a fost prea vesel. Italianul, mai șmecher, evitase complicațiile matrimoniale: “Femeile! Nu poți să știi niciodată ce iese de aici...”

— 121 de minute! anunță Pantelimon Ciolac.

Caricaturistul oftă resemnat:

— A doua oară, am văzut moartea în Araguaia. Probabil ți-e mai limpede dacă-ți spun Mato Grosso. Flăcăii ăia au un fix: scapi cu adevărat de dușman doar dacă-l faci tocană. Și ca să te păzești de dușmani, trebuie să le păstrezi capetele. Deci nu e o chestie de apetit, ci de filozofie. Am avut ghinionul să-l supăr pe șeful de trib. Câteva zile am asistat terifiat la prelucrarea unui biet irlandez. Dumnezeuule! Și azi mă cutremur! Uneori, noaptea, în apartamentul din Magheru, alături de nevastă-mea, sub plapumă, mă scaldă încă sudorile. Îți spuneam de irlandez. L-au decapitat, i-au retezat limba și i-au băgat capul într-o saramură de humă. După câteva zile l-au expus la soare.

— Oribil!

— Stai că n-am terminat. I-au extras apoi oasele craniului și l-au umplut cu pietricele încinse, pe urmă l-au afumat cu nu știu ce drac de rădăcini. O dată isprăvite toate operațiile, l-au vopsit în toate culorile. Habar n-avea irlandezul ce mândrețe de trofeu ajunsese scăfârlia lui. Asistam, legat de un copac, așteptându-mi rândul.

Râse sinistru:

— Știi de ce ți-am povestit prostiile astea? Pentru că totdeauna, indiferent de situația în care m-am găsit, am continuat să sper. Mă obișnuisem să scap din toate

belelele. Și eram sigur că, până la urmă, voi reuși să nascocesc ceva. Eu voi reuși, nu arhanghelii dumnealui, arată cu degetul gros înspre Făgădău: Nu te supăra, părinte! Acum știu, simt că e sfârșitul. Vârsta, faptul că ne zbenguim în aer și nu simțim pământul sub picioare, conștiința neputinței sau luciditatea. N-are importanță, dar povestea s-a isprăvit.

Duse paharul la gură, bău și respiră adânc:

— De fapt ce mă surprinde? Am știut că, în cele din urmă, doamna cu coasa îmi va face o vizită de la care nu mă voi putea eschiva. Îmi vine să râd doar că m-a găsit aici, la zece mii de metri înălțime. Grozav de caraghios...

Oprișan se opri în dreptul contabilului.

— Cât mai avem?

— 117 minute!

Lui Iacobescu îi sticliră ochii. Rânji:

— Încă o oră și 57, băiețăș! Atâta ți-a rămas! După care ai să crapi! Înțelegi? Ai să te desfaci în bucățele! O să-ți sară întâi vata din urechi și cu siguranță vei pierde fularul. Mă întreb, ce-ai să te faci fără fular pe lumea cealaltă?

Oprișan își mușcă buzele. Răcni:

— Încetează!

— De ce te superi, drăguță? Vorbesc foarte serios. Cine știe cum o fi pe-acolo? Cât despre hoit... Eu, în locul tău, mi-aș însemna ciolanele cu creion chimic. Vor putea să te reconstituie. Unde mai pui că în felul ăsta previi eventuale confuzii. Nu-i exclus să apară mâine în ziare cu litere de-o șchioapă vestea că într-un avion de pasageri prăbușit s-au găsit rămășițele unui animal neidentificat.

“E beat, gândi Iustin Făgădău. Atât cât poate fi el de beat. Nu se clatină, nu se bâlbâie, pare lucid dar e îmbibat ca un burete. Specia care știe să bea”.

— 116 minute! anunță Ciolac răgușit. De s-ar termina dracului o dată! Acuma. Nu-mi mai pasă.

Caricaturistul îl privi iute:

— Aș da mult să asist la clipa când buna ta mamă, topită de dor, te va îmbrățișa. Întrebă brusc: Or fi cârciumi pe-acolo?

— Unde?! întrebă surprins scriitorul.

— Ascultă, domnule, toată viața ai fost așa de idiot?

— Nu-i bine ce faci, observă Diamantopol. Lasă-i în pace...

Caricaturistul se scutură.

— Auzi, unde! Încă una din nenumăratele fisuri în opera lui Dumnezeu! Crearea caraliilor și imbecililor. Cine avea nevoie de ăștia? Pufni: Dobitoci înspăimântați! Sinistru spectacol.

Făgădău îl privi trist:

— Și dumitale ți-e greu.

Un zâmbet rău schimonosi chipul lui Iacobescu.

— Ești perspicace, părinte! Îți umblă mintea, nu glumă!

Miss Dorothy James-Porter se ridică:

— Nu înțeleg de ce nu aterizăm.

E ceață pe aeroport, scrisese Diamantopol și englezoaica păru mulțumită de explicație.

— În sfârșit... Duminică sunt invitată la lady Elisabeth. Așa ne-am înțeles: prima duminică după sosire. Garden-party-urile ei sunt extraordinare. Are un grădinar extrem de devotat. Până și prințul Charles a apreciat rondoul de panseluțe. Le-a răsădit împrejurul lebedei de marmoră. Chicoti: Ce idee fermecătoare!

— Să tacă! urlă pe neașteptate Opreșan cu mâinile la urechi. Nu mai pot! Să tacăăă! Să tacă dracului, o dată!

Doamna Hagianu zâmbi unui gând:

— Mi-a amintit de grădina Dragăi Miclescu. Cred că era cea mai frumoasă din București. Ce gust avea femeia asta! Dădea câte un garden-party de fiecare sezon floral. Ții minte, după petrecere, toate cucoanele primeau câte un coșuleț cu floarea respectivă. În aprilie, lăcrămioare sau liliac, în mai bujori, în iunie trandafiri. Delicios...

Tăcu brusc, izbită de liniștea din jur. Neauzit, Iacobescu se apropiase de Vasile Mareș. Omul continua să scrie. Pe fața răvășită se citea o concentrare maximă. Ochii îi ardeau, iar buzele articula cuvinte mute.

Caricaturistul îi smulse cu o mișcare iute caietul. Se uită la prima pagină cu o expresie de nemărginită surpriză.

Mareș, după un moment de stupoare, se năpusti:

— Dă-mi-l! Nu-ți permit! Nemernicule!

Iacobescu îl înlătură cu o singură mână.

— Interesant... Ascultați, vă rog, un moment!

— Nu! Nu citi!

Oamenii își întoarseră privirile spectrale.

Caricaturistul parcurse cu voce domoală, accentuând, primele rânduri:

— La 15 minute și jumătate după decolare, am provocat un scurtcircuit. Profitând de panică și de întuneric, i-am ucis pe cei doi piloți. Prima și cea mai grea parte a planului fusese astfel îndeplinită...

Șapte perechi de ochi fixau figura scriitorului. Se strânsese în privirile acelea totul. Oroarea ultimelor

ceasuri, ura, ura direcționată în sfârșit, împotriva cuiva concret, dorința pătimasă de răzbunare.

Mareș făcu câțiva pași înapoi. Se clătina. Ochii sticloși, dilatați, aveau o expresie dementă.

Oprișan ridică pumnul:

— Criminalul!

Fu ca un semnal. Oamenii dădură frâu liber nervilor. Se năpustiră, fiare descătușate, asupra scriitorului, doborându-l pe Făgădău care încerca să-i oprească.

Pe neașteptate, Mareș scoase cuțitul.

— Cine se apropie e un om mort!

Râse. Un râs isteric ce părea că nu se poate opri. Din colțul gurii i se prelingea un firicel alb.

Îl priveau pietrificați. Englezoaica clipea des, contrariată.

— Dumnezeuule, e nebun! suspina îngrozită Elena Hagianu.

Iacobescu se desprinsese de grup. Înaintă încet, elastic, cu mâinile lipite de coapse, cu umeri țepeni. Părea calm dar îl simțea încordat până la ultima fibră.

Nina Aldea își înfipse unghiile în palmă. O imagine clasică îi răsări înaintea ochilor: șeriful pășind în piața pustie. De pe acoperișuri îl pândesc puștile vrăjmașe. La ferestrele *saloon*-ului, oamenii așteaptă cu sufletul la gură deznodământul.

“Da, exact același mers”.

— Stai pe loc! țipă Mareș. Sudoarea îi năpădise fruntea.

Caricaturistul nu clipi. Îl privea în adâncul ochilor. O privire fixă concentrată.

— Stai!

Iacobescu nu se opri. Ochii duri aveau sclipiri drăcești, ardeau.

Celălalt se dădu încă un pas înapoi. Avertiză a treia oară, strângând crispat plăselele până când degetele i se înălbiră.

Caricaturistul întinse mâna. Spuse abia auzit, cu o liniște de gheață:

— Dă-mi-l!

Privirea fixă nu părăsea nici o clipă ochii scriitorului.

Și dintr-o dată, omul se năruî. Emise câteva sunete neinteligibile. Un scheunat jalnic. Umerii începură să-i tremure și arma îi scăpă din mână.

— Nu-l omorâți! Făgădău se așezase în fața scriitorului împingând mâinile înainte: Nu vă încărcăți sufletul de păcate tocmai acum! Gândiți-vă că în curând veți da socoteală!

— Nemernicul! Bestia! țipă Oprișan. Din cauza lui! Caricaturistul își șterse fruntea asudată.

— De fapt, observă Diamantopol, nu e vorba de două asasinate, ci de treisprezece.

Miss Dorothy James-Porter îi privea înnebunită:

— Ce se întâmplă? Ce-a fost asta?

— O glumă, explică prin semne Iacobescu. Un joc de societate. Rânji: Se practică la noi. Apoi, spre Diamantopol: Popa are dreptate! Tot o să crape, barem să știm ce-a fost în capul lui.

Oprișan, surescitat, izbea cu pumnii peste umerii lui Făgădău:

— Nu mă interesează! Trebuie să crape înaintea mea! Măcar cu o oră înainte!

Iacobescu se adresă soților Hagianu:

— Dumneavoastră ce părere aveți?

Bărbatul ridică trist din umeri.

— Așa ar fi drept. Acum însă totul a devenit îngrozitor de inutil. Adăugă încet: Pe mine nu mă mai încălzește cu nimic.

Elena Hagianu se ralie:

— Ce rost are?

Bătrânul agita triumfător stegulețul galben deasupra capului.

— Da, mormăi Dorothy James-Porter. Un cățeluș drăgălaș i-ar schimba ideile. *Baset* sau *caniche*. Pechinezul e prea răutăcios.

Iacobescu îi întinse un pahar cu gin:

— Dă-l pe gât.

Mareș îl luă absent. Li se părea că acum îl văd prima oară fața. Mișcările erau dezordonate, ca și cum ar fi fost incapabil să-și stăpânească membrele. Ochii terni trădau neliniștea aceea singulară a ideii fixe devenită obsesie și coșmar.

— Am vrut ceva extraordinar. Nu, nu e bine. Sunt un ghinionist.

Iacobescu surâse trist:

— De data asta cred că ghinionul mare noi l-am avut. Nu puteai să iei naibii avionul de mâine?

Mareș ținea paharul strâns cu amândouă mâinile. Îl măsură cu dispreț:

— Idiot bătrân, ți-am oferit o șansă pe care n-ai fi îndrăznit s-o întrevezi nici în cele mai frumoase vise: celebritatea! Cine ești tu? Un boșorog caraghios, plin de ifose. Personalitate construită din amintiri vânătoarești îndoielnice și filme cu cowboy. Peste un an doi, urma să crapi într-un șanț cu sticla de coniac în mână, dacă nu cumva la azil. Poți să-mi povestești ce lași în urmă? Cine o să-și amintească de tine? Sau nemernicul de Ciolac...

Economistul își ridică ochii apoi lăsă capul să-i cadă.

— E un om cu principii și personalitate! E demn! Personalitate, demnitate, principii, judecă moralitatea tinerilor. Izbucni cu ochii ieșiți din orbite: Dar când urmăreai cum se stinge maică-ta, ce-ai făcut cu principiile, porcule!?

Brusc, trăsăturile i se destinseră. Se uită jur-împrejur.

— Cu ce drept mă judecați? Cine sunteți voi? Ce vreți de la mine? Afară! John! condu-i pe dumnealor! Astăzi nu mai dau autografe. Își luă capul în mâini scâncind: Nu mai pot. Am obosit.

Oamenii îl priveau îngroziți. Iustin Făgădău îi puse mâna pe umeri.

— Liniștește-te.

Vasile Mareș ridică într-un târziu privirea. Avea ochii uzi dar criza trecuse. Spuse încet:

— Da... Am vrut să devin celebru... Celebru! Râse amar: Viața mea a fost un șir de întâmplări idioate. Nu mi-a reușit nimic! Nimic!! Am sosit totdeauna al doilea, sau prea târziu. O nevastă m-a lăsat, cealaltă a murit, a treia mă disprețuiește. Din cinci trenuri scap patru. Accident, pană, sau trece o defilare. Mi se întâmplă tot ce e mai absurd. O singură bombă a căzut în cartier. Evident, pe casa mea. În tinerețe am luat în arendă niște pământ. Doi ani la rând am avut grindină.

Bău lacom și continuă pe nerăsuflăte:

— Asta n-a fost viață! Am lucrat zece ani la un roman. Unic: atmosferă, personaje, idee. Mai ales ideea. Se bătu cu pumnii în piept: L-am scris cu sânge! Hălci din ființa mea am lăsat în paginile acelea! Iarna m-am dus la Sinaia să lucrez în liniște. Ultima etapă,

finisarea. Fiecare virgulă, fiecare cuvânt cântărit de zece ori, de o sută de ori. Muncă de rob. Ștersături, adăugiri. În sfârșit, m-am hotărât să-l predau. La gară, în timp ce scoteam biletul de tren, cineva mi-a furat valiza. Înăuntru se afla manuscrisul.

Val Iacobescu clătină capul.

— Cumplit!

— Însălmântător! Zece ani de muncă! 867 de pagini! Am dat anunț în toate ziarele, am oferit recompense. Nimic. Trei săptămâni mai târziu, m-au internat. Dezechilibru... Își flutură mâna ca și cum ar fi vrut să alunge un gând neplăcut: Ce spuneam? În '45 am scris un roman de război. Vocea i se frânse: Cu puțin înainte de a fi publicat, a apărut în librării o carte identică scrisă de un american. Exact aceeași idee, același subiect. Am ratat totul. Editorul a refuzat să mi-l mai tipărească, ba m-a și huiduit. Da, am visat să fiu un scriitor mare și am făcut totul pentru asta. Știți ce înseamnă să stai trei zile la o pagină? Coșmarul colii albe care ți se așterne în față... Ai impresia că nu vei reuși niciodată s-o umpli.

Se ridică în picioare cu paharul la piept:

— Te scoli de dimineață. Ești bine dispus, deschizi fereastra. Afară miroase a verde, a primăvară, a busuioc. Îți faci o cafea. Abia aștepti să te apuci de lucru. Ești plin de nerv, capul îți vâjâie de idei. Le și vezi înșiruite grafic: paragrafe, dialog, semne de întrebare, lei tocul în mână. Prima frază se lasă totdeauna mai greu spusă. Sorbi din ceașcă. A trecut jumătate de oră. Scrii un rând. După zece minute îl ștergi. Și nu mai scrii absolut nimic. Coala blestemată, goală, te inhibă. Topul gros rânjește. Te ridici la prânz stors. Tâmpilele sunt tobe în care pulsează sângele. A doua zi o iei de la cap. Muncești un an de zile la câteva

zeci de pagini: Am cumpărat un magnetofon. Nu mai suportam hârtie în fața ochilor. Toate cuvintele care mi se buluceau pe buze secău în momentul când începeam înregistrarea.

Își șterse sudoarea cu palma:

— Nu râdeți? De ce nu râdeți?! Am perseverat. Simțeam chemarea literelor tipărite, știam că am ce să vă spun. Dar voi ați rămas surzi! Indiferenți și surzi! Idioților! Spunea cineva că-s nebun. Da, sunt nebun! Voi m-ați înnebunit! Voi, ticăloșilor! Așteptam cu sufletul la gură să iasă volumul pe piață. Pândeam apoi în spatele vitrinei cum se vinde cartea. Nu v-ați uitat la ea. În jurul buzelor avea o spumă albă. Puteți să-mi spuneți și mie de ce nu vă uitați? De ce n-ați luat-o măcar în mână? De unde știați că e proastă? O dată, la librăria Academiei, am surprins o discuție. Tocmai scosesem *Indescifrabila*, volum de mare subtilitate psihologică. Doi tineri răscoleau prin rafturi. Unul a început să răsfoiască romanul. Celălalt s-a uitat peste umăr:

“Cine?”

“Vasile Mareș”.

“Dă-l în mă-sa! Uite ce-au scos la *Enigma!*”

Îmi venea să-l strâng de gât! Indiferența voastră, nesimțirea criticilor m-au ucis! Cinci lucrări publicate în patruzeci de ani de muncă și o singură recenzie! Nici măcar nu m-a desființat. Ceva călduț, moale, fără adjective. Transpira din totul mediocritatea. Oamenii din jur:

“Vasile Mareș? N-am auzit. Ceva la consiliul popular?”.

Nevastă-mea:

“E ridicol! Nu știu ce să le spun vecinilor când mă întreabă cu ce te ocupi. În artă, ori te știe toată lumea, ori faci figură stupidă, nu-ți dai seama?”

Un amic statistician:

“Ca să vezi! Sunt vreo 700 de scriitori în București și numai 620 de avocați. Parol!”

Lovi cu pumnul în perete:

— Și totuși am perseverat! Am proiectat un roman cu peisaj miner. Am lucrat un an în subterane, ruinându-mi sănătatea. Degeaba! Degeaba a fost totul. Copiii mei șoptesc în spate:

“Îi dă zor cu zăpăcelile lui. Incurabil.”

— Nici măcar ei nu mă citesc! Vă dați seama, nici măcar ei! Și dintr-o dată mi-a venit ideea. Ideea genială: “Reportaj cu ștreangul de gât”. Ei, mi-am zis, de ce n-aș face și eu ceva asemănător. Am socotit mult, domnilor, am socotit mult! Știam cu luni în urmă, când am depus cererea de plecare, că veți muri alături de mine.

Pălălaia din privire devenise insuportabilă. Oamenii îl ascultau înspăimântați. Iacobescu zâmbea, dar ochii străpungeau.

— Știam, spuse Mareș cu gura plină de salivă. Pusesem totul la punct. Cum voi ascunde cuțitul în sacul stewardesei, cum îl voi recupera. Scurtcircuitul, înjunghierea piloților, tot, tot, tot! După aceea începea relatarea. Colile albe nu aveau să mă mai sperie. Trebuia doar să privesc în jurul meu și să aștern. Reacțiile unor oameni care urmează să moară peste trei ore, două ore, o oră, cinci minute, ultimul minut. Ce fac, ce zic, ce simt. Cu zece secunde înainte de a ne prăbuși îl închid într-o cutie metalică. Ce credeți voi, am calculat totul! O s-o găsească cineva! O operă unică care va zgudui lumea! Răzbunarea mea!

Râse fericit:

— Închipuiți-vă publicitatea extraordinară! Condițiile, ideea, autenticul! Roman-verité. Ați colaborat cu toții. Strigă: Sunteți immortalizați! Celebri! Generațiile viitoare vor citi despre voi! Nu veți avea morminte, în schimb, nu veți muri niciodată. Numele voastre vor flutura pe buzele cetățenilor anului 2000! Ale voastre și al meu!

Iacobescu scrâșni din dinți. Calm, luă caietul scriitorului și începu să rupă metodic foile scrise.

— Nu! urlă Mareș aruncându-se asupra caricaturistului. Ce faci? Nu!

Se agăță disperat de brațul lui Iacobescu. Saliva i se prelingea pe bărbie. Icni scurt și își pierdu cunoștința.

Capitolul VIII. Omul cu doua fețe

— 109 minute!

În glasul revizorului contabil Pantelimon Ciolac se strecurase o undă de satisfacție.

Dintr-o dată, simțiră că se prăbușesc. Avionul pierduse brusc din înălțime. Apoi, cu o convulsie a scheletului de fier, se redresă.

— Un gol de aer, explică Iacobescu.

— Cât mai avem? întrebă răpus Oprișan.

Pierduse orice vlagă. Câte un scâncet jalnic, îi semnala prezența.

— 108 minute!

Hagianu socoti pe gânduri:

— Am depășit Viena.

— Da, confirmă fata suspinând. Zburăm deasupra Cehoslovaciei.

— După calculele mele, interveni Val Iacobescu, ne prăbușim în Irlanda. Se răsuci spre infirm: Ce chestie uluitoare! M-am născut pe malul Dâmboviței și dau ortul popii ia Dublin.

— Ți se părea mai firesc în Mato Grosso?

— De fapt, ai dreptate. Mă obișnuisem însă cu gândul că personal am epuizat surprizele. Anul trecut, nevastă-mea s-a apucat să repare cavoul la Belu. Clipi șiret, arătând spre Hagieni: Chestiunea n-are nici o legătură cu tradiția... N-am vrut să mă duc să-l văd. Nu mă dau în vânt după exhibiții macabre. Fără îndoială, viața e un banc excelent. Problema e să poți râde totdeauna.

— Dumneata am impresia că poți.

Mareș se ghemuise pe covor cu pumnii la gură. Arunca priviri rătăcite care nu deslușeau nimic. Părea să-și fi pierdut complet mințile.

— Uită-te la nenorocitul ăsta, continuă Val Iacobescu. A avut toată viața *béguin* la celebritate. S-a dat peste cap, a mâncat nori, treaba lui! Omul are o singură viață și e dator să scoată ce e mai bun din ea. Dar ce vină avem noi? Abia mă abțin să nu-l strâng de gât.

— Un nefericit, conchise infirmul. Îl înțeleg. A vrut mereu să facă ceva și n-a izbutit. În fond, semănăm. O să te surprindă, dar mi-e milă de el.

Caricaturistul se enervă:

— Milă?! Un ratat! Un impotent! Ieri încă, habar n-aveam de existența lui. Cu ce drept intră într-a mea, îi determină sensul, mi-o asasinează?! Mă duceam la Viena, trebuia să aranjez o expoziție, voiam să mă amuz, eram bine dispus și poftim! Cad în balamucul ăsta pentru că un idiot patentat n-a izbutit toată viața să mâzgălească hârtia mai cu aptitudine. Și vrei să-mi fie milă?!

— Cât e ceasul? întrebă din senin Miss Dorothy James-Porter. Apoi, fără să aștepte răspunsul lui Ciolac: Abia aștept să-i comunic rezultatul lui Mrs. Book.

Val Iacobescu o măsură cu ochi lucioși și se interesă prin semne:

— Ce rezultat?

Femeia era fericită:

— Am venit în București pentru a tatona șansele înființării unei sucursale. Societatea noastră are peste tot reprezentanțe. M-au trimis de colo până colo. În cele din urmă am obținut o audiență. M-a primit un domn foarte amabil, plin de răbdare. Mi-a dat chiar speranțe și m-a condus cu multă sollicitudine până la ușă. Chestiunea se va decide la o conferință luna

viitoare. Conchise cu satisfacție: Oh, a fost o călătorie cu adevărat fructuoasă.

Oprișan sări brusc de pe fotoliu:

— Dumnezeu! exclamă înspăimântat. Am uitat toate robinetele deschise acasă. Opriseră apa. Mi-a ieșit complet din minte. Ce nenorocire!

— Alt damblagiu! comentă fals uimit caricaturistul. Pe asta o obsedează soarta câinilor valahi, ăstuilalt îi pasă de niște boarfe inundate cu un ceas înainte de a da ortul popii! Unde-am picat, domnule, unde am picat!

Economistul își reluă agitat plimbarea printre șirurile de fotolii. Făgădău îl privea deprimat, așteptând din clipă în clipă să izbucnească. Oprîșan, la capătul puterilor, nu mai făcea nici un efort să se stăpânească. La un moment dat, începu să alerge urlând răgușit:

— Nu vreau să mor! Criminali! Asasini! Bestii! Nu vreau să mor! Ajută-mă, Doamne! Scapă-mă!

— Hi! Hi! râse fericit Nichita Dumitrescu.

Ținea degetul gros în gură și părea că se amuză grozav.

Oprișan rupea hainele de pe el, părul îi cădea în ochi:

— Ucigașilor!

— 105 minute!

— Gura! strigă Val Iacobescu.

Oprișan îl privi speriat. Tremura din toate mădularele, i se auzea clănțănitul dinților.

Revizorul contabil interveni cu voce nu prea sigură:

— De ce strigi?

— Hai sictir!

Oamenii tresăriră. Izbise nu injuria, ci ura și disprețul din glas. Cântăreau tone.

Hagianu se ridică. Măsură de câteva ori culoarul acoperit cu mochetă roșie apoi, cuprins de-o hotărâre bruscă, luă loc lângă Făgădău. Nevastă-sa zâmbi clătinând încetișor capul.

— *Pauvre Dim!* și își sprijini fruntea de hublou. Afară, întunericul era de nepătruns.

Zburau în necunoscut, oamenii zăceau epuizați.

Economistul se plimba agitat. Mareș îl urmărea cu ochi sticloși. Avea în privire o atenție încăpățânată, caracteristică alienaților mintali capabili să contemple ceasuri întregi o bucată de cârpă, o frunză, sau un fleac oarecare. Când Oprișan ajungea în dreptul lui, se vâra între umeri gemând scurt.

Hagianu vorbea încet cu Făgădău. Pe față i se întipărise o expresie curioasă. Părea în mod straniu descătușat.

“Ceva nu de ordin divin, fără îndoială”, gândi preotul.

Avu impresia că jos, la picioarele bărbatului de lângă el, zac lanțuri cu inelele zdrobite. Își trecu mâna peste ochi.

Doamna Hagianu zâmbea transportată. Era evident pentru toți că femeia îi părăsise. Ochii bătrânei se desfătau răsfirând imagini vechi, peisaje luminoase, unde cândva fusese fericită, crâmpie de culoare: o rochie galbenă de bal, trei garoafe într-un vas zvelt, pe *secrétaire*-ul din dormitor, prosoapele acelea caraghioase de la Lausanne.

— Niciodată n-aș fi crezut că voi putea povesti lucruri atât de intime unui străin. E de prost gust.

Nina Aldea clipi des:

— Pofțiți? Da, așa e...

Bătrâna tăcu un timp.

— Dacă am putea face întotdeauna ce ne place! Detestam petrecerile la conac. Mi se păreau imorale. Arboram, desigur lucruri simple, de dimineață. Chicoti: Rochițe de la Molyneux, sandale ușoare de la Raoul... Peste gard mă priveau chiorâș oamenii aceia desculți, parcă flămânzi. Toată lumea râdea: “Sunt avari, *ma chère*, strâng bani la ciorap”. Încercam unele îndoieli, desigur, dar preferam să cred că au dreptate. Prima căsătorie. Nu trebuia.

O umbră trecu peste fața veștejită.

— Iubeam pe altcineva. Papa n-avea nimic contra lui: familie, relații, avere. La logodnă, a pus o singură condiție și un termen. Într-un an, să se apuce de ceva. Să aibă o ocupație. Oftă: Era cel mai bun tenisman, frumos ca o cadră, se îmbrăca admirabil. Anul a trecut repede... A trebuit să rup logodna. Nunta cu Cornescu, savantul, s-a făcut imediat. Să n-am timp să mă dezmeticesc. M-am trezit dintr-o dată soția unui om pentru care nu simțeam nimic. Evident, soțul meu știa de celălalt. Locuiam la Craiova. Ani de zile, n-am avut voie să vin în București pentru a nu da ochii cu fostul logodnic. Oricâte voiajuri în străinătate, dar nu în Capitală. Ce caraghios! L-am întâlnit totuși pe un vapor în Pacific. Purtam o rochie de organdi alb, și o florentină cu cireșe... Atunci l-am văzut ultima oară. Cornescu a murit după cinci ani. Am avut un băiețel împreună. Își șterse ochii: Totul e atât de vechi. Fusesse un om bun, delicat, dar n-am reușit să-l iubesc niciodată. La moartea lui n-am simțit nimic. Îmi părea rău doar pentru copil. Mă străduiam să plâng.

Stewardesa o privi impresionată:

— De ce nu v-ați recăsătorit cu primul logodnic?
Doamna Hagianu dădu trist din umeri.

— Ești tânără, fetițo! Nu reînnozi viața acolo unde ți-ar plăcea. Nu te poți întoarce înapoi ca într-un roman. Sari paginile dezagreabile, le ștergi și ajungi unde-ți convine. Ar fi prea simplu. De altfel, la scurt timp l-am cunoscut pe Hagianu. Împlinisem abia douăzeci și opt de ani. Ochii îi licăriră: Cea mai splendidă dragoste. Mulțumesc Cerului că mi-a fost dat s-o trăiesc.

Dimitrie Hagianu își răsfrânse buza de jos:

— Eram un *mauvais sujet*. Asta pentru babele care cleveau la ora 5 în saloanele lor onorabile. Pentru ceilalți, un tip șic.

Avea un ton cinic accentuat de glasul sec și gutural. Aprinse o țigară. Ochiul holbat, fără monoclu, privea peste capul lui Făgădău.

— La treizeci de ani pierdusem tot, eram complet decavat. *Sur le pavé*. Până atunci însă, aș păcătui, mă distrasem admirabil. Petreceri de pomină, Riviera, ultimul tip de mașină, femei rasate, cazinouri. S-au dus pe rând puțurile cu petrol de la Ploiești, moșia, apoi imobilele. Rânji: Pe mine unul, naționalizarea m-a găsit proletar. În '33, rămăsesem doar cu solda și un teanc de cărți de vizită: Dimitrie Hagianu, căpitan de cavalerie. Asta îmi lăsaseră portăreii și, nostim, un platou de majolică. Depășeau datoriile. Eram în timpul grevelor din februarie. Oribilă iarnă! Lapoviță, mizerie, Bucureștiul murdar. Luam dejunul la Continental într-o dispoziție sumbră. Un amic s-a așezat la masa mea. Cel mai mic dintre frații Brătescu. Șnapanul e acum la Frankfurt. El mi-a dat ideea. Mormăi: Între *consommé* și medalionul cu ciuperci.

— Cunoștința noastră a fost extrem de romantică, suspină Elena Hagianu. Eram invitată la Lise Marcian. Fuseserăm colege de pension. Ținea cu orice preț să

mă mărit din nou: “E absurd de la vârsta asta să faci pe văduva. Și ce dacă ai un copil?” La un moment dat, a intrat în salon Iliuță Brătescu împreună cu un ofițer. Nu-l cunoșteam, dar de cum l-am văzut am simțit un șoc. Privirea lui magnetiza. Eram vreo zece cucoane. S-a uitat jur împrejur și și-a oprit ochii asupra mea. Asta a durat toată seara. Îl simțeam incapabil să se uite în altă parte. Lise râdea: “L-ai dat gata pe căpitan!”. Am plecat destul de tulburată acasă, mai ales că nu ceruse să-mi fie prezentat. În dimineața următoare primeam un coș uriaș cu garoafe. Fără nici o carte de vizită. Zâmbi: De atunci le ador... Timp de o săptămână sosea în fiecare zi câte un buchet de altă culoare. După aceea mi-a telefonat Iliuță. Cerea permisiunea să mă vadă împreună cu un prieten, oribil de timid.

— Hm, Brătescu a pus totul la cale. Mi-a descris persoana și perspectivele.

“Teribil de bogată, *mon chéri*. Dacă-ți spun că e fata lui Nea Ionică Poștalion, ăla care îi cerea lui Mackensen vagoane ca să-și transporte caii la lași, și fosta nevastă a lui Cornescu, devine mai mult decât interesantă”.

“Cum arată?”

“Fadă, bleagă, romanțioasă. De când e văduvă, suspină în fiecare seară cu Valéry și Musset. Știu de la soru-mea. În consecință și neprihănită. Ce dracu’ mai vrei?”

“Crezi că marșează? Nu prea sunt în dispoziție de serenade”.

“Trebuie izbită frontal. *Coup de foudre*. Îi plac masculii cu trup de Siegfried și suflet de fecioară. Corespunzi!”

— Și a început să urle de râs. Am comandat o sticlă de Cotnari și am pus totul la cale. O întâlnire întâmplătoare, la Lise Marcian unde se făcea în fiecare vineri, seară de muzică preclasică, o săptămână de flori fără expeditor și, în sfârșit, cunoștința. A mers ca pe roate. Peste două luni o ceream în căsătorie.

Doamna Hagianu își mângâie perlele:

— Ce să-ți spun, draga mea, după două luni ne căsătoream. Găsisem un soț, un amant și un camarad perfect. Suntem prea aproape de *au-delà* ca să nu îți pot spune lucrurile acestea fără a roși. Prietenele mă priveau surprinse, maman și papa circumspecți. Există un dezacord în Dim. Când îl vezi dur, întunecat, închis în el e cu neputință să-i intuiești delicatetea sufletului. La început, când intra pe neașteptate în camera mea, tresăream. Dincolo de expresia sumbră, timp de câteva secunde nu reușeam să văd nimic. Inima îmi bătea în panică. Târziu de tot am reușit să-i înfrâng rezervele. O copilărie nefericită îi ucisese expansivitatea.

Stewardesa o privea cu ochii larg deschiși:

— E minunat, doamnă. Să poți vorbi astfel, acum...

— Da, fetițo, e minunat, o întrerupse Elena Hagianu. Reluă repede: Era capabil de atenții și sacrificii uneori absurde. Am atâtea în fața ochilor. Mi-amintesc de ceva caraghios, dacă vrei, dar mie încă îmi dau lacrimile. Ne aflam cu un grup de prieteni la vie, la Panciu... Asta se întâmpla în toamna lui '35. Invitația la cules de struguri reprezenta, bineînțeles, un pretext de a ne amuza. Seara am dansat. Ne-am retras pe la ora unu. În dormitor, mi-am dat seama că rătăcisem un șal alb de dantelă...

Întâmplarea m-a afectat. Nu conta un șal, îl primisem însă de la Dim. Mi-l cumpărase la Veneția. Fără să spună un cuvânt, Dim s-a sculat din pat și a început să se îmbrace:

“Ce vrei să faci?”

“Șalul ăla. Ți-l aduc chiar de-ar fi ascuns în fundul pământului!”

M-am speriat. “Plouă, unde vrei să te duci? Sunt convinsă că l-am lăsat afară, o să-l găsim mâine dimineață”.

“Toată noaptea n-ai să te gândești decât la asta. Culcă-te”.

— Am început să plâng. M-a sărutat pe frunte și a ieșit. Eram copleșită de atâta sensibilitate...

Hagianu își dresese glasul. Făgădău asculta nemișcat.

— În realitate, avusesem noroc. Desigur, ea nu-mi stârnea nici un apetit. Când mă gândeam la patul conjugal, îmi imaginam totdeauna o broască lăfăită în așternut princiar. Este femeia cu cele mai reci mâini și picioare din câte mi-a fost dat să întâlnesc. Mai bine zis râse sec, cu care m-am culcat. N-a fost urâtă, nefericita. Mai mult insignifiantă, prea albă, ceva nesănătos, limfatic, fără nerv. Norocul meu și-al ei, eu pentru că puteam să-mi fac nestingherit de cap, ea pentru că n-a avut de suferit, — jură și azi pentru căsnicia noastră model, nici nu putea visa ceva mai perfect — norocul deci, a fost că toată viața a plutit în nori. S-a mistificat inconștient. Apucase să creadă c-o iubesc și așa a ținut-o până la urmă. Bineînțeles, cu oarecari menajamente din partea mea. E genul care refuză organic ororile existenței. De fapt nu poate să le vadă. Trebuie s-o izbească prea brutal pentru a găsi

calificative. De pildă, n-am auzit-o niciodată spunând despre vreo femeie că e urâtă. Izbutea să-i găsească câte ceva. O gură frumoasă, siluetă, sau măcar sprâncene: “Cum poți să spui de Lise că e urâtă! Are atâta stil!” Și Lise arăta ca o pocitanie, evident. Puteam s-o păcălesc cum vream. Mi-amintesc o întâmplare petrecută la Panciu. Cules de vii cu tam-tam și vin de-o jumătate de secol, desigur din pivnițele lui nea Ionică. Mă învârtisem toată seara în jurul unei prietene de-a nevesti-mi, încântată că mă ocup de societate. O oarecare Ilinca Stroiescu. Era urâtă foc dar scotea flăcări. Ochi mici negri, pe o față de tip mongoloid, pomeți pronunțați, gură mare. N-ar fi zis nu, dar trebuiau create condițiile. În dormitor, nevastă-mea a avut impresia că pierduse un șal pe care i-l cumpărasem la Veneția. Suferea grozav legat de valoarea afectivă a broboadei — condițiile în care i-o dăruisem, voiaj de nuntă, tot felul de aiureli sentimentale.

Ca să mă înțelegi, părinte, trebuie să-ți spun că păstrează încă presate primele garoafe de la mine, caietele cu suveniruri răsuflăte din pension, o batistă cu care i-am legat poignet-ul scrântit pe vremea logodnei. Afară ploua. M-am oferit să caut șalul prin vie... Un colț al gurii se deschise, i se vedeau dinții puternici îngălbeniți. Am râcâit ușor la ușa Ilincăi. O nebună! L-a lăsat pe bărbatu-său, senatorul, dormind și a ieșit. La vreo trei sute de metri de conac se afla un soi de pavilion, cândva seră. Era cam umed, apa intra prin sticlele sparte...

M-am întors la 4 dimineața, murdar, plin de noroi. Nevastă-mea mă aștepta. Credeam c-o să moară de recunoștință.

Bătrâna își șterse ochii:

— Riscase o pneumonie de dragul meu. I-am făcut un ceai fierbinte și l-am vegheat până dimineața. A dormit ca un prunc. Culmea, șalul l-a găsit camerista într-un vas din salon. Alunecase probabil.

Când ne-am căsătorit, avusesem emoții ca Riri, băiețelul meu, să nu-l incomodeze. Știi cum se întâmplă. Papa îmi sugerase să las copilul la ei sau să-l trimit într-un pension în Anglia. Ținea enorm la educația englezească pentru băieți. Mi-ar fi fost greu să mă despart de el, și apoi era atât de micuț. Nici cinci ani. Ne-am înșelat cu toții. Dim adora băiatul. Îl răsfața, se jucau împreună, îi dăruia cele mai splendide jucării. Riri a fost însă un copil capricios. În prezența soțului meu devenea dezagreabil, mofturos, într-adevăr incomod. Dim nu dezarma.

— Ce a devenit băiatul? întrebă Nina Aldea.

Bătrâna își strânse buzele.

— E singura amintire oribilă care mi-a întunecat viața de la căsătoria mea cu Hagianu. Am sărăcit, n-am mai voiajat, a trebuit să dau lecții traversând în lung și-n lat Bucureștiul, umblu aproape în zdrențe, dar sufletește sunt fericită. Dim e mereu lângă mine și nu cer altceva nimic. A fost și atunci, fără el probabil aș fi înnebunit. Am zăcut aproape inconștientă două luni. Băiețelul a murit. Un accident groaznic. Abia împlinise șase ani. Ne mutaserăm într-o vilă gen cabană, la șosea. Două etaje și o terasă. Terasa aceea blestemată... Eram în oraș, la dentist. Mi s-a povestit mult mai târziu. Guvernanta, o franțuzoaică din Bretania, coborâse în bucătărie să-i aducă laptele. Riri a urcat sus după o jucărie, o paiață. Nu mânca fără ea. A găsit terasa deschisă. Pesemne l-a atras un zgomot. S-a urcat pe scăunel. S-a aplecat prea tare și a căzut.

Două etaje... Jos era ciment. Dimitrie a suferit ca un nebun. Vroia s-o urmărim penal pe guvernanta. Ce-am fi realizat? Și-apoi nenorocita n-avea nici o vină.

Hagianu stinse țigara. Declară uscat, fără inflexiuni:

— Eu l-am omorât, părinte.

Bătrâna povestea cu voce scăzută. Val Iacobescu sorbea lung din sticla de coniac cercetându-i eticheta. Oprișan își continua plimbarea oprindu-se din când în când în dreptul contabilului.

— Cât mai avem?

— 98 de minute!

— Băiatul acela debil devenise o obsesie. La majorat intra în posesia averii Comeștilor, după taică-său. Pe de altă parte, dacă nevastă-mea ar fi murit înaintea mea, rămâneam iarăși lefter. Contractul de căsătorie fusese încheiat sub regimul separației de bunuri. Familia ei insistase. O considerau pe nevastă-mea tâmpită, iar în mine n-aveau încredere. Prodigalitatea mea făcuse vâlvă. Mare brânză nu moștenește soțul nici azi în concurs cu descendentul direct. Pe vremuri, însă, legislația prevedea restricții și mai dure. Puteam foarte bine peste un an sau peste zece să rămân mofluz. Aveam chiar toate șansele. Elena a luptat toată viața cu o anemie pernicioasă. Abia după cincizeci de ani s-a consolidat. Terasa mi-a dat ideea. Nevastă-mea era plecată la dentist, guvernanta la bucătărie după lapte. L-am luat în brațe. Se zbătea îngrozitor. Copilul acela neputincios ca un vierme avea instinct. Nu mă suferise niciodată. L-am trecut peste balustrada terasei. Se

agăța cu brațele de mine. Curios, nu țipa. M-am desprins din strânsoare și i-am dat drumul. N-a zis nici pâs. M-am strecurat după aceea în birou. Guvernanta l-a găsit după aproape un sfert de ceas. Credea că se ascunde prin casă. La înmormântare, am fost doar eu. Elena intrase în sanatoriu.

Preotul își ridică fața. Hagianu avu o mișcare de recul. Expresia de pe chipul lui Făgădău era zguduitoare.

Capitolul IX. “Pentru un pumn de dolari”

— 96 de minute!

Val Iacobescu se ridică amenințător. Îl înhăță pe Ciolac de guler.

— Ascultă, hodorogule! Am stârpit cândva tot soiul de lighioane. Specia ta n-am întâlnit-o. Dacă mai cobești, te ucid, auzi? Te ucid!

Contabilul nu schiță nici un gest. Continua să privească fascinat acele ceasornicului. Val Iacobescu își aprinse o țigară și reveni lângă Diamantopol.

Miss Dorothy James-Porter clipea mărunț.

— Nu înțeleg ce se întâmplă!? Au trecut aproape trei ore.

Nu-i răspunse nimeni și deschise afectată o revistă de specialitate. Se zăreau, în fotografiile reclamă, câini de toate semințiile din profil, din față, ori surprinși în poziții drăgălașe care dincolo de intențiile inițiatorilor sugerau numere de circ.

Femeia trăgea cu coada ochiului încercând să zărească un licăr de interes. Nimeni nu-i dădea atenție, începu să-și comenteze singură impresiile cu gestică și exclamații zgomotoase. Izbea cu palma câte o pagină, clătina din cap extaziată, apoi ridica revista într-un brusc acces de miopie până în dreptul nasului. Obosită în cele din urmă de indiferența pasagerilor, se mută lângă Nichita Dumitrescu.

Bătrânul tăia hârtii extrem de absorbit. Englezoaica îl bătu pe mână arătându-i pozele. Ochii moșneagului se aprinseră brusc. Râse înveselit abandonând foarfeca.

— Miau.

Apucase revista pe dos admirând imaginile răsturnate. Amănuntul nu-l deranja.

— Ce v-am spus! exclamă încântată englezoaica. Priviți la acest gentleman. Și-a recăpătat interesul pentru viață.

Nina Aldea îl urmărea cu ochi umezi. Caricaturistul desfăcu altă sticlă de coniac. Beau acum și Hagianu, încălzind bolul între mâinile noduroase cu urme de schije, și Ciolac. Se vedea că nu e obișnuit. Lua înghițituri mari care-l cutremurau.

Iacobescu se întoarse. În spatele lui găfâia Mareș.

— A mai rămas o oră și ceva. 95 de minute. Încă nu e târziu. Pot să reconstitui prima parte. Restul vine de la sine. O nuvelă impresionantă. Un studiu. *Best-seller* mai răsunător decât cel al lui Papillon. Vom fi celebri! Oameni de pe cele cinci continente.

— Șase, corectă placid Iacobescu.

— Își vor smulge cartea din mâini.

Continuă febril trăgându-l de umeri. Cuvintele i se prăvăleau din gura plină de salivă.

— Cum nu-ți dai seama? Cum nu înțelegi? Dacă vrei, putem colabora. Se agăță de idee: E și mai bine! Da, da, e mult mai bine așa. Dumneata faci desenele. Surprinzi expresia: Ciolac numărându-și clipele. Privește-i ochii! Uită-te la Oprișan. Lui e suficient să-i desenezi mâinile. Sau Hagianu cu sprânceana lui încremenită în mijlocul frunții. Poți să-l faci cu gura deschisă. Are dinți de lup. Sau schilodul. Pare calm dar e cel mai neliniștit. Nu mă înșel! Ascunde o mare dramă. O rumegă tăcut cu maxilarele crispate. Fă-i silueta în câteva linii și insistă pe fălci. Un cap unic de expresie... Prin contrast, seninătatea ramolitului care-și agită stegulețul. În timpul ăsta eu voi descrie reacțiile. Ce zici?

— Du-te dracului!

— De ce nu i-l dai, întrebă Diamantopol. Acum nu mai contează.

— Nu, sări Ciolac dintr-o dată atent. O să se afle totul! E o nebunie! Nu vă dați seama!?

— Idiotule! Ai să fii celebru! peroră Mareș cu ochi ficși. Grăbiți-vă! O oră și 38 de minute. Se uită la Val Iacobescu. Grăbește-te, pentru numele lui Dumnezeu!

— Ucigașule! țipă Oprișan. Ridică pumnii amenințător: N-ai să mai scrii un singur cuvântel. Ți-ai bătut destul joc de noi! Ucigașule!

Diamantopol îl privi lung:

— Dumneata ce ai de ascuns?

Economistul rămase o clipă fără aer. Se redresă:

— Treaba mea! Ce te bagi? E o chestiune de principiu...

— S-a molipsit și ăsta de la Ciolac, remarcă Iacobescu. A luat-o cu principiile.

— Cât sunt și eu aici, continuă Oprișan, n-ai să scrii o literă, auzi?!

Stewardesa se ridică. Obrajii îi dogoreau. Vorbi cu ochii aplecați:

— Cred că are dreptate.

Iustin Făgădău o măsură surprins.

— Mi se pare că ai o datorie față de cineva, fiica mea. Ar putea fi o soluție.

Nina Aldea tăcu. Oprișan repetă întărâtat:

— Nici un cuvânt!

— Mie, unul, mi-e egal, mormăi Hagianu trăgând adânc din țigară. Acolo jos, nu mai există nimeni a cărui opinie să mă intereseze. Rânji trivial: Scribe, flăcăule! Poate o izbești la urmă, mai știi!

Nevastă-sa tresări. Tonul, cuvintele, o nedumereau. Vru să zică ceva dar se răzgândi.

— Încă nu e târziu, îngână Mareș. Dă-mi caietul! Dă-mi-l!

Caricaturistul se întoarce plictisit.

— Șterge-o!

— Te rog! Căzu în genunchi: E singura mea șansă. N-o pot rata și pe asta. Toată viața mea a fost un șir neîntrerupt de rateuri. Se agăță de pulpanele hainelor implorând cu vocea plină de obidă: Vă rog! Arătați-mi cel puțin milă dacă nu înțelegere.

— Înfiorător!

— Sunt la un pas de a-mi realiza visul! Lăsați-mă să-l fac! Nu pot să cred că până în ceasul morții mă va urmări ghinionul. Un pic de omenie, pentru Dumnezeu! Nu mai aveți nimic de pierdut și puteți câștiga totul! Gândiți-vă! Asasinați o capodoperă!

Trăsăturile caricaturistului se înăspiră. Vorbi încet, abia stăpânindu-se:

— Să nu vorbești de crimă! Ai asasinat deliberat treisprezece oameni!

— Dă-mi caietul! Îl prinse de gât: Dă-mi-l!

Iacobescu se descotorosi răsucind cu un gest scurt mâinile scriitorului. Rosti apăsător:

— Dacă mintea ta bolnavă mai e în stare să priceapă ceva, bagă-ți în cap un lucru: Am trăit fiecare după cât ne-au ținut puterile. Am greșit, am pățimit, sau am împărțit bine. Pe toate acestea avem dreptul să le luăm cu noi în mormânt pentru că ține numai de ființa noastră. Ne propui o autopsie care ne va aduce celebritatea, iar pe noi ne interesează o liniște decentă. Ne-ai condamnat la moarte deliberat. Ei bine, nu-ți vom îngădui să ne ucizi a doua oară!

Mareș se prăvăli pe covor. Începu să se zvârcolească izbindu-se de picioarele fotoliului.

Bolborosea sincopat, mușca tijele de metal. Prin pleoapele întredeschise i se vedea corneea.

— E insuportabil! suflă Diamantopol. A doua criză. Iacobescu duse paharul la gură. Declară glacial:

— Fii liniștit. O să obosească.

— 93 de minute!

Caricaturistul își încleștă pumnii.

— Iar a început!

— Poate că așteaptă să te ții de cuvânt, opină Diamantopol. L-ai avertizat că îl ucizi.

— Merită ticălosul ăsta să-mi încarc conștiința?

Aprinse o țigară și trase o linie roșie oblică pe harta TAROM-ului. Își privi ceasul și calculă cu degetele ciorchine la buze:

— Zburăm de aproximativ trei ore. Trebuie să fim în Cehoslovacia, cam la sud de Pilsen. Cred că ne prăbușim. Un moment!

Zvârli creionul clătinând din cap.

— Omul e teribil! Vorbesc în general. Vreau să știu unde voi muri. Mi se pare esențial. De ce? Și încă ceva. Mă trage ața acasă. Mi-aduc aminte că în ultimii ani de viață, bunică-mea nu mai pleca din Băilești de teamă să n-o prindă moartea în altă parte. Și uite, mi se întâmplă același lucru. De ce?

— Poate pentru că ai îmbătrânit și n-ai observat până astăzi.

Caricaturistul ridică din umeri:

— Poate. Deși, ar trebui să-mi fie indiferent dacă mor în Honolulu sau în Balta Albă. Curios, nu m-am gândit niciodată la ziua în care îmi voi încheia socotelile. Nici cum voi arăta și ce se va întâmpla cu mine. Fac înot, joc tenis, mă rog, jucam. Noțiunea de moarte lipsea din vocabularul meu.

— Mă gândesc, spuse Dim Hagianu, ce-o fi în capul ălor de jos.

Oprișan se apropie:

— Poate că ne-au și îngropat deja, ticăloșii. Spune-mi, domnișoară, e adevărat că uneori scapă cei care în momentul prăbușirii se află în spate, pe ultimele locuri?

— Uneori.

— Pentru ca apoi, interveni Pantelimon Ciolac să se târască restul zilelor în cârje. Epave în fața cărora întorci capul ca să nu visezi urât noaptea. Își aminti de infirm și retractă penibil: Sigur nu toți sunt.

Iacobescu oftă.

— Las-o așa. Știe că ești iremediabil tâmpit!

Se trânti într-un fotoliu și desfăcu harta.

— Unde ne aflăm? se interesă Dim Hagianu.

— În Cehoslovacia. La sud-vest de Borno.

Oprișan deveni atent.

— Pe lângă Jihlava?

— Da.

— Destinul! murmură economistul. Cine și-ar fi putut închipui?!

— Cât mai avem?

— 89 de minute!

Iustin Făgădău surprinse de câteva ori privirea lui Oprișan. Își rodea unghiile clipind nervos.

“Vrea să-mi vorbească și nu îndrăznește. Îi vine greu după.”

Preotul netezi poalele anteriului. Încercă o senzație curioasă. Avu brusc impresia că pe oamenii aceștia îi cunoaște dintotdeauna. Chipurile, destinele lor îi deveniseră extrem de familiare, știa despre ei cu mult mai mult decât îi este dat unui om să cunoască despre semenii săi. Nu și-i simțea prieteni, ci parcă intraseră

în viața sa așa cum la un moment dat un frontispiciu pe care-l vezi zi de zi, ori o frântură de zid, ți se apropie, încep să însemne ceva: simbol de permanență, garanția apăsătoare uneori că mâine nu se va deosebi de astăzi. Iar oamenii aceștia dobândiseră o semnificație în existența lui.

Încercă să-și amintească alte chipuri, rememorează peisaje dar dinaintea ochilor închiși stăruia același decor deprimant: avionul cu fotolii roșii, unde unsprezece ființe își așteaptă crispat moartea.

Hagianu sec, cu monoclu, desprinzându-se brutal din brațele copilului anemic. Apoi trupul însângerat zăcând pe cimentul grădinii orânduită la fel ca altele o sută de pe Șoseaua Jianu. Ciolac, într-un interior sordid, neaerisit, refuzând bătrânei neputincioase câteva înghițituri de mâncare. Femeia nu poate vorbi. Blestemă cu ochii... Val Iacobescu, tânăr, îngrozitor de tânăr în mijlocul unor priveliști exotice. În privirea dură mai strălucește ceva pe care puțini îl păstrează: suflul copilăriei, o anumită tentă de inocență. Nina Aldea. Frumoasă, zveltă ca o vergea, strecurându-și mâna în poșeta rivalei.

“Da, firește, nu mi-i pot închipui altfel”.

Privirea lui Opreșan îl apăsa ca o mână grea uitată pe umăr sau pe braț.

“În cele din urmă se va apropia, va începe să vorbească. Poate a ucis, a chinuit sau cine știe.”

Tresări.

— Îmi pare rău părinte, îngână Opreșan apropiindu-se.

Vorbea precipitat trăgând cu coada ochilor spre ceilalți. Nasul ascuțit pălise în dreptul nărilor. Peste obrazul lui Făgădău trecu o umbră.

— A fost o ieșire necontrolată. Nervii nu mai rezistă. Cine a făcut frontul...

Se opri așteptând o confirmare, ceva de circumstanță. Preotul tăcea cu mâinile încrucișate pe pânțele.

— N-am vrut să jignesc pe nimeni. Sunt creștin, ortodox, nu-i așa. Părinții mei au fost credincioși. Și soru-mea. Chiar eu. Am icoane splendide acasă. O colecție.

— Te închini la ele, fiule?

Economistul înghiți în sec.

— Vreau să spun... Nu-și găsea cuvintele: Când am... În sfârșit, când am hulit, știi, n-am crezut-o cu adevărat. O simplă izbucnire. Nici o legătură cu formația mea spirituală. Oftă: Trebuie să-ți spun ceva, părinte. Ceva care mă apasă de douăzeci și cinci de ani.

Făgădău zâmbi:

— Te ascult.

Oprișan trase de nodul cravatei slăbindu-l.

— De fapt, nu m-am gândit niciodată înainte. Nu-mi dau seama de ce acum. Poate că, e bine să...

— Fiule! îl întrerupse preotul. Expresia era severă, ochii sfredelitori: Dumnezeu nu încheie tranzacții. Dacă simți nevoia să te spovedești, să-ți ușurezi cugetul, vorbește.

— Da, părinte. Așa e. Simt nevoia. Sunt șapte chipuri care mă obsedează. Le văd fiecare trăsătură, îi cunosc, știu cum își aprind țigara, cum caută în înaltul cerului, cum râd, cum... Mai sunt alții, mulți. Ascunși într-o ceață. Trupurile lor n-au chip dar sunt acolo, în spatele celor șapte. Toate mi se încurcă în cap. Când nemții au intrat în Cehoslovacia, mă aflam la Praga. Din punctul meu de vedere, ocupația

germană reprezenta o mană cerească. Speculam alimente, țigări, efecte militare, obținând beneficii fabuloase. Din cauza unei imprudențe, poliția a început să se ocupe de mine. Am reușit să fug în ultima clipă la partizani. Le-am spus că sunt urmărit de Gestapo. Desigur, improvizasem o istorioară asortată. În iarna lui '44 participam la o acțiune periculoasă. Aici, lângă Jilava. Trebuia să-l răpim pe comandantul orașului, colonelul Herman, sau să aruncăm în aer comandamentul. Asta se întâmpla pe 6 decembrie. Exact de sfântul Nicolae. Era noapte. Un ger îngrozitor. Ne învelisem bocancii în cârpe, să nu ne trădeze scrâșnetul tălpilor pe zăpada înghețată. Am pătruns în oraș printr-o subterană tainică. Străbăteau un tunel și te trezeai dintr-o dată în inima târgului.

Comandamentul german se instalase într-o casă ridicată pe un dâmb. Ne-am apropiat greu. Nu intru în amănunte. Am imobilizat santinelele și am pătruns în clădire. Se auzea muzică. Camarazii mei au coborât în pivniță să instaleze explozibilul, iar eu m-am furișat pe scară. Țineam automatul sub braț, gata să trag. Am ajuns pe palier. În fața mea se aflau patru uși. Ezitam. Dintr-o dată, una din ele s-a deschis. O fetiță de vreo zece ani, în cămașă de noapte, a traversat culoarul și a intrat în altă cameră. Abia avusesem timp să mă ascund. Am apăsat la întâmplare o clanță. Încăperea era luminată, dar înăuntru nimeni. Un birou somptuos. În cămin ardea focul. Mirosea a tutun bun și a alcool. Continuum să stau cu degetul pe trăgaci. Și dintr-o dată a apărut colonelul Herman.

Oprișan vorbea sacadat. Pe fruntea îngustă apăruseră broboane de sudoare. Măinile frământau tivul pardesiului.

— A tresărit dar și-a revenit imediat. Omul ăla trebuie să fi avut o stăpânire de sine drăcească. A început să zâmbească. De dincolo se auzea patefonul. O melodie cu Tino Rossi: *Je suis seul ce soir, avec mes rêves*. Înainte de război o cânta Gică Petrescu la Mon Jardin. Economistul încleștă pumnii: țin minte totul, fiecare amănunt. Neamțul zâmbea mereu:

“O vizită, deci.”

A încercat să se apropie. Am săltat arma:

“Fiți atent, trag!”

“Ce dorești?”

I-am explicat în câteva cuvinte misiunea noastră, l-am avertizat că în pivniță camarazii mei instalau explozibil. Nu s-a speriat deloc. Înțelesese de la început.

— Ce? întrebă Făgădău.

— Totul. Știa înainte ca eu să deschid gura. O citise pe fața mea. A ridicat din umeri.

“După cum se vede, situația e disperată. Nu-mi rămâne decât să te însoțesc”.

Și-a apucat haina de casă.

“Îmi permiți să mă schimb? Măcar paltonul...”

Continua să zâmbească. Din ce în ce mai insinuant. A făcut o pauză.

“Sau poate mai există o soluție...”

“Există”.

“Care?”

“Banii!”

A clătinat din cap. Mi s-a părut în mod absurd că mă compătimește.

“Așa... Și ce voi avea în schimbul lor?”

“Cei șapte sunt jos în pivniță. Pot fi ușor imobilizați”.

“Adică îmi oferi camarazii dumitale...”

“Afară de asta, vă pot indica drumul subteran pentru a cădea în mijlocul detașamentului”.

A exclamat ironic:

“Minunat! În principiu, cam o sută de oameni. Asta vinzi dumneata.”

“Și desigur viața dumneavoastră.”

“Care e prețul?”

“Douăzeci și cinci de mii de dolari. Acum.”

“Absurd! Nimeni nu are atâția bani lichizi.”

“Dumneavoastră aveți. Sunteți comandantul unui oraș ocupat. Ce depășește numerarul de care dispuneți, mi-l plătiți în aur sau bijuterii. E bine să vă hotărâți mai repede.”

S-a gândit câteva clipe și s-a îndreptat spre seif:

“De acord!”

Mi-a mai spus ceva. N-am uitat-o niciodată:

“Aș prefera ca Germania să piardă de trei ori războiul, decât să aibă luptători ca dumneata!”

Val Iacobescu îl privea incapabil să spună un cuvânt. Respira greu. Emise un sunet ciudat și-și prinse capul în palme.

— Cât mai avem?

— Optzeci și cinci de minute.

Capitolul X. Sturmbannführer SS, doctor Iosif Potra, mă recunoști?

Noaptea cu mii de brațe înlănțuia avionul lipindu-și de hublouri obrazul infinit. Din când în când stele mici zvoneau palid lumină. Apoi întunericul se umplea, redevenea dens, înfricoșător.

Fetele oamenilor păreau mânjite cu zgură. Trăsăturile contractate sugerau agonii lungi când viața se agață dureros, devine vrăjmașă, când moartea întârzie să picure din vârful degetelor înghețate alinarea.

Privirea preotului căzu pe brațul lui Iacobescu. Avea un Doxa extraplat. Pe cadranul negru, arătătoarele aurii deslușeau limpede timpul. Își tamponă cu batista fruntea și obraji.

— Încă 84 de minute!

Apoi se întâmplă ceva ciudat. Ovidiu Diamantopol își luă cârjele și parcurse anevoie culoarul, oprindu-se în capătul avionului. Avea o expresie stranie. Abia își stăpânea emoția. Buzele îi tremurau, ochii de o strălucire insuportabilă incendiau. Îi privi pe fiecare în parte, inventariindu-i, vrând parcă să se asigure că sunt acolo, la locurile lor.

Hagianu, impenetrabil, cu gura înțepenită într-un rictus amar. Alături, nevastă-sa, sfioasă, veștejită, mângâie amintiri pe care timpul le-a rotunjit, le-a îmbujorat. Nina Aldea, dintr-o dată bătrână, desfigurată de ultimele ceasuri, se uită în gol.

Mareș își roade neputința. Și ultima șansă a fost ratată! Oprișan tresare aruncând priviri furișe. Miss Dorothy James-Porter citește. Încă nu știe ce se întâmplă cu ea. Ciolac înghite mereu în sec. Nu are destulă salivă. Pe chip i-a rămas un semn de întrebare.

Preotul a încetat să se mai roage. Lângă ei, Nichita Dumitrescu moțăie. În față de tot, Val Iacobescu bea și aruncă mucerile de țigară aprinse direct pe mochetă.

Ovidiu Diamantopol se propti în cârje. Corpul lipsit parcă de oase, crucificat, semăna cu o broască. Prin cămașa deschisă se vedea un corset de piele care îl încingea până la gât. Picioarele moi, inegale, abia atingeau mocheta. Rămase așa minute lungi. Îți făcea impresia că se arată, că încearcă o voluptate dureroasă, perversă, expunându-și trupul respingător.

Elena Hagianu se întoarce. Priveliștea era îngrozitoare.

Glasul infirmului izbucni pe neașteptate, făcându-i să tresară:

— Privește-ți opera, doctore!

Se uitară buimaci unii la alții fără să înțeleagă nimic.

Diamantopol încleștă pumnii:

— Diavolul Alb, “omul” care m-a schilodit științific într-un lagăr de exterminare se află aici, printre voi! De 28 de ani îl caut!

Închise ochii și strigă din toate puterile. O voce înspăimântătoare, venită din mormânt.

— Sturmbannführer SS, doctor Iosif Potra, mă recunoști?

“Morții n-au voie să se întoarcă, gândi abstract preotul. Trebuie să rămână acolo. Oamenii nu iubesc strigoii”.

Se uită la Diamantopol. Vibra. Tot ce rămăsese viu în el părea să se fi concentrat în privire și în mâini. Mâini expresive, ferme, în neconținută mișcare.

— Diavolul Alb e aici printre voi! Nu-i mai știu chipul. După război și-a făcut o operație estetică, iar ochii nu i-am văzut niciodată. Purta veșnic ochelari cu lentile negre. Își duse pumnii la gură. Totul a fost inutil! Decenii de suferințe și decepții, și speranțe, iar la capătul lor o întâmplare idioată care zădărnicește totul! Clătină din cap deznădăjduit, izbucnind cu patimă sfâșietoare: Cine a spus că există un Dumnezeu?

— Nu pe el l-ai căutat, fiule, șopti trist Făgădău, ci pe Nemesis.

— Atâția ani! repetă Diamantopol. Atâția ani pentru o moarte absurdă, nemeritat de blândă! Nu așa ai dreptul să mori, Iosif Potra! Altfel trebuia să plătești. Ca Eichmann, într-o cușcă de sticlă, să te vadă oamenii și să se înspăimânte! Să le auzi blestemele. Ale lor și ale morților lor! Cele 4600 de victime asasinate cu sânge rece în lagărul blestemat din D! Fantomele sutelor de mii de nefericiți selectați pentru crematoriu!

Respiră adânc și închise ochii de parcă flacăra lor l-ar fi ars în primul rând pe el. Ceilalți îl urmăreau livizi. Fantezia deschidea poteci în negura unor suferințe de neînchipuit. Disecau trupul infirmului cu privirea, căutându-le amprenta, intuiau crispați orori destinate de soartă copiilor săi vitregi. Orori despre care se obișnuiseră să citească ori să audă, grozăvii abstracte întâmplare aiurea, departe, dincolo de cercul familiei sau al cunoștințelor imediate. Amintiri sinistre ignorate la un moment dat: “Iar chestiile astea cu Auschwitz? Au trecut aproape treizeci de ani, ce naiba! N-am chef să mă indispun...”

— Vroiam să-l vadă toți, suflă Diamantopol cu voce sugrumată. Ținea capul aplecat, ochii închiși: într-o zi,

la Frankfurt, un tânăr, nu prea convins de ororile comise în lagăre, remarca ironic: “Erați zeci de mii de deținuți împotriva a o sută sau două sute de nemți. Știu, aveau mitraliere, dar calculați raportul. Câteva mii la unul singur. Trebuia să-i înghițiți cu mitraliere cu tot! La Linz în octombrie ‘58, spectacolul cu Anna Frank a fost boicotat. O adevărată manifestație contestând autenticitatea jurnalului. Până l-au detectat pe Silberbauer, omul care arestase familia Frank. Și dacă nu l-ar fi găsit? Tinerii aceștia au învățat istoria de la părinții lor. O istorie deformată, menită să le camufleze propriile crime. Ne acuză de ficțiune. Inventăm monștri. Ei bine, vroiam să le arăt unul adevărat, în carne și oase. Pentru asta și pentru ceea ce Diavolul Alb.

Reluă cu un surâs amar:

— Ce caraghios. Auzind ca X a ucis pe cineva, ne indignăm, reprobăm, nu găsim suficiente cuvinte pentru a înfiera fapta. Un accident pe stradă victima însângerată ne cutremură. Suntem indispuși toată ziua, ne gândim la familia nefericitului. Criminalul, victima, ne urmăresc. În timp ce 4600 de oameni asasinați își pierd semnificația. Devin o cifră, eventual o informație cu caracter statistic. O citim în Larousse sau în vreun almanah. Nu ne mai înspăimântă. Scandalul celor 4600 de crime se apără prin propria sa enormitate. Psihologie perversă!

Își ridică în sfârșit ochii. Oamenii îi ocoliră privirea. Miss Dorothy James-Porter zâmbea tâmp scuzându-și infirmitatea, dând parcă asigurări că se simte foarte bine și speră din toată inima că nu incomodează pe nimeni. Val Iacobescu asculta încruntat. Gâtul îi intrase complet între umerii puternici.

Oprișan scânci:

— Câte.

Privirea sălbatică a caricaturistului îi opri cuvintele în gât.

— Ochii nu se împiedicau de nimic, copac, ori fir de iarbă. Doar piatră și sârmă ghimpată. Kilometri întregi. Și un fum gros. Printre SS-iști circula un spirit: “La noi oamenii intră pe ușă și ies pe coș”. Săptămânile se scurgeau una după alta, epuizând surprizele din lagăr. De fapt nu existau surprize. Ne știam toți aprioric condamnați la moarte, fără drept de apel. La 3-4 zile, Diavolul Alb tria deținuții hotărându-le cu indiferență soarta. Ceasuri crispate când așteptai să-ți vină rândul. În ochi ți se aduna toată viața. O dorință pătimasă de a trăi în ciuda condițiilor inumane. O privire și un gest al Diavolului Alb îți acorda un răgaz ori te trimiteau la crematoriu. Supraviețuiau cei mai puternici, cei mai sănătoși, capabili încă să muncească. Dar era imposibil să rezisti. Munca epuizantă, între douăsprezece sau paisprezece ore, sub ochii vigilenți ai gardienilor, apelul ucigător din fiecare dimineață, acel *dorrgemüse* — ghiveci de legume, hrană insuficientă, complet lipsită de calorii și vitamine, transformau în epave chiar pe cei mai robuști dintre noi.

Timp de câteva săptămâni am umblat ca năuc. Atmosfera era ucigătoare. Priveliștea pleșuvă, fără nimic verde proaspăt, deținuții storși, cu fețe împietrite de-o spaimă animalică, execuții arbitrare, fumul de la crematoriu lățindu-se peste albastrul cerului. În spatele lui, soarele părea un bec murdar. Mirosul de carne arsă ne urmărea peste tot. Noaptea, în baraca unde lumina nu se stingea niciodată, îl

simțeam agățat în cerul gurii, îți venea să-l smulgi cu unghiile, ca pe ceva concret.

Adeseori ne trezeau coșmarurile. Oamenii plâneau în somn, urlau. Își zgâriau fețele. Nu l-am văzut pe nici unul râzând. Nici măcar în vis. În rarele clipe de răgaz se întocmeau menu-uri pantagruelice, sofisticate, unde fiecare își aducea contribuția. Era subiectul cel mai frecvent. Rămâneam după aceea sleiți.

Unii își răsfireau amintirile. Pătrundeai astfel, dintr-o dată, într-un univers necunoscut. Îl vedeai în fața ochilor pe “tata”, un bătrânel hazliu cu vestă de lână și gulere moi, pe unchiul Gilbert, escrocul familiei care fugise cu toată averea în Canada, pe tanti Suzana, îngrozitor de avară, care știe să facă cozonac din două ouă. Făceai cunoștință cu Mara, o fâșneată suplă, funcționară la bancă, cu un profesor de latină fără dinți, cu un colț de stradă, cu o odaie luminoasă unde Lili, cea mai mică dintre surori, își îngrijea păpușile și iepurașul mereu bolnav. Eram foarte tânăr pe atunci și mi se părea ciudat ce loc își găseau în amintirile acelea, ce semnificație căpătau o creangă de liliac, ceașca de lapte din faianță roșie, un tablou mic de deasupra pianului. Toate erau descrise în amănunțime, cu ochi strălucitori, adunau în simbolul lor tot ce oamenii lăsaseră în urmă. Însemnau *acasă*.

Nu știam cum îl cheamă. Nu știa nimeni, nici deținuții mai vechi. Îl găsiseră aici, învăluit în același mister. Toți îi spuneau Herr Doktor. Atât. Renumele însă și l-a cucerit din primele zile. Wenceslas, polonezul, avea certitudinea că îndeplinește o misiune secretă și că funcția de medic șef al lagărului din D. e o acoperire.

Eu eram de altă părere. Aliații deschiseseră al doilea front, războiul se apropia de sfârșit, iar pronosticuri în favoarea Germaniei nu dădeau nici cei mai fanatici adepți ai *Führerului*. Presupuneam deci că intuind catastrofa finală, și-a luat unele măsuri de precauție pentru inevitabilul *după*. Și totuși. Era teribil de imprudent să-ți manifesti neîncrederea în victoria celui de al III-lea Reich. Ce explicație găsisse oare Diavolul Alb pentru a-și determina superiorii să-i respecte enigma? Cu atât mai mult cu cât numele celorlalți șefi ai lagărului, inclusiv al comandantului, fluturau pe toate buzele.

În general, avea o mulțime de ciudățenii. De pildă, eu unul nu l-am auzit niciodată adresându-se cuiva fără pronumele de reverență. Mi-aduc aminte de-o scenă uimitoare. Se împărțea masa. Oamenii se înghesuiau în jurul cazanelor încercând să ajungă primii. Bătrânii și bolnavii, prea slabi, așteptau resemnați. Nu o dată rămâneau nemâncați, fiertura aceea blestemată, din legume uscate, isprăvindu-se înainte de a le veni rândul.

Un deținut în vârstă alerga spre grămadă. În fugă, și-a scăpat boneta. Urmăream scena de la fereastra infirmeriei, alături de Wenceslas. Diavolul Alb trecând întâmplător pe acolo s-a aplecat și i-a ridicat-o. Bătrânul i-a mulțumit buimac urmărindu-l înspăimântat cum intră în blocul experimental. Nu-i venea să-și creadă ochilor și nici mie. L-am văzut a doua zi pe Diavolul Alb umplându-și seringă cu nitrocridină și inoculând-o în brațul aceluiași bătrân care-și primea moartea surâzând, convins că i se face o injecție cu calciu.

Diavolul Alb zâmbea victimelor sale. Și-atunci când le inocula benzină sau fenol în regiunea inimii căutând

formula cu maximum de eficacitate, și atunci când se deda operațiilor sălbătice, acele monstruoase vivisecții, transplant de oase și mușchi fără anestezic. Zâmbea serafic tinerelor poloneze când le extirpa ovarele sau când le umplea țesuturile deschise cu cârpe și gunoaie pentru a urmări științific fazele septicemiei. Tot cu zâmbetul pe buze se adresa viitoarelor ținte vii pentru exercițiul de tir într-o încăpere special amenajată.

“Vă rog să vă întoarceți cu spatele”.

Diavolul Alb trăgea numai în ceafă.

Revizorul contabil Pantelimon Ciolac se smulsese din vraja ceasornicului. Asculta cu sufletul la gură povestea infirmului.

Capitolul XI. Diavolul Alb surâde

— Câteva zile după sosirea mea în lagăr, am fost trimis la blocul experimental. Un bărbat fierbea niște seringi. Stătea întors cu spatele. Sub halatul alb se vedeau hainele de deținut.

Părea la vreo patruzeci de ani. Trăsăturile slăbite aveau personalitate. Un nas acvilin, ochii înguști, inteligenți.

“Mă numesc Ovidiu Diamantopol, medic...”.

I-am întins mâna. Ignorând-o, întrebă abia mișcându-și buzele într-o germană stâlcită:

“Nu ți s-a dat un număr?”.

“Ba da. 012 365”.

“Ăsta-i numele dumitale! Nume, profesie, vârstă, biografie. Zilele trecute l-au ucis în bătaie pe unul cu bastoanele de cauciuc. Își amintise că a fost învățător.”

Pleoapele lui Diamantopol zvâcniră.

— Era polonez. Îl chema Wenceslas. Se afla în lagăr de un an și jumătate. El mi-a vorbit pentru prima oară de Diavolul Alb.

“Au nevoie de cadre sanitare. De aceea te-au chemat”.

L-am privit în ochi:

“Am avut noroc?”

“La D., nimeni nu are noroc”.

Apoi amuți brusc. Clanța începuse să se miște ușor.

— Aveam să observ mai târziu că era una dintre ciudățeniile Diavolului Alb. Nu intra niciodată, chiar într-o încăpere goală, fără să încerce în prealabil clanța. Ferea parcă liniștea odăii. Și azi mă întreb care

poate fi explicația. Un tic simptomatic, ecoul îndepărtat al unor refulări din copilărie, nu știu.

În prezența lui, încercai o ciudată senzație de neliniște. Ceva curios, asemănător vertijului. Simțai nelămurit că ești în pericol. Era prima întâlnire cu Diavolul Alb dintr-un război pe care aveam să-l ducem peste un sfert de veac. Pe atunci oamenii, Europa, nu cunoșteau prea multe despre lagărele de exterminare. Desigur, circulau unele zvonuri dar abia azi sunt în măsură să-mi dau seama cât de dezinformați eram. Nu mă așteptam cătuși de puțin ca D. să fie un sanatoriu. Dar ceea ce găsisem aici depășea orice închipuire.

Mi-amintesc că, în timp ce îl urmăream cum se spală la chiuvetă, reflectam stupefiat că în viața mea nu văzusem oameni atât de slabi ca cei din lagăr. Aproape te mirai că mai umblă, că nu le auzi oasele ciocnindu-se.

Și-a șters tacticos mâinile și l-a expediat cu un gest scurt pe polonez. Abia după aceea m-a privit. Era un bărbat de statură mijlocie, cam de vârstă mea. Douăzeci și patru poate douăzeci și cinci de ani. Avea o față lată, cu trăsături regulate. Unul dintre acele chipuri despre care nu poți să spui nimic. Poate doar faptul că-și ascundea ochii. Căci îi ascundea! E o certitudine. Am fost în preajma lui patru luni. O singură dată nu și-a scos ochelarii. Nici măcar în gestul acela de oboseală, când masezi rădăcina nasului sau colțul ochilor. Mi-am dat imediat seama că am de-a face cu un individ pedant. Cabinetul, instrumentele, străluceau de curățenie. Purta numai haine albe: halat impecabil, pantaloni, șosete, pantofi. Punea uniformă doar când părăsea lagărul. S-a așezat în fața biroului.

“Dumneavoastră?”.

Am luat instinctiv poziția de drepti:

“Sunt deținutul 012 365”.

“Mă interesează numele și specialitatea. Știu că sunteți medic, altfel n-ați fi fost adus aici”.

Glasul era plăcut, cu inflexiuni amabile.

Am ezitat. Wenceslas mă avertizase că singura mea identitate e numărul.

“Sunt deținut 012 365”.

“Aici, în încăperea asta, domnule doctor, puteți răspunde fără grijă. O să vă convingeți de altfel foarte curând”.

“Ovidiu Diamantopol, neurolog”.

Și-a ridicat sprâncenele apoi s-a lăsat pe spate zâmbind amuzat.

“O, neurolog. Interesant, extrem de interesant! Luați loc. Unde v-ați făcut studiile?”.

“La București”.

“Așa! Înseamnă că ați fost studentul profesorului Paul Dragomirescu”.

L-am privit surprins.

“Ce vă miră? E un savant de talie mondială. Tratatul lui de patologie excepțională a fost tradus și la noi. O minte îndrăzneată.”

Am avut impresia nedeslușită că se justifică dar n-am zăbovit asupra gândului. Eram prea copleșit de ciudățenia situației. Trebuie să fi trecut cineva prin lagăr pentru ca să-mi înțeleagă uluiala. Făcând abstracție de hainele mele vărgate și de peisajul apăsător, mă puteam crede în timpuri normale, discutând degajat în cabinetul unui confrate.

Mi-a întins apoi pachetul de țigări. A scos dintr-un dulap o sticlă de coniac și două păhărele. Când a turnat, i-am observat mâinile. Am fost totdeauna convins de sinceritatea lor. Ochii, obrazul, pot minți.

Măinile niciodată. Erau scurte, cu muchia exterioară extrem de bombată. Mâini brutale, lipsite de sensibilitate. Contrastau strident cu glasul plăcut, învăluitor. N-a ciocnit. A ridicat doar paharul înclinând ușor capul.

“De ce ați fost internat?”

Mi-am ridicat privirea.

“Pentru că am ascuns niște evrei. O familie.”

“De ce i-ați ascuns?”

Am tăcut. Diavolul Alb a zâmbit.

“Înțeleg, vă e teamă. Da. Veniți deci din România. Frumoasă țară”.

“O cunoașteți?”

“Din auzite. Zâmbi: Se spune că nu ne prea iubiți. E adevărat?”

Încercam să mă eschivez. N-aveau sens eroismele gratuite.

“Sunt din București. În Ardeal și Banat se vorbește mult limba germană.”

“Dar preferințele se îndreaptă totuși către Franța. Și-a tras scaunul mai aproape întinzându-mi paharul de care nu mă atinsesem: Nu trebuie să vă fie teamă. Suntem amândoi medici. Ipostaza de deținut al lagărului D. e subsidiară. O întâmplare nefericită pe care eu o ignor. Cel puțin în acest cabinet. Aș vrea să aveți deplină încredere în mine”.

M-am înclinat de circumstanță. Simțeam că-mi vâjâie urechile.

“Trebuie să aveți încredere! Este prima condiție a unei colaborări fructuoase”.

“Colaborare?!”

“Ce vă surprinde?”

“Nu, nimic...”, am răspuns mecanic.

Mi-a oferit încă o dată pachetul cu țigări:

“Domnule Diamantopol, vă dau cuvântul meu de onoare că indiferent care sunt opiniile dumneavoastră, nu veți suporta nici o consecință”.

“Aș putea ști cărui fapt datorez acest tratament? Primul lucru pe care l-am aflat sosind în lagăr a fost că nu trebuie să ai opinii”.

“Practicăm amândoi o profesiune umanitară. Avem planuri grandioase pentru a căror îndeplinire vor fi necesare eforturile a două sau trei generații. Vă cerem să ne ajutați”.

“Cum?”

“Punându-ne la îndemână cunoștințele dumneavoastră”.

L-am privit lung. Printre deținuți se aflau sute de medici cu experiență, unii dintre ei veritabili savanți. De ce mă alesese tocmai pe mine? Coniacul băut pe stomacul gol îmi crease o stare de ușoară euforie. Glasul îmi tremura. Am avut senzația că mă arunc în gol. Un salt dement.

“N-am învățat să omor”.

“În sfârșit!” Părea satisfăcut. “Acum ați fost sincer. Apropo, v-ați întrebat vreodată de ce omorâm?”

“Nu. Nu în sensul la care vă gândiți dumneavoastră. Crima nu poate avea niciodată justificare...”.

“Maxime, domnule Diamantopol! Superstiții caracteristice unei civilizații obosite, descompuse. Prejudecăți de tip creștino-iudaic. Când un organ e bolnav îl operăm. De ce nu ne-am imagina lumea ca pe un imens organism pe care avem menirea să-l însănătoșim, să-i extirpăm țesuturile putrede?”.

Știam că risc enorm dar nu m-am putut abține să-l întreb:

“Cine v-a venit, domnule doctor? Și cine a trasat coordonatele pe care urmează să evoluati?”

“Viața. Așa cum va arăta ea peste câteva decenii. Va recompensa până și pe cei sceptici”.

M-am foit neliniștit pe scaun. Pentru ce mă provoca? Unde vroia să ajungă? Mult mai târziu aveam să-mi dau seama că discuția urmărea un scop precis. Era prima etapă a experienței fără precedent pe care Diavolul Alb o încerca cu mine. Intuiam că dorește să-l contrazică fără rețineri și că-mi cântărește atent fiecare argument.

“Viața nu poate să ceară moarte. Nu poate condamna la pieire popoare întregi pentru că au pielea oacheșă ori pistrui și nu corespund unui anumit standard de frumusețe. Ea însăși i-a creat, nu-și poate asasina propriii copii. Am clătinat hotărât din cap: Și nimeni nu are dreptul s-o facă!”.

“Forța creează dreptul, domnule Diamantopol. Noi suntem cei mai puternici. Și suntem în același timp capabili să scrutăm viitorul cu ochi lucizi pentru că ne-am debarasat de balastul unor mentalități neroade. Ne-am înălțat pe piscuri inaccesibile, de unde privim în perspectivă istorică. Imaginea e de o limpezime îmbătătoare. Un popor tânăr, viguros, rod al mâinilor noastre, va sălășlui pe un pământ asanat. Căci asta facem noi: *asanăm*. Zămislim un popor genial.”

M-am uitat la el. Oare delirul acela de grandoare al Führerului îi contaminase pe toți?

“Da, repetă liniștit, fără ostentație. Un uriaș popor de genii. Țelul nu vi se pare îndeajuns de nobil?”

“Înălțător... Dar nu pot scăpa de-o imagine. Etalați precepte morale, pline de mărinimie după ce în prealabil ați azvârlit Biblia pe foc”.

“E o imagine foarte plastică. Într-adevăr, asta am făcut la propriu și la figurat. O cârtică dulceagă și inutilă.”

“...Și incomodă” am completat moale.

“Și incomodă! Adevăratul crez al popoarelor, altă biblie se scrie astăzi! Ea reprezintă opera noilor demiurghi. Avem șansa de a trăi o extraordinară aventură. Transformarea din temelii a omenirii”.

“Hm, nu toți am putea numi asta șansă”.

“Nimic nu vatămă un scop grandios, domnule Diamantopol. A știut-o Machiavelli, o știm și noi. Când oamenii vor culege mere de aur, cine va mai sta să răscolească istoria numărând câte victime au murit la D.? Cine ne-o va mai reproșa? Nici peste douăzeci de ani n-or s-o mai facă”.

“S-ar putea ca într-adevăr poporul acela de genii să n-o facă.”

Mi-a turnat din nou coniac. Declară fără urmă de iritare.

“Sesizez ironia. Dumneavoastră nu vă puteți debarasa de-o povară. În fond nici nu vă dați seama că o purtați. Tot acel bagaj de principii așa-zise umanitare deprinse în abecedar, acasă, la biserică. Ele vă împăienjenesc imaginea, vă împiedică să vedeți limpede. Când veți izbuti să le depășiți, să vă curățați de această zgură, veți trăi zile extraordinare. O senzație de beatitudine, de purificare, veți respira alt aer, vă veți simți nou, puternic, liber”.

“Încercați să mă convingeți sau vă justificați? Oricum efortul e inutil. Știți bine că vrând-nevrând sunt la dispoziția dumneavoastră”.

“Trebuie să vă conving!”

“De ce?”

A zâmbit, sigur de efect:

“Tot n-ați înțeles, domnule Diamantopol?”.
M-am sprijinit de masă. Diavolul Alb vorbise
românește.

— Puf! Puf! Puf!

Nichita Dumitrescu se juca de-a trenulețul.

Capitolul XII. Plan de evadare

— M-a reținut la blocul experimental. Îmi crease un regim preferențial. În fiecare dimineață găseam câte un pachet cu hrană: carne, grăsimi, fructe și pâine. Fuma liniștit în timp ce eu mâncam. O dată am oprit ceva cu gândul să duc seara celor din baracă. Mi-a interzis. Aveam impresia idioată că sunt în situația puștiului din poveste pus la îngrășat de căpcăun în perspectiva unei mese copioase. Ce intenționa cu mine Diavolul Alb?

Răsuțeam problema în fel și chip fără să-i găsesc soluția. Când în sfârșit mi-am dat seama, m-am cutremurat. Eram cobai. Și nu pentru o experiență obișnuită de extirpare a oaselor sau a măduvei.

Uneori vorbea românește. Pentru mine era limpede că deprinsese limba în copilărie și că cel puțin câțiva ani de școală îi făcuse în țară. Sunt fleacuri, amănunte, un anumit accent pe care nu le înveți din cărți.

Nu mai suportam fumul gros, ochii nenorociților obligați de cele mai multe ori să-și privească moartea în față, ultimul spasm al trupului. Nu mai suportam glasul Diavolului Alb, mâinile lui sigure, pachetele lui. Devenisem apatic, noaptea mă sufocau miile de schelete care-mi apăsau pieptul și grumajii. Și totul mirosea a carne arsă. Îmi era indiferent dacă mor. Într-o zi, pe la sfârșitul lui octombrie, am văzut trecând deasupra lagărului un cârd de cocori. Urmăream păsările cu ochi înlăcrimați. Mă revedeam la Beștepe, un sat în Deltă, unde toamna vânam rațe sălbatice.

Încropisem acolo o bojdeucă pe care iarna o îngrijea Diadia Mihail, un pescar lipovean. Cam prin perioada asta obișnuiam să-i fac o vizită. Probabil mă aștepta.

Și dintr-o dată mi-a venit ideea. Cocorii, păsările acelea cenușii, elegante, mi-o dăduseră: trebuia să evadhez!

— Știam că practic e imposibil, nimeni nu evadase dintr-un astfel de lagăr, dar aveam convingerea că eu voi reuși. Mi se părea că am un atu în plus: nu mai mi-era teamă de moarte și deci puteam risca. Mă înșelam.

În fiecare noapte, căutam înfierbântat soluția. Un fapt rămânea cert. Singur nu voi izbuti niciodată. Aveam nevoie de un complice. M-am gândit reflex la Wenceslas. Multă vreme nu încetase să mă privească neîncrezător. Privilegiile evidente pe care mi le acorda Diavolul Alb îl făceau circumspect. Vorbea puțin, aproape niciodată neinterpelat. Părea un om închis, făcea impresia că știe multe și le ține pentru el, că încearcă o voluptate specială la gândul că este singurul care cunoaște un amănunt esențial, semnificativ, dedesubtul unor fapte. O discreție înnăscută.

Niciodată, nici la el la Klawek, nu fusese mai expansiv. Din ziua când m-a surprins subtilizând medicamente pentru cei din baraca noastră a devenit mai comunicativ. După câteva săptămâni nu se mai ascundea de mine. În absența Diavolului Alb, întocmea note despre experiențele efectuate. Le transcria mărunț pe prospectele subțiri de la medicamente.

“Ce faci cu ele?” l-am întrebat.

“Sunt pentru americani. Vor să știe! Cineva trebuie să plătească atrocitățile acestea într-o bună zi. Au

înființat o secție care se ocupă cu crimele de război: *Psychological Service*”.

“Cum ajung la ei?”

M-a privit lung. Ochii înguști n-aveau culoare, dar erau plini de dârzenie.

“Le ascund într-un bulgăre de humă. Când oamenii pleacă la lucru, cineva îl scapă într-un anumit punct. Un agent de-al lor îl ridică. Nu știu când, dar îl ridică”.

Am simțit că-mi vine amețeala. Legătura asta cu cei de-afară mi se părea extraordinară. Parcă ar fi răsărit dintr-o dată soarele, un soare mare, roșu, parcă din fundul unei prăpăstii primeam o frânghie de care să mă agăț. Nu eram complet uitați, continuam să trăim, exista cineva care se interesează de noi. Mi-am luat capul în mâini.

“La ce te gândești?” a șoptit Wenceslas cu ochii pe clanță.

I-am răspuns emoționat:

“Vreau să evadez!”

“Ești nebun?”

“Nu. Evadez sau termin cu viața!”

“Au ei grijă de asta. Nu înțeleg de ce trebuie să te grăbești. A clătinat din cap: Din D. nu pleacă nimeni, decât pe lumea cealaltă”.

“Eu voi pleca!”

Mi-a pus mâna pe umeri. Germana lui stâlcită îmi păru mai caldă.

“Sunt de patru ani aici. Crede-mă, nimeni n-a izbutit”.

“Eu voi izbuti! E singura rațiune de a mai exista”.

“Crezi că ești primul căruia i-a venit ideea?”

“Probabil. Oamenii nici nu îndrăznesc s-o gândească. Nu-i învinuiesc. Prea sunt înspăimântați.

Dar eu trebuie să încerc! Atâta timp cât mai am forța s-o fac”.

“Cum?”

“Nu știu. Voi găsi”.

“Am căutat înaintea ta. Nu există nici o posibilitate. Absolut nici una. Pricepi? Sârmă ghimpată, curent de înaltă tensiune, reflectoare, santinele înarmate până-n dinți, câini. Cum vrei să fugi de-aici?”

“Am furat o fiolă de otravă. Mai pot face rost de una. E de ajuns. La bucătăria lor lucrează un deținut din blocul B. Îl cunosc din România”.

“Naiv! Chiar dacă reușești să-l convingi pe românul tău, e inutil. Mâncarea gardienilor se verifică înainte. Sunt folosiți drept cobai câțiva Kapo care se consideră norocoși. Îți faci iluzii. Și-au luat toate măsurile de precauție!”.

“Dacă am organiza o răscoală? În fond, suntem o mie contra unul”.

Wenceslas râse:

“Ai făcut armata? Știi ce înseamnă un cuib de mitralieră? Poate ține ușor piept unei companii în atac. Iar noi n-avem o sârmă să ne legăm pingelele.”

“Trebuie să găsesc ceva!”

“Lângă biroul comandantului, surâse polonezul, există o săliță. Sunt acolo câteva automate. Ți-o spun eu. Și tot eu îți spun că nu poți ajunge acolo. Ușa are gratii, se deschide cu două chei”.

“De unde știi toate astea?”

“Înainte, am fost inspector de poliție. Și nu dintre cei mai proști”.

Mi-a povestit ulterior. Orășelul în care trăise fusese aproape ras de pe fața pământului. Nemții îl incendiaseră. Arsese atunci și imobilul poliției. L-au

arestat cu ocazia unei razii pe străzile Varşoviei. A putut să-şi ascundă profesia. L-am întrebat:

“De ce-ai făcut-o?”

“Mi s-a părut că mă avantajează mai mult profesiunea iniţială: felcer. Calculul a fost just. Sunt aici de patru ani. Adică supravieţuiesc”.

— Discuţiile pe tema unei eventuale evadări au continuat zile de-a rândul. Născocisem soluţii absurde, fanteziste, fără o singură şansă de izbândă. Wenceslas cunoştea toate secretele lagărului. Răsfirase cu mult înaintea mea orice posibilitate de fugă. Apoi se resemnase. Şi totuşi se întâmpla ceva interesant cu el. Deşi respingea aprioric ideea de evadare, ca unul care-şi formase o opinie fermă în legătură cu un fenomen şi în consecinţă nici nu mai vrea să se gândească la el, se lăsa antrenat în discuţii. În zilele acelea, polonezul îmi amintea de bătrânii care caută anturajul tinerilor. Nu speră nimic, tinereţea e o maladie care trece dar nu se ia, prezenţa lor însă îi înviorează. Încearcă impresia nedesluşită că emană un aer tonic, şi se grăbesc să-l inhaleze până în adâncul plămânilor. Cam acelaşi lucru se întâmpla cu Wenceslas. Buzele lui cârteau sceptic, dar ochii, ochii aceia înguşti, fără culoare, străluceau altfel. Ştiam că în cele din urmă mă va ajuta chiar într-o întreprindere riscantă.

Într-o dimineaţă l-am prins de umăr:

“Cred că am găsit!”

Vorbeam ca de obicei, în şoaptă abia articulând cuvintele cu privirea pe clanţa galbenă.

“Ce ne împiedică să ieşim noaptea din lagăr? Sârma ghimpată prin care trece curentul şi reflectoarele, nu? Într-un cuvânt, electricitatea. Nu ne rămâne decât să aruncăm uzina electrică în aer!”

S-a uitat lung la mine:

“Ești în toate mințile?”

“Ascultă-mă, Wenceslas, m-am gândit mult. E formula cea mai eficăce și cea mai simplă. În primul rând, anulează sârma aceea blestemată care înconjoară lagărul ca o centură de foc. Cazarma gardienilor și depozitul de muniții sunt lângă uzină. Nu-i exclus să se extindă explozia. În panica generală, ne vom strecura afară. Și apoi faci abstracție de un element esențial. Vom avea un răgaz de câteva ore în care să ne îndepărtăm”.

Un licăr nou îi apăru în priviri.

“Știi ce înseamnă să alergi peste câmp hăituit de câini în pijamalele astea?”

“Deci accepți că prima etapă, și cu siguranță cea mai dificilă, ieșirea din lagăr, e posibilă?”

“Să zicem. Apoi?”

“Îl vei înștiința pe omul tău. Trebuie să ne ajute. Avem nevoie de câteva boarfe și un loc unde să ne ascundem. Mă rog, astea-s fleacuri. Totul e să ieșim. După aceea...”

“Într-adevăr. Întâi să ieșim. Cum ai de gând să arunci uzina în aer? Cu ce? De unde ieși explozibil?”

“Îl fabricăm noi, Wenceslas! Nitroglicerina ți se pare destul de bună? Mai clar: glicerină și acid azotic. Dacă le amestecăm cu humă, obținem dinamita”.

L-am simțit dintr-o dată încordat, arc. Maxilarele îi jucau sub pielea întinsă. Ochii se îngustaseră și mai mult.

“Înțeleg. Cred că înțeleg”.

În infirmerie se afla un dulap blindat. Nu-l văzusem niciodată deschis. Cu alt prilej, polonezul îmi povestise ce se află înăuntru. Îngrozitoarele fiole de cyclon B., cianură, acid clorhidric, diferite substanțe chimice,

documente secrete privitoare la experiențele din lagăr, statistici etc. Glicerina, inofensivă ca atare, o aveam la îndemână. Totul era s-o sustragem în cantități mici fără să atragem atenția. Ne lipsea în schimb acidul azotic. Pentru asta trebuia să deschidem dulapul safe.

Wenceslas continua să tacă privindu-mă intens. Știam că de fapt nu mă vede. Am supralicitat:

“Înăuntru sunt și hârtii care i-ar putea interesa pe aliați. Ei, ce zici?”

A șoptit palid la față:

“Ar fi ceva. Cheile sunt la Diavolul Alb. Nu se desparte niciodată de ele. Murmură pe gânduri: O bucată de ceară.”

Dimineața, când Diavolul Alb îmbrăca halatul scotea cheile din buzunarul hainei. Rămâneau pe birou exact două sau trei minute cât se spăla pe mâini.

Wenceslas nu mă slăbea din ochi.

“E singurul moment în care putem lua mulajul. Foarte primejdios! O privire în oglindă și ne împușcă pe amândoi”.

“Ți-e frică?”

A ridicat din umeri:

“Merită încercat”.

Câștigasem. Desigur, mai erau multe, foarte multe de pus la punct: procurarea unei chei brute, pila, legătura cu omul din afara lagărului și asentimentul său, dar mie mi se părea că obținusem lucrul cel mai dificil: consimțământul lui Wenceslas. Vom colabora. I-am întins mâna:

“Riscăm?”

Mi-a strâns-o. I-am simțit degetele înghețate.

“Riscăm”.

În clipa aceea a intrat Diavolul Alb. L-am privit speriați. Până atunci, afectasem unul față de celălalt

indiferență, uneori chiar ostilitate, înlăturând orice idee de bună înțelegere care ar fi putut genera în perspectivă o complicitate. Ne surprindea acum mână în mână.

Ne-a măsurat câteva clipe și a zâmbit:

“Îmi pare bine că ați început să vă înțelegeți. Nu mi-a plăcut niciodată să lucrez cu oameni care se detestă”.

Mai târziu, în cursul aceleiași zile, polonezul mi-a șoptit:

“A început prost. De aci înainte va fi cu ochii în patru”.

“Numai să nu ne despartă. N-aș rezista!”

M-a privit trist:

“Nu ăsta ar fi lucrul cel mai rău”.

Și a tăcut. Ca mulți oameni de acțiune, Wenceslas era superstițios. Credea în tot felul de semne, parte preluate prin tradiție, parte inventate de el însuși. Înainte de a fi arestat, avusese un *porte-bonheur*, un papuc mic de argint ca un imineu. I-l luaseră. În lagăr, își găsisese altă mascotă. O pietricică albă, rotundă, ușor translucidă care semăna cu o boabă de naftalină. Își băgase în cap că-i poartă noroc. Încerca să tragă soarta de limbă cu o naivitate înduioșătoare: Dacă Osiris se va vedea la noapte sau dacă distanța dintre două obstacole dă un număr de pași cu soț, însemna că e bine, poate acționa. Semnele însă se arătau defavorabile.

Trecuseră câteva zile. Atitudinea Diavolului Alb rămăsese în ce ne privește neschimbată. Părea să fi alunecat pe lângă un incident fără să-i caute semnificația. Asta i-a dat curaj lui Wenceslas alungându-i în cele din urmă temerile. Începusem să furăm glicerina pe care o depozitam într-o cutie goală

de conserve. Mai greu era să obținem cheia brută și ciotul de pilă.

Am hotărât să acționăm imediat. O întâmplare pe care polonezul o considera providențială, și în consecință de bun augur, ne oferea un prilej unic. La temelia uzinei electrice se formase o pânză de apă. Deținuții începuseră săpăturile în vederea unor infiltrații cu beton. Acolo trebuia introdus explozibilul.

Ne-am înțeles ca în dimineața următoare să luăm mulajul cheii pe o bucată de ceară. Avea să opereze Wenceslas, mai abil, în timp ce eu sub un pretext oarecare urma să mă interpun între el și Diavolul Alb astupând imaginea din oglindă.

“Zece secunde, repeta la infinit polonezul. Atâta am nevoie: zece secunde!”

Îl așteptam cenușii la față, cu maxilarele încleștate, incapabili să schimbăm o vorbă. A intrat ca de obicei, la ora 8 fix. Și-a scos haina, a pus cheile pe masă, a îmbrăcat halatul. Îi urmăream crispați fiecare gest. S-a îndreptat spre chiuvetă. În clipa aceea, ușa s-a deschis brusc și un căpitan l-a chemat afară. I-am aruncat o privire lui Wenceslas.

“Acum!”

Măinile îi tremurau. Cheile se aflau lângă el, la câțiva centimetri. A ales-o pe cea de la safe. Zgomotul sec, mi s-a părut un dangăt de clopot. I-a luat mulajul.

Diavolul Alb s-a întors pe neașteptate. După direcția capului puteam să jur că se uitase la Wenceslas. Acesta, cu fruntea năpădită de sudoare, abia avu timpul să pună o scrumieră mare de birou cu fundul scobit peste bucata de ceară.

Apoi a început tortura. Părea că în dimineața aceea Diavolul Alb nu are de gând să părăsească nici o clipă

masa de lucru. L-a expediat pe polonez și rămași singuri mi-a zâmbit.

“Nu prea sunt în apele mele azi, ce-ar fi să flecărim puțin!”

Și-a aprins țigara și a tras scrumiera mai aproape. Nu-mi amintesc să fi trecut vreodată în viața mea prin momente mai grele. Diavolul Alb mă privea insistent. Pe buze îi stăruia un zâmbet pe care nu reușeam să-l înțeleg. Trist, ușor zeflemitor. Făceam eforturi îngrozitoare să nu mă uit la scrumieră. Începuse să mă doară capul, iar mâinile îmi transpiraseră. Încercam din răspuțeri să mă stăpânesc. Niciodată nu fusesem un tip tare, cu nervi de oțel. În timpul studenției, examenele constituiseră pentru mine un calvar.

“Vă aflați de două luni în lagăr”, constată Diavolul Alb.

Am repetat mecanic:

“Da, de două luni”.

“Cred că am ajuns să vă cunosc. Reprezentați exponentul tipic al generației dumneavoastră, al Europei stoarse de vlagă din secolul XX. Și totuși nu sunteți lipsit de curaj...”

Am încercat să zâmbesc. Diavolul Alb se răsuci brusc ațintindu-și privirea pe fereastră. Afară, deținuții săpau la temelia uzinei electrice sub un cer scund și opac ca o pastă cenușie. Strigătele SS-iștilor răzbăteau până la mine.

“Nu mă înșel. Vă urmăresc cu deosebită atenție. Posedați o stranie încrucișare între morbid și vital, în ciuda paradoxului. Lăcrimați de milă pentru ceea ce vedeți în jurul dumneavoastră și în același timp vă răzvrățiți, continuați să luptați. Așa se numesc aici actele filantropice. Cedați din hrana dumneavoastră,

subtilizați medicamente riscându-vă viața. Unii au fost împușcați pentru mult mai puțin”.

Am înghițit în sec. Diavolul Alb a ridicat mâna:

“Între noi există un mic pact. Speram să fiți leal.”

Și-a scuturat țigara privind intens scrumiera.

“Ați fost leal cu mine, domnule Diamantopol?”

Îmi simțeam colțurile gurii zvâcnind. Mâna mi s-a desprins de pe genunchi pipăind taburetul mic de metal. L-am apucat.

Dacă ridică scrumiera îl ucid! Oricum, nu mai am nici o șansă.

“E un eufemism, domnule doctor. Asociația presupune aceeași platformă pentru ambii parteneri. Un singur gest din partea dumneavoastră. Și în definitiv, dacă-mi este îngăduit să vă întreb, ce urmăriți?”

“Credeam că ați înțeles. Mă interesează omul de mâine, posibilitățile de a-l crea. Omul, așa cum vă spuneam, eliberat de prejudecăți. Cei de rând, brutele, constituie un material ordinar. Dumneavoastră însă sunteți medic, un ins instruit, fin, expresia șlefuită de milenii a lui *homo-sapiens*. Din păcate, sufocat de himere: conștiință, milă etc. Găsesc că este esențial să aflăm dacă o asemenea construcție poate fi modificată radical”.

Începu să mângâie distrat marginile scrumierei. M-am interesat crispat, cu intenția de a-l distra:

“Adică?”

“Vă creez toate condițiile unei evoluții pe care noi o considerăm firească. Rezultatul, sunt convins, nu va întârzia”.

“Ce rezultat așteptați, domnule doctor?”

Răspunsul veni repede, brutal:

“Ziua când veți putea ucide cu sânge rece”.

— Orice s-ar spune, câinele rămâne animalul cel mai fidel, exclamă Miss Dorothy James-Porter. Desigur, se povestesc multe întâmplări în care delfinii... Mă ascultați, domnule pastor?

Iustin Făgădău nu-i răspunse. Privea cu luare-aminte chipul infirmului. Ovidiu Diamantopol goli paharul cu apă, apoi continuă:

— Am tresărit. Desigur, întâlnisem în scurtă mea carieră simptome de dezechilibru grefate pe un fond criminal, dar oamenii aceia se mulțumeau să scoată din senin cuțitul și să-l înfigă în spina primului trecător ieșit în cale. Teoretizarea crimei însă, inventarea unor jaloane legale care s-o încadreze, s-o transforme în crez, în ideal, mai mult dorința de a descoperi în om germenul răului și de a-l cultiva mi se păreau forme de demență fără precedent.

Și totuși Diavolul Alb nu-și pierduse mințile.

“Da, reluă, veți ucide. V-am urmărit foarte atent în prima noastră discuție, domnule Diamantopol. Ați riscat îngrozitor. Știu cât prețuiește în ochii dumneavoastră cuvântul de onoare al unui SS-ist, care vă dă anumite asigurări. Și totuși ați riscat. De fapt, este ceea ce mi-am dorit. Ați riscat și mai mult, nebunește în lipsa mea. Stinse țigara în scrumieră fără să mă slăbească din priviri. Întrebă: Ce s-a întâmplat?”

“Nimic”.

“Nervos?”

“Nu, vă înșelați, domnule doctor”.

“Probabil. Așadar, corespundeți din toate punctele de vedere. Reprezentați o anumită categorie socială, intelectualitatea, aveți o profesiune umanitară, un psihic robust, și vârsta când te arunci primul pe

baricadă. Am notat de asemenea voința, încăpățânarea, tăria opiniilor. Într-un cuvânt, sunteți ultimul om de la care te poți aștepta să-și uite convingerile”.

“Nădăjduiesc din tot sufletul”.

“Și eu. Făcu o pauză: Și cu toate acestea, în cele din urmă le veți uita, domnule Diamantopol”.

“Mă îndoiesc”.

“O să vă ajut să le uitați”.

“Cum? Cu pistolul în ceafă?”

“Nu, râse, nu așa. Pe la sfârșitul secolului XIX, signor Cesare Lombroso își trecea încântat degetele prin barbă. Găsise o explicație a omuciderii. Vă amintiți? După opinia domniei sale, anumiți indivizi se nasc predestinați pentru crimă. Mai mult, oferea omenirii date după care aceștia pot fi identificați sugerând unele măsuri preventive”.

“Vă referiți la *Crima, cauzele și remediile ei*?”

“Desigur”.

“O aberație! Un manual de scuze la îndemâna ucigașilor”.

“O lucrare excelentă, domnule Diamantopol! Din păcate premisa lui Lombroso e incompletă. A rămas la un pas de adevăr. Instinctul criminal există în *toți* indivizii!”

“Căutați cumva circumstanțe atenuante pentru clipa când va trebui să dați socoteală?”

“N-am de ce, și în primul rând cui?”

“S-ar putea ca într-o bună zi să se găsească totuși cineva. Mă întreb cum veți explica atunci milioanele de cadavre”.

“Când oamenii sunt fericiți, nu mai pun întrebări. În sfârșit, asta e deja alt aspect. Vorbeam de instinctul criminal. Există în fiecare din noi, deci și în

dumneavoastră. Nu ați ucis până acum pentru că nu v-au favorizat împrejurările”.

“Sunt un ghinionist... V-ați decis să-mi oferiți prilejul?”

“Da. O mică experiență. Repet, plec de la ideea că în accepțiunea unei Europe depășite, lipsite de vlagă, reprezentați tipul perfect moral. Se aplecă peste masă șoptind cu patimă: Și totuși veți ucide! Veți cunoaște marea bucurie a dreptului de viață și moarte asupra celorlalți. Problema asanării umane nu vi se va mai părea o monstruozitate ci o chestiune vitală. Imperios necesară”.

“Sunteți convins?”

“Veți ucide sau vă veți sinucide. În ultimă analiză e același lucru”.

M-a privit printre gene apoi a ridicat brusc scrumiera. Am simțit că-mi pierd respirația. Diavolul Alb se uită la bucata de ceară lipită de fund. Strigă:

“Domnule Wenceslas!”

Polonezul intră. Era alb la față.

“Domnule Wenceslas, ăsta e bloc experimental, nu cocină. Vă rog să curățați scrumiera”...

Seara, după apel am rămas în sfârșit singuri, Polonezul mi-a șoptit emoționat:

“Ce noroc, Dumnezeu! Dacă nu se lipea de fundul scrumierei vedea mulajul”.

“Sunt convins că l-a văzut”.

“Fii serios, ne împușca pe amândoi, nu-ți dai seama?”

“Sunt convins, Wenceslas! în orice caz a mirosit ceva. Tot timpul a sucit și învârtit blestemata aia de scrumieră”.

“Ți s-a părut”.

“Poate. În fine, ce-i cu mulajul?”

“În regulă”.

“Pila?”

“Cheia și pila mi le va procura bavarezul. Sper. Lucrează afară”.

Am rămas pe gânduri. În urechi îmi răsuna încă glasul Diavolului Alb: *Ziua în care veți ucide cu sânge rece, domnule Diamantopol, sau vă veți sinucide!*

Polonezul mă apucă de braț:

“Nu mi-ai spus ce-a vrut”.

“Să facă din mine un ucigaș”.

Capitolul XIII. O experiență fără precedent

— Apoi a început coșmarul. Și astăzi mă cutremur când îmi amintesc. Diavolul Alb m-a condus pas cu pas pe drumul întortocheat al disperării. Selecta cu grijă nefericiții care-și pierduseră orice urmă de demnitate umană, răscolea în cotloanele sufletului lor atrăgându-mi atenția asupra aspectelor celor mai jalnice.

“Șefii de baracă, mi-a spus, sunt și ei deținuți. Uitați-vă cum bat. Mai rău decât gardienii. Înjură, fură mâncare, torturează și uneori ucid. Ucid, domnule Diamantopol!”

“Fiecare popor își are denaturații lui. Nenorocirea nu-i face mai buni. Dimpotrivă”.

“E altceva. Am reușit să realizăm, să ne întoarcem la climatul primar al individului. Puterea asupra celorlalți e o băutură care amețește repede, mai ales când n-ai gustat-o niciodată. Ieșirea din anonimat, dorința legitimă de a supraviețui, invidia, ura, rapacitatea, sunt aspecte premergătoare ale aceluiași fenomen: crima. Chiar și dragostea...”

“Dragostea?”

“Ce vă surprinde? Câte femei nu și-au ucis soțul pentru a se putea bucura în liniște de îmbrățișările amanților? Sau copilul indezirabil din prima căsnicie. Răsfoiți presa de scandal. Instinctul de conservare îți pune cuțitul în mână. Veți avea prilejul să vă convingeți”.

M-a condus într-una din încăperile blocului experimental. De camera alăturată ne despărțea o ușă prevăzută cu geam și gratii. Diavolul Alb mi-a făcut semn să mă apropii.

“Priviți, domnule Diamantopol”.

Cinci bărbați complet goi zăceau pe dușumea. Văzusem mulți oameni-epave în lagăr dar era pentru prima dată când mi-a fost dat să asist la asemenea spectacol. Cinci schelete, cinci grămezi de oase articulate în care mai pulsa viața.

“I-am selectat cu deosebită grijă. Sunt de naționalități, profesii și religii distincte. De trei săptămâni nu au primit hrană. Numai apă”.

Vorbea calm, cu liniștea aceea a ghidului care însoțește turiștii prin catacombele sfintei inchiziții.

“După cum desigur observați, trăiesc și vor continua să trăiască dacă le funcționează instinctul de conservare. Eu sunt convins că da”.

Dădu la o parte o draperie și dispuse sec:

“Puteți începe!”

În camera celor cinci fu introdus un bărbat gras, un olandez ales dintre deținuții sosiți cu o zi în urmă. Privea îngrozit scheletele care începuseră să se agite. Diavolul Alb deschise ușa:

“Vă rog să vă dezbrăcați. Complet”.

Își lepădă hainele rostogolindu-și ochii speriat.

Diavolul Alb se adresă celor cinci.

“Inaniția totală, cu consum de apă se suportă aproximativ patruzeci de zile. Dumneavoastră sunteți la mijlocul drumului. Manifestați primele edeme. Simptomele următoare, halucinații, delir, convulsii și moartea. Mă auziți?”

Spectacolul era înfiorător. Cinci cranii se clătinau dând senzația că sunt gata să se desprindă de pe umeri. Nenorociții dădeau astfel asigurări că nu și-au pierdut capacitatea de percepere.

“Există o singură șansă să supraviețuiți. Nu o dată, s-a întâmplat ca marinari lipsiți de hrană să tragă la

sorti victima ce urma să fie sacrificată. Carnea de om este...”

Am strigat înnebunit:

“Herr Doktor!”

“Păstrați-vă calmul, domnule Diamantopol!”

“Ce vreți să faceți?!”

“Experimentez”.

“E monstruos! Un act dement! Nu vă dați seama?”

M-a fulgerat cu privirea.

“V-aș sugera să vă amintiți unde vă aflați și mai cu seamă în ce calitate”.

“Herr Doktor, pentru Dumnezeu!”

“Numele ăsta nu-mi spune nimic, v-am avertizat. Și apoi nu vă înțeleg neliniștea. Ați făcut risipă de argumente demonstrându-mi performanțele civilizației, ale educației în spiritul respectului față de tine însuși, a omeniei etc. Păreați sceptic când am afirmat că în fiecare există germenul crimei. De ce vă neliniștiți? Dacă m-am înșelat, nu se va întâmpla nimic. Dar se pare că nu m-am înșelat. Nu-i așa, domnule Diamantopol? Priviți-i! Au început să le sticlească ochii. Ultimul din stânga e profesor de filozofie. Ani de-a rândul a lătrat despre Platon, Socrate, Hegel. Urmăriți-l! Încearcă să se ridice. Va mușca primul din osânda olandezului. Celălalt e scriitor. A intoxicat o generație întreagă cu baliverne despre copii milostivi. Hm, salivează. Iată că și domnul judecător dă semne de interes. Individul ăsta mi-a ținut cândva o prelegere despre infamie. Evident, înainte de război, când reprezenta justiția. Întâmplarea a hotărât să ne întâlnim.

Ochii îi sticleau demential. Urmărea evoluția fiecăruia, cu sufletul la gură.

“Iată-i, s-au ridicat!”

Olandezul scoase deodată un urlet sfâșietor.
Mi-am pierdut cunoștința.

— Proceda cu o exactitate de cronometru. Excelent psiholog, Diavolul Alb reușise să mă cunoască perfect. Spectacolele sale variau astfel ca durată și intensitate oferindu-mi un repertoriu de atrocități pe care mintea omenească refuză să le imagineze. Ani în șir, nu am putut scăpa de priveliștea celor doisprezece cobai din salonul C.

Era o încăpere mică, pătrată, cu unul din pereți din sticlă incasabilă. La mijloc se afla o masă încărcată cu bunătăți: aperitive, grătar, sosuri, toate extrem de condimentate. Au fost introduși doisprezece deținuți aleși dintre supraviețuitorii cu doi ani de lagăr. Priveau hipnotizați bucatele. Diavolul Alb i-a invitat să se servească apoi s-a retras.

“Vă asigur, domnule Diamantopol că preparatele sunt excelente. Ridică neputincios din umeri: Din păcate, n-am putut să le ofer și băutură”.

Inițial nu mi-am dat seama ce-a vrut să spună și mă întrebam ce urmărește. După trei zile am revenit. Cei doisprezece cobai urlau cățărându-se pe pereți. Mâncaseră tot, fără să primească un strop de apă.

Diavolul Alb și-a scos ceasornicul:

“Vom urmări împreună efectele setei. Ideea îmi aparține. Am experimentat-o prima oară la sanatoriul din Hartheim. Doctorul Lohauer era încântat”.

În 1962, aveam să aflu că la castelul Hartheim din vecinătatea orașului austriac Linz funcționase o școală pentru exterminatori. De aici, ieșise cea mai strălucită promoție de ucigași: Christian Wirth, conducătorul lagărelor poloneze de la Berzec și Sobibor, Franz

Stangl, comandant la Treblinka, Rudolf Lohauer, Diavolul Alb.

Cobaii se năpustiră la peretele de sticlă. Chipuri descompuse, pe care tortura zugrăvisese expresii de coșmar. Și totuși n-am putut să-mi întorc privirea. Urmăream terifiat simptomele deshidratării, de la febră, până la starea depresivă.

După un timp mi s-a părut un secol Diavolul Alb și-a pus ceasornicul în buzunar. A deschis apoi o vizetă și s-a adresat celor doisprezece nenorociți:

“Căutătorii de aur rătăciți în deșerturile Statelor Unite, ca să nu moară de sete ucideau coyotii și le sorbeau sângele.”

— Apoi am asistat la o experiență în “odaia mică”, o încăpere perfect izolată, prevăzută cu dușuri care nu funcționaseră niciodată. Deținuții, goi, manipulau nedumeriți robinetele. Atunci țâșneau dintr-un tub fixat într-un ungher substanțe toxice caustice. De obicei acid cianhidric sau sulfuric.

Diavolul Alb își nota cronometrând în cât timp se dizolvă picioarele, genunchii etc.

— După trei săptămâni, m-am prăbușit. Aveam febră, coșmaruri, simțeam că în curând îmi voi pierde mințile. Wenceslas făcea eforturi ca să-mi întrețină moralul.

“Uite cheia. Măine avem și pila, iar peste patru zile evadăm. Vom fi liberi, auzi? Liberi!”

Îl ascultam fără să-l aud. Prin fața ochilor îmi defilau cobaii din camerele morții. Rânjeau, întindeau spre mine degete uscate ca niște cângi. I-am mărturisit:

“Am să-l ucid, Wenceslas!”

“Ești nebun! Vor trimite altul, și mai odios”.

“Mai odios decât monstrul ăsta?”

“Întreabă-i pe cei transferați de la Auschwitz ce experiențe efectuează doctorul Mengele sau profesorul Claukberg. Trebuie să rezisti! Patru zile, atât! Azi e miercuri. Duminică noaptea ne așteaptă americanul meu, dincolo, în pădure. Trebuie să rezisti!”

*

— Continua să mă privească cu ochi de expert:

“Mă întreb, domnule Diamantopol, care va fi prima dumneavoastră victimă”.

Făceam eforturi supraomenești să mă stăpânesc.

“Credeam că ați ghicit”.

“Bănuiesc. Numai că vă faceți iluzii deșarte.”

“Și dacă până la urmă experiența se va dovedi ineficace?”

“Exclus! În momentul de față, traversați o perioadă critică firească ținând seamă de șocul resimțit. Domnul Wenceslas vă dă probabil asigurări că totul se va sfârși cu bine. Într-un fel are dreptate, evident, nu în sensul dorit. Peste câteva zile se va restabili echilibrul. Alt echilibru, străin pentru dumneavoastră, până acum. Șopti: Veți pune mâna pe cuțit, domnule Diamantopol. Lucid, perfect conștient de ceea ce faceți. Pentru că e necesar. Așa cum sunt necesare aerul, hrana și apa. Necesitate mai imperioasă, mai desăvârșită decât o noapte cu o femeie pe care ți-ai dorit-o. Mai ademenitoare decât cocaina. Veți simți cum viața celuilalt se strecoară în dumneavoastră. O senzație unică, fără egal. O otravă dulce de care nu vă veți putea lipsi niciodată”.

L-am privit ținând:

“Spuneți-mi, domnule doctor, atenția de care mă bucur nu se datorează oare faptului că sunt român? Am adăugat subliniind cuvintele: Și eu?”

Diavolul Alb s-a apropiat de fereastră. A rămas un timp cu spatele la mine.

“Puteți să-i comunicați domnului Wenceslas că pe zi ce trece îmi întărește o anumită convingere: nu s-a numărat niciodată printre cei mai buni polițiști din Klawek”.

— Seara, după apel, polonezul mi-a făcut semn discret să nu scot o vorbă. Alături, un deținut pipernicit, cu fața ascuțită, se căznea să-și repare bocancii. Era poreclit *Șobolanul*. Multă vreme ne-am întrebat cum reușise să scape de selecțiile Diavolului Alb. Răspunsul aveam să-l aflu în noaptea aceea.

Wenceslas s-a îndreptat spre toaletă. M-am luat după el. Imediat a apărut și *Șobolanul*. Polonezul i-a pus mâna în beregată și l-a împins într-o cabină.

“Dacă scoți un singur sunet te ucid”.

Celălalt clipi speriat în semn că a înțeles. Wenceslas slăbi strânsoarea. Îmi șopti:

“Netrebnicul ăsta se ține scai de noi. Cred că a mirosit ceva”.

“Ascultă, am intervenit, Diavolul Alb știe că ai lucrat în poliție. Nu cumva...”

Polonezul pricepu. Întrebă privindu-l pieziș:

“Cine te-a pus să ne spionezi?”

“Nimeni. Ți s-a părut, Wenceslas! Jur că ți s-a părut!”

“Juri strâmb! Se întoarse spre mine: Golește-i buzunarele!”

Am găsit un capăt de sfoară, un colț de pâine și o bucată de ciocolată. Polonezul, alb la față, îl scuipă scârbit:

“Iudă!”

Celălalt se chirci speriat.

“Cine te-a pus să ne spionezi?”

“Diavolul Alb. Scânci jalnic: Mi-a garantat că voi supraviețui”.

“Stârpitură! Polonezul tremura de furie: De unde știi că am lucrat în poliție?”

“Te-am recunoscut. Înainte de război, la Klawek. O afacere cu stupefiante... Dumneata mi-ai întocmit dosarul”.

“Aha! Ce trebuia să-i raportezi?”

“Discuțiile, starea de spirit... ezită: Preocupările. Adevărul e că n-am turnat mai nimic. Crede-mă Wenceslas. Chestia cu poliția. Atât”.

“Atât ai știut, deocamdată”.

“Crezi? Clipi șiret cu un aer de complicitate: Pentru unul ca mine, cu câțiva anișori petrecuți prin închisori, nu-i greu de ghicit ce înseamnă să pilești o cheie. Vreți s-o ștergeți”.

“Cu o cheie falsă?”

“O cheie poate să deschidă depozitul de arme, magazia cu echipament, ori safe-ul Diavolului Alb”.

“Ca să ieșim prin el?”

“Nu. Ca să procurați un anumit acid care intră în compoziția nitroglicerinei. Să-ți spun și ce se poate face cu explozibilul? Rânji: Pentru asemenea informație mi-aș fi sporit mult creditul. Și totuși nu i-am dat-o”.

“De ce?”

“Merg pe mâna voastră!”

Situația era deosebit de gravă. A doua zi urma să deschidem dulapul, și delatorul aproape că ghicise combinația. În ochii polonezului se ivi o hotărâre bruscă. Scoase un șis lung, improvizat dintr-o furculiță, i-am apucat mâna:

“Wenceslas! Ce vrei să faci?!”

“E singura soluție”.

“Nu! îl luăm și pe el”.

Douăsprezece ore mai târziu aveam să-mi dau seama că am comis o greșeală fatală!

— N-am închis ochii toată noaptea. Polonezul mârâia:

“O să avem surprize cu stârpitura asta. Ține minte. Trebuia ucis”.

“Fii serios. E o șansă și ar fi tâmpit să o piardă. De altfel i-am avertizat pe sârbi să nu-l scape din ochi”.

Wenceslas oftă:

“Mda... Am emoții groaznice. Ca în ziua când mi s-a încredințat prima anchetă. Și mai e ceva. Pietricica aceea... știi tu... mascota... am pierdut-o.

— Dimineața, imediat după apel ne-am pus pe treabă. Eu pândeam prin ușa întredeschisă, Wenceslas ajusta cheia. Degetele-i tremurau. Din când în când, o introducea în broască apoi o scotea înjurând printre dinți.

“Nu merge!”

“Mai încearcă, Wenceslas! Avem timp, aproape o oră. N-a venit niciodată înainte de opt. Încearcă!”

S-a auzit un declic ușor, apoi respirația precipitată a polonezului. Izbutise. Acidul l-am găsit repede. De pe ultimul raft, Wenceslas trase un dosar voluminos și două reviste. Le frunzări încetișor.

“Fantastic!”

Materialul era într-adevăr fantastic. Diavolul Alb ținea o evidență meticuloasă, tipic nemțească, a tuturor victimelor din D. Insista în mod deosebit asupra experiențelor efectuate descriind simptomele și concluziile finale. Unul din registre se ocupa exclusiv de fenomenul exterminărilor în masă. Astfel, am aflat că numărul deținuților selectați pentru camerele de gazare numai în ultimele șase luni depășea cifra de 50 de mii. Am descoperit de asemenea copia unui raport în care medicul își exprima nemulțumirea față de capacitatea redusă a crematoriului, ceea ce frâna în mod considerabil procentul de exterminare.

“De necrezut!”

“Wenceslas, privește!”

Țineam în mână o notă a secției experimentale nr. 5 din Leipzig, expediată de inspectorul Bougrowski, obergruppenführer SS. Era adresată sturmbannführerului SS Doctor Iosif Potra, medic șef al lagărului D. I se aduceau mulțumiri pentru inițiativele avute sugerându-i-se să insiste asupra experiențelor cu tifos exantematic, arsuri provocate de fosfor, și a edemelor pricinuite de foame.

“Iosif Potra! În sfârșit, știm cum îl cheamă”.

“Ce mai doriți să știți, domnilor?”

Am încremenit. În pragul ușii, Diavolul Alb ne privea surâzând.

— Minute lungi am fost incapabil să fac o singură mișcare. Polonezul încremenise. Îi auzeam doar scrâșnetul dinților. Iosif Potra intră închizând ușa cu grijă. M-am uitat la Wenceslas. Pupilele i se dilataseră. Mâna îi coborî încet spre buzunarul în care ținea șişul. Diavolul Alb continua să zâmbească:

“Stați liniștiți, domnilor! La prima mișcare suspectă, sunteți morți!”

Se uită spre salonul C. Ne-am întors instinctiv. Un feldwebel își îndreptase automatul spre noi.

“Vreau să discutăm fără martori. Treceți vă rog dincolo”.

Am intrat în salon și feldwebelul s-a retras. Diavolul Alb aruncă o privire în dulap, clătină din cap, apoi se așează la birou aprinzând o țigară. Ne urmărea prin peretele de sticlă cu un amestec de curiozitate și amuzament.

“Iată, domnule Wenceslas, încă o dată se dovedește că intuiția nu mă înșală. N-aveți stofă de polițist! Cum v-ați putut imagina că informatorul meu va opta pentru o încercare nesăbuită ca aceea pe care ați pus-o la cale! Pentru că trebuie să recunoașteți, tentativa dumneavoastră e pur și simplu copilărească. Nimeni nu a evadat din D. Și nu va evada!”

Polonezul surâse amar:

“De aceea tremurați la fiecare apel și v-ați dat peste cap să recrutați spioni?”

“Elementară măsură de precauție”.

“Noi îi zicem altfel. Frică! Pedepsele s-au înmulțit, hrana a scăzut considerabil. Ați instituit un regim de intimidare, de vlăguire pentru că vă e frică, domnule doctor! Mai frică vă e dumneavoastră de o răscoală decât nouă de crematoriu”.

“Ce utopie!”

“Sunt aici de la înființarea lagărului. Nici un deținut, nici măcar gardienii nu vă cunosc numele”.

“Și ați ținut cu tot dinadinsul să-l aflați?”

“Asta înseamnă, continuă polonezul, că de mult nu mai credeți în victoria Führerului. Altminteri nu v-ați ascunde identitatea. În ultimă analiză, problema are

aceeași cheie: frica. Frica de ziua când va trebui să plătiți. Totul se plătește, domnule doctor”.

Diavolul Alb se uită la mine.

“Și dumneavoastră, domnule Diamantopol, dumneavoastră la ce concluzie ați ajuns?”

Reușisem să-mi recapăt echilibrul. Partida, oricum, era jucată.

“Doriți să vorbim în limba natală?”

“Vă obsedează chestiunea. Apropo, nu era nevoie să-mi forțați safe-ul pentru atâta lucru. N-aveați decât să mă întrebați ca să vă răspund. Nu sunt român. Tata, originar din München, a fost trimis înainte de primul război mondial în România cu o anumită misiune”.

“Spionaj!”

“După cum observați, domnule Wenceslas, nu fac nici un efort ca să-mi ascund identitatea”.

“Explicabil. Mă întreb ce soartă ne-ați hărăzit. Camera de gazare, moarte prin inaniție, sau ținte vii în sala de tir?”

“Din nou dați dovada unei penibile lipse de fantezie. Nu așa veți sfârși. Se întoarce spre mine: Ieri încercam să ghicesc cine va fi prima dumneavoastră victimă. Acum știu. Peste un sfert de oră, prietenul Wenceslas va fi dus la interogatoriu. Spre deosebire de dumnealui care pălmuia hoții de buzunare din Klawek, ca să-și mărturisească fapta, băieții noștri știu să-și facă meseria. Toți care au trecut prin mâinile Gestapoului au sfârșit prin a mărturisi. Va mărturisi deci și prietenul Wenceslas cui aparține ideea exploziei și complicitii. Asta înseamnă sfârșitul dumneavoastră, domnule Diamantopol”.

Tăcu un timp jucându-se cu scrumiera.

“Există o singură șansă de a supraviețui. Să dați ascultare instinctului despre care discutam mai demult”.

“Adică să-l ucid pe Wenceslas?!”

“Exact. O crimă necesară, lucidă, cu efect dublu: Pe dumneavoastră vă scoate din încurcătură și mie îmi încununează mica experiență. Se ridică uitându-se la ceas: aveți cincisprezece minute ca să vă hotărâți”.

Vroi să iasă. L-am oprit:

“Ascultă-mă, Iosif Potra! Ești cea mai dezgustătoare creatură din câte mi-a fost dat să întâlnesc! Un măcelar odios, un vierme în halat alb. Mi-e rușine pentru femeia care te-a zămislit! Mi-ai fluturat prin fața ochilor, luni de-a rândul, aspectele cele mai înjositoare pentru o ființă omenească, m-ai plimbat printre epave, mi-ai demonstrat pas cu pas cât de ușor se poate trezi instinctul criminal. Într-adevăr, sunt, au existat dintotdeauna oameni slabi. În condițiile înspăimântătoare din lagăr s-au pretat la josnicii. Dar ceilalți? Actele de emoționantă solidaritate de care dau dovadă oamenii ăștia flămânzi și bolnavi, le-ai remarcat? Știi câți își împart bucata de pâine cu cel de alături care nu mai rezistă? Câți au vrut să se ofere ca să-i înlocuiască pe cei aleși de dumneata pentru camerele de gazare? Pe Frantisek, cehul, l-ai trimis la moarte întrucât nu avea înălțimea corespunzătoare. Dar era sănătos și putea să reziste. Peste noapte, l-a înlocuit unul din baraca noastră. Jivko, un sârb. Bănuia că nu mai are multe zile de trăit. Putea totuși să supraviețuiască. Frantisek a fost selecționat a doua oară dar gestul lui Jivko rămâne! Ai crezut că mirosul de sânge va face din mine un ucigaș. Crimă de dragul crimei. Acum condiționezi. Vrei cu orice preț să dau curs unor elucubrații pe care doar un creier bolnav le

poate închipui. Ai o excelentă părere despre dumneata și visezi nemurirea printr-o operă de răsunet sau cam așa ceva. Eroare! Ești doar un măcelar sadic!

Diavolul Alb m-a ascultat cu atenție, apoi mi-a declarat surâzând:

“Izbucnirea dumneavoastră, domnule Diamantopol o pun pe seama atmosferei încărcate și a încordării din ultima vreme. Cu alte cuvinte, trec peste invective. În ceea ce privește mica mea experiență, trebuie să vă avertizez că v-ați grăbit puțin. Faptul că nu-l veți ucide pe Wenceslas, sau că în general nu sunteți dispus s-o faceți, nu înseamnă nimic. Dacă vă amintiți, când anticipam rezultatul experienței, vorbeam despre crimă sau sinucidere, precizând că în ultimă analiză este același lucru. Poate că sinucigașii sunt cei mai înrăiți criminali. Lovesc un corp fără apărare. Așadar, vă veți sinucide, domnule Diamantopol. Voi avea grijă să vă creez toate condițiile, ca și până acum.

Într-adevăr, mi-a creat toate condițiile. A început prin a-mi inocula sub epidermă acridină și albastru de metilen născocind în fiecare zi chinuri insuportabile. Nu uita să-mi amintească:

“Alături, pe noptieră e o fiolă cu cianură. O spargeți între dinți și totul ia sfârșit”.

În timpul asta lui Wenceslas îi smulgeau unghiile, la interogatorii.

A recurs apoi la operații de o cruzime cutremurătoare: transplant de oase și mușchi, extirparea măduvei, toate bineînțelese fără narcoză.

Devenisem o masă de carne însângerată pe care Diavolul Alb continua s-o sfârtece repetându-mi:

“Aveți la îndemână o fiolă cu cianură, domnule Diamantopol.”

Capitolul XIV. În numele justiției

— În mai 1945 am fost eliberat. Nu, nu era o zi însorită. O ploaie rece și piezișă de primăvară târzie spăla ferestrele lagărului. Și totuși, când m-am trezit în dimineața aceea ținut pe patul de tortură, semiinconștient, mi s-a părut că văd un cer limpede. O față uscată, cu ochi albaștri, se aplecase deasupra mea observându-mă cu o curiozitate crispată. L-am auzit comentând stupefiat:

“Dumnezeule mare, Mike! Uită-te ce au făcut friții din flacăra asta!”

Erau primele cuvinte în engleză pe care le auzeam de ani de zile. Am leșinat.

Diamantopol, îngândurat, își trecu degetele străvezii peste obraji:

— Sunt amănunte peste care voi trece. Am mai rămas șase luni în lagăr. Medicamentele, alimentarea rațională, libertatea și tinerețea au tămăduit ce se putea tămădui din trupul meu hăcuit. Wenceslas își revenise mai repede. M-a întrebat:

“Și acum ce ai de gând?”

O fată din serviciul auxiliar al armatei engleze trecea prin fața noastră. Am urmărit-o lung cu privirea fără s-o văd.

“Îl voi căuta pe Diavolul Alb. Am adăugat după o pauză: Trebuie să-l găsesc! Și-l voi găsi. Tu?”

Polonezul zâmbi:

“Aș fi vrut să uit. Visam o viață normală după aceea. Să mă îndrăgostesc, cămin, copii.”

“Ce mai aștepti?”

A scuturat violent din cap, rostind sălbatic:

“Nu pot! Ideea că trăiește, că e liber, că respira, mă ucide. Și-a încleștat degetele în brațul meu: îl vom căuta împreună”.

— Îmi închipuiam pe atunci că toată povestea va dura câteva luni. Wenceslas, mai sceptic, apreciind mai realist șansele lui Potra de a se da la fund în condițiile debandadei de după război, se gândea la un an. De altfel, spunea, făcând apel la cunoștințele vechiului polițist, dacă un tip pe care-l urmărești reușește să se ascundă mai mult de câteva luni poți să fii convins că ți-a scăpat pentru totdeauna. În 99 la sută din cazuri, dosarul e clasat.

Dar lucrurile aveau să se petreacă cu totul altfel. Fosta legătură a polonezului, omul care urma să ne ajute dacă evadarea ar fi izbutit, lucra la unul din birourile lui *Psychological Service*. El ne-a procurat acte, arme și bani. Ne-a urat noroc fiind convins că va apuca să-l cunoască pe Diavolul Alb înainte de-a părăsi Europa.

— Anii 1946 și '47 au fost infructuoși. I-am istovit în rătăcirii nesfârșite de-a lungul Germaniei și Austriei urmărind piste vagi, adeseori false. Eram lipsit de experiență, nu dobândisem încă intuiția aceea specială care nu ține atât de instinct, cât de rutină. Învățam o meserie nouă, investigația. Wenceslas, abil și lucid, se încăpățâna să verifice toate urmele.

În august, ne aflam la München. Stăteam în holul hotelului privind distrat recepționera, o femeie încruntată care bea sirop de mentă. Cineva m-a bătut pe umăr. Era polonezul, learcă de sudoare. Venise într-o goană și-abia putea să vorbească. Mi-a întins extrem de emoționat un ziar, indicându-mi cu unghia:

“Citește asta!”

— În timpul nopții, fusese găsit în hale un bărbat împușcat. Un fost deținut al lagărului D. Îl recunoscuse. Declarația sa corespundea cu actele găsite asupra cadavrului. Victima se numea Iosif Potra, de profesie medic.

Pur și simplu mi s-au tăiat picioarele:

“Nu se poate!”

Wenceslas frământa brațele fotoliului:

“Sper. E absurd! Trebuia să fie tâmpit ca să mai păstreze actele autentice. Ori Diavolul Alb numai tâmpit nu e!”

“Atunci?”

“Povestea e cusută cu ață albă. O să vedem. L-am detectat pe fostul deținut, martorul ocular. Ne întâlnim diseară cu el”.

— Individul nu-mi plăcea deloc. O figură ieftină, cu ochi extrem de mobili. Zâmbea tot timpul. Genul pe care superficialii îl califică spontan, băiat bun. Aveam să întâlnesc alții ca el mai târziu, în porturile italiene. Atunci, pur și simplu, nu-mi plăcea.

Purta o haină de piele americană iar pe cap o șapcă cu cozoroc lung. Flecărea bine dispus, despre mica lui afacere, un garaj modest, accepta fără mofturi băutura plătită de noi.

Wenceslas îl urmărea atent. Părea o pisică pândind o gaură de șoareci. Strecura iscusit întrebări despre viața din lagăr, innădea capcane asociind nume reale cu altele imagine. Insinua perfid, pe tonul unei discuții între foști camarazi, amănunte false. Celălalt se descurca perfect. Răspundea inteligent, fără ezitări, corecta uneori, cu aerul că nu sesizează manevrele polonezului.

Faptul că nici unul din noi nu-l recunoscusem, nu era edificator. Zeci de mii de deținuți se perindaseră prin D. În berărie se afla lume multă. Alături, un grup de militari americani îi invidia zgomotos pe colegii lor cantonați la Paris.

Individul schiță un gest evaziv:

“Se distrează! Bravo lor! Au câștigat războiul”.

Cu un gest brusc, polonezul îi ridică mâneca. Am privit nedumerit pielea intactă. N-avea faimosul număr tatuat pe braț.

— În cele din urmă a vorbit. Promise o sută de dolari ca să-l recunoască pe Potra în individul împușcat.

“Cine ți-a dat banii?”

Omul ridică din umeri:

“Unul, Karl. Rânji: ăștia nu se prea recomandă. Cred că e șofer”.

“Adică?”

“L-am văzut pe un camion transportând presa pentru armata americană. Tot el m-a învățat ce să povestesc despre lagăr. Își consultă ceasul: Nu știu dacă vă interesează ce crede unul ca mine, dar eu v-aș da un sfat, măi băieți: păziți-vă pielea! În locul vostru m-aș uita mai bine unde calc și în ce pat mă culc”.

Dădu să se ridice. Wenceslas îl opri scurt:

“Mergi cu noi la poliție. Ai să dai o declarație scrisă care să infirme comunicarea din presă”.

Celălalt păli:

“Să fiu al dracului dacă fac chestia asta! Mă credeți tâmpit?”

“Nu, ticălos! N-o să ți se întâmple nimic. Te-ai înșelat, și cu asta, basta!”

“Îți imaginezi cumva că poliția plătește sugaci? Și ce fac cu Karl? Ăla nu mă iartă în nici un caz”.

Wenceslas îl apucă de braț:

“Dar cum o scalzi cu noi te-ai gândit? Mergi singur, sau te umflu pe sus?” Își desfăcu haina, lăsând să se vadă revolverul agățat la subsuoară.

Ieșisem din berărie. O dată cu noi părăsise localul un bărbat între două vârste, cu aspect de funcționar mărunț. N-am dat importanță amănuntului. Când să traversăm strada, un Plymouth în plină viteză apăru brusc în fața noastră. Wenceslas a sărit trăgându-mă în ultimul moment. Ne-am prăbușit amândoi. Martorul mincinos căzuse la câțiva metri de noi. Automobilul îl izbise în plin. Ne-am aplecat asupra lui. Murise.

— Karl obișnuia să frecventeze aceeași berărie de la marginea orașului. În odaia din spate, fără acces pentru consumatorii ocazionali, se întâlneau în fiecare seară grupuri de foști “combatanți”. Patronul, un bărbat voinic de vreo șaptezeci de ani, nu se dezlipea de lângă draperie. Se risipeau înainte de miezul nopții, plecând pe rând, câte unul.

Karl locuia în apropierea berăriei. Se uita des în spate. Ca să nu-i atragem atenția, îl urmăream de pe trotuare distincte. Când a băgat cheia în ușă, eram lângă el. A schițat un gest de surpriză dar polonezul a fost mai iute. L-a împins înăuntru, pipăind imediat în stânga după comutator.

“Ce vreți?”

Se speriasse și nu încerca s-o ascundă. Era un bărbat înalt, cu umeri lați și gură fermă. Măinile lungi îi atingeau genunchii. O gorilă. S-a lăsat pe un scaun, încordat, gata să sară.

“Ai plătit o sută de dolari unui individ să recunoască în cadavrul găsit la hale pe Iosif Potra”.

“Habar n-am despre ce vorbești. Karl avea un glas gătit: în viața mea n-am avut atâția bani”.

“Sunt convins. Cine ți-a dat dolarii?”

“Ce dolari? Își îngustă pleoapele: Cred că ați încurcat borcanele. Sfatul meu e să vă vedeți urgent de treabă. E mai sănătos!”

“Încă unul care dă sfaturi, observă Wenceslas privindu-mă. Îl prinsese brutal de braț: Uite ce e, drăguță, am stat patru ani în lagărul D., ca invitați ai doctorului Potra. Pricepi? Ne-am bucurat de un regim de favoare. Ei bine, tipul ăsta ne-a învățat ceva carte. De exemplu, cum se descleștează gura cuiva la modul curat și științific”.

Scoase demonstrativ un briceag lung a cărui limbă știam că o frânsese cu o seară în urmă în timp ce deschidea o cutie de conserve.

Karl înghiți un nod:

“E o confuzie. Vă înșelați. Sunt un om cinstit, șofer. Transport presa pentru americani”.

“Cu alte cuvinte, colaborezi cu aliații. Polonezul își ridică bărbia declarând răspicat: Ascultă aici! Te încăpățânezi și ai să regreți. Îmi aruncă briceagul: Doctore, crestează-i ochii!”

Diamantopol oftă:

— Karl mărturisi, în cele din urmă, că l-a transportat pe Iosif Potra într-un motel din apropierea orașului Bregenz. Ne-a comunicat parola. L-am predat poliției. Sunt convins că i-am făcut un serviciu. Complicii nu l-ar fi iertat. Comisarul ne-a condus până la ușă strângându-ne mâinile.

“Fiți extrem de atenți. În general, nu mă înșel. Am impresia că o s-o pățiți”.

Goneam peste graniță într-un Topolino pe care ni-l dăruise americanul de la *Psychological Service*. După două ore, eram la Bregenz.

Când am intrat în holul motelului, hotelierul s-a ridicat prompt. Părea treaz iar în ochi i-am deslușit expresia caracteristică a veghei crispate, neîntrerupte. Ne privea limpede. Doi ochi reci împlântați într-un obraz impasibil.

Urcărăm treptele. La un moment dat, scara făcea un cot. Wenceslas m-a oprit brusc. Se auzea până la noi șoapta tulbure a hotelierului. Vorbea la telefon.

“Îl avertizează!” scrâșni polonezul.

Am coborât în goană ieșind din motel. Ne-am oprit o clipă derutați. Wenceslas încerca să se orienteze.

“Trebuie să mai fie o ieșire. Ia-o pe partea cealaltă. Ne întâlnim în spate”.

Când am dat colțul clădirii, am văzut un Packard care aștepta cu portiera deschisă. Motorul bâzâia ușor. Am recunoscut silueta Diavolului Alb. Tocmai punea piciorul pe scară.

Polonezul apăru cu revolverul în mână. Strigă:

“Potra! Stai! Trag!”

Diavolul Alb se azvârli pe canapea și automobilul țâșni, topindu-se în întuneric. Ne-am repezit la mașina noastră. Wenceslas scuipe o înjurătură groasă.

Micuțul Topolino avea cauciucurile sfârtecate. Din prag, ne privea fără expresie hotelierul.

— Trei zile mai târziu discutam cu un oarecare Hubert, ofițer al poliției din Viena, pe care ni-l recomandase același american.

Era o seară ploioasă de toamnă. Gazda ne ascultă atent, sorbindu-și grogul fierbinte. Din când în când, clătina sceptic capul:

“Nu vă dați seama pe cine aveți de înfruntat! Doi oameni, cu două revolve și un Topolino! Dumnezeu! Își trase scaunul mai aproape de masă: Nici Mafia nu-i atât de bine pusă la punct. Au o rețea fantastică! Din 50 în 50 de kilometri există grupe de trei-cinci oameni afectați acțiunii. Altă treabă nu au decât să ungă roțile acestui uriaș angrenaj”.

“Spuneți-mi, m-am interesat, cine finanțează toată afacerea?”

“Habar n-am, presupuneri însă se pot face câte vrei. Surâse: Se pare că în ultimele clipe, SS-ul și-a mai pierdut din fanatism, câștigând în luciditate. În orice caz, judecând după ușurința cu care se scurg banii, sacul n-are fund”.

“Ni s-a spus că ne puteți ajuta, interveni Wenceslas”.

Hubert împinse paharul pe masă:

“Părerea mea ar fi să vă lăsați păgubași. Asta e un sfat și știu că nu sfaturile vă interesează. În sfârșit... Sunt informat că unul din itinerarii trece prin Tarragona”.

“Spania”, am fluierat subțire.

“Spania, repetă celălalt. Sforile le trage un individ, Haddad Said, deținătorul unui pașaport sirian. S-ar putea ca numele autentic să vă fie mai la îndemână: Hauptsturmführerul Franz Röstel. El asigură tranzitul ștabilor din SS spre America Latină”.

Ne privi un timp îngândurat apoi notă ceva pe o bucată de hârtie.

“Ce-i asta?” am întrebat.

“Adresa unui bar din Tarragona. Sunt convins că veți afla câte ceva. Mi-a fost șoptită la ureche cu titlul de confidență și în semn de mare simpatie”.

După ce a închis ușa l-am auzit comentând cu nevastă-sa:

“Niște fanatici! Ține minte ce-ți spun, Annelie! Or să-și rupă amândoi gâtul”.

Wenceslas râse scurt:

“Sunt sigur că nu se înșeală”.

— Am ajuns ia Tarragona abia a doua zi, spre seară. Barul se afla pe o stradă strâmtă și gălăgioasă, plină de dughene. Mirosea a pizza și a susan. Am cerut două pahare cu vin și le-am băut în picioare, sprijiniți de tejgheaua udă. Barmanul, un individ cu ochi șireți, ne observa atent. Se interesă în treacăt:

“Veniți de departe?”

“De la Bregenz”, răspunse polonezul privindu-l țintă.

Omul clătină capul:

“Bregenz. O localitate frumoasă din câte mi s-a povestit”.

Vându niște țigări apoi se întoarce:

“Stați mult în Tarragona?”

Wenceslas se aplecă peste bar:

“Depinde. Nouă, ca să fiu sincer, cred că ne-ar prii mai mult aerul din America Latină”...

Barmanul tamburină cu amândouă mâinile pe o sticlă de Scotch: “Uneori e foarte sănătos”.

“Așa spunea și prietenul nostru din Austria”.

Wenceslas trase adânc din țigară apoi adăugă:

“Ține un motel la marginea orașului”.

“O.K., rânji barmanul ducând un deget la tâmplă. Ne-am molipsit... Din toate, cel mai bun e whisky-ul. Spuse abia mișcându-și buzele: Încercați la hotel *Castilia*”.

— Ne-am îndreptat spre hotel fără întârziere. După aproape un an de peregrinări pe urmele Diavolului Alb, învățasem să prețuim altfel minutele. Erau de ajuns uneori 30 de secunde pentru a zădărnici eforturi de luni de zile. Azi, cinci minute au pentru mine o semnificație teribilă, deosebită de a celor din jur. Mult mai cuprinzătoare, concentrând uneori un univers.

Wenceslas nu ridică piciorul de pe accelerator. Maxilarele îi zvâcneau sub pielea spongioasă de blond trecut de prima tinerețe.

“Câteodată, declară încruntat, îmi vine să cred că suntem nebuni că umblăm după o fantomă. L-am putea, la fel de bine, căuta pe Ptolomeu, sau pe Franz-Josef.

“De fapt tot un Iosif căutăm.”

“Are bani! Oftă: Bani, oameni și o baftă fantastică”.

Evenimentele aveau s-o confirme încă o dată. Hotelierul ne ascultă cu multă amabilitate, recunoscând imediat în descrierea semnalmentelor lui Potra pe unul din pasagerii săi și cercetă registrul:

“Jarko Ștefanovici din Belgrad. A plecat acum zece minute”.

— Își schimbase numele. Din întâmplare, hotelierul îl cunoștea pe șoferul care îl condusesese. Peste două ore, beam cu el calvados într-o cârciumă de la periferia orașului. Pe piept avea un medalion de aur romboidal. Era un tip expeditiv și cu intuiție.

“Sunt gata să pariez pe tot ce am că Ștefanovici nu vă e prieten. Ăla fugea, nu știa cum să se ascundă mai bine, iar voi doi aveți mutre de copoi”.

Am râs fals. Șoferul a ridicat din umeri:

“Chestiile voastre nu mă interesează. A întins palma: Numărați aici cinci mii de pesetas și mâine-l aveți pe tavă”.

M-am consultat din priviri cu polonezul și-am consimțit. Omul a adăugat:

“Jumătate acum”.

Ne-a dat întâlnire pentru a doua zi. Wenceslas era nervos. Își petrecuse toată dimineața la hotel, căutând semne favorabile. Din douăzeci de zaruri nu reușise să dea nici o dublă, odaia strâmtă nu putea fi traversată decât în număr de pași impar. Spre seară s-a trezit și mai indispus. Visase copaci carbonizați, care în interpretarea unei verișoare bătrâne din Cracovia, amatoare de zubrovcă, nu-mi amintesc ce semnificație teribilă aveau.

La ora fixată ne-am îndreptat spre locul de întâlnire. Banca unde trebuia să-l așteptăm era înconjurată de lume și polițiști. Abia am izbutit să ajungem în față. Șoferul zăcea împușcat în ceafă.

— Peste două ore, poliția ne-a arestat. Nici n-am avut timp să ne dezmeticim. Hotelierul anunțase autoritățile că victima își petrecuse ultima seară în tovărășia noastră.

Diamantopol respira greu. Se uită în jur parcă surprins de asistență. Apoi privirea i se învâluie din nou în același abur diafan care-l îndepărta. Rămânea în avion doar glasul limpede.

— Am petrecut două luni în penitenciarul din Tarragona. Eram suficient de obișnuiți cu detenția pentru a suporta regimul infernal din închisoare. În fiecare dimineață, Wenceslas îmi comunica cu o satisfacție sinistră că presimțirile nu-l înșeală niciodată. Îmi amintea de ghinionistii notorii care după o întreprindere ratată, exclamă invariabil: Ai văzut? Știam de la început!

Noaptea, șobolanii se cățarau pe zidurile umede apoi își dădeau drumul, plonjau pur și simplu, pe trupurile pușcăriașilor. Senzația era oribilă.

Deținuții reprezentau o harababură de seminții, vârste, tipuri și delikte în care abia te puteai descurca. Găseai acolo de toate: negri, europeni, sud-americiani, hoți, criminali și pederasta, rechini și peștișori mărunți, moșnegi și copii, oameni fără patrie și cel mai adesea fără nume. Din prima zi, ne-au dispărut banii și țigările.

Wenceslas a zâmbit:

“Abia împlinisem douăzeci de ani și mi se părea că arăt grozav în uniformă. Șeful, din câte se șoptea, nu tocmai cruce de biserică, m-a măsurat cu un soi de milă și a mormăit în barbă: Dacă ăștia, a arătat cu degetul undeva sus ar fi deștepți, n-ar accepta pe nimeni în poliție fără cel puțin o lună petrecută în prealabil la pușcărie. Înveți acolo cât nu reușești în zece ani de meserie”.

Eram chemați aproape în fiecare zi la interogator. Comisarul, un individ mustăcios, suga pastile parfumate și ne cerea să repetăm la nesfârșit povestea noastră. Avea certitudinea unor substraturi ascunse pe care se încăpățâna să le dibuiască și în general ne trata ca pe niște infractori ieșiți din comun, solii unei misiuni misterioase.

Izbutisem să trimitem printr-un deținut eliberat, în schimbul ceasului meu de aur, o scrisoare americanului de la *Psychological Service*. După câteva zile, am primit scuzele sceptice ale comisarului — el unul se spăla pe mâini — și am fost îndrumați spre señor R., marcantă personalitate politică din Spania.

Diamantopol își flutură degetele în dreptul gurii:

— Señor R. Unul din puținii oameni adevărați pe care i-am întâlnit în viața mea. Am stat la el câteva zile. Era nebun după Bach și lăsa magnetofonul să funcționeze toată noaptea. Adormea și se trezea în sunete de orgă. Din cauza muzicii și a pereților înalți îmbinați în arcade, aveai impresia că te afli într-o catedrală gotică.

Reușise să afle că pașaportul emis pe numele de Jarko Ștefanovici fusese vizat cu două luni în urmă pentru Bolivia. La despărțire, ne-a înmănat niște bani, ne-a îmbrățișat de mai multe ori și s-a întors la muzica lui Bach. Am părăsit casa aceea albă însoțiți de acorduri funebre.

“Dacă mi-ar fi zis cineva, pe când rezolvam hârtii fără importanță, și interogam borfași în biroul meu amărât din Klawek că am să văd La Paz-ul, l-aș fi crezut nebun”.

Wenceslas nu contenea să se mire. Scotoceam de trei săptămâni orașul fără nici un rezultat. În primele zile, epuizasem surpriza ineditului: vegetația de paradis, poziția, o extraordinară panoramă pe care o puteai admira de la 4.300 de metri înălțime, rozul și portocaliul în nuanțe vii al veșmintelor. În schimb, râul de munte, acel blestemat soroce nu ne lăsa nici noaptea. Aveam permanent senzația de vertij, aproape că nu puteam mânca.

O vizită la poliție mi-a curmat orice nădejde despre un eventual concurs al autorităților. Guvernele țărilor din America Latină acordau azil politic naziștilor și, în consecință, refuzau să-i extrădeze. În cel mai fericit caz, ne puteam aștepta la o expectativă amabilă. Dictatorii care se perindau, dat fiind instabilitatea guvernamentală, se refugiau adesea ei înșiși în Europa

unde solicitau adăpost. Nu vroiau deci să se compromită prin adoptarea unor instituții care s-ar fi putut întoarce cândva împotriva lor.

Tot atunci am aflat că cea mai mare parte a criminalilor de război notorii stabiliți în America Latină se supuseseră unor operații estetice. Firește, numele medicilor erau trecute sub tăcere.

Mituind o infirmieră abandonată de amant chirurg specialist în operații de plastică facială am obținut adresa acestuia.

Era un neamț stabilit de mult în Bolivia, care îl simpatizase pe Hitler de la distanță. Ne-a vorbit circa trei sferturi de oră despre geniul Führerului și mârșava trădare a generalilor săi. Își exprima convingerea că ideile sale n-au fost semănate în vânt, apoi ne trânti ușa în nas nu înainte de a ne avertiza că investigațiile noastre lovesc interesele coloniștilor germani și în concluzie, s-ar putea să ne rupem gâtul.

— La hotel ne aștepta un nou avertisment. Un plic cu câteva rânduri edificatoare. Eram somați să încetăm orice fel de cercetări. În caz contrar, aveam să regretăm amarnic. După stilul naiv pompos, am dedus că producția aparținea unui localnic.

Lui Wenceslas i-au strălucit ochii.

“În sfârșit, primul indiciu! Știu că din acest moment n-ai găsi un singur individ de bun simț care să parieze cinci centavos pentru pielea noastră, dar e un indiciu. Suntem pe drumul cel bun, altfel nu-și băteau capul cu bilețele.

În aceeași seară, am vizitat-o din nou pe infirmieră. A primit cadoul nostru și și-a încruntat sprâncenele.

Avea o față frumoasă dar comună. Din o sută de bolivieni, jumătate arătau la fel ca ea.

“Nu sunt sigură, dar s-ar putea să fie ceva.”

În timp ce vorbea, își înfoia rochia minunată cu flori de portocal. Sunt convins că nu o interesam nici eu, nici Wenceslas dar era genul de femeie incapabilă să-și uite sexul în prezența unui bărbat.

“Există în oraș un tip, medic, rus parcă sau, în sfârșit, nu prea sunt tare la geografie.”

“Poate iugoslav”, am sugerat cu inima strânsă.

“Cam așa ceva... Se interesă candid: Toți sunt urâți acolo?”

Începusem să mă îndoiesc. Diavolul Alb avea o figură anonimă. Nu puteai spune nimic despre el. Urâtenia, la diapazonul pe care-l folosisse femeia, singularizează. Continuă fără să aștepte răspunsul:

“Poartă tot timpul ochelari negri. Acum un an, când făceam practică la clinica Santa Barbara îl vedeam mereu”.

“Acolo lucrează?”

“Doar câteva ore pe zi. Are un cabinet în oraș”.

Era o fată cumsecade. Înainte de-a pleca ne-a întins banii:

“Luați-i! N-am impresia că aveți prea mulți și apoi s-ar putea ca iugoslavul să nu fie omul pe care-l căutați”.

În cameră, am găsit a doua scrisoare de avertisment. Polonezul jubila.

“El e! Jur că e el! O simt! Știi doar, intuiția nu mă înșală niciodată.

Eu eram mai sceptic:

“Sunt de acord că am nimerit o pistă, dar nu am deloc convingerea că la capătul ei se află Potra. Posibil să dăm peste un alt grangur”.

“Nu, el e! Ochelarii, profesia, cetățenia... Prea multe coincidențe. M-a întrebat pe neașteptate: Ascultă, te-ai gândit vreodată ce ai să faci după ce-l prindem?”

L-am privit surprins. Era prima oară când discutam despre eventualitatea unei vieți normale. În ce mă privește, știam un singur lucru; n-aveam să mai fiu niciodată medic. Simpla priveliște a unui cabinet sau a unei săli de operație îmi făcea rău.

“Eu m-am gândit. Mă întorc la Varșovia. Cred că n-am să mai călătoresc în viața mea. Mi-a ajuns”.

A doua zi, s-a trezit prost dispus. Bănuiam că iar a visat și preferam să nu aflu. Mi-a mărturisit totuși, la cafea:

“Ce coșmar îngrozitor! O pisică cu un cap uriaș care-mi vorbea. Îmi vorbea în poloneză...”

“Și ce ți-a zis?”

“Maica ta te așteaptă. Și-a umezit buzele: Mama s-a prăpădit când aveam opt ani. Înțelegi?”

— Peste doua ore, era mort. Ne îndreptam spre clinica Santa Barbara. În dreptul unei clădiri în construcție, cineva a prăvălit de sus un drug de fier. Wenceslas a murit pe loc. Pe mine m-au internat în spital cu o fractură a bazei craniene.

Capitolul XV. Layton — omul providenței

Iacobescu îi întinse paharul plin. Diamantopol sorbi îngândurat:

— Wenceslas fusese un om minunat. Unul dintre puținii oameni pe care viața, vicisitudinile ei nu-l pot mutila. L-am plâns ca pe un frate. Când am ieșit din spital, m-am dus să-i văd mormântul. Un nume fals — cel din actele procurate la D. după eliberare — pe o cruce rudimentară. În felul acesta lua sfârșit a doua existență a lui Wenceslas. Un anonim îngropat într-o margine de cimitir, undeva în Bolivia.

Mi-am petrecut convalescența în La Paz. Câteva săptămâni în care străbăteam orașul în nădejdea absurdă că aş putea da peste firma lui Jarko Ștefanovici. Autoritățile boliviene deveniseră tot mai ostile față de investigațiile particulare. Erau anii aceia zbuciumați, când comandouri israeliene vânturau America Latină în căutarea lui Bormann. Drum spinos la capătul căruia, după cum se știe, aveau să dea peste Eichmann.

Simțindu-și urmele adulmecate, foștii conducători naziști se repliau înconjurați de mercenari și adepți fanatici, se organizau în adevărate fortărețe.

M-am împrietenit cu un italian, medic secundar la clinica Santa Barbara. De la el am aflat că Potra își închisese cabinetul și părăsise Bolivia cu o lună în urmă.

“Un individ ciudat, constatase italianul. Deși era îndatoritor și amabil, când lucram alături de el simțeam fiori pe șira spinării. Nici pacienții nu-l prea agreau. Nu inspiră încredere. În meseria noastră, asta e o calamitate”.

“Ai idee pe unde poate fi?”

“Bănuiesc. Într-o bună zi a dispărut pur și simplu. Cu o săptămână înainte, l-am văzut studiind oferta extrem de avantajoasă a unui centru de cercetări meteorologice aflat pe o insulă posesie australiană în apropierea Polului Sud. S-ar putea să fi acceptat. Desigur, e o simplă presupunere”.

— Potra părăsise stațiunea de curând. Directorul centrului mi-a explicat dezolat că doctorul Ștefanovici nu suportase clima.

Infirmul zâmbi trist:

— Voi împlini în curând șaizeci de ani. Pot să spun că dacă mi-a fost ceva fidel în viață, cu adevărat și tenace fidel, atunci desigur ghinionul e acela. Cel mîi greu suportam ideea că Diavolul Alb se află mereu doar cu jumătate de braț înaintea mea, adică suficient de aproape pentru ca dincolo de fiecare eșec, să-i pot zări rânjetul batjocoritor.

Mă dădusem drept sârb, o rudă a lui Ștefanovici, pentru ca investigațiile mele să nu pară ciudate. Directorul, un omuleț serviabil, m-a pus în legătură cu o familie. Fiica lor cea mai mare părăsise insula împreună cu Diavolul Alb. Primiseră tocmai o ilustrată de la ea. Mi-au arătat-o încântați de frumusețea peisajului și a timbrelor cu fluturi splendizi.

Cei doi se stabiliseră la Tamatave, în Madagascar.

— Am luat la rînd spitalele din Tamatave. Mă interesam discret de Ștefanovici, un european cu ochelari negri, venit de curând. După două zile, obțineam în schimbul unui mic bacșiș adresa.

De astă dată eram convins că Diavolul Alb nu-mi va mai scăpa. Am dat o raită prin cartier, privindu-i de departe locuința. Era o vilă modestă, înconjurată de

grădină. Pe verandă, citea o femeie tânără, despre care îmi închipuiam că trebuie să fie australianca.

M-am adresat autorităților malgașe solicitându-le concursul. Pentru a fi mai convingător, le-am fluturat și un document de la *Psychological Service*, fără valoare în fond, dar care dădea o tușă de oficial întreprinderii. Au fost convinși probabil că au de-a face cu un agent camuflat al F.B.I.-ului.

La 8 seara, mașinile poliției se opreau în fața locuinței Diavolului Alb. Cinci oameni rămăseseră afară păzind toate ieșirile. Am pătruns în vilă împreună cu șeful brigăzii și adjunctul său. Mă simțeam sufocat de emoție. Când am apăsat pe sonerie, urechile îmi vâjâiau. Ne-a deschis australianca. Avea ochii umflați de plâns. Părea complet răvășită, iar din frânturile de frază scăpate printre sughițuri am izbutit să înțeleg un singur lucru. Potra o părăsise cu două ore înainte, pradă unei neliniști subite. Refuzase orice explicație.

— Mă întrebam buimac dacă îl avertizase cineva sau acționase pur și simplu sub impulsul unei inspirații de moment. Probabil că n-am s-o aflu niciodată. În general, nu am presimțiri, nu intuiesc catastrofa. Momentele dramatice din viața mea nu cunosc preludii care să-mi anunțe dezastrul cu cel puțin jumătate de minut înainte. De aceea când surprind fenomenul și nu-l pot contesta, l-am trăit de nenumărate ori alături de Wenceslas mă simt doborât, demobilizat. E un handicap neleal care într-o competiție consacră invulnerabilitatea adversarului.

“Avea doar două posibilități ca să dispară, mi-a spus șeful poliției. Fie că a luat trenul spre Tananarive,

fie vaporul. Înclin din toate punctele de vedere pentru a doua ipoteză”.

Eram zdrobit. Abia am putut să îngân:

“Ce vapor?”

“Spre Bombay, pleacă de aici la ora 19,30”.

Într-adevăr, luase vaporul. Funcționarii din port observaseră un străin cu o valiză mică și ochelari care reușise să se îmbarce în ultimele minute. Tocmai se pregăteau să ridice pasarela.

M-am lăsat pe un scaun:

“Când e următoarea cursă?”

Ne aflam în biroul căpitaniei. Un bărbat roșcovan, cu o pipă între dinți, mă observa atent. Îi simțeam privirea fixă dar eram prea obosit, prea deprimat ca să-mi pese de el.

“Spre Bombay, domnule?”

“Evident”.

“Peste două săptămâni. Adăugă scuzându-se: Nu avem destui pasageri”.

Mi-am prins capul în mâini și am închis ochii. Două săptămâni, Dumnezeule! Diavolului Alb îi fusese de ajuns o jumătate de oră ca să dispară...

Cineva mi-a pus mâna pe umăr. N-am reacționat. Mâna deveni mai insistentă. Mă scutura, gata să mă dea jos de pe scaun. Mi-am ridicat privirea.

Individul roșcovan și-a scos pipa din gură.

“Bătrâne! Am impresia că un whisky e exact ceea ce-ți lipsește. Hai să-l bem împreună!”

L-am urmat ca un automat. Era o cârciumă mică, cu ziduri roșii. La al treilea pahar băut pe nerăsuflăte a zâmbit, larg:

“De mult vroiam să fac cunoștință cu un român”.

Am căscat ochii.

“De unde știi cine sunt?”

“Mi-a spus șeful poliției. Avea un aer extrem de fericit ce care nu mi-l puteam explica. Își umflă pieptul: Tocmai mă gândeam că ar fi momentul să fac o vizită în România. Știi, eu sunt primul aviator american care a bombardat Bucureștiul în aprilie ‘44. Pocni din degete: ăsta zic și eu noroc să te întâlnesc!”

Layton era un aventurier înnăscut, de tipul cel mai iresponsabil, gata să se bage în orice dandana cu condiția să fie convins însă că e vorba despre o dandana sută la sută. Împrejurările făcuseră să nu pună piciorul în România și să nu cunoască nici un “flăcău cumsecade de pe-acolo”. În consecință, mă bucuram de simpatia lui spontană și gălăgioasă.

După război, izbutise să dea o lovitură câștigând câteva sute de mii de dolari. Considerase că din punctul lui de vedere făcuse suficient pentru societate și că e momentul să se distreze puțin. În sensul ăsta, adoptând mentalitatea britanică efort susținut în vederea unei confortabile vacanțe viagere, își cumpărase un yacht cu care hoinărea de câțiva ani prin toată lumea. Avea o înclinație specială pentru complicații, indiferent la ce scară și puteai fi convins că acolo unde s-a tras un foc de revolver, vei da peste el, ca simplu observator sau suporter activ al echipei mai slabe. Era un sportiv excentric care se bucura neconținut că poate face tot ce-i trece prin minte. M-a invitat să-i vizitez yacht-ul. Se numea *Arcașul verde*.

“Este singura carte de bun simț pe care am citit-o vreodată, m-a asigurat Layton. Într-o bună zi, îi voi face o vizită acestui *mister* Wallace pentru a-i strânge mâna”.

Vasul avea trei dormitoare, o sufragerie, un salon și un bucătar negru, Slim, care se îmbăta în fiecare seară

împreună cu stăpânul său schimbând idei asupra unor itinerarii năstrușnice.

După cină, fumam pe covertă. Privind stelele și respirând aerul curat, i-am povestit despre Diavolul Alb. M-a ascultat jumătate de noapte cu sufletul la gură, uitând aproape să-și bea whisky-ul. Slim, bucătarul, ieșea din când în când și privea îngrijorat cerul.

“Nu trebuia plecat. Furtună vine la noi”.

În curând a început să picure. Am coborât în salonul vasului. Mobila trăda niște intenții în acest sens, dar acum încăperea se transformase în depozit de băuturi. Față de capacitatea unui individ normal, se aflau acolo provizii pentru o viață.

Când mi-am isprăvit povestirea, ochii albaștri ai lui Layton scoteau flăcări. Mă socotea un individ providențial. Din cauza emoției și a exploziei de entuziasm abia putea să articuleze cuvintele: “Merg cu dumneata! Îl vom găsi pe afurisitul ăla de Fritz chiar dacă pentru asta va trebui să răscolim iadul!”

— Mă tem că cei mai mulți dintre dumneavoastră găsesc existența mea de un spectaculos grotesc, file smulse din Dox-uri, sau alte producții asemănătoare și înghesuite între coperti zugrăvite strident. Un caleidoscop în care cioburile închipuie priveliști ieftine, alteori de un exotism căutat și gratuit sau frizând pur și simplu imposibilul.

Diamantopol zâmbi:

— Nu mă supăr. Uneori, când privesc îndărăt peste ani, am impresia că viața mea a fost inventată. O fantezie satanică, schizofrenică, i-a însemnat punctele cardinale blestemând-o în veci.

Bucătarul nu se înșelase. În noaptea aceea s-a dezlănțuit o furtună năprasnică. Uraganul zgâlțâia mica ambarcațiune a lui Layton, zvârlind-o ca pe-o jucărie. Trombe de apă măturau puntea.

M-am repezit în cabină. Layton și Slim, beți morți, cântau cât îi ținea gura: *Jessie pune-ți pălăria!*

O jumătate de oră mai târziu, *Arcașul verde* se izbea de-o stâncă.

Naufragiasem pe una din insulele arhipelagului Maldivelor. Micul yacht pierise înghițit de valuri. După ce furtuna încetase, băștinașii recuperaseră câteva cutii de conserve și, spre satisfacția americanului, vreo duzină de sticle cu whisky.

Ne-au salvat de la moarte printr-o minune, trimițând în ajutorul nostru o barcă de pescari. În aceeași noapte, trei insule complet inundate dispăruseră în apele oceanului.

Toate acestea aveam să le aflăm mult mai târziu. Mi-am revenit greu, sub îngrijirile unui vrac care ne administra de câteva ori pe zi o fiertură tonică. Slim scăpase neatins, iar Layton cu o fractură ușoară a brațului. Când am deschis ochii, eram întins pe un soi de mindir din frunze de cocotier.

Layton pariase pe un tirbușon că voi trăi. Provocase la rămășag toată insula, dar băștinașii nu cunoșteau asemenea practici. Se mulțumise cu Slim care se arătase foarte sceptic. Faptul că-și pierduse vasul și, desigur, era vinovat de catastrofă, nu-i alungase buna dispoziție.

Am petrecut aproape doi ani printre oamenii aceia cumsecade care se închinau lui Mohamed iar din când în când, se îmbătau cu un soi de rachiu lăptos extras din fructele cocotierilor. Furtul ca noțiune le era cu

desăvârșire necunoscut. Puteai abandona orice obiect pe insulă. Îngrădindu-l cu bețișoare, devenea tabu, nimeni nu încerca să-l însușească. Slim era interpretul nostru și după șezătorile pe care le organiza în fiecare seară — gura nu-i stătea o clipă iar bieții oameni îl ascultau cu ochii cășcați de groază — puteam să-mi închipui ce năzdrăvăanii povestește. Când m-a văzut făcând primii pași, i-a cedat în sfârșit lui Layton tirbușonul.

Gândul că Diavolul Alb a scăpat încă o dată, poate pentru totdeauna, mă sufoca. Noaptea mă trezeam asudat, cu un gust oribil în cerul gurii. Îl recunoscusem înainte de a-mi da seama unde mă aflu. Fumul gros al crematoriului din D. Coșmarurile mele înlănțuiau o suită delirantă de imagini: Wenceslas, masa de tortură, fiolele sinistre cu cyclon B, crucea sărăcăcioasă din cimitirul bolivian.

Layton zburda de dimineață până seara ca un băiețaș în vacanță. Pescuia, împletea coșulețe care nu foloseau nimănui și evident, se îmbăta. Îi surprindeam uneori privirea. Parcă aștepta ceva de la mine. Într-o dimineață m-a întrebat:

“Ce ai de gând cu Fritz?”

“Îl caut!”

“O.K. Îl căutăm împreună. Chestia e cum ieșim din ligheanul ăsta”.

Americanul era fără îndoială un camarad desăvârșit dar incapabil să evite încurcăturile. L-am luat pe departe:

“Layton, ești convins că vrei să mergi cu mine?”

“Bineînțeles. Țin foarte mult să-i văd mutra. Înțelese ezitarea mea și își lăsă capul în jos: Desigur, dacă... Uite, îți dau cuvântul meu că nu mai pun un strop de whisky în gură, până nu-l dibuim”.

Singura posibilitate de a pleca mai departe era să ajungem la Male, capitala arhipelagului. Acolo ne-am fi putut eventual imbarca pe un vas care asigura legătura între Madagascar și Coasta de vest a Indiei. Din nefericire, trebuia să mai așteptăm. Din mai până în septembrie, nu puteam întreprinde nimic din cauza musonilor și a ploilor tropicale.

Am tocmnit doi pescari tineri care să ne ducă la Male. Slim n-a plecat cu noi. Într-o discuție extrem de agitată cu stăpânul său, i-a explicat că rămâne pe insulă. I se oferea, a pretins, un post de consilier în probleme externe, mă rog, cam pe-aici. Reflectase asupra propunerii și ajunsese la concluzia că după așa ceva a tânjit toată viața. Funcția de bucătar nu-l mai aranja.

Layton epuizase toate argumentele. În cele din urmă a cedat:

“Ei bine băiete, te concediez!”

Au băut toată noaptea plângându-și pe umăr și recapitulând isprăvi comune. A doua zi dimineață, ne-am luat rămas bun de la indigeni și am pornit la drum. După vreo două ore, americanul beat mort și-a bătut o palmă peste, frunte:

“Știam că am uitat ceva! Slim avea o rețeta nemaipomenită pentru supa de broască țestoasă”.

Locuisem pe insulă exact un an și zece luni. Și era un an și zece luni de când pierdusem urma Diavolului Alb.

— Primul drum a fost la consulatul american din Bombay. Layton abia aștepta să ia legătura cu omul lui de afaceri, un notar din Louisville. N-aveam un ban, călătorisem pe un vas portorican îndeplinind oficii jalnice, eram morți de foame și arătam ca niște sălbatici. Pe Layton îl frământa o singură idee. Nu

dăduse nici un semn de viață de aproape doi ani și se temea ca nu cumva moștenitorii considerându-l dispărut, și poate mort, îl socoteau în stare de orice excentricitate, să-i fi subtilizat averea. Ruda cea mai apropiată era un văr, pastor în Virginia. Numai când se gândea la el și se zbârlea părul.

“Ăsta-i un tip nebun! Preciză: Cel mai nebun din familie. Dacă notarul meu a fost destul de tâmpit ca să-și închipuie că m-am curățat, pot deja să lustruiesc pantofi. Din dolarii mei n-a rămas nimic. I-a împărțit la fecioare bătrâne și a ridicat o biserică”.

Secretarul, bineînțeles, n-a crezut o iotă din toată povestea noastră. A telefonat totuși plictisit la Louisville. Notarul lipsea din oraș și am petrecut vreo două nopți penibile sub o streășină. A treia zi, Layton s-a întors triumfător fluturând un teanc de bancnote. Notarul își cunoștea clientul, nu se impacientase deloc.

Am intrat într-o baie publică, apoi ne-am cumpărat îmbrăcăminte. Într-unul din elegantele restaurante europene am luat, în sfârșit, prima cină civilizată. Mă gândeam la Diavolul Alb, la piste pe care va trebui să le abordez. Layton a ridicat paharul:

“Pentru Fritz! Sper că ne așteaptă teafăr și sănătos”.

Și-a adus aminte de ceva și a început să râdă înecat:

“Am uitat să-ți spun. Vărul meu, pastorul. Și-a abandonat credincioșii și s-a înscris la o școală de cosmonauți. Layton crăpa de râs: își închipuie că acolo sus. Înțelegi? Vrea să-i strângă mâna lui Dumnezeu”.

În Bombay, Potra nu se angajase nicăieri. Era un fapt cert. Răscolisem toate spitalele, clinicile și

sanatoriile. Ne vârasem nasul contra unui bacșiș oarecare în zeci de registre. Pe de altă parte, poliția nu eliberase nici o viză pe numele de Jarko Ștefanovici. Amănuntul, evident, nu ni se părea edificator. Era foarte posibil ca Diavolul Alb să-și fi procurat alt rând de acte false.

Ceva m-a avertizat totuși că a părăsit Bombay-ul. Există în psihologia urmăritului un soi de neliniște de care nu poate scăpa. Cel mai mult sunt sfâșiați de obsesii nomade. Trenul, avionul, vaporul, pun o distanță între hingher și prada sa. Își închipuie din senin, nemotivat, că la Delhi vor fi mai feriți decât la Cairo, ajunși în Delhi au impresia că au săvârșit o greșeală capitală și se îndreaptă în panică spre celălalt capăt al lumii. Încep să mizeze prea mult pe instinct, intuiția suprasolicitată o ia razna ca un ceasornic cu mașinăria dereglată.

Într-o dimineață, Layton s-a întors la hotel extrem de agitat. Dăduse peste un prezicător, un șarlatan care avea informatori pretutindeni. În schimbul unei sume — triplul taxei încasate în mod obișnuit pentru o ședință —, am aflat următoarea etapă din itinerariul Diavolului Alb: Martinica.

— Peste trei zile eram în avion spre Fort de France. Conform obiceiului, imediat ce am sosit americanul s-a îmbătat crâncen. Dăduse peste romul de Martinica căruia, din câte știu eu, i-a rămas credincios și astăzi.

Cu toate acestea, când am părăsit insula a răsuflat ușurat. Îi era teamă de șerpi. Layton avea în genere un curaj nebunesc, caracteristic iresponsabililor și oamenilor lipsiți de imaginație. Reptilele însă făceau asupra lui o impresie ieșită din comun. Pălea, începea să tremure, rămânea ținut locului incapabil să se

miște. În fiecare seară, închidea bine ferestrele și ușile după o inspecție minuțioasă a tuturor încăperilor. Visa mereu că e mușcat de un *jaraka* și se trezea urlând.

A doua zi am început să-l caut pe Potra. M-am adresat autorităților franceze, convins că voi fi ascultat cu solitudine. Sunt polițe care nu se uită niciodată iar naziștii le semnaseră destule în timpul războiului.

Omul cu care discutam era un francez de vârstă mijlocie. Își mușca din când în când mustața căruntă, nu în semn de nervozitate, ci vrând parcă să se asigure că e acolo. M-a urmărit cu răbdare, apoi a oftat:

“Ce ghinion!”

L-am privit înspăimântat. Și-a lăsat brațele obosit pe birou.

“Acum trei luni, l-am arestat pe Ștefanovici în urma unui denunț. Habar n-aveam de trecutul lui. Fusesem informați că provoacă avorturi. L-am prins în flagrant delict. Culmea, își opera ibovnica. A fost judecat și condamnat la cinci ani închisoare”.

“Și?”

“În timp ce era transportat la un penitenciar din Bellefontaine a evadat. O treabă aranjată, desigur. Unul din gardieni fusese cumpărat. Au dispărut amândoi”.

Când m-am ridicat, mă clătinam. S-a uitat la mine, plin de compasiune:

“Cred că vă pot oferi o pistă. Din surse sigure, sunt informat că a fost luat de un vas care se îndrepta spre Statele Unite. Mi-a strâns mâna: Vă urez mult noroc, *monsieur*”.

— Am vânturat California, apoi Alaska și Canada, fiind de fiecare dată la un pas de-a pune mâna pe el. Ghinionul mă urmărea cu încăpățănare. Între timp,

Diavolul Alb devenise pe rând *mister* Biket, Arthur Collins, Señor Robert.

Eternul “a plecat acum zece minute” mă înnebunea. La Montreal, persoane autorizate mi-au indicat o pistă care ducea în America Latină.

M-am despărțit de Layton. Fauna Amazoanelor nu-l amuza și-apoi se plictisise să tot joace pe-aceeași carte. Cei trei ani în care mă întovărășise în urmărirea aceluiasi țel reprezentau mai mult decât era el în stare de obicei. Mi-a propus să-l dau dracului pe Diavolul Alb.

“Am o poftă nebună să-mi încerc norocul la cazinourile din Monte Carlo. Hai cu mine! O să ne distrăm strașnic împreună. Nu merită Fritz atâtea eforturi, zău așa”.

Am zâmbit obosit. Îl îndrăgisem pe Layton. În ciuda excentricităților era un băiat cumsecade și, câtă vreme dispoziția labilă îl menținea pe același meridian cu partenerul, puteai fi încredințat de camaraderia și onestitatea lui. Te putea abandona, desigur, oricând dintr-o trăснаie, ori pentru un capriciu, niciodată însă din interese meschine. Ghinionul era că avea o grămadă de bani. Asta îi îngăduia să-și facă de cap la modul năstrușnic. Cheltuia cu pofta unui băiețuș de zece ani lăsat singur într-o cofetărie sau la bălci.

Ne-am despărțit pe aeroport. El se îmbarca pentru Marsilia, eu mă îndreptam spre Argentina. M-a silit să primesc cinci mii de dolari.

“Am să fiu mai liniștit, înțelegi? Într-un fel, simt că dezertez. Dacă te răzgândești, în următoarele trei luni mă găsești la Saint-Tropez sau Monaco. După aceea, poate îi fac o vizită lui Slim. Îmi lipsește grozav supă de raci”.

Diamantopol surâse unui gând luminos:

— Acum cinci ani am primit o scrisoare de la el. Îmi scria din Polul Nord. Nu înțelegea de ce Slim își dă cu pumnii în cap pentru că și-a abandonat postul de consilier din Maldive.

Capitolul XVI. Urme

Diamantopol stinse țigara și își încrucișă mâinile la piept. Surprinse mina înspăimântată a doamnei Hagianu. Îl asculta cu gura întredeschisă. Cea mai imaginativă poate dintre toți, trăia intens fiecare episod relatat de infirm.

— Argentina, Patagonia, Uruguay, Venezuela, din nou Bolivia, Peru, Columbia, Brazilia... Ai impresia că un elev silitor stă în fața hărții. Le-am străbătut în lung și-n lat mânat de aceleași nădejdi mereu proaspete, culegând aceleași eșecuri. Dorința de a-l depista pe Diavolul Alb și de a-l preda autorităților nu m-a părăsit niciodată. În ea am găsit energia și puterea de a înfrunta acest itinerar fantastic.

Dorința și poate o anumită vigoare sufletească, înnăscută. Numai oamenii slabi uită că au suferit. Nu reproșez supraviețuitorilor din D. că au naufragiat în existențe comode, că au încercat din răspuțeri, și poate unii au izbutit, să uite, anii aceia petrecuți între crematoriu, blocurile experimentale și gloanțele SS-iștilor. Viața privește dintr-un unghi a cărui perspectivă se deschide numai spre viitor. A te circumscrie în această rază, reprezintă în fond marea victorie. Din nefericire, eu fusesem zămislit altfel. Gândul că Diavolul Alb trăiește mă obseda într-atâta încât nici nu știam, nu observam ce se întâmplă în jurul meu.

Banii lui Layton s-au isprăvit repede. În anul 1953 mi-a murit o mătușă stabilită în Italia. Se bucurase până la sfârșitul vieții de uzufructul unei proprietăți care aparținuse de fapt tatălui meu. Poate că unii dintre dumneavoastră au auzit de el: Hanibal Diamantopol, istoricul.

Fusese toată viața îndrăgostit de Italia și prin anii '20 cumpărase la Capri un teren pe care ridicase o vilă. Am petrecut câteva vacanțe acolo. Tata îl cunoștea pe Axel Munthe. Omul acela minunat a avut asupra mea o influență covârșitoare. Nu e greu de ghicit, că vrând să-i semăn am ales profesiunea de medic.

Infirmitatea dădu din mână alungând amintirea:

— Vroiam să spun că prețul terenurilor și al imobilelor la Capri crescuseră între timp atingând cifre astronomice. Astfel, la moartea mătușii mele, înstrăinând proprietatea, am primit o sumă neașteptată de mare. Ea mi-a îngăduit să-mi continui cercetările.

La sfârșitul lui 1953, mă aflam la Sao Paulo, orbecăind în plin necunoscut. Deși dobândisem o experiență substanțială — distingeam, în principiu, o informație autentică și reperam aproape automat escrocii care încercau să-mi stoarcă bani pentru relații pur fanteziste — mi se întâmpla totuși să urmăresc piste neinteresante la capătul cărora dădeam peste anonimi, ori infractori de duzină fără relevanță din punctul meu de vedere.

Pe la sfârșitul verii am primit o scrisoare din partea omului de la *Psychological Service*. De fapt, răspundea unui anunț pe care îl publicasem în *New York Times*: *Ovidiu și Wenceslas*.

Îl amintisem și pe polonez pentru ca americanul să înțeleagă mai ușor despre cine este vorba. În schimbul de scrisori ce au urmat, i-am relatat împrejurările morții lui Wenceslas. Am înnădit astfel o corespondență, care, exceptând aspectul afectiv, părea să nu ducă nicăieri. În ultima scrisoare însă îmi comunica o informație de maximă importanță. În jungla Amazoanelor, pe malurile râului Curaray, se consolidase o puternică colonie germană. Se referea

desigur la foști conducători SS-iști, mercenari și suporteri fanatici. Toate căile de acces spre citadela nazistă erau tăiate. Americanul îmi atrăgea atenția că oameni înarmați până în dinți asigură invulnerabilitatea teritoriului iar “personalitățile” sunt însoțite de gărzi puternice. N-ar fi putut garanta însă dacă Diavolul Alb se află sau nu acolo. Din punctul lui de vedere, orice tentativă de apropiere era sortită eșecului. Un eșec dezastruos care, mai mult ca sigur, echivala cu o sinucidere. În afară de vigilența paznicilor nemți — “oamenii aceștia nu vor ezita nici o clipă să te lichideze, orice act asemănător rămâne în iadul acela fără consecințe” — aveam de înfruntat o întâlnire cu indienii tribului Auca. Personal, opina pentru o expectativă atentă și plină de răbdare urmând să profit de o ieșire a Diavolului Alb pe un teren mai prielnic. “Din experiența lui Wenceslas ar fi trebuit să înveți ceva. Să nu-mi spui că e un destin. Rămâne încă la latitudinea dumitale să nu-i dai curs...”

— Desigur, zâmbi trist Diamantopol, nu l-am ascultat. Pentru a-i urma sfatul, ar fi trebuit să am o răbdare peste puterile unei ființe omenești. Mângâie absent cârja: Abia în 1956, o expediție americană a încercat pentru prima oară să străbată pădurile peruviene. După cum se știe, cei cinci nenorociți membri ai expediției nu s-au mai întors niciodată. Sunt probabil unul din puținii oameni de pe glob care-și poate imagina pe departe ce s-a întâmplat cu ei.

Se cutremură:

— Un adevărat iad. Americanul îl intuise. Orice palmă de pământ pe care urma să pășești trebuia cucerită. După câteva ceasuri, brațele nu te mai

ascultau. Bilanțul unei zile mă odihneam maximum patru-cinci ore era deprimant. Mă aflam abia cu trei sute de metri mai departe decât în zori. Uneori nici atât.

Lianele împleteau o țesătură deasă, camuflând jungla. Apărând-o. Kilometri de frânghii verzi o încingeau. Moartea putea sosi în orice clipă. Din stânga, din dreapta, ziua, în timpul nopții, din văzduh. Mii de ochi pândeau: șerpi, jaguari, caimani, lilieci uriași, ibiși, țânțari, oribila mata-mata. Din nefericire, nu găsisem nici un însoțitor.

Un indian *suya* — americanii îi numesc buzați din cauza bețișorului roșu înfipt în buza de jos — pe care mi-l recomandase o cunoștință m-a abandonat după două zile. Zeii îi interziceau să meargă mai departe.

Mi-am continuat drumul singur. Cea mai mare problemă o constituia odihna. Nu mă încumetam să adorm în mijlocul junglei. Până atunci, îmi alternasem orele de somn cu ale indianului.

După trei săptămâni, am observat urme de pași. Drumul devenise mai ușor. Lianele fuseseră retezate, un soi de potecă se deschidea. M-am decis să aștept căderea nopții. În orice caz, știam că mă aflu în apropierea unei așezări omenești. Nemți sau indieni, odată cu întunericul, vor aprinde lumina.

Noaptea m-am apropiat pe furiș. În fundul unei liziere, am zărit mai multe construcții rudimentare. Forma și materialele, deși totul părea improvizat, certifica o viață civilizată. Nu nimerisem într-un trib. Dintr-o dată am auzit glasuri. M-am speriat atât de tare încât am făcut un pas înapoi, strivind niște crengi uscate. Vorbeau în germană. Erau probabil atât de siguri de securitatea meleagurilor încât zgomotul nu i-a tulburat.

Purtau cizme și pantaloni de piele. Revolverele, fiecare avea câte două, le atârnav pe șolduri. Am înțeles repede că sunt paznici, care își fac tura obișnuită.

În dimineața zilei următoare i-am văzut pe membrii coloniei. Am numărat vreo treizeci. Duceau atât cât am putut să-mi dau eu seama, un regim foarte asemănător cu al fermierilor americani sau, din punct de vedere al plictiselii și preocupărilor, cu al micilor proprietari rurali din Anglia. În pantaloni golf și pușca pe umăr, plecau la vânătoare rătăcind prin junglă. Erau însoțiți de patru-cinci haidamaci cu guri înțeleștate, care aruncau priviri automate scrutând toate tufișurile. Asigurau paza repartizați în formă de cruce. Unul sau doi pășeau înainte, alții doi flancau, iar ultimul asigura spatele.

Am încercat să-l depistez pe Diavolul Alb. Mă aflam însă la o distanță prea mare, iar multora le vedeam doar spatele. La un moment dat, am crezut că-l recunosc pe Mengele, fostul medic șef de la Auschwitz. Nu am nici astăzi certitudinea. Îl știam numai din fotografiile publicate în presă. Cred totuși că nu m-am înșelat. Chipul acela brutal, oacheș — poate de aceea îi detesta pe ȝigani — nu putea fi confundat. Pe Potra însă nu l-am văzut, sau nu l-am recunoscut.

În noaptea următoare, m-am apropiat mai mult. După toate aparențele, membrii coloniei sărbătoreau ceva. Ferestrele erau puternic luminate, se auzeau strigăte și coruri gălăgioase. Mă întrebam dacă e vorba de o petrecere obișnuită sau aniversarea vreunuia dintre ei. Mă despărțeau circa treizeci de metri de prima clădire, când am simțit o mână pe umăr. N-am apucat să mă întorc. Am fost imobilizat și trântit cu

fața la pământ. Cineva m-a lovit sălbatec cu piciorul în coaste. Îmi atinsese ficatul.

M-a cuprins o senzație groaznică de vomă. Nu știu prin ce corelație absurdă de idei îmi adusesem aminte. Era 20 aprilie, ziua de naștere a lui Adolf Hitler.

La un moment dat, înainte de a leșina, am auzit glasul Diavolului Alb:

“A! Vechiul meu prieten din D., doctorul Diamantopol! Hans, te rog să-i acorzi toată considerația.”

— M-au bătut cu metodă, cu răbdare, cu ură. Foloseau un par. După două ore, poate două zile, devenisem o masă de carne însângerată. Îmi fracturaseră toate oasele, inclusiv coloana vertebrală.

Diamantopol își privi trupul:

— Consecințele le puteți constata singuri. Cum de am supraviețuit rămâne și pentru mine o enigmă. În fața ochilor, îmi jucau zeci de figuri. N-am putut să deslușesc nimic. Apoi m-am scufundat, simțeam cum cobor într-o mare de întuneric. Lăsam în urmă un chip care rânjea: Diavolul Alb, așa cum îl cunoscusem în lagăr.

— Și-au imaginat probabil că nu merit să-mi zboare creierii cu un glonț. Mă credeau mort sau poate se distrau pervers la gândul agoniei chinuitoare care mă aștepta în junglă. Fiarele aveau să le desăvârșească opera, smulgându-mi cu colții ultima răsufare.

Nu știu cât am zăcut fără cunoștință. Ici, colo, imagini tulburi, deschid câte un ochi într-o plasă compactă care-mi învăluie amintirea. Din relatări și presupuneri ulterioare, am reușit să reconstitui o cronologie aproximativă a evenimentelor care au urmat.

Un tânăr indian asistase îngrozit la masacrarea mea. Noaptea, pe furiș, m-a transportat pe o împletitură de crengi. Astfel am ajuns în mijlocul tribului Auca.

M-au îngrijit câteva bătrâne care-mi alinau durerile insuportabile cu aburi de curara, îngânând în același timp formule sacramentale. Anesteziat de vaporii otrăvitori, somnolam semiinconștient cea mai mare parte a timpului. Am zăcut luni de zile nemișcat, cu tot trupul prins în șipci, ca într-un scriu.

Când mi-au desfăcut curelușele, au rămas dezamăgiți. Era limpede și pentru ei că nu aveam să mai fiu un om întreg niciodată; din punctul lor de vedere, o astfel de viață reprezenta pentru oricine o povară. Mă salvaseră și nu știam cum să-mi arăt recunoștința. Duceau o existență mizeră. Toată averea lor consta în hamace, săgeți și vestita curara. Prepararea ei era încredințată câtorva bătrâne din trib. Nu era îngăduit nimănui să asiste.

Într-o dimineață, tânărul care mă salvase m-a anunțat că membrii coloniei germane părăsiseră jungla. În barăcile goale începuseră să se aciueze jivinele. Au organizat imediat o expediție din care s-au întors plini de trofee. Căraseră tot ce putea fi luat, până și geamurile.

În aceeași zi, i-am anunțat cu multă prudență că intenționez să-i părăsesc. N-am întâmpinat nici un fel de opoziție. Doi oameni m-au scos în câteva ore la marginea junglei, lăsându-mă în preajma unei așezări civilizate. Au așteptat ascunși până au văzut un grup de albi care mă ridicau.

Au scos câteva strigăte în semn de rămas bun și-au dispărut înghițiți de oceanul verde.

— Din nou pierdusem urma Diavolului Alb. Am petrecut șase luni într-un sanatoriu supus la tot felul de tratamente. Când l-am părăsit, eram ceva mai întremat, aveam un corset, două cârje și o certitudine: făceam parte dintre nefericiții care nu se pot ajuta singuri.

Din când în când, mă vizita americanul de la *Psychological Service*. Pentru omul acesta voi rămâne până la sfârșitul zilelor sale un mister.

Cam prin perioada aceea, mai exact în primăvara lui '55 a izbucnit în presă scandalul provocat de apariția la Frankfurt a unei lucrări pseudoștiințifice: *Contribuții și variațiuni pe teme lombrosiene*. Semna un oarecare H. Kokenmüller. Cumpărasem cartea din curiozitate. După primele pagini am știut cine-i autorul: Diavolul Alb!

Încercând să dea o tușă doctă aberațiilor pe care le dezvolta încă la D., Potra demonstra existența în fiecare individ a unor valențe criminale. Instinctul, pretindea, a fost atrofiat în timp de norme morale și religioase, dar mai ales de cele punitive, făcea o paralelă naivă între apendice, care chiar dacă și-a pierdut destinația inițială nu înseamnă că nu există. Cu o îndrăzneală ce mă puneă pe gânduri, mărturisea că locul unde făcuse experiențe în acest sens fusese un lagăr de exterminare. Mai mult, descria desfășurat pe etape, *Experiența doctor Diamantopol*.

Convins probabil că am murit în jungla peruviană, și deci în imposibilitate de a contesta, susținea că administrându-mi o mixtură de persuasiune și terifiere își atinsese scopul. Instinctul criminal fusese declanșat. Ucisesem, în cele din urmă, cu sânge rece. Din nefericire, conchidea autorul, protagonistul

experienței, doctorul Diamantopol, murise după război din cauza unei cangrene diabetice.

Am luat primul avion spre Europa. Istoria era încă fierbinte, cartea dezlănțuise un puternic val de indignare și am fost ascultat cu răbdare. Într-o conferință de presă chiar la Frankfurt, am dezmințit afirmațiile Diavolului Alb. O dovadă irefutabilă asupra inexactității lucrării o constituia însuși faptul că trăiesc.

După șase luni, un bărbat îmbrăcat în cenușiu m-a oprit în holul hotelului legitimându-se discret. Era inspector de poliție Avea suficiente motive mi-a spus să-și închipuie că știe unde se află Potra. Cunoștea epopeea mea și m-a și întrebat dacă nu vreau să-l însoțesc într-o descindere.

La zece seara, ne aflam pe o stradă liniștită din cartierul aristocratic. Două mașini pline cu polițiști supravegheau camuflata intrarea unui imobil întunecat. Câteva minute mai târziu au apărut patru indivizi. După ce s-au asigurat privind în jur că nu-i filează nimeni s-au strecurat înăuntru.

“De astă dată, domnule Diamantopol, ați atins în sfârșit punctul terminus al călătoriilor dumneavoastră!”

“Sper. Deși... Ciudat ! Foarte ciudat!”

Recunoscusem fără urmă de îndoială printre cei care intrau în clădire pe doi foști deținuți din lagărul D. Consideram absurd să-mi imaginez că oamenii aceștia ar putea întreține relații, indiferent de factura lor, cu Diavolul Alb. Inspectorul a zâmbit:

“O manevră care a dat rezultate. Când au simțit că pierd războiul, pe la începutul lui ‘44, eminențele Abwehr-ului și-au deportat agenți în lagărele de exterminare având grijă să avertizeze conducerea.

Desigur, nu li s-a întâmplat nimic. Le întocmeau astfel certificate inatacabile de luptători antifasciști pentru a putea fi folosiți după război. Vă dați seama de câtă încredere se bucură foștii deținuți, victime pe care orice supraviețuitor le poate recunoaște. Se pare că după eșecul contribuțiilor la teoria lui Lombroso, doctorul Potra s-a reprofilat pe spionaj.”

Deveni brusc atent. În spatele clădirii, se auzi un zgomot vag de motor, urmat de câteva împușcături. Pocni din degete dând dispoziție să pornim. Am ocolit imobilul. Un Ford-Mustang se îndepărta în mare viteză.

“A șters-o!” observă încruntat inspectorul.

“Bănuiam. Nu mă mai surprinde nimic.”

A început o urmărire nebună pe străzile Frankfurt-ului. Mustangul se îndreptă spre marginea de sud a orașului apoi se avântă cu toată viteza pe autostradă.

La aproximativ o sută de kilometri, între Mannheim și Heidelberg, se afla un aeroport particular. Am ajuns acolo după o cursă infernală. Primul lucru pe care l-am văzut a fost Mustangul abandonat cu portiera deschisă. O siluetă, în care l-am recunoscut pe Diavolul Alb, alerga din răspuțeri spre un avion mic, de-o singură persoană.

Polițiștii n-au mai avut timp să-l ajungă. La o diferență de douăzeci de secunde, avionul începu să alunece pe pistă. Au tras câteva gloanțe dar nu l-au nimerit. Am rămas pe loc, privind lung libelula de argint care decola sub un cer plin de stele.

Diamantopol oftă:

— În 1956 eram din nou la Viena. Atinsesem în cercetările mele un punct mort pe care se părea că nu-l

voi mai putea depăși niciodată. Diavolul Alb dispăruse în neant. Umbra lui n-o mai zărise nimeni.

Am luat legătura cu Biroul arhitectului Wiesenthal, neobositul vânător al criminalilor de război. Potra figura pe listele lor. N-aveau idee unde se ascunde, dar posedau o informație prețioasă. Familia Diavolului Alb — soția și doi copii — locuiau în Viena.

Agenții lui Wiesenthal se mulțumeau pentru moment să supravegheze neîntrerupt casa și relațiile doamnei Schwalbe — numele de fată, fiind convinși că, în cele din urmă, Potra va da un semn de viață. Am hotărât să fac același lucru.

După două luni, închiriam locuința din imediata lor vecinătate. Mă îngrijea o bătrână care-mi spunea Herr Theo. De la fereastra dormitorului meu, le puteam supraveghea grădina și veranda din spatele casei.

Elsa Schwalbe-Potra era o femeie de vreo treizeci și cinci de ani, cu o figură neînsemnată. Se îmbrăca elegant, dar discret. În general, părea să dispună de venituri mult superioare față de ceea ce ar fi dorit să se creadă. Ducea o viață retrasă, ocupându-se cu conștiinciozitatea specific germană de educația copiilor. Nu primea nici un fel de vizite, cu excepția mamei sale care apărea lunar. Stătea trei zile și sporovăiau de dimineață până seară. Croșetau neobosite, consumând kilometri de lână.

Obiectivul principal era să pătrund în intimitatea familiei Potra. Știam că nu-mi va fi ușor. Elsa, era evident, nu dorea nici un fel de cunoștințe, mai mult, le ocolea sistematic. Se dădea drept văduvă, beneficiind de o mică rentă datorită căreia își putea îngădui să nu lucreze. Pentru vecinii indiferenți, părea inconsolabilă pe plan afectiv, dar mulțumită de cenușiul unei existențe tihnite.

După vreun an abia, stând la soare în căruciorul meu de infirm, am cutezat s-o salut. Mi-a răspuns absentă, dar creasem un precedent.

Știam un singur lucru. Pentru a o câștiga pe ea, trebuiau atrași în primul rând băieții, în așa măsură încât uitând buna educație să arunce câte o privire peste gard în grădina infirmului; până la urmă am găsit.

Ideea mi-a dat-o o notiță dintr-un ziar pe care-l cumpăram pentru că, pe de-o parte, era gazeta preferată a doamnei Elsa Potra iar pe de alta, pentru că aveam impresia că unele anunțuri, aparent inofensive, ascund diverse mesaje.

Cineva vindea în condiții extrem de avantajoase un cimpanzeu. L-am cumpărat și năzdrăvăniile lui n-au întârziat să-și arate roadele. Ieșeam dimineața în grădină și citeam în timp ce maimuțoiul se zbenguia la soare.

În ciuda admonestărilor doamnei Potra, la sfârșitul săptămânii se cățarau de-a dreptul pe gard pentru a-l observa în voie. I-am invitat în grădină. Cred că a fost cea mai fericită după-amiază din viața lor. După aceea mă vizitau în fiecare zi. Doamna Potra începuse să-mi suradă îngăduitor, răspunzând salutului meu.

Peste câteva luni mă invita să luăm ceaiul împreună. Bref, doisprezece ani în șir, de trei ori pe săptămână, jucam cărți cu Elsa Potra. Devenisem unul din intimei familiei.

Acum cinci zile, m-a anunțat emoționată că așteaptă un frate despre care credea că e dispărut. Știam că minte. Elsa era singurul copil al lui Karl Schwalbe.

Am pus mâna întâmplător pe telegramă. Venea din București și anunța ziua și avionul cu care va sosi. Era semnată Iosif.

— A doua zi eram la București. Așteptam cu sufletul la gură momentul când pasagerii se vor îndrepta spre avion. Surâse: Operația și cei douăzeci și opt de ani care au trecut de când l-am văzut ultima oară... Nu, n-am reușit să-l recunosc, deși sunt convins că e printre dumneavoastră. Nimeni nu a renunțat la călătorie, m-au asigurat cei de la TAROM, iar biletele eliberate pe bază de pașaport nu sunt transmisibile. În schimb el... El mă recunoaște. Sturmbannführer SS, doctor Iosif Potra, mă recunoști?

Capitolul XVII. Miss Dorothy James-Porter găsește cheia problemei

Nimeni nu se uita la ceas. Păreau a fi uitat unde se află, nu mai numărau minutele. Pe fețele tuturor se așternuse aceeași expresie: groază, uimire, sinceră compasiune, pe undeva o undă de admirație.

Cutremurătoarea poveste a infirmului îi zguduise până în adâncul sufletului. Prin fața ochilor, le defilau episoadele dramatice din lagărul morții, goana pe toate meridianele globului, secvențe reluate și răstălmăcite sau amplificate.

Elena Hagianu cu figura mică, boțită, nu putea scăpa de imaginea omului neputincios imobilizat pe o masă, în timp ce celălalt, omul fără chip, ciopârțea sălbatic. Se înfioră. Brutalitățile fizice o înspăimântaseră totdeauna, nu suportase cea mai mică durere. Își aminti de o prietenă, Olia, actriță, internată într-un lagăr din Polonia. Scria disperată cerând medicamente, haine groase și alimente. Apoi scrisorile încetaseră brusc. Nu mai auzise niciodată nimic despre ea. Fusesse o fată veselă, cu ochi albaștri ca niște flori de miozotis. Visase s-o joace pe Nora.

Fața uscată a bătrânei se schimonosi a plâns. Lui Dim Hagianu, încremenit, i se stinsese țigara între degete. Nu mișca, părea că nu respiră.

“Seamănă cu ființele acelea chircite, pietrificate din Pompei” gândi Iustin Făgădău.

Preotul avea ochii roșii, își pierduse aerul senin. O mască a durerii izbitoare și dramatică se instalase pe figura rotundă, aproape bucălată.

Nina Aldea, cu mâna uitată pe gât, privea picioarele infirmului. Se gândea la miile de femei tinere sfârtecate, aruncate apoi în gura crematoriului. Femei

care iubiseră, migăliseră în seri lungi de iarnă la broderia trusoului, avuseseră o pălărie preferată, se întinseseră pe nisip la soare cu simțământul inefabil de plenitudine pe care-l poate încerca doar un trup tânăr și sănătos. De pe urma lor nu rămăsese nimic, absolut nimic. Poate doar o fotografie făcută la sfârșitul liceului între douăzeci sau treizeci de colege în uniforme, promoția anului.

Vasile Mareș respira greu. Își umezea mereu buzele pleznite.

“Ce tragedie! Pe lângă așa ceva, ai impresia că nimic nu mai contează. Și totuși...”

“Un om cu voință puternică, gândi Val Iacobescu. Nici un obstacol nu a putut să-i abată din calea lui.”

Se simțea cuprins de admirație, copleșit de personalitatea lui Diamantopol. Salutase dintotdeauna perseverența, încăpățânarea de a sluji aceleiași idei, demnitatea verticală inflexibilă de la care nu abdici niciodată. Avusese o existență agitată, violentă, putea să înțeleagă mai bine decât oricare altul ce însemnaseră ultimii treizeci de ani din viața infirmului. Un coșmar cu o halucinantă alternanță de secvențe: Lagărul din D., München, Tarragona, Bolivia, Polul Sud, Madagascar, India, Alaska. Zig-zag înnebunitor pe harta lumii trecând prin sită trei miliarde de oameni, pentru a-l detecta pe Diavolul Alb.

“Un tip puternic”, își zise și se uită la infirm. Ideea nu i se păru caraghioasă. Forța nu are nimic de-a face cu mușchii, pleacă de dinăuntru. O știa de mult.

Istovit, Diamantopol se prăbuși în fotoliu, lăsând să-i cadă cărjele.

Miss Dorothy James-Porter, care ațipise, se trezi speriată. Pălăriuța cu pană îi alunecase pe ceafă. Zâmbi jenată, cu ochii împăienjeniți, jena celor care

adorm în tren sau în autobuz și se gândesc neliniștiți că au fost priviți, au sforăit poate, au oferit un spectacol penibil.

Pantelimon Ciolac își dresе glasul și rosti emoționat:

— Domnule Diamantopol, este extraordinar... Gesticula dezordonat, incapabil să-și găsească cuvintele.

Infirmlu nu-i răspunse. Fața galbenă, de ceară, nu spunea nimic. Părea doar extrem de obosit.

— Ce destin! șopti Elena Hagianu. Nu mi-aș fi închipuit, credeam că lucrurile astea nu se întâmplă niciodată.

Iacobescu clătină din cap.

“Hm, destin! Destinul ți-l croiești singur! Dar Diamantopol nu putea să facă altfel.”

Și se întrebă sincer dacă el ar fi avut puterea, curajul, să gonească douăzeci și opt de ani după o himeră. Dacă n-ar fi obosit, dacă n-ar fi încercat să înmormânteze undeva, într-un cimitir necunoscut, sub o lespede grea, fără inscripție, tortura și groaza anilor petrecuți în D.

Oprișan, cu fularul desfăcut, ignorând curenții de aer, clipea des. I se vedea gâtul subțire de recrut care iese de obicei dintr-un guler prea larg. Bâlbâi:

— Fantastic!

Nina Aldea își luă capul în mâini:

“Ce ticălos!”

Avea fața umflată de plâns. Îl măsură pe fiecare în parte și țipă dintr-odată:

— Cine?! Cine poate fi? Uită-te la ei! Uită-te bine! Un gest, părul, mâna, ceva trebuie să-i fi rămas.

Infirmlu zâmbi secătuit. Ca la un semnal oamenii începură să se privească. Intens, fără jenă, în plin

obraz. Se răsuceau pe scaune pentru a surprinde mai bine un profil, forma feței, ochii aceia pe care nu-i văzuse nimeni.

Ciolac vorbi primul:

— Un individ abil, tare, care a putut să dejoace atâtea manevre.

Oprișan îi culese cuvântul de pe buze:

— Un aventurier!

— Bolivia, Madagascar, Amazoane, gălgâi Mareș privindu-l țintă pe caricaturist. Repetă: Bolivia, Madagascar, Amazoane.

— Un tip dur, vezi bine, rânji Hagianu. Nu-i o cocuță. Contabilul apăsă:

— Poate face față oricărei situații. Nu-i e teamă de un revolver.

Asediat de priviri, Iacobescu izbucni într-un râs disprețuitor:

— Boilor!

Diamantopol ridică greu o mână:

— Am omis să vă spun ceva. De fapt să precizez: Diavolul Alb știe să piloteze. Atunci, lângă Heidelberg, când poliția era gata să-l prindă, a urcat într-un avion particular de o persoană, pe care l-a condus singur.

Săriră toți de pe scaun. Privirile li se aprinseră, le tremurau buzele. Au râs, au plâns isteric. Respirau precipitat, incapabili să-și stăpânească emoția.

— Asta înseamnă...

După coșmarul atâtor ore, se îndoiau, încă nu le venea să creadă, își agățaseră ochii plini de speranță de silueta respingătoare a infirmului. Nu, Diamantopol nu mințea. Exista deci încă o nădejde.

— Vă dați seama? Avem o șansă nesperată! bâlbâi Oprișan cu spume la gură ridicându-și pumnii încleștați.

Expresia era ciudată: triumf și încă ceva. Aerul acela răzbunător pe care ți-l dă în general o victorie neașteptată, căzută din senin acolo unde înfrângerea, dezastrul erau demult acceptate.

— Oare e posibil? îngână doamna Hagianu. Dim, știi, nici nu pot.

Izbucni în plâns acoperindu-și fața. Șiragul de perle îi alunecă din poale pe mocheta roșie. Nina Aldea privea îndobitocită bilele strălucitoare. Pieptul umflat se ridica ritmic, prizonier în bluza diafană.

— Hi! Hi! exclamă pe neașteptate bătrânelul. Nichi merge la plimbare. Cine-l duce la plimbare?

Semăna a cântecel. Nimeni nu-l luă în seamă. Vasile Mareș se apropie cu pași de lup. Avea privirea lacomă, dilatată. Îl smuci de umăr pe Diamantopol.

— E adevărat? Știe?

— Bineînțeles că știe, răspunse repede Ciolac, speriat ca celălalt să nu infirme.

Maxilarul moale i se bălăngănea ca o cârpă.

— E adevărat? repetă scriitorul.

Infirmul răspunse sec:

— Da.

Iacobescu se uită în spate. Zâmbi sardonic:

— De, părinte, cred că ai câștigat.

Iustin Făgădău privi nedumerit. Ochii inflamați aproape sângerău.

— Dumnezeu ți-a ascultat rugăciunea. Vom asista la un miracol.

Preotul se închină fără să răspundă.

Dimitrie Hagianu își slăbi nodul cravatei. Întrebă, holbându-și ochiul fără monoclu:

— De ce n-ai spus-o de la început?

— Chiar! se miră Oprișan.

Își surprinse gâtul gol și se împachetă repede, pipăind convulsiv dopurile de vată din urechi.

— Trage, domnule! Avioanele astea sunt o porcărie. Voi reclama! E posibil?!

Aveai impresia că se și vede la sol, viu și nevătămat, dând buzna într-un birou, făcând scandal.

— Repet, nu înțeleg de ce ai tăcut? insistă Hagianu. Nevastă-sa încercă să-l tempereze:

— Te rog...

Diamantopol vorbi fără să se întoarcă.

— De ce a tăcut el? Ore întregi am așteptat să reacționeze într-un fel.

Se opri brusc. Val Iacobescu tresări. Spuse încet:

— Să se desconspire. Asta ai vrut să spui?

— Firește.

— E limpede!

Hagianu îl privi iute:

— Înțeleg. Hm, a dracului treabă!

Tăcu mușcându-și buzele.

— În sfârșit! interveni Opreșan, nu are importanță. Chestia e să ne grăbim!

Chipul de șoarece era schimonosit de nerăbdare, îl luă de braț pe Mareș uitând cu desăvârșire că abia cu două ceasuri în urmă dorise să-l omoare. Celălalt părea de piatră, îl privea orb.

Ciolac interveni practic, bâlbâindu-se de emoție:

— Mai sunt 59 de minute!

Economistul abandonează haina lui Mareș, foindu-se agitat:

— 59 de minute! Ce naiba așteptați? Fiecare clipă e prețioasă!

— Noi ne grăbim! Problema e dacă și el e dispus să se grăbească, constată caustic Val Iacobescu.

— Ce vrei să spui?

Ciolac rămăsese cu gura căscată. Amuțiseră toți cu ochii la caricaturist, Iacobescu se uită interogativ la Diamantopol. Infirmul încuviință obosit:

— Da, vorbește dumneata.

Caricaturistul luă o gură de coniac.

— Chestiunea e simplă! Acceptând să salveze avionul, Diavolul Alb se denunță automat, ipso facto!

— A! făcu ușurel Elena Hagianu.

Ceilalți îi urmăreau consternați. Ciolac întrebă cu gura uscată:

— Ce ipsos...? Vorbește, domnule, românește!

— Imbecilule! ți-pă scos din fire Iacobescu. Cuvântul acesta îl știi, sunt convins, nu e prima oară în viață când îți este adresat! Ne scapă pe noi, și după cinci minute Diamantopol îl predă primului polițist!

— A!

— Al dracului de greu pentru capul tău pătrat! Erai parcă mai isteț când calculai șansele lui maică-ta.

— Mă întreb dacă ceața nu s-o fi împrăștiat, declară senină Miss Dorothy James-Porter. Mi-e atât de neplăcut să întârzii! Frau Dagmar Schultz se va neliniști, fără îndoială. Mă așteaptă cu cina. Prepară niște briose minunate. Tot secretul e să le ții exact douăzeci și nouă de minute în cuptor. Nici o secundă mai mult, nici una mai puțin, se servesc fierbinți cu compot de vișine.

— Cât e ceasul? întrebă agitat Oprișan.

— Poftim! Iar a început! observă caricaturistul ridicându-se amenințător: Dacă mai întreb o singură dată, îți dau cuvântul meu...

Iustin Făgădău interveni calm:

— Liniștiți-vă! Totul se va sfârși cu bine, sunt sigur!

— Ești sigur? râse Iacobescu. Nu i-a fost greu ticălosului să trimită la moarte mii de oameni, și o să se împiedice acum de zece amărâți?

— Cu o condiție, constată Hagianu. Să aibă altă șansă de scăpare. Ori, refuzând să piloteze avionul, va muri odată cu noi. Adică se va sinucide. Adăugă enigmatic: Spune-mi, te rog, domnule Iacobescu, sinuciderea a intrat vreodată în calculele dumitale?

Caricaturistul ridică din umeri.

— La urma urmei, puțin îi pasă! Oricine ar prefera soluția asta decât să fie plimbat în cușcă de sticlă, scuipat, hulit ca până la urmă să ajungă tot acolo.

— Am impresia că dumneata îți pledezi propria cauză, declară Pantelimon Ciolac.

— Eu am impresia că madam Ciolac, care e o intuitivă, îți va depune floricele lângă fotografie cu cel puțin jumătate de oră înainte de a fi cazul!

— Domnule! Nu permit!

— Uitați-vă la el! Iar îl dă personalitatea afară din casă. Îl privi cu admirație ostentativă: Ești formidabil! Cum dracu' n-ai făcut carieră?

Mareș trase adânc din țigară:

— Ai vreo propunere?

— Da, făcu Iacobescu calculându-și pauza. Să jucăm bâza.

— Încă 58 de minute! anunță Ciolac, ignorând fulgerele din ochii caricaturistului.

Dimitrie Hagianu se propti în fața infirmului:

— Nu crezi c-ar fi momentul să te hotărăști?

Diamantopol privi de jos în sus silueta înaltă amenințătoare. Spuse rece:

— Sunt ani de când m-am hotărât.

— Adică în momentul în care aterizăm...

— Voi alerta imediat poliția, oamenii. Nu vreau să vă mint. De altfel el știe treaba asta. O știe foarte bine.

— E ridicol!

— Din punctul dumitale de vedere, cred că da.

Hagianu își înfipse unghiile în carne:

— Ne trimiți la moarte cu sânge rece!

— Nu eu vă trimit. E la latitudinea lui să vă salveze.

— Dar nu poate s-o facă din cauza dumitale! Ce dracu, ecuația e simplă!

— Extrem de simplă.

— Atunci? Trebuie să crăpăm cu toții ca să-ți satisfaci dumneata ambițiile?

Doamna Hagianu se apropie împleticită. Rochia tocită la poale, demodată, atârna pe trupul sfrijit. Monturi mari deformaseră pantofii escarpen țesuți la încheieturi. Se agăță de mâneca bărbatului:

— Dim, te implor, nu te enerva. Nu are rost.

Hagianu își eliberă brațul. Scrâșni:

— E un act îngrozitor!

— O crimă! se asocie Anton Oprișan.

— Mi se pare amuzant că tocmai dumneavoastră îmi dați lecții de morală, zâmbi liniștit Diamantopol.

Nina Aldea își trecu mâna peste frunte.

— Ce coșmar, Dumnezeuule!

Pantelimon Ciolac îl luă pe infirm de după umeri vorbindu-i cu duhul blândeții:

— Dumneata, nu-i așa, ești un om inteligent, excepțional așa zice, cu bun simț, cu... mă rog. Tot o să-l găsești până la urmă. De ce numaidecât azi trebuie rezolvată problema când, nu-i așa, sunt în joc viețile noastre. O să plătească, te asigur. Nu există faptă fără răsplată.

— Cam târziu ți-ai adus aminte de chestia asta, constată caricaturistul. Știu că ai tupeu!

Ciolac îl ignoră:

— Grăbește-te! Au mai rămas 57 de minute!

— 57 de minute! repetă ca un ecou stewardesa.

Hagianu își umezi buzele:

— În fond ai așteptat douăzeci și opt de ani de ani.
Ce mai contează o săptămână sau chiar o lună?

Diamantopol clătină hotărât capul:

— Nu-l voi mai găsi niciodată! Din 1960, pierdusem orice nădejde. Am continuat să acționez în virtutea unui principiu, dar nu mai speram. Este un prilej unic. Nu-l pot scăpa.

— Dar ce câștigi dacă murim cu toții? strigă Ciolac.
Ne-ai împuiat capul că vrei să-l dai pe mâna justiției.
Cum ai s-o faci, după ce ne prăbușim?

— Am dorit-o într-adevăr, oftă infirmul. Nu s-a putut. Acum vreau un singur lucru. Să nu scape! Să plătească!

Nichita Dumitrescu izbucni în plâns.

— Nichi vrea la plimbare... la plimbare.

— Acest gentleman suferă, se foi neliniștită englezoaica. O ceașcă bună de lapte cald i-ar face foarte bine. E un calmant excelent.

— 56 de minute! anunță Ciolac.

Economistul Oprișan se ridică:

— Îți bați joc de noi? Ce vină am eu?

— Nici una, firește. Cel puțin în cazul de față.
Despre asemenea vinovăție vorbeai, nu?

Hagianu își pierde cumpătul. Răcni scos din minți:

— Cum poți să sacrifici zece vieți de dragul unei idei fixe? Nu ai dreptul! Te lăudai că experiența doctorului Potra nu a avut nici un efect asupra dumatăle. Minți! Ne ucizi cu sânge rece!

Infirmul, livid la față, declară abia mușcându-și buzele:

— Domnule Hagianu, nădăjduiesc din toată inima că nu-ți dai seama ce vorbești.

— Mă rog... În sfârșit, dacă dumneata nu mai ai ce aștepta de la viață.

— Am! Sunt decenii de când aștept clipa când voi putea împlini dorința, ultima dorință a miilor de nenorociți arși în crematorii. Fiecare clipă pe care ucigașul o trăiește, le pângărește memoria. Să plătească! Și dumneavoastră îmi cereți să-l las? Pot să-l las?

Deodată se auzi un schelălăit jalnic. Un plâns ciudat, venit parcă din altă lume. Tresăriră înspăimântați.

Miss Dorothy James-Porter ținea în brațe un cățeluș de lapte.

— Bietul micuț s-a trezit. L-am găsit într-un parc din București. O rasă interesantă. Priviți-i doar urechiușele.

Se uitau la ea stupefiați, incapabili să deschidă gura.

Ciolac anunță:

— Încă 55 de minute!

Elena Hagianu surâdea unui gând. Clepsidra din casa bunicului... Stătea în birou, lângă tabla de șah cu figuri din argint masiv. Regele, bust de împărat roman, nebunii pleșuvi, cu expresii dramatice... O piesă unică. Revăzu cutiile mari de țigări *Coroana*, ceștile de ceai din porțelan englezesc, miezul trandafiriu al sugiucului, inhală parfumul dulce de sulfină și iasomie al dimineților de iunie. Totdeauna iubise luna iunie. E o desăvârșire în diminețile acelea înalte, cu sonorități de cristal, care te îmbată. Nu e rozul abia îmbobocit al lui mai, nici mirosul de zambilă din

duminica Paștelui al lui aprilie, nici aurul greu, roșu, al lui august. Iunie are lumină, puritate, transparență. Le regăsise la Roma, în pânzele lui Rafael. Rămăsese cu imaginea unui paradis în etern cireșar.

O trezi glasul lui Hagianu:

— Dumneata ce spui, părinte?

Făgădău își miji ochii injectați:

— Să ne rugăm...

Celălalt dădu din mână agasat, Iacobescu mârâi:

— E în sfârșit cazul să fim serioși.

— Omul acela se va îndupleca, articulă nesigur preotul.

Ciolac, cu ochii pe ceas, incapabil să se uite în altă parte, rosti spart:

— 51 de minute!

Panica lui Oprișan spori. Îl zgâlțâi pe Mareș:

— Auzi? 51 de minute! Sunteți nebuni?

Scriitorul, impasibil, n-avea reacții. Era cu neputință să-ți dai seama la ce se gândește. Englezoaica își consultă chipul searbăd în oglindă. Satisfăcută, băgă pudriera în poșetă și înfoindu-și panglica de la gât, declară importantă:

— Mi s-a întâmplat ceva asemănător la Philadelphia. Din cauza zăpezii, nu puteam ateriza. Va trebui să iau o cameră la hotel. La ora asta Frau Dagmar Schultz va fi cât se poate de afectată. N-aș vrea s-o considere drept un afront.

Val Iacobescu o scrută lung. Mormăi pe gânduri:

— Cred totuși că va trebui să-i spunem.

— Ce să-i spui? se interesă Oprișan.

— Cum stă chestia.

Desenă cu mâna în aer un picaj brusc. Hagianu săltă din umeri:

— Speri să-ți dea vreo idee?

— Are dreptul să știe. Completă apăsător: Acum!

— 50 de minute! răsună glasul lui Pantelimon Ciolac.

Nina Aldea începu să râdă isteric.

— Atât ne-a rămas, 50 de minute! Cât un film de scurt metraj. Cât o ședință de dragoste! De două ori 25. Poți să le desfaci în secunde! Apoi, moartea.

— Taci! țipă Opreșan astupându-și urechile. Începu să tremure: Taci, nu mai suport!

Val Iacobescu așternu câteva cuvinte pe o bucată de hârtie. Reflectă și mai adăugă o frază pe verso, întinse biletul englezoaicei.

Femeia mângâia cățelușul. Surâse convențional și începu să citească. Dintr-odată, pe față i se așternu stupoarea. Ochii holbați păreau gata să-i iasă din orbite. Gura încremenise crispată arătându-i dinții saxoni, mari, puțin repeziți înainte. Se uita buimacă la Iacobescu, paralizată, incapabilă să mai respire.

Pantelimon Ciolac îi urmărea reacțiile cu un zâmbet urât. Își desprinsese în sfârșit privirea de pe cadran uitând să anunțe minutul.

Șopti sufocată:

— E imposibil! Nu pot să cred...

Miss Dorothy James-Porter mototoli spasmodic biletul lui Iacobescu, îl desfăcu iar, îl netezi mecanic. Ochii îi căzură pe ultima frază, scrisă pe verso. Citi cuvintele și începu să respire agitată, privind în jur. O privire nouă. Culorile îi reveniră. Exclamă ușurată, mângâind nervos cățelul:

— O! Dar e foarte simplu! Extrem de simplu!

Oamenii o observau încordați, Iacobescu rânji spre Hagianu:

— Mi se pare că ai intuit. Are o idee.

— Foarte simplu, repetă înflăcărată englezoaica. Dacă am înțeles bine, acest biet gentleman, arată spre Diamantopol, caută pe cineva. Cum ar face Interpolul. Nu-i așa? Celălalt știe să conducă avionul. Ne poate salva, dar atunci va fi predat poliției de către dumnealui, pentru a răzbuna moartea camarazilor. O, mi se pare odios! Nu-i o răsplată demnă de niște gentlemen.

— Ce cârâie? se interesă Ciolac.

Dim Hagianu făcu un semn cu mâna.

— Recapitulează.

— Considerați, zâmbi subțire Diamantopol, lipsit de eleganță să-l denunț pe Diavolul Alb după ce ajungem la sol?

— Categorie! decretă Oprișan.

— Scăpându-ne pe noi de la moarte, argumenta englezoaica, va recompensa cu vârf și îndesat tot ce a făcut rău înainte. Merită iertarea noastră. O, de asta sunt sigură!

Hagianu o întrerupse agasat:

— Diamantopol nu e de acord. Completă bombănind în românește: Bate câmpii idioata! Pierdem vremea de pomană.

— Dim!

Caricaturistul se interesă sarcastic:

— Ai ceva mai important de făcut?

— Oh, trebuie convins, gesticulă femeia. Eu...

— Degeaba, nu vrea! înțelegi? Nu vrea! îl dă imediat pe mâna poliției.

Miss Dorothy James-Porter se încreți. Apoi ochii i se pironiră asupra lui Diamantopol. Ceva ca o flacără roșie îi străfulgera. Ridică până în dreptul obrazului cățelușul alb și se lipi de el. Spuse răspicat:

— Chestiunea se schimbă radical. Bietul fugar nu va consimți să piloteze, indiferent de promisiuni. Această vânătoare care durează de atâția ani va împiedica orice om de bun simț să-și descopere obrazul. Cine-l poate asigura că mister Diamantopol este un gentleman?

— Așa e, domnule! observă Hagianu. Formidabil! Ne-am răcit gura de pomană.

— Adică? întrebă nedumerit Oprișan.

— Adică una vorbim și alta facem. E clar? Poate să-mi jure până în pânzele albe! De unde știu eu că ajunși jos, n-o sucește?

Englezoaica zâmbi pe gânduri:

— Atât timp cât mister Diamantopol se află printre noi, partida e pierdută. Există deci o singură soluție.

Iacobescu o privi iute. Întrebă gătit:

— Care?

Femeia îi privea buzele:

— Să-l ucidem.

Capitolul XVIII. Stupefacție

Încremeniseră. Se uitau la englezoaică îndobitociți, ca la un animal ciudat, apocaliptic. Figurile rigide exprimau spaimă, uluială, repulsie. Nu se auzea nici o șoaptă, nici un suspin, își țineau respirația. Tăcere de moarte tăiată în bucățele de clănțănitul argintiu al foarfecelui. Nichita Dumitrescu decupa un pește uriaș.

Ciolac, cu gura deschisă, își repezise capul înainte. Doamna Hagianu strângea îngrozită decolteul în formă de inimioară. Oprișan nu mai clipea. Val Iacobescu, în sfârșit tulburat, înghiți în sec.

Miss Dorothy James-Porter părea că se simte foarte bine. Ținea cățelul într-o mână iar cu cealaltă își netezea mecanic rochia cafenie. Iustin Făgădău o privea îngrozit, cu ochi umezi. Brusc, Nina Aldea sări în picioare și, verde la față, se precipită spre cabinetul de toaletă. În fugă, îl izbi pe Mareș. Scriitorul nu băgă de seamă. Se uita hipnotizat, fără suflu, la englezoaică.

Dimitrie Hagianu își reveni primul:

— Mda...

— Ce oroare! îngână nevastă-sa. Cum poate cineva...

Îi aruncă o privire furișă, jenată, lui Diamantopol. Pe buzele infirmului încremenise un surâs stins. Părea complet detașat, dar trist, sfâșietor de trist.

— V-aș rămâne îndatorată, domnilor, declară senină Miss Dorothy James-Porter, dacă v-ați decide să priviți chestiunea cu luciditate și păstrând simțul proporțiilor.

Iacobescu, răvășit, aruncă sticla de coniac goală. Scuipă:

— Odios! În viața mea n-am auzit ceva mai murdar. Mi-e silă! Izbi cu călcâiul în cioburile de sticlă și răcni: Mi-e silă!

— Teribil! exclamă Opreșan. Ce-a putut să-i treacă prin cap...

Nina Aldea se întoarse cu pași împleticiți. Își spălase obrazul. Arăta îngrozitor de palidă. Se lăsă să cadă pe un fotoliu:

— Femeia asta e o bestie! Se cutremură: După tot ce-a suferit, după toată tragedia...

— Uite, frate, observă filosofic Ciolac, unui român nu i-ar fi trecut așa ceva prin cap.

— Firește, orientali! comentă Hagianu. Moi! Fleașcă! Una două, pipi pe ochi și acatiste la biserică.

— Mai bine. Există un Dumnezeu.

— Zgripturoaica dracului! țipă Opreșan. Cu o mână gâdilă javra aia, cu cealaltă ucide.

Miss Dorothy James-Porter își țuguie buzele:

— Orice om de afaceri din City poate demonstra că uneori trebuie să sacrifice 5 lire pentru a salva 500.

— Ce v-am spus? râse Hagianu. Morala: simplă operație bancară.

— Cum puteți fi atât de crudă? N-aveți nici un pic de inimă?

Englezoaica îi sesiză atitudinea ostilă și o măsură disprețuitoare:

— Fetișcană fără minte!

Iustin Făgădău își descleștă mâinile:

— Dumnezeu nu va îngădui niciodată o astfel de crimă.

Iacobescu privi în jur apoi clătină din cap:

— Dumnezeu a îngăduit, neîngăduit de multe!

Se împărțiseră în două tabere. Instinctiv, fără premeditare, manifestându-și simpatia față de soarta lui Diamantopol, oamenii se grupaseră în jurul lui. Miss Dorothy James-Porter rămăsese izolată. Mângâia fără încetare capul cățelușului, aruncându-le priviri piezișe. Neutru, Nichita Dumitrescu adormise, înconjurat de un maldăr de hârtii.

Domnea o atmosferă de surescitare, un soi de satisfacție febrilă, nervoasă. În ochi le scliffea mulțumirea de sine, comentând incidentul păreau să se felicite reciproc și în primul rând pe ei înșiși pentru atitudinea de înaltă ținută morală, pentru jertfa lor. Depășiseră ispita și pentru asta plăteau un preț unic, plăteau cu propria lor viață.

— Încerc un sentiment extraordinar, îi spuse Ciolac economistului. Niciodată nu m-am simțit atât de pur, căută emoționat, de fericit.

Oprișan încuviință dând din cap. Fularul îi alunecase dar perspectiva unei răceli părea să nu-l mai preocupe.

— Ai dreptate. E ceva cu totul nou. N-aș fi recunoscut-o înainte, dar poate. În sfârșit, nu m-am gândit în viața mea la altcineva. Singur, veșnic burlac.

— Eu am familie, spuse contabilul înghițindu-și saliva. Și ce folos? Am tras ca o vită. Nu tu concediu, nu tu restaurant. Stăteam în București pe 40 de grade. Copiii au ieșit oameni, sunt licențiați toți, dar... parcă se putea și altfel. Cum spuneai dumneata. N-aș fi recunoscut-o în ruptul capului. În viața mea n-am dat o bucată de pâine unui cerșetor. Când a murit socru-meu, n-am făcut pomeni. Ne-a huiduit lumea. Da, se putea și altfel.

Pieptul sfrijit al economistului sălta zbuciumat. Nu-l auzea pe Ciolac. Ochii mici ai acestuia rătăceau în trecut, contabilizau:

— Acum îmi pare rău. Sincer. Banii ăia. Nici măcar nu m-am bucurat de ei. La treizeci de ani, mama a rămas văduvă. A fost al doisprezecelea copil al unei familii bogate. Averea au luat-o frații mai mari. Când se căsătoreau ei, mama era un copil. Părinții credeau că până o ajunge de măritat, or să strângă alte acareturi. N-au mai apucat. Au murit de febră tifoidă. Șaptesprezece ani s-a judecat mama cu frații ca să pună mâna pe ce i se cuvenea. Nu pot să spun c-am dus-o prea greu. În orice caz nu penibil, dar ce însemna în copilăria mea chiria unei case, niște bijuterii de familie și câteva mobile mai acătării! M-a crescut în cultul bogăției. I-am preluat deviza. “Banii, ăștia ți-s pașaport în viață!” Asta nu are nimic de-a face cu avariția. Când m-am văzut cu douăzeci și cinci de mii de dolari, credeam că l-am apucat pe Dumnezeu de-un picior. Da, bani blestemați.

Acum zece ani, încă puteam să mă însor. O nefericită, una Angela. Funcționară, divorțată, cum sunt cu miile în București. Vârsta critică, patruzeci patruzeci și cinci de ani, ștearsă, gospodină, coafor săptămânal, rochițe bunicile, inel de aur gol pe dinăuntru, garsonieră cât o cutie de chibrituri, telefon și televizor, o mie cinci sute pe lună, economii la CEC. Speriată că vine bătrânețea, speriată de singurătate, dezamăgită de primul soț, pe undeva regretându-l.

Angela asta ar fi dat orice să se mărite. O înnebunea odaia pustie, invidia orice femeie întâlnită pe stradă cu o plasă plină din care ies sticle cu ulei, margarină, morcovi, pungi de zahăr și orez. Însemna că are o gospodărie a ei, înțelegi, un bărbat și copii

pentru care să robotească. Nenorocita n-avea ce face cu timpul liber. Venea de la serviciu și începea să plângă, îi era teamă de azil, de concedii searbăde la Govora și Sovata, de duminici lungi, apăsătoare, când nici măcar telefonul nu sună.

— De ce nu te-ai însurat cu ea? întrebă Ciolac.

— M-am obișnuit să trăiesc singur. Și nu mă interesau actele de caritate. Am tabieturile mele, sunt cam bolnăvicios din fire, mă îngrijesc, la două săptămâni îmi pun ventuze pentru orice eventualitate, beau în fiecare zi ceai de sunătoare. Protejează ficatul... În fine, nu știu cum ar fi văzut ea toate astea. Acum, îmi pare rău.

— Ai mai întâlnit-o?

— Da, în vară. Pe Griviței. Schimbase Fram-ul cu un Zil. Asta-i tot ce i se întâmplase în ultimii zece ani...

Economistul rămase pe gânduri. Semăna cu un șoarece singur, trist. Șopti:

— Nimic. Nimic.

Ciolac își privi instinctiv ceasul. Constată firesc:

— Încă 40 de minute!

Celălalt ridică din umeri. Repetă absent:

— Nimic.

Fața lui Iustin Făgădău era scăldată în lumină. Privea transportat, undeva sus, deasupra capetelor oamenilor. Bolborosi cu mâinile împreunate peste crucea de la piept:

— Dumnezeu n-a îngăduit încă o fărădelege. Ne-a arătat chipul, alungând ispita. Tot ce-a fost păcat s-a alungat din inima noastră. Cu suflete neprihănite ne vom înfățișa Lui. Sunt fericit că mi-a fost dat să trăiesc această zi.

Nichita Dumitrescu se trezi brusc. Visase probabil ceva căci începu din senin să cânte războinic, cu mâna dusă goarnă la gură:

— Tu-tu-tu-tu-tu!

Elena Hagianu se strânse lângă bărbatu-său:

— Bietul bătrân, el e fericit. Am să-ți spun ceva. Mi-a fost grozav de frică. Acum sunt liniștită.

— Îmi pare bine, răspunse plictisit Hagianu.

— Auzisem mereu că..., înainte de asta, pogoară o liniște. Natura... Așa cum după ce ai îmbătrânit, nu-ți mai e groază de bătrânețe.

— Mie mi-a fost tot timpul.

— O, Dim, râse Elena Hagianu, tu n-ai fi fost niciodată bătrân. Îl privi plină de duioșie: N-ai fi fost nici la o sută de ani.

— Cine mai trăiește azi o sută de ani...

— *Tante* Mathilde împlinise nouăzeci și șase. Dacă nu era gripa din '57, o mai ducea. A rămas lucidă până-n ultima clipă. Mă ținea de mână. Îi era teamă să moară, îi părea rău. "Dacă aș ști că după mine nu mai e nimic, mi-ar fi mai ușor".

— Altă lume îngână Hagianu.

— Într-adevăr ... Spune-i azi cuiva că în toată viața ei n-a pus o singură dată piciorul pe caldarâm, cupeu sau automobil, că n-a vorbit niciodată cu cineva care nu-i fusese prezentat.

— Feudală!

— Știu, Dim, dar nu era vina ei. Așa a fost crescută. Și pe urmă, avea atâta stil... Cu câtă eleganță servea ceaiul! Inegalabilă! Și mersul de regină.

Hagianu se strâmbă:

— Asta nu l-a împiedicat pe bărbatu-său s-o părăsească.

— E un destin, Dim. Iar acum... Glasul i se frânse: Nu se putea altfel. Omul acesta, Diamantopol, a suferit îngrozitor.

Hagianu nu răspunse. Nevastă-sa îl măsură câteva clipe cu ochi miopi. Întrebă încet:

— Nu-i așa, Dim?

— Da, oftă celălalt ridicându-se. Așa e. Nu se putea altfel.

— Nimic! exclamă pe neașteptate Vasile Mareș improșcând cu salivă.

Ochii recăpătaseră expresia lucidă:

— Nimic! Țasta-i bilanțul! Cu asta ne alegem și eu, și dumneata. Am umblat cu limba scoasă după un scaun în galeria celebrităților. Am și ucis pentru asta. Ei și? Oare Shakespeare aude în groapa lui, osanalele urmașilor? Posteritatea înseamnă ceva doar pentru supraviețuitori! Ce farsă lugubră! Parcă am fost legat la ochi. Se uită la infirm rostind încet: Lucrurile astea nu ni le spune nimeni.

Nina Aldea se ghemui lângă doamna Hagianu. Părea complet doborâtă. Buclele desfăcute îi atârnavă în lațe umede pe lângă obrajii livizi.

“Ce tânără e!”, gândi bătrâna. O privi plină de compasiune:

— Ce se întâmplă, fetiço?

Stewardesa nu răspunse.

— Ți-e greu, știu, ne e greu și nouă. Spun prostii, dar peste... Elena Hagianu ezită: Peste o jumătate de oră, nimic nu va mai conta.

Fata dădu din umeri.

— Altceva. Glasul era răgușit: Sunt sfârșită și nu mă pot dumeri. În două zile s-au întâmplat atâtea. Mai

mult decât într-o viață. Fana... Înghiți în sec: Arestarea ei, moartea lui, și acum noi. Ceasurile astea. Poate am înnebunit.

— Gândește-te la bietul nenorocit. Arată cu bărbia spre Diamantopol: Ce a însemnat existența lui? Gândește-te bine. E aproape tonică.

— Tonică?!

— Da, draga mea. Nu s-au inventat vreodată suferințe mai mari decât cele prin care a trecut el. În locul lui, aș fi preferat moartea de o sută de ori, de o mie de ori. Desigur, eu n-am fost niciodată o Jeanne D'Arc.

— Nici eu, șopti rătăcită Nina Aldea.

— Cu atât mai mult. Încearcă să-ți închipui că ai fost scutită de un întreg șir de tragedii. E un efort de imaginație dar uneori o moarte timpurie sau oportună poate reprezenta un cadou divin. N-ai auzit de atâtea ori în jurul dumitale: “mai bine murea înainte să...”, oftă: Oare ne-a rămas altceva?

Stewardesa aruncă o privire spre infirm. Se uita în noaptea de dincolo de hublou și nu i se vedea fața. Trupul inert semăna mai mult ca oricând cu o cârpă.

— Nu, nu ne-a rămas. Dar măcar Diamantopol... El, s-a ales cu ceva?

Elena Hagianu clătină capul:

— El singur o știe. A visat să facă justiție, o compensație răsunătoare. Se mulțumește acum doar cu principiul. Zâmbi: Și cu noi, poate. Suntem toți alături de el.

Tăcu îngândurată. Spuse într-un târziu, fără să-și dea seama dacă Nina Aldea o ascultă sau dacă se mai afla lângă ea.

— Toată viața am crezut în oameni. Nu m-am înșelat.

Iacobescu pocni din buze:

— Fleacuri! Eu nu m-am luat niciodată în serios.

— Îți place să pari așa. În fond, ești altfel. Poate cel mai bun dintre toți.

Caricaturistul începu să râdă:

— Te înșeli, zău te înșeli. N-am făcut nimic în viață. M-am distrat doar cât m-au ținut puterile. Un singur lucru pentru care mă pot felicita: i-am lăsat și pe alții să trăiască. În sens vulgar, sunt un epicurian de duzină. Nici un act de eroism în șaizeci de ani. Aștia, în felul lor, sunt niște martiri. Au luptat pentru ceva, au construit, au zămislit. Copii, bătaie de cap. Mii de chestii care-ți umplu viața, îți apasă umerii. Eu, de când mă știu, am avut doar grija mea. M-am amuzat, am răscolit lumea, dacă într-o zi n-am avut chef să mă scol din pat, nu m-am sculat, dacă mi-a cășunat să stau o vară întreagă la Constanta și să mă uit după fâșnețe, așa am făcut.

Munca mea a fost o jucărie. Poate, zic poate, aș fi izbutit mai mult dar n-am avut timp. Arta serioasă nu se împacă cu vânzoleala pe toate meridianele globului. Aia cere studiu, eforturi, încercări. M-am prostituat la modul cel mai rentabil. Caricaturi, afișe, reclame. Rahaturi!

Diamantopol îl măsură curios:

— Regreți?

— Deloc. În artă nu există ratați ci doar lipsă de vocație. Dacă ar fi fost, într-adevăr, ceva de capul meu, dacă aș fi avut ceea ce în general se numește foc sacru, încremeneam într-un atelier cu pensula în mână. Nu-mi mai ardea nici de crocodili, nici de fluturi exotici. Mi-am urmat chemarea și nu-mi pare rău. Am avut noroc. Până și cu nevastă-mea am nimerit-o.

M-am însurat la patruzeci și cinci de ani. E ingineră. Niciodată nu mi-a cerut mai mult decât aș fi fost în stare să-i dau. M-a luat așa cum sunt și ne-am înțeles admirabil.

— Probabil așa arată fericirea.

— Hm! ricană Iacobescu. Asta aduce puțin a suficiență. Nu știu dacă sunt fericit. În orice caz, mă accept fără convulsii de conștiință. Cum spuneai dumneata, e o chestie să împlinești șaiszeci de ani și să poți afirma c-ai dus-o grozav de bine. Providența a făcut destul pentru mine. Aș mai fi dorit să trăiesc zece, cincisprezece ani, e adevărat, dar nu poți miza la infinit pe același număr. Îngerul meu păzitor, pe unde o fi, s-a plictisit probabil și el.

Infirmul zâmbi:

— Esențial e că nu ți-e teamă. Acum.

— De ce mi-ar fi teamă? De judecata divină? Chiar dacă ar exista, sunt înaintea mea alte dosare pe rol, mult mai consistente. Esențial e altceva: N-am regrete. N-am lăsat, acolo jos, nimic neterminat. Rânji: Pentru că n-am început nimic... Dar nu asta vroiam să spun. Și nu despre mine.

Se uită la Ciolac și la Oprișan:

— Ca să fiu sincer, încerc o mare surpriză. Credeam că mă pricep la oameni. Ăștia doi m-au dat peste cap.

Diamantopol surâse neutru:

— Mda.

— Trebuie să recunoști, e un succes formidabil, nesperat! Ai toate sufragiile de partea dumitale. La urma urmei, toți sunt gata să moară de dragul unei idei care nici măcar nu le aparține.

Infirmul își ridică încet pleoapele:

— Oare?

Capitolul XIX. Pledoarie pentru crimă

Miss Dorothy James-Porter lăsă cățelușul pe fotoliu apoi cu gesturi largi își privi ceasul care-i atârna la gât. Exclamă tare:

— 37 de minute!

Ceilalți tresăriră.

Pe buzele caricaturistului se înghesuiră cuvinte groase, birjărești. Femeia cu gura țuguiață și cățelul alături, un ghem alb, viu, era odioasă. Sugera o figură aproape clasică. Altădată, soții Hagianu sau Val Iacobescu s-ar fi amuzat contemplând-o discret. O englezoaică șuie, între două vârste, a cărei copie o poți întâlni în aproape toate metropolele de interes turistic, în hoteluri de mâna a doua. La Cairo, la Roma, la Paris sau pe puntea unui transatlantic, plimbând cu importanță o existență fără importanță, inventându-și țeluri, lozinci, drapele fluturate pătimaș. O doamnă care-și așteaptă victimele întinsă într-un șezlong, pentru a le vorbi pe nerăsuflate de lady M. sau Sir Arthur, de mister Midleton, trecând apoi repede la verișoara Mary și vecina ei, bătrâna doamnă Hastings. Afirmatii excentrice, năucitoare, de genul: “Mister Edwards a murit plin de demnitate la optzeci și nouă de ani, după ce înainte s-a pieptănat cu cărare. Nimeni, bănuiesc, nu poate pretinde mai mult”, lasă interlocutorul cu gura căscată. Omul încearcă vag să înțeleagă despre ce este vorba. Nu izbutește, scutură din cap, cere un whisky dublu și bagă o monedă în tonomat care începe să urle și tocmai asta îi face bine.

Miss Dorothy James-Porter repetă tare:

— 37 de minute! Este momentul să vă hotărâți!

Scotoci în poșeta de voiaj cadrilată și scoase un flacon mic cu bușon metalic.

— Întâmplător, vă pot fi de folos. Sunt debilă, și doctorul meu mi-a recomandat tonice. Am aici stricnină. E o doză suficientă. Chicoti: Abia am început sticluta. Un adevărat noroc!

Ridică sus de tot flaconul ca să poată fi văzut. Diamantopol se întoarse greu. O privi lung, curios. Femeia îi suportă nestingherită privirea.

— Ce? bolborosi îngrozită Nina Aldea. Ce spui?!

— Stricnină, răspunse senină englezoaica urmărindu-i buzele. Arată spre infirm: Acest gentleman nu se va chinui deloc. Un pahar de apă și gata. Mult mai amabil decât o strangulare sau chiar un glonț. Sunt procedee barbare. Am detestat totdeauna mijloacele brutale, lipsite de eleganță.

Iacobescu rânji sinistru:

— Femeile! Acești îngeri caști...

— Mister Diamantopol trebuie să înțeleagă. Nu are nici un sens să moară unsprezece indivizi în loc de unul singur. Un mic sacrificiu pentru care, sunt sigură, începe să fie dispus. Este doar un om cu atâta bun simț! Iar noi nu pretindem nimic extraordinar.

— Nu-și dă seama ce spune! interveni sufocată Elena Hagianu. E odios!

Miss Dorothy James-Porter zâmbi cu părere de rău:

— Sunt convinsă că fiecare din noi ar proceda la fel pentru prietenii săi. Dar nu toți avem acest noroc. Calitățile noastre cele mai bune rămân ascunse pentru că nu se ivesc prilejuri. Îmi închipui ce satisfacție trebuie să simtă mister Diamantopol. Câtă mulțumire de sine! Îl invidiez!

— E acolo otravă suficientă pentru doi, sugeră prin semne caricaturistul.

— Câtă ipocrizie! se minună Ciolac cu ochii la englezoaică.

Femeia zâmbea radios:

— Sunt sigură că dragului nostru prieten nu-i venise ideea. Ei bine, noi i-am oferit-o. Se adresează expeditivă stewardesei: Ești atât de bună să aduci un pahar cu apă? Eu, una, am învățat un lucru. Dacă trebuie să faci ceva, e bine să-l faci cât mai repede. Ne vom simți după aceea extrem de ușurați.

Fata nu se clinti și englezoaica o privi contrariată. Se uită apoi la ceilalți, solicitându-le sprijinul.

Scârbit, Iacobescu îi întoarse spatele:

— E fenomenală! Pur și simplu mă depășește!

— Bestie! bâlbâi absent Opreșan cu nasul în fular. Iustin Făgădău își crăpă pleoapele congestionate:

— Nu reușesc să înțeleg. Să-ți fie milă de un câine, de o pisică și totodată să poți fi atât de crud!

Miss Dorothy James-Porter rămase în expectativă câteva clipe apoi se ridică brusc și înaintă spre grup cu un aer hotărât:

— Nutresc speranța că m-am exprimat destul de limpede. Domnul Diamantopol are nevoie de un mic ajutor ca să plece cu conștiința împăcată. Dumnealui a înțeles, sunt sigură, că pe oamenii aceia morți nu-i mai poate ajuta nimeni. În timp ce noi avem dreptul să trăim.

— Lasă-ne dracului în pace! mârâi Opreșan.

Caricaturistul surâse vag. Întâlni privirea lui Hagianu care trecu peste el, mai departe. Diamantopol rigid, aproape că nu respira.

Nichita Dumitrescu mărșăluia jalnic în culoarul dintre fotolii, târându-și picioarele. Fularul roșu, angorat, îi flutura pe spate.

— Un mic efort, domnilor, și totul se va sfârși cu bine. În maximum 15 minute, vom fi din nou pe pământ.

Mareș vorbi ca din transă, cu ochi goi:

— N-am nici un interes să mă întorc.

— Cred și eu, râse caricaturistul.

Femeia îi privi deconcertată. Hagianu îi explică cu gesturi semnificative:

— I-a asasinat pe cei doi piloți.

— Decât să-mi petrec restul zilelor prin pușcării, continuă scriitorul, mai bine crăp naibii acum! Eu mi-am încheiat socotelile.

Miss Dorothy James-Porter rămase o clipă interzisă de argument, apoi începu să râdă nervos:

— Ce prostie! Dumnezeu mare, ce prostie! Dar ce te poate împiedica să afirmi că mister Diamantopol i-a omorât pe piloți și după aceea s-a sinucis? Toți acești gentlemen, și bineînțeles eu, vom confirma.

Îl privi triumfătoare.

Iacobescu căscă ochii aiurit. Desenă în aer un semn de întrebare:

— Cum vine asta?

Englezoaica izbucni într-un șuvoi de cuvinte:

— V-am explicat, doar! Vom da vina pe mister Diamantopol. Este suficient de generos pentru ca acest amănunt să i se pară un fleac. Lui tot nu-i mai pasă. Și înțelegem cu toții că asasinarea piloților reprezintă un accident. O rătăcire de moment. Nu avem de-a face cu un criminal de profesie. Îi dăm posibilitatea să se îndrepte.

— Și cine va ucide practic? îi scrisese Mareș într-o engleză foarte aproximativă.

Femeia își arată dinții până la măsele:

— Oh, sper din toată inima că mister Diamantopol va înțelege purtarea la care avem dreptul să ne așteptăm din partea lui. Va bea singur doctoria.

— Nu cred deloc c-o s-o facă, clătină din cap scriitorul.

Dorothy James-Porter căscă ochii de parcă ar fi încercat o mare surpriză:

— Într-adevăr? În fine, suntem obligați să ne așteptăm la orice. Ei bine, atunci vom trage la sorti, francezii au o veritabilă slăbiciune pentru acest procedeu. Va aranja toată afacerea persoana care se va nimeri. Scotoci în poșetă: Cred că mai am o monedă.

— Absurd! scrise Mareș. Mai devreme sau mai târziu ceilalți vor trăncăni.

Englezoaica îl privi lung. Exclamă dintr-odată bătând din palme:

— Am găsit! Miss Stevenson obișnuiește să afirme: “E imposibil ca reflecțiile tale să nu ducă la un rezultat. Din nenorocire oamenii sunt destul de leneși pentru a cugeta”. Mă surprinde chiar că nu m-am gândit de la început. Vom participa toți la această mică afacere. O garanție, la care sper că nu veți găsi obiecții.

Mareș își înghiți saliva:

— Adică?

— Dar e atât de limpede. Vom turna toți stricnină în paharul lui Mister Diamantopol.

— Cum poate să le întoarcă, domnule! se minună Pantelimon Ciolac nu fără admirație.

Hagianu dădu din umeri:

— Ți-am spus eu? E plină de impulsuri nobile. Țștia când încarcă arma, intonează psalmi și încearcă să te convingă că Isus purta un colt 41 la șold cu care trăgea în zarafi.

Doamna Hagianu se așeză lângă Diamantopol:

— Femeia asta are o fantezie macabră! Mi-e rușine pentru ea! Aș vrea să înțelegeți. Eu și soțul meu...

Roși. Pe obrazul ofilit, valul de purpură părea zdrențuit: Vă bucurați de toată simpatia noastră.

Infirmitul îi mulțumi din ochi. De buze îi atârna același zâmbet sceptic. Se uită discret la Mareș. Privirea nu mai era apatică. Părea înviorat. Scriitorul întrebă pentru prima oară, aparent fără interes:

— Cât o fi ceasul?

Iacobescu îl măsură circumspect:

— Ce-ți pasă?

— Încă 35 de minute! răspunse mecanic Ciolac.

— La urma urmelor, dumneata ai o obligație, argumentă englezoaica în continuare agățându-se de Mareș. Să îndrepti ce ai făcut, să te căiești. Oamenii aceia au avut o familie. Ai să te dedici lor.

Scriitorul zâmbi nesigur:

— E ceva. Nu-i chiar atât de lipsită de logică.

Miss Dorothy James-Porter supralicită:

— Toți avem datorii, dar a dumitale e cea mai importantă. N-ai dreptul să fugi din fața ei.

Puțin câte puțin, cei doi se izolaseră. Câțiva pași îi despărteau de grup.

— Are dreptate, bâlbâi răgușit Mareș. Le voi căuta familiile. Toată viața mea va dobândi un nou țel. Da, așa voi face.

Iacobescu se cutremură de silă:

— Credeam că ești doar dement. Un criminal dement. Ar fi fost o scuză. Dar m-am înșelat. Ești o canalie josnică!

Mareș se scutură instinctiv de parcă injuriile caricaturistului, concrete, îi rămăseseră pe trup.

Englezoaica se așeză mai aproape de el. Câștigase un aliat și parcă-i era teamă să nu se răzgândească, să nu se întoarcă în tabăra adversă.

— E de ajuns un pahar cu apă. Mă surprinde că mister Diamantopol nu vrea să ne dea o mână de ajutor. Ar fi spre binele tuturor. Trebuie să faceți un mic efort! Încăpățânarea mi se pare în momentele acestea o comportare nestăpânită.

Iacobescu încleștă pumnii:

— Dacă nu tace, o strâng de gât!

— La urma urmelor, e un punct de vedere, ridică din umeri Hagianu. Las-o în pace să trăncănească.

Nevastă-sa îi aruncă o privire surprinsă. Rămase cu gura ușor întredeschisă. Pe buzele lui Diamantopol, zâmbetul se accentuă.

Oprișan își strânse haina în jurul trupului:

— Evident, o simplă opinie. Așa au fost crescuți, duri, știu să taie în carne vie.

— Negustori, domnule, observă Ciolac. Au, nu-i așa, simțul valorii. Țștia operează matematic, cu creionul în mână, fără chestii sentimentale. Tat-su să fie, la o adică, și ți-l execută. Nimeni nu-i aplaudă, firește, e o chestiune de mentalitate pe care noi o înțelegem, fără îndoială, mai greu.

Făgădău își pipăi crucea de la piept. Rosti deprimat:

— Poate că ne-am bucurat prea devreme. Rugăciunea noastră.

— Ce mai așteptați? Glasul englezoaicei îl acoperi: În curând vom fi unsprezece cadavre. Este în puterea noastră să alegem: unul sau unsprezece.

— 31 de minute! anunță încet Ciolac.

Infirmul se răsuci spre Iacobescu:

— Tot nu-i limpede?

— Da! exclamă înfierbântat Mareș. De aici înainte, voi lupta până la ultima picătură de sânge.

— Pentru ce, boule? îl repezi caricaturistul.

Scriitorul nu-l auzi. Privea sticlos, undeva sus.

— Dar trebuie să înțelegeți, mister Diamantopol. Englezoaica trecuse la atac frontal, adresându-i-se direct: Nu vă cerem, repet, decât un mic efort. De ce vă opuneți? Aveți posibilitatea să faceți un lucru extraordinar.

Iacobescu fluieră stupefiat. Ciolac, comentă:

— Îndrăzneală! Ce mai, domnule, au îndrăzneală! Asta nu le-o poate contesta nimeni.

Femeia flutura sticluța gesticulând larg. Diamantopol se uita la ea ținută fără să spună o vorbă. Privire grea în care nu era nici dispreț, nici revoltă, nici repulsie. Nimic în afară de înțelegere. O înțelegere de factură specială.

“Pentru el nu mai există surprize, gândi Elena Hagianu. E de ajuns să-i vezi ochii. N-am întâlnit niciodată o astfel de privire. Emană un scepticism patetic, o resemnare abstractă față de tot ce reprezintă natura umană, universul ei.”

Se întoarse spre Hagianu. Sprânceana încremenită îi schimba obrazul.

— Dim, exclamă stins. Tu nu spui nimic?

Bărbatul își mușcă buzele. Miss Dorothy James-Porter continua să pledeze înflăcărat, căutând argumente cât mai convingătoare.

— Atitudinea dumneavoastră trădează un egoism de care, hotărât, nu vă credeam capabil. Gândiți-vă că la urma urmelor vă cerem un fleac. Oricum, v-ați hotărât să muriți. Ei, faceți-o de dragul nostru cu zece minute înainte!

— E formidabil cum pune în ecuație, șopti Oprișan în urechea lui Ciolac. Arată-mi o singură fisură în logica ei.

— Explicați-mi cel puțin punctul dumneavoastră de vedere, continuă englezoaica pulverizând stropi de salivă. Dorință, simplu retorică, pentru că, peroră mai departe fără să răsufle: încăpățânarea nu duce la nimic bun în viață. Fostul meu logodnic, mister Bernard Dodley, a fost un îndărătnic. Ei bine, nu a progresat deloc din această cauză. Acum se află în Alaska.

— Nenorocitul! observă caricaturistul. Cred că nici acolo nu se simte destul de departe.

Femeia se aplecă peste Diamantopol:

— Ce urmăriți? Vreți să murim? Da?

— Cucu! exclamă pe neașteptate Nichita Dumitrescu prăpădindu-se de râs. Cucu!

Râdea cu lacrimi, cuprins de-o veselie grozavă.

Mareș izbi cu pumnul în fotoliu:

— Voi fi părintele lor! Câți pot să fie? Trei? Patru? Voi face totul pentru ei.

— Ce să faci?! urlă Nina Aldea. Și pentru cine? Piloții n-aveau copii, nici familie. Pentru cine atunci, nemernicule!

— Copiii mei sunt mari, nu mai au nevoie de ajutor, o ignoră Mareș. Îmi voi smulge bucata de la gură, ultima picătură de sânge. O misiune nobilă căreia mă încredințez cu totul. Se opri pentru a da mai multă pondere cuvintelor: Aceasta este calea pe care suntem obligați s-o urmăm. Nu umblați după fantome! Viața cere viață! Trebuie să trăim!

Iacobescu se răsuci fulgerător. În ochi avea sclipiri drăcești, părul îi cădea răvășit pe frunte. Se desfăcu ca un arc, ca o supapă care cedează. Lovi cu sete. Mareș se clătină și căzu.

— Ucigașule! strigă caricaturistul. Nu-ți ajung două crime?

Ceilalți îi urmăreau muți. Nina Aldea și doamna Hagianu plângeau. Nichita Dumitrescu își izbi palmele:

— Cucu!

Englezoaica luă o gură de aer. Șopti, trăgând speriată cu ochiul la Iacobescu.

— Avem cu toții obligații, mister Diamantopol. Amintiți-vă, vă rog, de asta. Eu conduc un institut de binefacere. Sase sute de bieți micuți față de care am o datorie. Sunt situații când nu poți să te gândești doar la tine. Șase sute! E o cifră care, sper, vorbește de la sine.

— Încă 30 de minute! spuse Ciolac părăd că nu se adresează nimănui.

Băgă în buzunar ceasornicul plat. Mareș încă nu-și revenise de pe urma loviturii. Se ținea de obraz privindu-l fix pe Iacobescu. Oprișan tresări parcă trezit din somn. Își scoase nasul din fular. Ochii mici își redobândiseră mobilitatea.

— Cât ai spus?

— 30 de minute! repetă contabilul.

— Da, înghiți economistul. Și din nou: da.

Hagianu trase din țigară. Întrebă crispat:

— Adică?

Oprișan se vârî între umeri.

— Nimic. Râse nervos: Cred că, hm...

Iacobescu îi aruncă o privire subțire și celălalt se dădu câțiva pași înapoi.

— Obişnuiai să te exprimi mai limpede. Ce vrei?

— În fond cine ești dumneata să repezi pe toată lumea? izbucni pițigăiat economistul.

— Ce vrei? repetă Iacobescu întărâtat.

— Faci uz de forță, îți impui voința, ne bagi pumnul în gură. De ce? La urma urmelor e viața noastră la mijloc și avem dreptul la o opinie personală.

Caricaturistul apucă brațele fotoliului:

— Spune ce vrei!

— Suntem aici unsprezece oameni. Să punem la vot. Majoritatea.

— Opinia ta ne interesează, îl întrerupse celălalt brutal. Lasă-i pe ceilalți!

Diamantopol ridică ușor sprâncenele. Declară pe un ton ciudat, aproape blând:

— Vorbiți, domnule Oprișan. Aveți într-adevăr acest drept. Eu nu mă supăr.

Economistul strâmbă din nas:

— N-am nimic cu dumneata. Ce să am? Dar e o chestie de principiu.

— Cam târziu pentru astfel de dezbateri, ricană Hagianu.

Englezoaica își plimba privirile încercând să înțeleagă.

— 28 de minute! anunță Ciolac.

Oprișan prinse curaj. Arătă spre englezoaică:

— Tâmpita asta, într-un fel raționează sănătos.

— Aha! făcu Iacobescu. Continuă, băiețuș! Devii interesant...

Economistul își înghiți saliva.

— Pe dracu' acela alb, Potra sau cum naiba îl cheamă, nu mai pune Diamantopol mâna în veci.

— Până aici suntem de acord. Și?

— Pe chestia asta ne sacrifică pe noi. Dacă ești așa deștept, explică-mi legătura.

— Ți se pare mai normal să-l sacrificăm pe Diamantopol, nu-i așa?

— Eu nu vreau să sacrific pe nimeni.

— Atunci taci din gură și vezi-ți de treabă.

Iacobescu se întoarce ostentativ cu spatele. Chipul economistului se schimonosi de furie:

— M-am săturat până în gât de aerele dumitale! Nu mă interesează să fiu victima unor ambiții. Dacă ai chef de justiție, n-ai decât! Auzi! Să mă sinucid acum pentru niște fantome! Asta-i cea mai mare tâmpenie pe care am auzit-o vreodată!

— Bun, interveni Hagianu. Cum vezi dumneata practic problema?

Oprișan se eschivă:

— Să punem la vot.

— Inutil! Sunt doi, probabil trei, contra opt.

— Nu se știe, rânji economistul.

Se auzi glasul lui Făgădău:

— Vorbește limpede, fiule. Ești dispus să împărți soarta noastră, a tuturor sau consideri că domnul Diamantopol trebuie jertfit? Gândește-te bine. Există o judecată la care ne vom înfățișa toți într-o zi. Adăugă moale: Mai devreme sau mai târziu.

— O dilemă, comentă sec Hagianu. Cel mai perfect exemplu.

Nevastă-sa întoarce capul mijindu-și ochii:

— Dim... Noi...

Bărbatul o asigură dând neglijent din mână:

— Ei?

Oprișan făcu încă un pas înapoi, apropiindu-se și mai mult de Mareș și englezoaică. Declară împleticit:

— Se pare, în fine, nu există decât o singură soluție.

Toți își țineau respirația. Val Iacobescu, cu trăsăturile descompuse, șuieră:

— Care?

Economistul își lăsă ochii în jos:

— Diamantopol... Otrava!

Caricaturistul izbucni într-un hohot de râs îngrozitor:

— Parcă puteai să te aștepți la altceva din partea șobolanului ăsta?

— Pleavă! exclamă Hagianu lăsându-se să cadă lângă nevastă-sa. Viața e un imens rahat!

— Dim, sunt îngrozită! Atâta ticăloșie. Cum de n-am văzut-o? Unde eram eu? Și de ce trebuie acum, în ultimele clipe?

Nina Aldea respira greu. Dintr-odată, ochii i se aprinseră și se repezi înainte cu unghiile. Oprișan ridică scurt cotul, oprind-o.

— Pisică sălbatecă! Tu ai fost mai bună?

O scuiță lat, în plin obraz. Stewardesa rămase o clipă descumpănită apoi se năpusti din nou. Iustin Făgădău o prinse de braț:

— Nu trebuie, fiica mea! Stăpânește-te!

Nina Aldea izbucni într-un plâns isteric. Se cutremura toată. Simțea în convulsiile acelea, umilință, neputință, tensiunea ucigătoare a ultimelor ceasuri.

Ciolac își regăsi glasul:

— Ca să vezi! Nu-mi închipuiam. Ca să vezi!

— Ce să văd, tâmpitule?! țipă Oprișan. Că-ți atârână ăștia funia de gât? Câte vieți ai de ești așa de darnic? Și voi ăștilalți? Nu dau nici o zi, nici o clipă! N-am de dat! Cine e Diamantopol? Frate-meu? Ce-am eu cu Diavolul Alb? Ce mi-a făcut?

— Isprăvește! urlă Iacobescu. Tu vorbești de viață?! Viața ta meschină! Ptiu! O hazna!

— Și ce-ți pasă? E a mea! Repetă încântat de sensul și sonoritatea cuvintelor: Nu dau un minut, nu dau o clipă! Vreau să trăiesc până la capăt! Diamantopol

n-are decât să crape! Drum bun! Se zgâlțâia din tot trupul: Ha! Ha! Ha! Ce credeți voi?

Miss Dorothy James-Porter puse mâna pe un pahar. În cealaltă, continua să țină flaconul cu stricnină.

— Un mic efort, mister Diamantopol. Sunt sigură că am început să surprind pe fața dumneavoastră curajul care vă lipsea. Trebuie să fim foarte socotiți cu timpul nostru. Ați putea să ni-l cruțați, dându-vă puțin silința. Vă va face atâta plăcere momentul când în jurul dumneavoastră se vor afla doar chipuri radioase. O amintire de neuitat!

— Mi s-a ridicat un văl de pe ochi, declară Vasile Mareș. A trebuit să trăiesc atâția ani ca să ajung aici. Ce perspectivă minunată mi se așterne în față! Voi fi mai mult decât un părinte pentru acei copii, un prieten. Banii, viața, experiența mea dureroasă, le voi depune la picioarele lor.

Hagianu căută privirea lui Iacobescu.

— Al dracului! A înțeles foarte bine că n-are pe cine ajuta, dar se face că plouă.

Caricaturistul strângea din dinți. Iustin Făgădău puse mâna pe brațul lui prevenind o izbucnire. Își păstrase calmul, liniștea obosită. Doar zâmbetul din jurul buzelor pleznite dispăruse.

— Nici o clipă, nici o secundă! repetă mecanic Oprișan.

Ciolac își aduse brusc aminte, și scoase ceasul.

— Încă 26 de minute!

Englezoaica îi surprinse mișcarea. Reluă plină de energie.

— Mister Diamantopol, prezența dumneavoastră ne face multă plăcere și sunt convinsă că după aceea vom fi cât se poate de dezamăgiți. Dar nu trebuie să vă

gândiți acum la noi. Vom încerca să ne întărim unul pe celălalt.

— 25 de minute și 30 de secunde! se auzi vocea contabilului.

— Grăbiți-vă! exclamă Oprișan. Dați-i hapul!

Iacobescu schiță o mișcare. Hagianu îl opri:

— Cum poți fi atât de copil?! Cu cine vrei să te lupți?

— Îmi vine să vărs!

— 25 de minute!

Pantelimon Ciolac închise cu zgomot capacul ceasornicului. Se ridică și împingându-și înainte bărbia, anunță cu emfază:

— Domnilor, după o matură chibzuință, nu-i așa, am ajuns la concluzia că nu avem dreptul să ne asasinăm cu propriile noastre mâini. Dacă trebuie să moară cineva. Făcu un gest larg: Dacă, nu-i așa, trebuie neapărat. Regret, domnule Diamantopol!

Se apropie de grupul englezoaicei.

Nina Aldea își ridică ochii plini de lacrimi:

— Nu ți-e rușine? Nu ți-e scârbă de dumneata?

Ceilalți priveau muți. Mareș, Oprișan, Ciolac și Miss Dorothy James-Porter, strânși unul lângă altul, abia își camuflau expresia de triumf, trecuseră peste momentul cheie, atunci când încă bolnav de reticențe, faci saltul în gol. Momentul după care nu-ți mai pasă de nimic.

— Ca să fiu sincer, rânji Hagianu, mă așteptam. Mă mir că a întârziat atât.

Iacobescu, cu fruntea în pământ, tăcea. Tăcere amenințătoare cu pumni și măsele încleștate. Umerii masivi se ridicau ritmic sub o respirație sacadată.

— Ispita a fost mai puternică, oftă preotul fără să se adreseze nimănui. Doamne, nu lăsa îndoiala să se strecoare în sufletele noastre!

— Oh, mister Diamantopol! Englezoaica părea că dispune de resurse inepuizabile. Spuse persuasiv: Doar nu ne puteți refuza acest mic serviciu! Înclin să cred că vă purtați extrem de egoist și de superficial. Capitulați vitejește, faceți un mic efort iar noi vom primi gestul cu recunoștință. Exact cum spune miss Jackson, consiliera noastră, o ființă absolut încântătoare: “Nu cunosc nimic mai frumos decât recunoștința!” Acest lucru vorbește de la sine în favoarea ei.

Ciolac își dresă glasul:

— V-am ascultat cu atenție pe toți, domnilor. Am cântărit obiectiv argumentele fiecăruia. Trebuie să recunoaștem, trecând desigur peste sentimentele noastre, domnul Diamantopol se bucură în unanimitate de simpatie și sinceră compasiune, trebuie deci să recunoaștem că logica și bunul simț, nu-i așa, sunt împotriva domniei sale. Viața, domnilor, are legile sale de fier pe care le aplică de la individ la individ. Unii au ghinionul, nefericirea, să nimerească sub călcâiul lor. Ne pare rău, îi deplângem dar mai presus de orice există, nu-i așa, obligații sfinte de la care nu ne putem sustrage.

Reluase fără să-și dea seama tonul demagogic de la începutul călătoriei. Construia fraze rotunde, se asculta singur, se plăcea cu nesaț.

Hagianu îl privi cu dispreț:

— Crezi că trebuie să-ți explici mârșăvia? Lasă-ne dracului în pace!

— Mârșăvie?! Așa numești dumneata un act lucid și responsabil? Nu sunt singurul pentru care viața

mea înseamnă ceva. Am o familie, o nevastă fără serviciu, copii.

Hagianu se strâmbă:

— Până mai adineauri erau toți licențiați, la rosturile lor...

— Ei și? se holbă contabilul. Repetă pentru a câștiga timp, răscolindu-și argumentele: Ei și, domnilor? Există acel sprijin moral de care un individ are nevoie până în anii celei mai coapte maturități și pe care doar părintele său i-l poate acorda. Nu ne putem gândi, nu-i așa, doar la aspectul meschin, material. Și apoi, lucrez într-un minister. O muncă de înaltă calificare și răspundere. Interesul obștesc trece înaintea celui personal. Nu mai vorbesc de obligațiile pe care mi le-am asumat singur, dintr-un dezvoltat spirit cetățenesc: administrația a trei imobile ceea ce, nu-i așa, presupune o gestiune de zeci de mii, amenajarea spațiilor verzi din perimetrul alocat blocurilor și mă rog atâtea altele.

Nichita Dumitrescu, atras de glasul baritonal, se oprișe în dreptul contabilului. Asculta clipind mărunț, mișcând capul de la stânga la dreapta.

— Desigur, continuă Ciolac, umflându-se în gușă, desigur, îl compătimesc din tot sufletul pe domnul Diamantopol. Își împreună mâinile spre cer și-ți venea să crezi că e gata să plângă: Desigur, soarta aceasta mă îndurerează profund, domnilor, o tragedie pe care anticii, nu-i așa, anticii.

— Nichi vrea pipi! îl întrerupse bătrânelul trăgându-l de mânecă.

Dezorientat, Ciolac îl privi buimac:

— Lasă-mă, dom'le în pace!

— Toți avem obligații! exclamă tare Oprișan.

Mareș clătină filozofic din cap.

— Mă gândesc la copiii aceia. Abia aştept să-mi încep misiunea. Voi răscoli în sufletele lor, voi căuta ce e mai bun, le voi lumina drumul.

Doamna Hagianu îşi cuprinse umerii. Chipul sfrijit se strânsese într-un pumn. Semăna cu o mumie care în mod ciudat se mai mişca, mai putea plânge. Spuse abia auzit:

— Dim, ne-a mai rămas foarte puţin. Aş vrea acum, ştii, în clipele astea să te simt mai aproape. Rămâi lângă mine...

— Faceţi un efort, mister Diamantopol! Trăim un moment straniu şi totuşi noi vă înconjurăm cu căldura sentimentelor noastre. Sunt sigură, ultima dumneavoastră dorinţă ar fi să nu întunecaţi fericirea prietenilor. Dar mi-e teamă că-n curând va trebui s-o gândim şi pe asta. Adunaţi-vă puterile şi înghiţiţi acest mic fleac. Nu aş visa altceva decât să fiu în locul dumneavoastră. Pot să văd cu ochii minţii întinderea necuprinsă de dincolo. Gestul acesta vă va asigura o bună primire.

Diamantopol tăcea privindu-l intens pe Iacobescu. Caricaturistul, vânăt la faţă, avea trăsăturile descompuse de o durere mai degrabă fizică.

Oprişan continua să se agite:

— Daţi-i hapul! Daţi-i hapul!

Semăna cu o paţachină ale cărei sfori erau trase de un nebun. Din nou îşi pipăia fularul şi dopurile din urechi. Dintr-odată se opri locului străfulgerat de o idee:

— Cât e ceasul?

— Încă 23 de minute! anunţă prompt Ciolac.

— Unde crezi că suntem?

— Da... de ce mă întrebi?

Oprişan se contaminase brusc de panica celui alt.

— Păi la o adică, unde aterizăm?

— Auzi întrebare? Unde o da Dumnezeu! Traiectoria avionului a fost calculată. Cei de jos bănuiesc că a intervenit o defecțiune și în consecință toate aeroporturile aflate pe traseul nostru ne păstrează o pistă liberă. Încă mai avem timp! Putem ateriza la Bruxelles, Haga sau Rotterdam. Ne aflăm deasupra Olandei.

Hagianu trăgea nervos din țigară. Mâna cu urme de schije începu să-i tremure. Miss Dorothy James-Porter se întoarce spre grupul de adepți:

— Dumnezeu mi-e martor că am făcut totul pentru a-l convinge pe acest gentleman. Nici un om de bun simț nu-mi poate pretinde mai mult. Oftă: Trebuie s-o facem noi.

— Ce mai așteptăm?! urlă Oprișan.

— Nichi vrea pipi!

— Încă 22 de minute 30”!

Ciolac, sub impulsul unei hotărâri subite, se apropie de infirm. Îl măsoară câteva clipe mângâindu-și bărbia creață. Iustin Făgădău îl urmărea crispat. Parcă intuindu-i intențiile, declară cu o voce tremurândă:

— la seama, fiule! Cândva vom da socoteală. Vorbele tale nu se spulberă acum în vânt!

Contabilul dădu din mână plictisit:

— Domnule Diamantopol, vă vorbesc în numele tuturor. Sunt clipe când ipocrizia nu-și mai are rostul. Ajutați-ne!

Infirmul tăcea.

— Vă conjur, gândiți-vă la noi. Avem familii, copii care ne așteaptă. Arătați că sunteți generos.

— Ce vrei să faci? întrebă limpede, cu glas de gheață, preotul.

Ciolac arătă spre englezoaică. Desfăcea buşonul sticlutei.

— Aproape nu are gust. Un singur gest, nu-i așa.

Nimeni nu văzu când plecă pumnul lui Iacobescu. Un pumn formidabil plasat sub maxilarul lui Ciolac care se prăbuși.

Contabilul luă paharul cu coniac întins de Oprișan. Bău lung, dintr-odată, ca necunoscătorii. Un roșu cărămiziu îi coloră obrajii surpați.

— E inadmisibil! bâlbâi. Cum își permite! Un huligan!

Iacobescu îi aruncă o privire tulbure și contabilul amuți. Caricaturistul se așezase lângă Diamantopol. Crispat, neclintit, cu umeri puternici făcea impresia că-l apără pe infirm de mâini întinse, gata să-l sfâșie.

Nina Aldea căzuse într-o stare de prostrație. Trupul încremenit era străfulgerat de convulsii. Nu mai semăna deloc cu femeia superbă care împărțea zâmbete și îndrumări.

Echipele erau acum aproximativ egale. Englezoaica, Mareș, Ciolac și Oprișan spre fundul avionului. În față, soții Hagianu, stewardesa, caricaturistul, preotul și Diamantopol. Nichita Dumitrescu își reluase vechea ocupație. Mâzgălea oameni verzi cu capete mari și un singur ochi.

— 21 de minute! scânci Ciolac bătându-se de frică.

O împunse cu degetul pe englezoaică arătându-i ceasul. Femeia și-l verifică pe-al ei și păru consternată. Două pete roșii îi răsăriră pe obraji. Exclamă indignată:

— Asta este pur și simplu o comportare plină de dispreț! O atitudine nesăbuită! Nu, oricât m-aș strădui, nu voi găsi alt calificativ. Atâta indiferență față

de soarta semenilor tăi nu înseamnă generozitate. Ba, aş putea spune că reprezintă chiar contrariul. Aş dori să am cuvinte de laudă pentru mister Diamantopol, dar din păcate nu face nici un efort.

Ciolac încuviinţă dând în cap, fără să înţeleagă un singur cuvânt.

— Cred că asta este cea mai mare crimă! declară scriitorul cu vocea lui caracteristică. Parcă vorbea din altă încăpere. Să nu-i îngădui cuiva să şi le răscumpere pe ale sale.

— Ambiţii! izbucni cu ură Oprişan. Îşi fac ambiţiile pe pielea noastră. Şi noi stăm ca nişte tâmpiţi! Ca nişte cretini! Ar trebui...

Se opri brusc aruncând o privire în jurul său. Părea să cântărească şansele unei eventuale ciocniri violente cu supporterii lui Diamantopol.

Iustin Făgădău şopti:

— Oameni... Oameni...

— 20 de minute! Ciolac holbă ochii ca şi cum nu-i venea să creadă. Repetă: 20 de minute!

Hagianu îşi zvârli capul pe spate şi se ridică hotărât de lângă nevastă-sa. Din câţiva paşi ajunse la grupul englezoaicei. Se aşeză strângând puternic spătarul fotoliului din faţă.

Îl priveau stupefiaţi. Părea ciudat şi dacă stăteai să te gândeşti bine, nu găseai nici un fel de argumente, dar evadarea lui Hagianu în tabăra adversă stârnise cea mai mare surpriză. Nevastă-sa încremenise, nici nu clipea, ceilalţi rămăseseră fără grai.

Gura amară alunecă spre bărbie într-un zâmbet cinic. Glasul gutural, cu accente distinse le izbi timpanele:

— Consider că moartea lui Ovidiu Diamantopol căruia îi prezint umilele mele scuze, reprezintă singura

ieșire din impas. Unica soluție rezonabilă în momentul de față. Pentru că timpul e foarte avansat, mi-am închipuit că punctul meu de vedere ar contribui la adoptarea unei hotărâri comune. Vreau să spun, adoptare grabnică! Ar fi absurd să decideți prea târziu. Rânji: E idiot să murim pentru că ne lipsesc eventual două sau trei minute după ce tot ne-am încărcat conștiința.

— Dim! suflă sufocată nevastă-sa.

Pe față i se citea neîncredere și groază. Buzele albe îi tremurau. Ochii terni fixau terifiți chipul bărbatului:

— Dim! repetă, înghițindu-și eroic lacrimile. Împotriva oricărei evidențe părea încă să spere, nu voia să creadă: Nu... nu se poate!

Hagianu o ignoră. Oprișan își frecă mâinile de parcă i-ar fi fost frig.

— Are dreptate. Unica soluție rezonabilă. Doar niște imbecili.

— Da, confirmă înghițind în sec Ciolac. Niște imbecili care fac pe vitejii! Mai sunt 19 minute, domnilor! Numai 19 minute!

Îl surprinse pe Făgădău ștergându-și discret ochii. I se adresă iritat:

— Cred că nu-ți înțelegi misiunea, părinte! Dumneata, nu-i așa, ești primul care trebuia să iei o poziție, nu să condamni unsprezece inși la moarte.

— Propun să ne asumăm toată răspunderea, interveni englezoaica. Nu se poate spune că nu am așteptat destul. Îl vom obliga pe mister Diamantopol să înghită, în sfârșit... nu înțeleg de ce trebuie să folosim cuvinte vulgare, indiferent de încercările pe care ni le trimite Dumnezeu. Cu adevărat, nimic nu se îndreptățește. Va înghiți pur și simplu.

Nina Aldea o privea cu ochi imenși care nu exprimau nimic.

— Hm, făcu Hagianu ridicându-și piciorul peste celălalt, lată o hotărâre care nu poate fi ignorată. Totul e să ne grăbim.

Elena Hagianu reuși să articuleze:

— Dim! Nu se poate!

— Te înșeli, draga mea. După cum vezi, e perfect posibil. Domnul Diamantopol se va sacrifica de dragul nostru. Sau... cum era cântecelul acela: *ouvre moi ta porte, pour l'amour du Dieu*.

Se lăsă liniștea. De pe ochii doamnei Hagianu se ridicase parcă un vâl dezvelindu-i o priveliște nebănută, înfricoșătoare. Îi scăpă un urlet sfâșietor:

— Dim! E abject! Tu nu poți face asta!

Bărbatul își mușcă buza. Figura împietrită de obicei tresări...

— E penibil Dim, suntem în lume! Te compromiți!

Elena Hagianu scutură violent din cap. Hohote de plâns îi zguduiau trupul plăpând. Trase de șiragul de perle. O sufocau.

— Isterică! mârâi Hagianu.

Femeia nu-l auzi. Exclamă printre suspine:

— N-avem voie să facem asta! Nu trebuie, Dim! Viața noastră... E destul... Să nu murdărim... Își împreună mâinile: Pentru dragostea... Se înecă: Pentru mine, Dim! Promite-mi! Pentru mine!

Bărbatul o măsură lung. Din ochi îi țâșneau flăcări. Dădea impresia unei fiare care-și cântărește prada, anticipând savuros festinul sângeros.

— Așa... Va să zică așa... Cuvintele se rostogoleau ca niște bolovani: Pentru dragostea noastră! Din adorație față de tine!

— Da, Dim gălgâi femeia ignorând tonul sarcastic.

Hagianu își pregăti pauza. Declară rar, apăsător:

— Ești cea mai tâmpită ființă din câte am cunoscut! Nevastă-sa încremeni, lovită parcă în moalele capului.

— Ar trebui să-mi fie milă de tine dar idioții îmi repugnă. Mă fac să vărs.

În glas îi clocotea ura. Tonul sacadat mergea în crescendo. Tot ce fusese zăgăzuit ani de zile țâșnea la suprafață cu o violență înspăimântătoare:

— Să vărs, așa cum mi-a venit toată viața numai când te vedeam!

Bătrâna, mută, închise ochii. Bărbatu-său se repezi la ea și începu s-o zgâlțâie de umeri. O scutură ca pe o cârpă.

— Acum ai să mă asculți! Ai să afli în sfârșit adevărul! Suavul adevăr despre viața și dragostea noastră magnifică! Te urăsc! Te-am urât din prima clipă. Pentru fața ta ca o zdreanță, pentru banii tăi de care am avut nevoie! Pentru îmbrățișările pe care a trebuit să ți le suport ani de zile și trupul de reptilă respingătoare. Ca să scap de ele, am simulat impotența. M-ai compătimit discret, ca o cucoană mare, nu-i așa? *Pauvre Dim*. Ha, ha, ha! În timpul ăsta mă culcam cu toate prietenei tale. Da, *chéri*! Cu Mady, și Ilinca, și Georgette, până și cu inegalabila Lise Marcian. Tot Bucureștiul crăpa de râs! Se ținea cu mâinile de burtă în timp ce tu, incorigibil idioată, îți plimbai senină fericirea de alcov. De când aștept să ți le spun! Mi-era teamă să nu crăpi înainte să afli. Odată am pus un pariu. Douăzeci și cinci de sticle *Veuve Cliquot* lui Iliuță Brătescu dacă reușește să se culce cu tine. Da, iubito, îți amintești? Perioada în care îmi mărturiseai pudic că vrei să-l eviți o bucată de timp pe nebunul de Iliuță. E prea insistent. S-a retras brusc și

a plătit sticlele. Știi ce mi-a spus? “E prea de tot! Miroase a moluscă. Nu pot face amor cu o nevertebrată”.

Se aplecă. Cuvintele, cu răsuflarea lor ucigătoare, izbeau fața bătrânei.

— Nu știi ce voluptate încerc! Acum, când în sfârșit pot să ți le spun. Nu-ți poți imagina! Asta nu intră în capul tău de păsărică. Te-am urât pe tine, și pe plodul tău, din adâncul sufletului! S-o știi și pe asta! Eu l-am azvârlit de pe terasă pe avortonul ăla! Se încolăcea ca și mă-sa. Nu voia să-mi dea drumul. Se agăța cu gheare mici, rapace. L-am azvârlit cu sete. Merita să-i vezi țeasta degenerată risipită acolo pe ciment. Spectacolul ăsta l-ai pierdut. Râse sinistru: Dumnezeu mare! Din dragoste, din dragoste pentru tine le-am făcut pe toate!

Femeia se prăbuși inertă pe fotoliu.

Oamenii priveau fără glas trupul mototolit cu chip de ceară.

Respira, inima continua să bată, dar Elena Hagianu murise.

Ținea ochii deschiși. Două fărâmituri de cenușă care nu mai vedeau. Obrazul fără viață, tot trupul prăbușit acolo unde-l azvârlise bărbatu-său devenise un obiect. Lovită, ori străpunsă cu cuțitul, femeia n-ar mai fi reacționat. Sentimentul de cadavru căruia n-a avut cine să-i închidă pleoapele era atât de puternic, încât oamenii își întoarseră privirile. Imaginea Elenei Hagianu devenise insuportabilă. O plantă, peste care cineva azvârlise o găleată de apă clocotită.

— De ce ai făcut asta? întrebă sugrumat Iustin Făgădău. Nu pot să înțeleg. Acum, în pragul...

Glasul lui Iacobescu îl întrerupse violent:

— Am să-ți spun eu de ce, părinte! Pentru că e un monstru! Cea mai abjectă canalie! Nici măcar o dată la zece generații n-ai să întâlnești unul ca el! Un coiot!

— Mi-e egal ce gândiți, declară Hagianu. V-am avertizat, doar.

Își regăsise calmul, glasul placid cu accente cinice. Diamantopol îl privea fix.

— Degeaba te uiți la mine. Nu sunt eu tipul pe care-l cauți. Completă rânjind: Deși aș fi putut să fiu. Mi-ar fi plăcut!

— Încă 18 minute! se tângui Oprișan plimbându-se agitat. Hotărâți-vă o dată, pentru Dumnezeu!

— Când te gândești, clătină Mareș capul, 18 minute, atât ne desparte de viață, de țeluri nobile sau de nimic. Imensul, adâncul, necuprinsul, nimic!

— Da, domnule, ai dreptate! observă mecanic Ciolac cu ochii la doamna Hagianu.

Femeia, nemișcată, cu obraz pământiu golit de sânge, îl fascina. I se părea că nu văzuse în viața lui ceva asemănător: o moartă vie.

Miss Dorothy James-Porter trecu din nou la atac:

— Cred că nu mă înșel dacă afirm că acum suntem mult mai aproape unii de alții. Sper că împărtășiți același sentiment și poate că ar trebui să începem prepararea acelei mici băuturi. De fapt, presupun că mister Diamantopol se află acum într-o dispoziție mai prielnică. Se uită la Nichita Dumitrescu: Nu ne putem aștepta din partea acestui bătrân gentleman să înțeleagă ceva. Da, mă îndoiesc că vom avea această satisfacție. Vom găsi însă un mijloc să-l antrenăm. N-ar fi prea cinstit din partea noastră să-l ocolim.

Hagianu o întrerupse brutal:

— Destul! Ne-au rămas exact 17 minute și jumătate! Suntem cinci contra trei. Bătrânul e senil, iar Diamantopol nu are drept de vot fiind în cauză.

— Mai e și doamna Hagianu, remarcă surd preotul. Celălalt își săltă umerii:

— Ea nu contează! N-a contat niciodată.

Caricaturistul se ridică cu pumnii strânși. Spuse mocnit, abia stăpânindu-se:

— Uite ce e, băiete! Te-am tot ascultat. Acum ai să mă asculți tu pe mine! Am câteva vorbe să-ți spun! Înainte de a vă atinge de un singur deget de-al lui Diamantopol, veți avea de-a face cu mine.

— 17 minute! se lamentă Oprișan dârdâind din tot trupul. Ochii îi căzură pe silueta frântă a Ninei Aldea. O apostrofă cu gândul aiurea: Ce mai aștepți?

Hagianu încruntă sprâncenele:

— I-a speriat junele Iacobescu pe toți. Ofrande aduse pe altarul justiției. Îi puse mâna pe umăr scuturând-o violent: Nu fi proastă, domnișoară!

Stewardesa nici nu clipi. Privea înainte, cu aceiași ochi imenși, fără expresie.

— Nu fi proastă, repetă Hagianu. Te sacrifică ăștia ca pe un pui de găină. Viața e un imens rahat, ți-am mai spus-o, dar altceva mai bun încă nu s-a inventat. Ești tânără! Mii de drumuri ți se deschid, mai ai atâtea lozuri de tras. Poate lozul cel mare! Spargi paharul din care ai sorbit abia o înghițitură. Ai dansat vreodată într-un palace pe Coasta de Azur? O noapte parșivă cu parfum de tuberoze și un argentinian superb care să te strângă în brațe. Știi cât e de fin nisipul la Las Vegas? Cum arată soarele când te trezești în mijlocul Pacificului? Ai ascultat banjourile din Hawai? Ai făcut dragoste cu un napolitan? Napolitanii cu ochi și gură

de foc... Voi singuri și noaptea... Să te trezească la Veneția vâslele gondolierilor și să râzi, să fii fericită pentru simplul fapt că trăiești! Viața e un rahat, domnișoară, dar moartea e și mai rea! E nimicul. Un chix, asta îți oferă Diamantopol și Iacobescu!

Nina Aldea îl privea intens. Se ridică încet, ca hipnotizată și pași împleticit.

Iacobescu o privea crispat. Diamantopol cu același zâmbet obosit înfipt în colțul buzelor. Stewardesa izbucni în plâns și se prăbuși în brațele englezoaicei. Reuși să șoptească printre hohote:

— Nu vreau să mor!

— Târfă! izbucni caricaturistul cu ochii ieșiți din orbite.

Nina Aldea tresări biciuită. Își ridică fruntea roșie. Țipă cu obrazul plin de lacrimi:

— N-ai dreptul!

— N-am dreptul!? Canalia asta te-a intuit bine! Prostitue în stil mare! A fost de ajuns să-ți fluture câteva clișee ieftine, de cinema, ca să te întoarcă cum vrea! Femeia tarifată adusă pe o tupsie de aur și amor pe somieră de hotel mare. Sau nu, mai rafinat, pe blana albă din fața căminului. A uitat șampania sorbită din condur de atlas și briliantele de pe degetele picioarelor. Și câinii cu nestemate în coadă și apartamentul somptuos de pe *rive droite*. Yachtul — ai văzut prostituată de clasă fără yacht alb? — și Jaguar-ul sau Rolls-ul cât o casă. Râse sinistru: Palmieri și chiparoși, napolitani cu părul creț și soarele Pacificului. De ce nu un sifilis superb într-o mansardă din Pigalle?! Și un nas mâncat de șancru! Cel mai sigur certificat! Firmă de încredere, pensie garantată.

— Fiule, îl întrerupse Făgădău, acordă-ți un răgaz. Reculege-te! Trăim ultimele noastre clipe. Fiecare pleacă din această lume cu păcatele lui. Glasul începu să-i tremure: Ispita a fost mai puternică. Suntem cu toții supuși greșelii. Domnul a spus să iertăm dar, își luă capul în mâini șoptind disperat. Acum... e prima oară când nu-i aud porunca. Gura mea iartă dar cugetul nu poate!

— Chiar crezi în chestiile astea? se interesă Hagianu, strâmbându-și gura. Nici măcar amicul Iacobescu, umanul, sufletistul.

— Canalie! îl repezi caricaturistul. Ai ucis-o pe nevastă-ta și pe fiu-său, ai pângărit tot ce-a fost bun în jurul tău! Un stârv murdar care și-a fâțâit hoitul galonat și împintenat la Capșa! Ești un ucigaș, un...

Hagianu își dezveli dinții lungi:

— Ai fost mai inspirat decât noi, trebuie să recunosc. Te-ai limitat la câteva confesiuni amuzante pușlama rătăcitoare, *globetrotter* inofensiv, amintiri savuroase, din alea pe care le citesc sub plapumă puștii cu bube pe față. Temerar, dar cu suflet, gangster fără pistol și filantrop. Te simți al dracului de bine acum! Ne înjuri pe toți, faci pe moralistul!

Nina Aldea își azvârli șuvițele care-i cădeau în ochi:

— Cu ce drept m-ai insultat?

— la ghici? mârâi sardonice Iacobescu. Te-ai întins cu tot aeroportul, ai distrus-o pe nenorocita aia.

— Pentru ea fac asta. Pentru Fana.

— Așa, va să zică, rânji caricaturistul pentru ea!

— Da, am o obligație. Au arestat-o... E recidivistă, o așteaptă ani grei de pușcărie... Am să mă duc și-am să le spun adevărul... N-am dreptul să tac.

Iacobescu își izbi palmele.

— Superb! Ce părere ai, părinte, de mântuiții dumitale? Care mai de care e purtătorul unor misiuni înălțătoare. Asta vrea să evite o eroare judiciară, pe ălălaltul, dobitocul care s-a visat celebru, îl așteaptă văduvele și orfanii propriului măcel. Trei imobile în Drumul Taberei sau Pajura nu se pot dispensa de un măgar fanfaron care în plus mai reprezintă și un geniu al finanțelor românești. O liotă de javre plâng după schizofrenica asta surdă, pe șobolan îl așteaptă cataplasmele și băile de sare. Hagianu mai are de ros câteva oase. Trebuie să fi rămas ceva dintr-o avere imensă. O canalie care se respectă nu lasă nimic pe urma lui. După cum vezi, o sumedenie de obligații...

— 16 minute! țipă din mers Ciolac ridicând mâinile în aer. Acum v-ați găsit să filozofați?! Sunteți nebuni?

Oprișan îngână:

— Să-l obligăm să bea!

— Da, fu de acord Mareș. Să-l obligăm! Suntem mai mulți, majoritatea...

— Așa băiețăș, făcu Iacobescu. Încercați! Vreau să văd și eu cum vă apropiați de Diamantopol. Nu zău, crăp de curiozitate!

Englezoaica înaintă:

— Mister Diamantopol, credeți că sunteți destul de pregătit? Ne putem oare bizui pe dumneavoastră? Știți, stricnina în contact cu aerul își pierde din posibilități. Trebuie înghițită imediat. Doctorul meu, mister Gibson, mi-a atras atenția în nenumărate rânduri. Cu nici un preț n-aș vrea să recurgem la procedee vulgare. Am avea cu toții remușcări...

Iacobescu își propti privirea în obrazul colțuros al femeii:

— Du-te dracului!

Miss Dorothy James-Porter făcu ochii mari stupefiată:

— Ce? Ce spune acest gentleman?

— Dacă știai turcește era și mai bine!

— Nu înțeleg... dar am impresia că este o observație nesăbuită. Nervii sunt de vină. Încercă să zâmbească: Oh, o ceașcă fierbinte de ceai și o bucată de *cake* ne vor restabili complet. Totul ni se va părea după aceea un vis urât. Știu ce vorbesc. Dar, până atunci, să ne grăbim.

Se simți apucată de poale și se întoarse brusc. Nichita Dumitrescu o trăgea cu amândouă mâinile de fustă:

— Dii!

Clipea smucind zdravăn de ceea ce-și imagina probabil că sunt hături. Nu înțelegea de ce nu pornește.

Nina Aldea îl desprinsese cu o expresie înghețată. Îl duse la locul lui vârându-i în gură o bomboană. Bătrânelul începu să mestece lacom.

Stewardesa se lăsă jos, lângă Mareș. Întâlni fără să vrea ochii caricaturistului. O priveau cu un dispreț și o silă strivitoare. Declară nesigură:

— Dumneata nu poți să pricepi!

— Vai de mine! exclamă Iacobescu. Ai doar o datorie sfântă. Încă n-ai isprăvit Otopenii! Mă întreb cum procedezi de fapt, știi, ca să nu pierzi socoteala.

Fata păli de furie. Nările-i tremurau. Azvârli cu ură:

— Impotentule!

Oprișan se proțăpi în fața lui Hagianu privindu-l de jos în sus. Era cu un cap mai scund decât el. Întrebă:

— Nu înțeleg ce ne mai reține?

Hagianu își mușcă colțul buzelor. Ochii-i căzură fără să vrea asupra neveste-si: împietrită, rămăsese în aceeași poziție în care o azvârlise el. Făcea impresia că nici nu mai respiră. Ridică din umeri:

— Nimic.

— Suntem majoritatea. E inadmisibil ca un singur individ să-și impună punctul de vedere!

— El și popa, rânji Hagianu.

— Popa! Economistul se strâmbă disprețuitor. Țsta nu contează. Zic să preparăm drăcia aia. La o adică, doi îl imobilizează pe Diamantopol iar ceilalți îi toarnă paharul pe gât.

— De acord. Completă sarcastic: Și ce faci cu Iacobescu?

Oprișan privi în jur. Suflă:

— Îl achităm!

— Mă întreb dacă acești oameni sunt în toate mințile! exclamă indignată Miss Dorothy James-Porter. Am avut odată un cățeluș, un *loulou de Pomeranie*. Oh, era un darling! Într-o zi, n-am băgat de seamă și a turbat. Am fost atât de afectată. L-am rugat pe portarul nostru, bunul bătrân Tom, să-l omoare pentru a nu-i contamina pe ceilalți. Am suferit îngrozitor dar toate aceste lucruri triste au meritul lor. Suntem plini de îndatoriri în fata vieții.

Nina Alea își descleștă buzele. Îi scrise în engleză:

— “Chiar când suntem buni, oamenii nu ne cred!”

— Exact! Ai exprimat minunat ceea ce simt. Sunt aproape invidioasă că nu mi-au venit în minte cuvintele acestea pline de miez.

Fata își privi ceasul:

— Dumnezeule! 16 minute!

În ochii englezoaicei se aprinse o lumină crudă. Ridică pumnul în care ținea strâns flaconul cu stricnină.

— Isus a folosit biciul. Vom proceda și noi la fel.

Nichita Dumitrescu mășăluia în spațiul dintre fotolii marcând din călcâie cadența pașilor fragili. Cânta cât îl ținea gura și obraji căzuți i se înroșiseră din cauza efortului:

— Vine, vine primăvara...

— Ce chestie cu ăsta! se miră Ciolac. Își aduce aminte de toate prostiile.

Iacobescu se întoarse spre Diamantopol aruncându-i o privire scurtă. Pe chipul infirmului nu se citea nimic. Caricaturistul avu o strângere de inimă. “Nenorocitul, gândi, ce-o fi în sufletul și inima lui...” Spuse tare, încercând să fie dezinvolt:

— Dă-i în mă-sa de imbecili! Cât e cuțitul la mine, nu merită să-ți bați capul. Îl măsură surprins: De ce taci?

Diamantopol zâmbi. O umbră de zâmbet. Nu răspunse.

— Hm, făcu celălalt. Ești probabil convins că știi dinainte cum o să se termine povestea asta afurisită. Da, ghicesc la ce te gândești. Pe măsură ce vorbea, glasul caricaturistului devenea tot mai calm: Nu mai crezi în nimic, te îndoiești desigur și de mine. Aproape că pui un pariu cu dumneata însuși: va rezista oare până la urmă măgarul de Iacobescu sau e la fel cu ceilalți? Nu, nu-ți cer declarații.

Infirmitatea clipi și surâsul se accentuă.

Iacobescu își trecu mâna prin păr:

— Vreau să știi că rămân în barca dumată până la urmă. Explică, zâmbind jenat: Mi-au plăcut totdeauna

drapelele frumoase, chiar dacă fluturau pe ziduri prăbușite.

Iustin Făgădău își trecu degetele peste fruntea înaltă. Pe figura răvășită cu ochii roșii se așternuse o liniște nouă.

“Da, reflectă caricaturistul. Tipul e liniștit dar nu senin. Pare calm și atâta tot. Curios...”

Se uită pieziș la grupul celorlalți care discutau agitat consultându-și la zece secunde ceasurile. Elena Hagianu, singură, ațintea o privire moartă. Trupul părea de lemn, cu greu îți puteai închipui că sub pielea gălbuie în care bătrânețea își înfipsese solzii, în venele întunecate mai curge sânge.

Ochii caricaturistului alunecară la tivul rochiei cu poalele tocite, la pantofii sărăcăcioși cârpiți de o mână neîndemânatică. Pentru câteva clipe o văzu pe nevastă-sa. Aferată, guralivă, plină de pachete, nerăbdătoare să încerce *deux-pièces*-ul, fusta sau noul costum de baie. Casa se înveselea subit, căpăta un aer de vacanță cu tot balamucul acela de hârtii și haine azvârlite pe pat, pe masă, direct pe covor. Apoi încântată, în fața oglinzii, sugându-și stomacul: “Știi, Val, m-am cam îngrășat. Dar culoarea e delicioasă. Spune și tu! N-ar trebui să renunț niciodată la *bleu-vert*.”

Glasul lui Miss Dorothy James-Porter izbucni pițigăiat din cauza efortului de a se stăpâni:

— Domnule pastor, comportarea aceasta nu este exact cea la care am fi avut dreptul să ne așteptăm din partea dumneavoastră. Mă tem chiar că este cu totul alta. Aveți obligația să fiți alături de noi și trebuie să recunoașteți că nu cerem mare lucru. Nimeni nu poate pretinde că nu m-aș fi exprimat limpede.

Ochii roșii ai preotului o urmăreau atent. Iacobescu își aprinse țigara azvârlind ca de obicei chibritul aprins direct pe mochetă.

— Mă întreb, părinte, declară inhalând adânc fumul, dacă ești cu adevărat surprins.

Făgădău clătină trist capul:

— Sunt aproape bătrân, am văzut destule.

— Exact la asta mă gândeam.

— În fața morții, rosti preotul, oamenii nu mai au reticențe. Răbufnește atunci la suprafață tot ce-a fost mai rău în viața lor. Dumnezeu dă putere, putere sufletească atunci când cea a trupului s-a istovit!

— Hm, se strâmbă caricaturistul. Eu i-aș zice frică, dar nu am intenția să discut pe chestiuni de dogmă. E prea târziu să ne mai convingem unul pe altul. Mă gândeam la altceva. După cum observai, nu mai ești tânăr. Ai ascultat ceva ticăloșii la viața dumitale. Pe patul de moarte sau, mă rog, în săptămâna Paștelui. Ai întâlnit vreodată ceva asemănător? Ceva la fel de josnic și de abject? Ceva care să se apropie măcar?

Preotul își încleșta degetele.

— Mântuitorul a găsit înțelegere pentru orice fărădelege. Și-acolo unde e înțelegere, vine și iertarea.

— Vrei să spui că dumneata îi înțelegi pe ăștia? se interesă pe un ton mușcător Iacobescu. Pe leprele astea?!

— Mă străduiesc, fiule. Oamenii se despart greu de viață. Nu e vina lor. Am cunoscut puțini care să primească moartea ca pe o binecuvântare. Iar aceștia erau foarte bătrâni sau foarte bolnavi. Toți se înverșunează să mai trăiască. Măcar o zi, măcar un singur răsărit de soare.

— Sacrificându-și aproapele, părinte?!

Făgădău zâmbi:

— Poți oare pretinde fiecăruia să fie un sfânt? Mama se jertfește pentru feciorul ei, dar asta, fi-voi iertat, ține de instinct, nu de credință. Mai știi alt exemplu, fiule?

Iacobescu fluieră subțire:

— Va să zică, ceea ce predici dumneata de douăzeci sau treizeci de ani sunt simple lozinci, aiureli valabile doar pentru mucenici! Pe de o parte sfinții martiri, vreo sută-două, dacă pui la capăt toate calendarele și dincolo jivinele. Ei, uite, chestia asta n-am învățat-o la religie!

— Exagerezi, fiule. Mânia îți întunecă judecata.

— Ce mânie, domnule? Ne desfătăm privirea cu o șleahtă de bandiți, de asasini care-și ascut satârul și dumneata îmi zici ce să ne ascundem după deget, că așa e normal?!

— Fiule, eu nu spun că ei au dreptate. Încerc doar să-i înțeleg. Și mai știu ceva. Soarta nu se arată la fel de milostivă cu toți. Trebuie să recunoști că nu-i același lucru să-ți primești moartea când ea intră oricum, prin porți și ferestre ferecate sau să-ți bată la ușă, iar tu să ai de ales: îi deschizi sau nu?

Iacobescu își subție privirea:

— Asta seamănă a altceva, părinte. Cred că...

— Nu încerca să ghicești, îl întrerupse Făgădău ridicându-se. E prea simplu: Oamenii vor să trăiască. Nu ura și ticăloșia, așa cum îți închipui dumneata, vorbesc acum în inimile lor, ci viața. E însuși glasul vieții.

Caricaturistul se înecă. Tuși tulburat:

— Glasul vieții! Îl auzi și dumneata, părinte?!

Miss Dorothy James-Porter jubila. Trase buclele panglicii cafenii de la gât apoi își îndreptă centura cu

cataramă caraghioasă: doi porumbei de oțel ale căror aripi se încolăceau.

— Iată o atitudine imparțială. Dovediți mult bun simț, domnule pastor, și vă rog să mă credeți, mă bucur sincer pentru dumneavoastră. Acum pot să recunosc, nu văd într-adevăr ce m-ar împiedica s-o fac, că nu m-am îndoit o singură clipă de aptitudinea dumneavoastră de a sesiza realitatea. În sfârșit, zidul acela înălțat între noi și pe care eu chiar de la început l-am simțit foarte șubred, a fost înlăturat! Sunt atât de emoționată, încât nici măcar nu-mi pot găsi cuvintele. Oh, cu adevărat îmi vine foarte greu. Dar, desigur, n-o să mi-o reproșați.

Mareș și Ciolac nu-și ascunseră surpriza. Se uitau la preot stupefiați, fără grai. Oprișan avea expresia unui individ căruia îi e teamă să nu fie tras pe sfoară. Își pipăia fularul și reverele hainei. Nina Aldea închise ochii cu un suspin.

Hagianu râse ușurel. Spuse încet, aproape nedeșluit:

— Dar șarpele a fost mai viclean...

— Și dumneata, părinte?! țipă răgușit Iacobescu. Și dumneata?!!

Pe buzele lui Diamantopol zâmbetul se întinse și mai mult. Aproape îi despica fața. Era înspăimântător chipul acela cu ochi triști care nu-și puteau vedea zâmbetul. Nu și-l știa. Se înfipsese acolo singur, în obrazul chinuit.

Făgădău își netezi mânecile anteriului. Ținea pleoapele pe jumătate închise:

— Am socotit de datoria mea să mă alătur vouă, declară liniștit, adresându-se parcă numai lui Mareș. apoi privirea îi îmbrățișă pe toți. Păstorul nu-și părăsește oile, lăsându-le de izbeliște. Dumnezeu a

zămislit viața și ne-a dăruit-o nouă cu nepătrunsele ei poteci. Suntem siliți să le străbatem, fiecare după lumina și înțelepciunea sa. Dar trebuie să ajungem până la hotarul care ne e sortit. Nu-i îngăduit să ne curmăm calea atunci când ne e voia.

— Dar să asasinezi e voie? urlă scos din minți caricaturistul. Mi-e rușine pentru dumneata. Rușine și scârbă. Nici unul din frumoșii ăștia nu m-a lăsat crăcănat. Nimeni! Nu m-a surprins englezoaica cu perversitatea și ipocrizia ei! Gâdilă potăi, traversează Europa pentru tot felul de congrese demente, unde se dezbate problema zgărzii și în același timp ucide cu sânge rece! Nu m-a surprins nici Oprișan. O cârțiță! A scormonit toată viața prin gunoaie. Nici Ciolac! Bășica asta umflată! La urma urmelor a ucis-o pe mă-sa pentru un maldăr de rufărie, trei mobile și o odaie goală! Chestia de-acum e un fleac! Flăcăii ăștia au evoluat firesc. Trebuia să fii nebun să te aștepți la altceva din partea lor sau din partea lui Hagianu. Era de ajuns să-i vezi zâmbetul: de hienă!

Am îndrăznit să sper mai mult cu stewardesa. Mă gândeam la tinerețea ei. Dar mocirla n-are fund și nici vârstă! Trebuia s-o învăț mai de mult. Trebuia să știu la șaizeci de ani că dacă rădăcinile sunt putrede, n-are importanță că mlădița e tânără. Când poți să trimiți la ocnă în schimbul cheii de la dormitor, ajungi departe! Surprizele se exclud de la sine.

Iacobescu se opri o clipă privindu-l adânc pe Făgădău. În ochi avea lacrimi:

— Dar dumneata?! Dumneata, păstorul trimis de Dumnezeu, dumneata cel uns ca să propovăduiești mila, și dreptatea, și iubirea de aproape, să te asociezi la o crimă, la un asasinat odios, la cea mai cumplită și cea mai grea nedreptate, la asta într-adevăr, nu m-am

așteptat! Mă cutremură hidoșenia din sufletul dumitale! Nu știu ce înseamnă “păcat”, vorbele cuvioase n-au pentru mine semnificație. Dar dacă ai fi aruncat în aer o catedrală, dacă ai fi azvârlit crucea pe foc, dacă ai fi scuipat pe tot ceea ce datina legiuiește ca sfânt, n-ar fi însemnat nimic față de crima pe care o pui la cale! Da, părinte, ești un criminal!

Scoase cuțitul din buzunar.

— Ei bine, băieți, jocul vostru n-o să țină! Aș vrea să-l văd pe ăla care are curajul să se atingă de Diamantopol...

Se prăbuși înainte de a isprăvi. Pe la spate, Ciolac îl izbise puternic în moalele capului cu o sticlă plină.

Cuțitul alunecă din mâna lui Iacobescu și căzu fără zgomot lângă piciorul doamnei Hagianu.

Femeia privea mai departe, într-un gol de coșmar.

Capitolul XX. O crimă colectivă

Ovidiu Diamantopol, sprijinit de peretele cabinei de comandă, cu brațele proptite în cârje, părea crucificat. Privea cu aceeași căutătură tristă, detașată, zâmbetul nu se ștersese de pe chipul livid.

Hagianu, cântărea cuțitul în mână cu o expresie de triumf stăpânit. Nu fusese niciodată un expansiv. Se obișnuise demult să-și domine reacțiile expunând același obraz întunecat. Ochiul holbat îi strălucea ca un far.

Oprișan își pierduse capul. Sărea gesticulând dezordonat cu pumnii mici de femeie:

— Acum să-l judecăm noi!

Nina Aldea, ingenuncheată lângă Iacobescu, îl stropea cu apă. Spectacolul îl amuza teribil pe Nichita Dumitrescu. Găsi paharul de coniac al caricaturistului și i-l răsturnă pe cămașă chicotind șiret.

— O să-și revină în câteva clipe, spuse stewardesa.

Era liniștită. Începuse să semene cu manechinul amabil de la începutul călătoriei.

— Încă 12 minute! spuse Ciolac bățându-se.

O atinse fără să vrea pe doamna Hagianu. Femeia împietrită nu se mișcă.

— Și-a revenit, șopti Nina Aldea ridicându-se.

Iacobescu clipi de câteva ori și își duse reflex mâna la cap. Pe chip i se citea uimirea apoi păru să-și aducă dintr-odată aminte. Figura i se întunecă. Se săltă sprijinindu-se de piciorul fotoliului.

Hagianu își înfipse ochiul holbat în obrazul caricaturistului. Se juca ostentativ cu arma.

— Ești în stare să mă asculți?

— Du-te dracului!

— Mi-e să nu ajungi înaintea mea acolo! În sfârșit, n-avem timp de conversație. În două vorbe: dacă faci obstrucție în chestia lui Diamantopol, te curățăm. La cercetări vom afirma că el te-a aranjat, apoi s-a sinucis. Clar?

— V-ați scremut al naibii creierii ca să găsiți formula asta! A cui e ideea? A șobolanului? A ta?

— Există două variante, rosti Hagianu calm. Da sau nu. În ambele, Diamantopol prin forța împrejurărilor e sacrificat. Gândește-te!

Iacobescu încleștă pumnii urlând:

— Ei bine, nu! înțelegeți? Nu! N-am de gând să fiu complice la porcăria asta. N-aveți decât să mă ucideți. Reușise să se ridice în picioare dar se clătina încă: Hai, ce mai aștepți?

Englezoaica căscă ochii nedumerită:

— Un bărbat lipsit de cumpăt! Va trebui să fim cu multă băgare de seamă. Cred că nu mă înșel dacă afirm că toate acestea sunt consecința unei lipse de disciplină timpurii iar, din păcate, amănuntul are importanța sa. Mă întreb dacă nu cumva vom fi obligați să admitem posibilitatea ca mister... mister...

— Iacobescu, suflă Nina Aldea.

— Da, exact ceea ce am vrut să spun! Să admitem că mister Iacobescu nu se simte prea bine. Astfel de manifestări te pun fără să vrei pe gânduri. Poate va trebui să ținem seama și de asta.

— Încă 11 minute! declară Ciolac înfrigurat.

Oprișan se adresa lui Hagianu:

— Stăm după un nebun? Hai, lichidează dracului problema!

— Cucu! țipă pe neașteptate bătrânelul în spatele lui Hagianu.

Bărbatul tresări și-l împinse violent. Nichita Dumitrescu căzu pe un fotoliu. Începu să plângă cu sughițuri.

Hagianu, enervat, respira agitat:

— Idioți, imbecili și demenți! Admirabilă societate. Se adresa lui Iacobescu abia stăpânindu-și furia: Sunt mai mult decât înțelegător. Încă o dată.

— Nu mă interesează!

Făgădău interveni împăciuator. Glasul avea rezonanțe calde, o ureche sensibilă ar fi sesizat poate unele accente tremurate.

— Fiule! Mânia e cel mai rău îndrumător. În clipele acestea grele.

— Tu să taci, auzi? Tu n-ai dreptul să vorbești! Ești cel mai odios dintre ei! O canalie superbă! Un bandit care-și ascunde arma sub patrafir iar în timpul acesta citește din Biblie.

— Țștia-s nebuni! observă agitat Oprișan. Acu' i-au găsit conferințele.

Hagianu interveni practic:

— Dacă ai poftă să crăpi, n-ai decât! Avizul și binecuvântarea mea te însoțesc. Am impresia însă că încerci o cacialma. Vreau să-ți atrag atenția asupra unui lucru. În chestia asta nu încap trișări. Indiferent ce-ai de gând, vei juca cinstit.

— Nu zău, își sticli dinții Iacobescu, ai să mă obligi tu?

— Știu că ți-e profund dezagreabil, zâmbi celălalt, dar am într-adevăr această posibilitate. Bănuiesc că vei încerca să te eschivezi.

— Îmi dai vreo idee?

Hagianu se strâmbă plictisit.

— Nu ești tâmpit, în schimb ne crezi pe noi. Nu te vei opune, dar nici nu vei participa la lichidarea lui

Diamantopol. Vei încerca să te sustragi numai că te înșeli amarnic. Chiar dacă nu vom uza de armă, și presupun că într-adevăr nu o vom face, declară sarcastic, e un procedeu vulgar, vorba englezoaicei, vom declara autorităților că tu i-ai ucis pe toți. Trei victime dintr-un condei. Piloții plus amicul Diamantopol. Au înfundat alții pușcăria pe baza unei singure mărturii. Ai împotriva ta nouă. Îl privi lung: îți amintesc că indiferent de varianta pe care o alegi, situația lui Diamantopol rămâne aceeași. Ceea ce hotărăști acum nu e soarta lui, ci a ta. Deci sau colaborezi cu noi sau ocna.

Iacobescu se frânse brusc. Diamantopol urmărea impasibil agitația din jur. Privirea adâncă, încărcată de o milă grea și disprețuitoare, apăsă.

Oprișan puse mâna pe umărul caricaturistului. Declară generos:

— Lasă, domnule! Nu mai fi așa sentimental. Asta-i viața! Azi eu, mâine dumneata. N-am făcut noi lumea.

Făgădău interveni blând:

— Nu te necăji, fiule. Păcatul va apăsă pe umerii noștri. Îl vom purta cu toții.

— Un pahar, domnișoară! ceru expeditivă Miss Dorothy James-Porter. Mulțumesc. Ești extrem de amabilă. Am remarcat de la început acest amănunt.

Englezoaica, lungă și deșirată, oficia plină de energie. Scutură flaconul de câteva ori înainte de a-l deschide. Se adresă infirmului:

— Vă simțiți în puteri, mister Diamantopol? Nu ne putem îngădui să risipim nici o picătură. Va trebui să fim foarte atenți.

— Ce-ar fi s-o turnăm în coniac? propuse mărinimos Ciolac. Am auzit că înainte de moarte, i se

dă ceva de băut. Își plecă privirea: Suntem creștini, ce naiba...

Oprișan intră în panică.

— Ai înnebunit? Mai iese vreo reacție, dracu' știe și-ți dă totul peste cap. Nu-și mai face efectul.

— Domnilor, exclamă englezoaica ridicând triumfătoare paharul cu apă, putem începe! Sper că nu mi-o veți lua în nume de rău dacă vă atrag încă o dată atenția că fiecare avem dreptul să-i oferim prietenului nostru doar câteva picături. Acest mic serviciu trebuie să-l facă toată lumea.

Se înghesuiră în jurul ei nerăbdători, Iacobescu și doamna Hagianu rămaseră singuri.

— Ah, zâmbi Miss Dorothy James-Porter. Nădăjduiesc din toată inima că nu aveți nimic împotriva ca eu să fiu prima. Nu e lipsă de modestie din partea mea, nici nu poate fi vorba. Vreau doar să vă ofer un mic exemplu.

Turnă trei picături apoi îi trecu flaconul lui Mareș. Mâna scriitorului tremura îngrozitor. Ciolac, prevenind o catastrofă, îi ținu brațul.

Diamantopol se uita cu ochii larg deschiși. Le urmărea mișcările cu o curiozitate sinistră.

— Mai repede! țipă Oprișan umezindu-și mereu buzele.

Își aștepta rândul bătându-se de pe un picior pe celălalt. Mâna lui Hagianu nu tremura. A lui Făgădău foarte puțin. Se închină după aceea bolborosind numele Domnului.

— Încă 9 minute! anunță Ciolac.

Englezoaica își duse degetul la frunte:

— Desigur, îl vom cruța pe mister Iacobescu. Trece printr-o stare destul de firească pentru un temperament nesăbuit. El va fi ultimul. Dar cred că

acest biet gentleman arată spre Nichita Dumitrescu, ca și bătrâna doamnă trebuie să-și dea și ei silința. Se vor simți cu cugetul mult mai împăcat. N-am nici o îndoială în această privință.

Făcu singură oficiul ținând degetele moșneagului care o privea nedumerit printre lacrimi. Se apropie de doamna Hagianu, arborând un zâmbet convențional:

— Pot să sper că această călătorie nu v-a obosit prea mult?

Bătrâna privea undeva departe. Nu întoarse capul.

— Sunt sigură că acum vă simțiți mult mai bine, cu totul restabilită. Aveți o culoare extraordinară. Un mic efort nu poate să vă strice.

Bătrâna nici nu clipi. Miss Dorothy James-Porter privi surprinsă în jur. Săltă din umeri și-i apucă mâna. O mână moartă, cu degete înghețate.

Iacobescu ridică greu capul. Avea o expresie sfâșietoare. Întâlni ochii lui Diamantopol. I se adresă răgușit:

— Ți-am povestit de ghiozdanul acela... Ghiozdanul cu pitici și zâne bune, cu spiriduși înțelepți, ghiozdanul în care ascunseseam zâmbetul puștiului de șaisprezece ani și o carte de geografie. L-am păstrat toată viața. Acum nu-l mai am. L-am pierdut.

Luă flaconul. Ultimele picături se prelinseră în pahar. Mâna caricaturistului căzu. Semăna cu a doamnei Hagianu: părea moartă.

Miss Dorothy James-Porter amestecă conștiincios conținutul paharului cu o linguriță apoi îl privi în zare.

— Da, presupun că este exact ceea ce ne trebuie. Nu ne mai rămâne decât un singur lucru de făcut! Să procedăm în toată graba. Într-adevăr, nu văd de ce am mai zăbovi. Se adresă infirmului cu amabilitate: Credeți că aveți nevoie de ajutor?

Diamantopol tăcea. O mască mortuară pe care înghețase un zâmbet.

— Să nu ne facă vreo figură! observă prudent Ciolac.

Oprișan, în neconținută mișcare, ciuli urechile:

— Ai dreptate! Trebuie imobilizat.

— Mai repede! suflă Mareș.

— Încă 8 minute! Ne aflăm deasupra Rotterdam-ului. Grăbiți-vă, pentru numele lui Dumnezeu!

Îl înconjuraseră din toate părțile. Infirmitul își plimba privirea grea de la unul la altul, Iacobescu întoarse capul. Nu suporta ochii aceia cafenii pe care destinul nu-i cruțase. Parcurseseră o partitură cumplită unde fiecare notă sunase tragic.

“Au o lumină ciudată, gândi Făgădău. Nu e teamă, nici silă, nici resemnare. E...”

Simți un șoc. Da, asta era! Ochii lui Diamantopol înțelegeau! Clipele acestea, ultimele sale clipe aveau pentru el o singură semnificație: confirmau ceva de mult știut.

Hagianu, rezolut, făcu primul pas. Ceilalți prinseră umerii și brațele infirmului. Oprișan încercă să-i descleșteze maxilarele.

— Un mic efort, mister, suflă englezoaica ridicând paharul.

Contabilul întinse mâna după el. Diamantopol, sufocat, smuci capul sălbatic dar Ciolac reușise să-i răstoarne lichidul tulbure în gura căscată.

Se dădură înapoi. Infirmitul, fără sprijin, alunecă pe covor. Îi privi încetoșat, ca de la marginea altui hotar.

— Am știut de la început! Mi-e milă de voi.

Se lăsă o liniște adâncă. Păreau dintr-o dată buimaci, lipsiți de inițiativă ca și cum nu se gândiseră o singură clipă la ceea ce avea să urmeze după asasinarea lui Diamantopol.

Iacobescu ridică în brațe trupul infirmului și-l transportă la celălalt capăt al avionului. Își ascundea fața.

Nichita Dumitrescu duse palmele la ureche scâncind:

— Nani. Toată lumea face nani!

— Și acum? întrebă cu voce nesigură Oprișan.

Iustin Făgădău se lăsă în genunchi sprijinindu-și fruntea de marginea canapelei, ca într-un confesional.

Închise ochii anticipând o imagine: cei zece coborând cu servieta, poșeta sau sacul de voiaj. Fără să-și ia rămas bun, fără să se privească, se vor împrăștia ca șobolanii grăbiți să dispară, să li se piardă urma. Îi va însoți umbră hidoasă, strigoi neliniștit în camera de hotel sau culcușul ocazional, umplându-le de coșmaruri. Mâine, viața-și va relua cursul obișnuit. Tabieturile, prietenii, gazeta, plimbările.

Șopti:

— Să ne rugăm pentru el! Glasul amplu se înălță limpede. Vibra cules parcă în poalele unei cupole de cristal:

— *Tatăl nostru carele ești în ceruri.*

Compuneau o priveliște ciudată! Nouă oameni îngenunchiați într-un avion, implorând o milă în care nu credeau, îndreptându-și rugăciunea spre un chip alungat de mult din inimile lor. Un chip mânjit cu sânge.

Oprișan își încârligase degetele mici bolborosind mecanic.

Chipul lui Hagianu era rigid. Ținea gura încleștată. Cuvintele se rostogoleau greu pe la colțul buzelor. Nu simțea nimic. Redevenise domnul distins cu morgă saxonă, obligat de conveniențe și tradiție să respecte o datină. Nu să-și ascundă și plictiseala.

Vocea lui Ciolac, răsunătoare, o acoperea pe a celorlalți. Își împreunase palmele corect, privind cu o expresie de extaz un cer nevăzut. Părea extrem de pătruns, unul dintre aceia care însoțesc voluntar, cu glas acordat, corul bisericesc din simpla plăcere de a se auzi atunci când se întâmpla să asiste la vreo slujbă. Din când în când, trăgea cu coada ochiului la ceas.

Mareș își umezi buzele arse. Nu-și putea desprinde privirea de pe chipul lui Făgădău. Pe figură i se citea o emoție sinceră.

Englezoaica clătina din cap cu o expresie pioasă. Expresie construită, formală, dictată de circumstanță.

Ar fi putut la fel de bine să râdă, să plângă sau să aplaude cu condiția ca gestul să nu fie vulgar sau lipsit de demnitate. Mormăia ceva nedeslușit, pe limba ei, consultându-și ceasul. Corul de voci îi aluneca pe lângă urechi.

În obrazul lui Iacobescu se înfipsese un rânjet sinistru. Îi privea sălbatic, plin de ură. La fiecare verset, scrâșnea din dinți, pe punctul de a izbucni.

Ochii Ninei Aldea străluceau umezi. Palidă și cu părul despletit semăna cu o madonă zugrăvită de un pictor păgân. Glasul gălgâi alături de ale celorlalți:

— Precum și noi iertăm greșiților noștri.

Elena Hagianu privea înainte. Contempla oarbă și surdă ceva ascuns altor priviri.

Vorbele se precipitau. În ele clocotea nerăbdarea. Un șuvoi abia zăgăzuit îndărătul digurilor șubrede. Ultimele cuvinte ale lui Făgădău răsunară metalic:

— *Și ne izbăvește de cel viclean!*

În privirea lui Nichita Dumitrescu se aprinse o flacără mică. Ceva, ca un zvon răsărit pe neașteptate din neguri, ca un ochi de jeratic sclipind scurt peste cenușa rece. Șopti cu glasul tremurat:

— Amin!

Făgădău se închină.

Se uitau unii la alții înfrigurați. Așteptau.

Preotul începu să-și descheie anteriul.

Rămăsese într-un pantalon închis și o cămașă fără guler. Păru dintr-o dată pipernicit și lipsit de importanță, un omuleț oarecare cu ochii injectați. Își suflecă mânecile și se îndreptă liniștit cu pași măsurați spre cabina de comandă.

Simți nouă perechi de ochi agățându-i-se de umeri, de spinare, sfredelindu-i trupul.

Cineva îngăimă sufocat:

— Dumneata!?

Făgădău se întoarse încet. Figura rotunda n-avea nici o expresie. Rosti limpede:

— Da, eu sunt Diavolul Alb.

— Dumneata?! suflă Oprișan. Înghiți în sec: Dumneata ai trimis la moarte zeci de mii de oameni?! Fantastic!

— Mi se pare că nici unul dintre voi nu e mai bun.

Pe buzele lui Hagianu apăru vechiul zâmbet:

— Popa! Nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte!

— O idee destul de bună, surâse Făgădău. Nu credeți? Cincisprezece ani n-am avut necazuri. Cine ar fi putut bănuși că mă ascund în România? Iar o sutană

camuflează multe și-ți oferă posibilitatea să afli tot ce vrei. Adăugă încet, ca pentru el: Diamantopol... mda, a fost mai tare decât mi-am închipuit. În sfârșit, acum nu mai are importanță.

Ridică din umeri și puse mâna pe clanța cabinei de comandă. Miss Dorothy James-Porter sări în picioare. Își scosese pălăria iar părul țepos, retezat scurt îi încadra ca o cască obrajii supti. Ochii îi ardeau.

Exclamă într-o românească fără cusur:

— Mulțumesc, domnule Potra! Asta am vrut să știm. Spectacolul s-a terminat.

Capitolul XXI. Finis coronat opus

Ușa cabinei de comandă se deschise. Apăru chipul unuia dintre piloți care se interesă zâmbind:

— Gata balul?

În spate, se zărea silueta celuilalt, manevrând aparatura de la bord.

— Unde suntem? întrebă Dorothy James-Porter.

— Peste aproximativ 20 de minute aterizăm la Otopeni. Ne învârtim de patru ore în cerc. Mă mir că n-ați amețit.

Val Iacobescu respiră adânc și își turnă un pahar de coniac.

Erau obosiți. Mâinile doamnei Hagianu tremurau. Își îndreptă părul privind amuzată în jur:

— Niciodată nu mi-a fost așa greu, îi spuse Ninei Aldea. Știi, poziția înțepenită m-a omorât! Și căzusem prost...

Fata zâmbi.

Diamantopol, cu bărbia proptită în podul palmei privea concentrat chipul lui Făgădău. Ochii erau învălușiți într-un abur ușor. Aveau o expresie nedeslușită, parcă nostalgică. Murmură:

— În sfârșit.

Făgădău asculta. Pe obrazul livid, ochii congestionati, abia mijiți, tăiau două răni crude, însângerate.

— A fost un joc, declară Miss Dorothy James-Porter. Într-adevăr, acesta e cuvântul. Un joc în care au evoluat unsprezece personaje. Nouă false, două autentice: Ovidiu Diamantopol și Iosif Potra, alias Iustin Făgădău. Cu câțiva ani în urmă,

specialiștii din ministerul transporturilor au avut marea surpriză să citească într-o revistă străină că se experimentează un prototip de avion fără zgomot, o nouă descoperire pe baza efectului Coandă, soluționând astfel problema acută a poluării fonice. Surpriză de proporții, pentru că proiectul supus comisiei de brevete aparținea unui grup de ingineri români.

Evident, cineva trădase. În urma unei anchete îndelungate, autoritățile ajung la concluzia că o singură persoană, respectiv desenatorul tehnic, Simion Otescu, putea înstrăina secretul. Dosarul său este însă inatacabil: luptător antifascist, supraviețuitor al lagărului de exterminare din D., foștii deținuți o confirmă, nu încap dubii.

Dar iată că răsfoind arhivele siguranței, cineva descoperă fotografia lui Simion Otescu. Omul făcea parte din serviciul de informații al armatei germane. În cele din urmă, desenatorul sfârșește prin a mărturisi. Simțind că pierde războiul, șefii din Abwehr și-au strecurat agenți în lagăre pentru ca la eliberare să capete “certificate” care atestau un trecut antifascist neîndoielnic.

În spatele unor asemenea certificate sunt descoperiți alți trei spioni. Fac declarații complete și indică cine e șeful agenturii: Diavolul Alb, omul fără chip, fostul medic din lagărul D. Toate încercările noastre de-a ajunge la el rămân însă fără rezultat, Iosif Potra se dovedește un adversar extrem de abil și precaut.

Acum patru zile, domnul Ovidiu Diamantopol înștiințează organele de resort că Diavolul Alb, criminal de război cu mii de victime la activ, e pe cale să părăsească România. Desigur, ne pune la

dispoziție un amănunt esențial: data călătoriei și cursa.

Nu ne-am îndoit o singură clipă că informația e exactă. Fusesse suficient să-i ascultăm povestea, această epopee tragică frizând fantasticul, pentru a ne da seama cu ce fel de om avem de-a face. O încăpățănare diabolică, folosesc termenul în sensul major pozitiv, o dorință de dreptate fanatică, o putere de sacrificiu unică! Un astfel de om, capabil să-și urmărească timp de douăzeci și ceva de ani călăul plus experiența dobândită în aproape trei decenii de hinghereală pe toate meridianele lumii, reprezenta cea mai serioasă garanție. Zâmbi căutând ochii infirmului: Cred că azi ați fi fost un polițist foarte bun.

Omul clătină vag din cap.

— Din nefericire, reluă Miss Dorothy James-Porter, informațiile se isprăveau aici. Problema consta în a demonstra că un individ cu date și semnalmente necunoscute, un individ cu un obraz transformat de vârstă și o operație estetică este chiar omul căutat. Trebuia să probăm, să reconstituim puntea pe care Diavolul Alb o azvârlise în aer cu ani în urmă abandonându-l pe Potra într-un peisaj părăsit, puntea ce lega două existențe ale aceleiași persoane.

Reflectând, am ajuns la concluzia că avem o singură soluție. Diavolul alb să se desconspire el însuși. Ne-am amintit atunci de un amănunt din relatarea victimei sale, aparent lipsit de orice semnificație: Potra știe să piloteze. În consecință, trebuia pus într-o situație specială, de fapt extraordinară, care să-l silească să uzeze de aceste cunoștințe.

Actul în sine avea să reprezinte cel mai cert document de identitate. Pentru cursa de Viena care ne interesa existau treizeci și unu de pasageri.

Cercetându-i atent, plecând de la considerente de sex și de vârstă, am ajuns la concluzia că Potra nu se poate ascunde decât sub rasa lui Iustin Făgădău. Trebuia silit să-și scoată singur masca.

Am procedat în primul rând la o izolare inventând o a doua cursă, cea în care ne aflăm, și totodată nouă tovarăși de călătorie. O tipologie distinctă, oameni care ascund cu grijă acte reprobabile în trecutul lor. Poveștile odioase, o veritabilă colecție de monstruozități, trebuiau să creeze un anumit climat favorabil mării mărturisiri. Recunoști mai ușor că ești un păcătos când cei din jur nu-s nici ei îngeri. Între indivizi de aceeași factură psihică, se naște spontan un soi de complicitate care alungă temerile și eventualele scrupule. De altfel, răspunsul lui Potra la surpriza “economistului” este edificator: “Mi se pare că nici unul dintre voi nu e mai bun”.

Fără îndoială, cel mai important lucru era ca tovarășii de călătorie ai Diavolului Alb să realizeze convingător atmosfera pricinuită de dezastru, Iosif Potra trebuia să creadă că așa stau lucrurile.

Începu să râdă încetișor:

— Trei zile am făcut repetiții pentru ca ceea ce urma să se petreacă în avion să pară perfect verosimil. Toți aveam o poveste de învățat, o individualitate pe care să ne-o însușim, s-o vehiculăm timp de aproape patru ore. Ne-am temut de exagerări, de accente false, de gafe fatale. Un singur fleac, un ton sau o respirație greșită, nu exagerez deloc, ceva infinitesimal care să contravină personalității arborate, putea transforma acțiunea într-o mascaradă dezastruoasă.

Au existat câteva momente cheie, aş zice punctele cardinale ale întregii operaţii. În primul rând “asasinarea” piloţilor. Ea reprezenta premisa, de fapt startul, ce avea să declanşeze spectacolul. Mi-era teamă ca povestea ratatului care încearcă să iasă cu disperare din anonim să nu fie suficient de convingătoare. Rolul lui Mareş trebuia deci distribuit cu multă chibzuinţă. Mai exista temerea ca Făgădău, amintindu-şi de obligaţiile clericale, să nu încerce să se apropie de cele două victime, Iacobescu şi Nina Aldea, sub pretexte bine stabilite în prealabil, aveau să-l împiedice.

Un pericol asupra căruia ne-au atras atenţia înşişi specialiştii TAROM era ca Potra, deşi pilot amator, să îşi dea seama, în funcţie de poziţia stelelor, că avionul se învârteste în cerc. Itinerarul trebuia deci circumscris exact la o anumită înălţime şi ţinând în permanenţă seama de stratul de nori. Avioanele de vânătoare care ne-au însoţit la un moment dat aduceau încă o tuşă de autentic. Ar fi părut nefiresc ca într-o astfel de situaţie cei de la sol să nu se alerteze.

— S-a omis totuşi avertizarea aeroportului din Sibiu, interveni pilotul. Erau grozav de neliniştiţi.

— Da, făcu Miss Dorothy James-Porter muşcându-şi buzele. Un alt moment dificil l-a constituit prima confesiune. Trecerea la mărturisiri a pasagerilor marca un moment psihologic de mare intensitate care trebuia bine pregătit. Dar mai ales trebuia justificat. Bineînţeles, scurgerea timpului, minutele acelea care dădeau impresia că alunecă în mod vertiginos împingându-i pe cei din avion spre ora fatală, crea o premisă excelentă pentru realizarea unei atmosfere de mare tensiune. Dificilă era dozarea ei, un

crescendo firesc care să atingă în cele din urmă praguri dementiale.

Crizele de sinceritate, mai ales în fața morții, sunt un fenomen cunoscut, clasic. Dar în opt sau nouă variante pe aceeași temă și destinate aceleiași urechi, o ureche atentă, o ureche expertă, se puteau lesne strecura erori.

Pentru mulți dintre noi a fost practic partitura cea mai grea. Nu fiecare are aceeași imagine despre Dumnezeu, nu fiecare se confesează la fel. Există eschive, îndoieli, ezitări, în ciuda catastrofei iminente, un rest de superstiție pentru opinia publică. Se afirmă mereu că în fața evenimentelor mari, absolute, oamenii reacționează la fel. Este adevărat, dar încap nuanțe. Iar aici nuanțele contau, Iacobescu și Opreșan, de exemplu, nu puteau reacționa în același mod. De asemenea, și “trădarea” cauzei lui Diamantopol, acea evadare inexorabilă din rândul adeptilor săi, a respectat o ierarhie a potențialului fiecărui caracter. Hagianu, mai tare, mai stăpân pe nervii săi, deși nu mai bun, avea să voteze moartea lui Diamantopol în urma istericului Opreșan sau a mărunțului Ciolac.

Faptul că Iustin Făgădău continua să predice când mai rămăseseră doar câteva minute m-a pus serios pe gânduri. Începusem să cred că l-am înspăimântat degeaba pe bietul preot.

Diavolul Alb, însă, ne-a suspectat până în ultima clipă. Ceva, instinctul sau doar prudența devenită a doua natură la un individ care-și știe timp de decenii urmele adulmecate, îl simte mereu pe celălalt în spate, îi simte răsuflarea, l-a determinat să împingă jocul până la limita sa extremă. Surâse: Și totuși până la urmă și-a lepădat anteriorul.

Se opri brusc. Pilotul apăruse în pragul cabinei.

— Gata? Aterizăm?

Întâlni privirea lui Diamantopol, îngândurată. Miss Dorothy James-Porter i se adresă zâmbind:

— Sunteți obosit. Bine că s-a terminat.

— Da, s-a terminat. Mă simt puțin buimac.

— Firește, n-a fost ușor.

Infirmul oftă:

— Altceva... Când timp de o viață te gândești la același lucru, urmărești o singură idee, nu mai ai vreme să vezi nimic în jur... Mă întreb ce voi face de acum încolo. Înțelegeți? Sunt fericit, extrem de fericit dar în același timp încerc un sentiment curios: mă simt concediat.

Miss Dorothy James-Porter îi examinează obrajii livizi, buzele palide. Avu un gând tulbure: “Va muri în curând. Flacăra s-a stins”.

Obsesia Diavolului Alb însuflețise ani de zile trupul acesta chinuit, istovit de suferință. Acum se spulberase și, ciudat, acorduri funebre însoțeau ca un ecou strigătul de victorie.

Își azvârli capul pe spate, declarând tonic:

— Veți începe să vă gândiți și la dumneavoastră.

— N-am învățat s-o fac, zâmbi trist Diamantopol. Acum e târziu.

Nichita Dumitrescu se ridică dezmoțindu-și brațele.

— În sfârșit, am ajuns! Se adresă celorlalți: Ei băieți, dați o țuică! Voi trăgeați tare cu coniacul și eu căpiam tăind la peștișori...

În hublouri, apăruse Bucureștiul, constelație uriașă fulgerând noaptea adâncă.

Au interpretat:

Miss Dorothy James-Porter — Maior Minerva Tutovan; Vasile Mareș — T.I. actor Teatrul “Lucia Sturdza Bulandra”; Val Iacobescu — Colonel Radu Ștefan; Nina Aldea — Locotenent major Ioana Pădureanu; Anton Oprilan — C.T. actor Teatrul de stat Brăila; Pantelimon Ciolac — Colonel Gheorghe Panțâru; Nichita Dumitrescu — D.I. actor pensionar; Elena Hagianu — M.S. actriță pensionară; Dimitrie Hagianu — Locotenent colonel Marin Gheorghiaș.

Scenariul și regia — Minerva Tutovan.